

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2022

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3339 og 5568

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2022

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3339 og 5568

Innhold

Del I	Innledning	9	<i>Programkategori 08.30 Medieformål m.m. (kap. 334–339)</i>	123
1	Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk	11	Kap. 334 Film- og dataspillformål	125
1.1	Kulturpolitikken	11	Kap. 3334 Film- og dataspillformål	134
1.2	Likestillingspolitikken	12	Kap. 335 Medieformål	135
1.3	Hovedprioriteringer i budsjettet ...	12	Kap. 3335 Medieformål	146
1.4	Regjeringens mål for kultur- og likestillingspolitikken og resultater i fireårsperioden 2018–2021	16	Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger	147
1.5	Andre saker	21	Kap. 339 Pengespill, lotterier og stiftelser ..	149
2	Oversikt over budsjettforslaget for 2022	22	Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	151
3	Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak	26	Kap. 5568 Sektoravgifter under Kulturdepartementet	152
Del II	Budsjettforslag	37	<i>Programkategori 08.45 Likestilling og ikke-diskriminering (kap. 350–353)</i>	153
4	Nærmere omtale av bevilgningsforslaget	39	Kap. 350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	156
	<i>Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)</i>	39	Kap. 351 Likestilling og ikke-diskriminering	157
	Kap. 300 Kulturdepartementet	39	Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne	165
	Kap. 3300 Kulturdepartementet	41	Kap. 353 Likestillings- og diskrimineringsombudet	170
	<i>Programkategori 08.15 Frivillighetsformål (kap. 315)</i>	42	Del III Andre saker	173
	Kap. 315 Frivillighetsformål	43	5 Fordeling av spilleoverskuddet	175
	<i>Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329)</i>	52	5.1 Fordeling av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS	175
	Kap. 320 Norsk kulturråd	56	5.2 Fordelingen av spilleoverskuddet til kulturformål	175
	Kap. 3320 Norsk kulturråd	69	5.2.1 Tildeling av spillemidler til kulturformål i 2021	175
	Kap. 322 Bygg og offentlige rom	70	5.2.2 Spilleoverskudd til kulturformål i 2022	177
	Kap. 3322 Bygg og offentlige rom	79	5.3 Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål	178
	Kap. 323 Musikk og scenekunst	79	5.3.1 Spilleoverskudd til idrettsformål i 2022	181
	Kap. 3323 Musikk og scenekunst	87	5.4 Fordeling av spilleoverskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner	181
	Kap. 325 Allmenne kulturformål	88	5.5 Fordeling av spilleoverskudd til helse- og rehabiliteringsformål	182
	Kap. 3325 Allmenne kulturformål	98	5.6 Grasrotandelen	182
	Kap. 326 Språk- og bibliotekformål	98	5.7 Overskudd fra bingo	182
	Kap. 3326 Språk- og bibliotekformål	105	5.8 Tiltak mot spilleavhengighet	182
	Kap. 327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	106	6 En ansvarlig og aktiv pengepillpolitikk	183
	Kap. 3327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	109	7 Frivillighetspolitikken	184
	Kap. 328 Museer m.m.	109		
	Kap. 329 Arkivformål	119		
	Kap. 3329 Arkivformål	122		

8	Samfunnssikkerhet og beredskap	189	11	Omtale av klima- og miljø-saker	205
9	Fornye, forenkle, forbedre	191	12	Oppfølging av FNs bærekraftsmål	208
10	Likestilling i budsjettet og oppfølging av aktivitets- og redegjørelsespliktene	193		Forslag	215
10.1	Overordnet om departementets arbeid med likestilling og ikke-diskriminering	193	Vedlegg		
10.2	Likestillingskonsekvenser av covid-19	193	1	Gjeldende romertallsvedtak fra tidligere år	223
10.3	Kulturdepartementets og underliggende virksomheters likestillingsarbeid som offentlig myndighet	195	2	Oversikt over tiltak på kap. 320, post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.	224
10.3.1	Kulturdepartementets likestillingsarbeid som offentlig myndighet	195	3	Oversikt over tiltak på kap. 320, post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m. ..	227
10.3.2	Underliggende virksomheters likestillingsarbeid som offentlig myndighet	198	4	Oversikt over tiltak på kap. 326, post 73 Språkorganisasjoner	229
10.4	Kulturdepartementets og underliggende virksomheters likestillingsarbeid som arbeidsgiver	199	5	Oversikt over tiltak som mottok midler i 2021 under kap. 326, post 80 Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket, og forslag til fordeling på posten i 2022	230
			6	Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak	231

Tabelloversikt

Tabell 3.1	Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer	26	Tabell 4.17	Oversikt over fordeling av bevilgning på kap. 328, post 78 ...	115
Tabell 4.1	Fordeling av bevilgningen på kap. 315, post 78	48	Tabell 4.18	Fordeling av museenes totale inntekter 2018–2020	118
Tabell 4.2	Fordeling av bevilgningen på kap. 315, post 86	49	Tabell 4.19	Fordeling av museenes totale kostnader 2018–2020	118
Tabell 4.3	Fordelingen av avsetningene til Norsk kulturfond på fagområder i 2021	60	Tabell 4.20	Tilgjengelige sider og besøk i Digitalarkivet i 2018, 2019 og 2020	122
Tabell 4.4	Nøkkeltall Fond for lyd og bilde 2019–2020	63	Tabell 4.21	Forslag til fordeling av bevilgningen på kap. 334, post 78	131
Tabell 4.5	Norsk kulturfond – hovedfordeling av midler 2020	63	Tabell 4.22	Fordeling av ekstra bevilgninger fra NFI i forbindelse med koronapandemien	131
Tabell 4.6	Søknader og tildelinger 2020	64	Tabell 4.23	Nøkkeltall fra Norsk filminstitutt 2018–2020	132
Tabell 4.7	Norsk kulturfond: Forholdet mellom antall søknader og antall tildelinger fordelt på fylke i 2020	66	Tabell 4.24	Fordeling av bevilgningen på kap. 335, post 71	139
Tabell 4.8	Antall søkere og tildelinger av stipend og garantiinntekt	67	Tabell 4.25	Tall for NRK AS 2016–2021	145
Tabell 4.9	Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning og nye tilsagn	74	Tabell 4.26	Utbetalt vederlag for offentlig bruk av åndsverk	149
Tabell 4.10	KORO – antall prosjekter i arbeidet 2018–2020	76	Tabell 5.1	Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål 2021	175
Tabell 4.11	Fordeling av bevilgningen på kap. 323, post 70	83	Tabell 5.2	Fordeling av spilleoverskuddet til idrettsformål 2021	178
Tabell 4.12	Antall publikum og arrangementer totalt og på turné i 2020 for musikk- og scenekunstinstitusjoner (post 70) og Riksteatret	86	Tabell 5.3	Fordeling av spilleoverskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2021	182
Tabell 4.13	Fordeling av bevilgningen på kap. 325, post 71	91	Tabell 10.1	Kjønnsfordeling i Kulturdepartementet og underliggende virksomheter på kulturområdet	200
Tabell 4.14	Fordeling av bevilgningen på kap. 325, post 78	92	Tabell 10.2	Kulturdepartementet (kjønn, lønn, stilling) per 1. oktober 2020. Prosent og tall (N).	201
Tabell 4.15	Utvalgte produksjonstall fra digitaliseringsprogrammet	103	Tabell 10.3	Kulturdepartementet (kjønn, stilling) per 31. desember 2020. Prosent.	201
Tabell 4.16	Fordeling av bevilgningen på kap. 328, post 70, årsverk og besøkstall, sortert etter fylke	113			

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2022

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3339 og 5568

*Tilråding fra Kulturdepartementet 24. september 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

Del I
Innledning

1 Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk

1.1 Kulturpolitikken

Kulturens kraft – i møte med pandemien

En pandemi kan sette kulturelivet på vent, men aldri rukke ved kulturens kraft.

I halvannet år har krisehåndtering stått i første rekke i kulturpolitikken. Regjeringen har etablert flere særskilte støtteordninger for å hjelpe kulturelivet, frivilligheten og idretten gjennom krisen. Det har vært en krevende tid, hvor periodevis nedstenginger og svært strenge smitteverntiltak har preget aktiviteten i sektoren. Stortinget og regjeringen har i denne situasjonen vært enige om å ivareta kultursektoren. I løpet av denne perioden er Kulturdepartementets budsjett tilført over 10 mrd. kroner i ulike krisetiltak. Målet har vært å ivareta og sikre bredden i hele sektoren.

Kultur angår alle. Da regjeringens kulturmelding, Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida*, ble lagt fram, var covid-19 ikke en del av vår dagligtale. Men like fullt har det første avsnittet i meldingen vært selve fundamentet for regjeringens ønske om å støtte opp under kulturelivet, både før og under pandemien:

«Kunst og kultur er ytringar med samfunnsbyggjande kraft, og kulturpolitikken skal byggje på ytringsfridom og toleranse. Kulturelivet og sivilsamfunnet er føresetnader for danning og ei opplyst offentlegheit, og dermed ei investering i demokratiet. Kulturen skal vere fri, med personleg engasjement og frivilligheit som grunnlag».

Når en hel sektor nå skal komme i gang igjen, vil ikke det først og fremst skje gjennom statlige tiltak, men gjennom kunstneres og kulturarbeideres skaperkraft, kreativitet og ytringsvilje. Regjeringen vil forsvare og støtte kulturinstitusjonene og det frie kulturelivet på samme måte som den vil stå opp for den organiserte og egenorganiserte idretten. Regjeringen vil bygge videre på dialogen og samspillet med frivilligheten, som en fellesskapsbygger i samfunnet. Kraften må komme nedenfra.

Regjeringen er særlig oppmerksom på at pandemien vil kunne ha langsiktige konsekvenser for kultursektoren, frivilligheten og idretten, etter som den nå i halvannet år har preget all aktivitet og til tider holdt store deler av aktiviteten stengt. Kulturpolitikken må derfor, i tråd med hva som var varslet i kulturmeldingen, være offensiv for å nå de nasjonale målene som er satt for den. Den må bidra til å forløse den kreative og samfunnsbyggende kraften som er iboende i kulturelivet, frivilligheten og idretten. Kulturpolitikken må peke framover og stimulere til omstilling og nyskaping.

Ingen kan forutsi de langvarige konsekvensene av pandemien. Arbeidet med krisehåndtering har gitt ny lærdom og økt bevisstheten om at man trenger mer kunnskap om kultur- og frivillighetssektoren. Regjeringen har med bakgrunn i dette gitt Norsk kulturråd og Norsk filminstitutt i oppdrag å utarbeide en oversikt over forventede, langsiktige konsekvenser av pandemien og de utfordringer og muligheter som dette stiller kulturfeltet overfor. Sluttrapport forventes å foreligge i desember 2021. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor følger på samme måte utviklingen innen frivilligheten og idretten over tid og bidrar med kunnskap om konsekvensene pandemien har hatt for frivillig sektor. Formålet med kunnskapsinnhenting er å danne et grunnlag for å vurdere eksisterende virkemidler samt å vurdere nye tiltak for gjenoppbygging og stimulering av sektoren.

Undersøkelsene av pandemiens langsiktige konsekvenser innbefatter blant annet også en undersøkelse av kunstneres og kulturarbeideres inntekter og levekår. Regjeringen skulle etter planen legge fram en kunstnermelding for Stortinget våren 2020. Meldingen skulle blant annet drøfte om de statlige ordningene som er innrettet mot kunstnerøkonomien, treffer dagens praksis. Smittevernrestriksjonene under pandemien, som i mange tilfeller har forhindret kunstnere fra å utøve ordinær formidlingsvirksomhet, har kastet nytt lys over disse temaene. Dette har igjen skapt behov for å innhente ny kunnskap og gjøre nye analyser som kan ligge til grunn for utviklingen av

en kunstnerpolitikk som også skal stå seg i tiden etter pandemien. Ut fra en helhetsvurdering, der det også var tatt hensyn til nødvendigheten av å prioritere arbeidet med selve krisehåndteringen under pandemien, fant Kulturdepartementet det således riktig å utsette kunstnermeldingen. Regjeringen har nå gjenopptatt arbeidet med kunstnermeldingen, og tar sikte på å legge den fram så raskt som mulig.

Regjeringen peker i dette budsjettforslaget ut en retning for kulturpolitikken. I tråd med regjeringens kulturpolitikk videreføres satsingen på et mer inkluderende, mangfoldig og relevant kulturliv. Under mottoet «Krafftak for mangfold» vil regjeringen fortsatt støtte opp under prosjekter og tiltak som bidrar til at kunst- og kulturlivet, frivilligheten og idretten skal inkludere alle, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og/eller sosial og økonomisk bakgrunn og bosted. Regjeringens mål er et kulturliv hvor et mangfold av aktører gir opplevelser til flest mulig. Regjeringen vil at makten i den offentlige kulturpolitikken skal være spredt og vil styrke det frie feltet innen kunst og kultur.

Skal kulturen, frivilligheten og idretten ha den samfunnsbyggende plassen som de har hatt og fortsatt fortjener, må de speile samfunnet de ønsker å bygge. Kunst og kultur er ytringer, og uten ytringsmangfold er det heller ingen reell ytringsfrihet. Samhold og fellesskap skapes best gjennom inkluderende og bred deltakelse, der mennesker får møte hverandre, bryte meninger og dele kulturuttrykk på tvers av skillelinjer. Det enkelte menneskets dannelse er den enkeltes ansvar, men å gjøre dannelsen tilgjengelig for alle er et felles oppdrag.

I gjenåpningen av kulturlivet må aktørene være villige til å utforske nye måter å gjøre ting på for å nå ut til bredere lag av befolkningen. Det er ofte i krisetider at de største forandringene skjer. Denne regjeringen ønsker å stimulere til innovasjon og nytenkning i arbeidet med å utvikle et relevant og tilgjengelig kulturtilbud for alle.

1.2 Likestillingspolitikken

Covid-19 har også hatt konsekvenser for likestillingen. Regjeringen har vært opptatt av å sikre hensynet til likestilling og ikke-diskriminering for å unngå at enkelte grupper kommer dårligere ut enn andre. Det handler om å hindre tilbakeskritt, slik at innsatsen for et likestilt samfunn fortsetter.

Det siste halvannet året har derfor regjeringen fulgt med på likestillingskonsekvenser av pande-

mien. Selv om vi ikke med sikkerhet kan slå fast de fulle og langsiktige konsekvensene, viser kunnskap at covid-19 og de smittebegrensende tiltakene treffer grupper i befolkningen ulikt.

Når det gjelder viruset i seg selv, ser det ut til at eldre, personer med underliggende sykdommer og enkelte innvandrergupper har vært særlig sårbare. Kunnskap om pandemien og tiltakene tyder på at kvinner og menn, gravide, eldre og unge, personer med omsorgsoppgaver, personer med etnisk eller religiøs minoritetsbakgrunn, personer med funksjonsnedsettelse og lhbtqi-personer har blitt rammet på ulike måter. Også sosiale og økonomiske ressurser, tilknytning til arbeidslivet, yrke, bosituasjon og geografi har betydning.

Det vil ta tid før vi vet hvilken innvirkning pandemien har for likestilling og mangfold på lang sikt. Regjeringen fortsetter derfor å følge med på likestillingskonsekvenser av covid-19. Se også omtale under Del III, kapittel 10.

Pandemien har vist betydningen av fellesskap, inkludering og et samfunn bygd på tillit. Derfor er regjeringens innsats for likestilling og mot diskriminering av særlig stor betydning. Regjeringen følger opp dette gjennom en rekke handlingsplaner og strategier som legger rammer for arbeidet. Framover vil regjeringen fortsette innsatsen for et likestilt samfunn der alle har like muligheter og frihet til å treffe egne valg.

Regjeringen har bestemt at 2030-agendaen med bærekraftsmålene skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer. Det betyr at FNs bærekraftsmål utgjør en overbygning for regjeringens politikk, både nasjonalt og internasjonalt. Bærekraftsmålene legger rammene for alt arbeid innenfor Kulturdepartementets ansvarsområde. Kunst og kultur bidrar til en bærekraftig samfunnsutvikling, fordi et aktivt kulturliv bygger opp under en velfungerende velferdsstat. Kulturdepartementet har ansvar for oppfølging av tiltak innenfor delmål under flere av hovedmålene og har det nasjonale koordineringsansvaret for hovedmål 5 Oppnå likestilling og styrke jenter og kvinners stilling, jf. omtale under Del III, kapittel 12.

1.3 Hovedprioriteringer i budsjettet

Kulturdepartementets forslag til statsbudsjett består av utgiftsbevilgninger på vel 21,9 mrd. kroner. Forslaget til bevilgninger dekker en stor bredde av virkemidler og tiltak, som både innbefatter faste driftsbevilgninger til statlige virksomheter og statlig eide selskaper, samt driftstilskudd

til en rekke kulturinstitusjoner, frivillige organisasjoner, medievirksomheter og aktører som skal bidra til å fremme likestilling. I tillegg kommer en rekke stipend-, vederlags- og tilskuddsordninger som er innrettet mot hele bredden av norsk kunst- og kulturliv. Disse virkemidlene bygger alle på hvert sitt vis opp under de nasjonale målene for kulturpolitikken.

Pandemien har hatt store konsekvenser for kultur-, frivillighets- og idrettssektoren. De midlertidige støtteordningene som har vært etablert for disse sektorområdene i 2020 og 2021, har hatt til formål å stimulere til aktivitet så langt dette har vært mulig, samt å understøtte hele næringskjeden i sektoren slik at sysselsetting, produksjon og formidling kan gjenopptas etter hvert som smitteverntiltakene avvikles. Det er likevel knyttet en viss usikkerhet til hvordan virkningene av pandemien vil slå ut for aktørene i tiden som kommer.

I en slik situasjon er det viktig at sektoren gis forutsigbare rammevilkår. Regjeringen foreslår derfor i hovedsak å videreføre bevilgningene til de faste tiltakene og formålene som finansieres over Kulturdepartementets budsjett. Utover dette er følgende hovedprioriteringer lagt til grunn for budsjettforslaget for 2022:

Frivillighet og idrett

Regjeringen vil legge til rette for bredde og mangfold gjennom gode støtteordninger for frivilligheten og bidra til at flere barn og unge skal få mulighet til å delta i kulturaktiviteter, idrett og frivillighet:

- Frivillighetens år 2022 skal sette søkelys på den mangfoldige frivillige aktiviteten som finner sted i norske lokalsamfunn. Regjeringen foreslår å bevilge 8 mill. kroner over statsbudsjettet til planlegging og gjennomføringen av frivillighetsåret. I tillegg legger regjeringen opp til å sette av 12 mill. kroner av spilleoverskuddet i Norsk Tipping til samme formål, slik at den samlede rammen for markeringen av Frivillighetens år blir på 20 mill. kroner.
- Regjeringen har nylig lagt fram idrettsstrategien *Sterkere tilbake – en mer inkluderende idrett*. Som en del av denne strategien vil regjeringen utarbeide en tidsavgrenset søknadsbasert ordning for tilskudd til mangfolds- og inkluderings tiltak innen idrett og fysisk aktivitet. Det legges opp til at ordningen skal samfinansieres av private og statlige midler. Regjeringen foreslår å bevilge 26 mill. kroner over statsbudsjettet i 2022 til formålet, og har tilsvarende satt av 24 mill. kroner av spilleoverskuddet til idrettsformål i 2021 til ordningen. Samlet

legges det opp til at private samarbeidspartnere skal bidra med inntil 100 mill. kroner, og med tilsvarende statlig finansiering i løpet av prosjektperioden på to år. Prosjektene skal ha mål om å skape varig økt deltakelse i idrett og fysisk aktivitet blant barn og ungdom fra lavinntektsfamilier, blant jenter generelt og minoritetsjenter spesielt og blant barn og ungdom med funksjonsnedsettelse.

- Regjeringen foreslår å videreføre tilskuddene til frivilligsentraler i kommunene og å øke bevilgningen med 4 mill. kroner for å kunne gi tilskudd til nye frivilligsentraler i 2022. Samlet foreslås det en bevilgning på nær 215 mill. kroner til formålet.
- Regjeringen foreslår å fordele 30,5 mill. kroner til internasjonale idrettsarrangementer i Norge, herunder å videreføre tilskudd til X Games og Ekstremsportveko på Voss slik at de blir faste tilskuddsmottakere på statsbudsjettet. Beløpet inkluderer 2,5 mill. kroner i tilskudd til World Cup Triathlon i Bergen i 2022.

Kunst og kultur

Regjeringens mål er et kulturliv hvor et mangfold av aktører gir varierte opplevelser til flest mulig. Regjeringen vil styrke det frie feltet innen kunst og kultur.

- Regjeringen har nylig lagt fram *Strategi for scenekunst*. Tiltak for å øke mangfold og representativitet på og bak scenen, og blant publikum, står sentralt i strategien. Regjeringen foreslår å bevilge 15 mill. kroner for å styrke infrastrukturen på scenekunstheltet i statsbudsjettet for 2022. Dette kommer i tillegg til 12 mill. kroner til oppfølging av strategien som var innarbeidet i statsbudsjettet for 2021. I tillegg er det satt av 10 mill. kroner av spilleoverskuddet til kulturformål i 2021 til nye prosjekt- og utviklingstiltak som skal fremme økt samarbeid mellom institusjoner, visningssteder og scenekunstnere om produksjon og formidling av scenekunst.
- Som ledd i arbeidet med å følge opp scenekunststrategien foreslår regjeringen å styrke dansefeltet med 10,5 mill. kroner. Dette kommer i tillegg til en økning på 11 mill. kroner som var innarbeidet i statsbudsjettet for 2021. Hoveddelen av økningen er fordelt på de regionale kompetansesentrene for dans, noe som vil bidra til å bygge og videreutvikle den nasjonale infrastrukturen for dans som kunstform.
- Regjeringen vil videreføre og styrke gode stipend- og vederlagsordninger for kunstnere. Regjeringen har gjennom flere år sørget for

økte bevilgninger til kunstnerstipendene, noe som både har bidratt til økte stipendsatser og flere kunstnerstipend. Regjeringen følger opp dette i forslaget til statsbudsjett for 2022 og foreslår å øke bevilgningen med 6,6 mill. kroner til etablering av 20 nye arbeidsstipendhjemler.

- Regjeringen vil ta et krafttak for mangfold i kulturlivet. I statsbudsjettet for 2020 og 2021 var det innarbeidet en satsing på om lag 30 mill. kroner til kulturelt mangfold, som er fordelt på ulike institusjoner og aktører som har søkt om midler til ulike mangfolds- og integreringstiltak på kulturfeltet. Disse midlene foreslås videreført i statsbudsjettet for 2022. I tillegg har regjeringen fordelt vel 12 mill. kroner av spilleoverskuddet til kulturformål i prosjektmidler med samme formål i 2021.
- Regjeringen la våren 2021 for første gang fram en melding til Stortinget om kunst og kultur for barn og unge. Hovedbudskapet i meldingen er at barn og unge skal få medvirke i kunst- og kulturpolitikken, at alle barn og unge skal få sjansen til å være med på kunst- og kulturtilbud de er interessert i, og at kunsten og kulturen som blir laget for barn og unge er av høy kvalitet.
- Bevilgningen på 12 mill. kroner til tiltak i barne- og ungdomskulturmeldingen foreslås videreført i statsbudsjettet for 2022. I tillegg foreslås det en økning i ordningen Inkludering i kulturliv på 7,5 mill. kroner, som del av regjeringens pott til tiltak mot barnefattigdom.
- Regjeringen viderefører satsingen på det internasjonale kultursamarbeidet gjennom norsk deltakelse i EUs program for kulturell og kreativ sektor, Kreativt Europa 2021–2027. I 2022 foreslås det en bevilgning på 95 mill. kroner for å dekke utgiftene til norsk programkontingent.
- Bodø er utpekt som europeisk kulturhovedstad 2024. Stortinget har gitt tilsagn om at staten over årene 2022–2024 skal bidra med en tredjedel av utgiftene til planlegging og gjennomføring av prosjektet, begrenset til 100 mill. kroner. Regjeringen foreslår tilskudd til Bodø – europeisk kulturhovedstad på 34 mill. kroner i 2022.
- Regjeringen har etablert nye tiltak og ordninger som skal styrke kunst- og kultursektorens økonomiske bærekraft. Ordningene som er etablert for å styrke kompetansen om entreprenørskap og forretningsdrift om kultur som næring, og som forvaltes av Innovasjon Norge og Norsk kulturråd, foreslås videreført med vel 46 mill. kroner.

Kulturbygg

- Museer og andre kulturinstitusjoner har behov for bygninger som gir tidsmessige rammer for formidling og andre funksjoner. Regjeringen foreslår en bevilgning på vel 543 mill. kroner til ordningen for tilskudd til nasjonale kulturbygg i 2022, samt en tilsagnsfullmakt på 852,3 mill. kroner for å ferdigstille prosjekter i senere år. I dette inngår også et tilskudd på 284,2 mill. kroner til oppgradering og modernisering av Den Nationale Scene i Bergen, som del av et samlet statlig investeringsstilskudd på 608,4 mill. kroner som ble vedtatt i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.
- I tillegg til allerede vedtatte prosjekter innenfor ordningen for nasjonale kulturbygg foreslår regjeringen nye tilsagn om statstilskudd til Museum Nord for å realisere prosjektet SKREI opplevelsesenter og til Hardanger og Voss museum for å realisere prosjektet Tett på ved Hardanger fartøyvernsenter.
- Regjeringen ønsker rehabilitering av Nationalteatret, slik at bygningen bevares og at teatret også i framtiden skal ha lokaler som legger til rette for teaterdrift av høy kunstnerisk kvalitet. Regjeringen tar sikte på at prosjektet, som nå er i en avsluttende del av forprosjektfasen, skal gjennomføres med effektiv framdrift og uten unødig opphold. Det foreslås derfor en startbevilgning på 43 mill. kroner på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett for å legge til rette for at prosjektet skal kunne starte opp i 2022. I tillegg foreslår regjeringen en økning på 20 mill. kroner i tilskuddet til Nationalteatret til erstatningslokaler i rehabiliteringsperioden.
- Regjeringen følger opp beslutningen om å oppføre et nytt bygg for samlokalisering av Det Samiske Nasjonalteatret Beavivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole, og foreslår i statsbudsjettet for 2022 en startbevilgning til prosjektet på 60 mill. kroner på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett.
- Nybygget for det sørsamiske museet Saemien Sijte skal etter planen ferdigstilles ved årsskiftet 2021/2022. Museet åpnes for publikum i 2022, og bevilgningen til Sametinget over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett foreslås økt med vel 7,3 mill. kroner for å dekke utgifter til husleie. I statsbudsjettet 2021 var det innarbeidet en økning i tilskuddet til Sametinget for å dekke driftsutgifter i den nye museumsbygningen.

Museer

- Regjeringen la våren 2021 fram en museumsmelding, *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*, jf. Meld. St. 23 (2020–2021) og Innst. 573 S (2020–2021). Meldingen løfter fram museene som relevante samfunnsinstitusjoner, som bidrar til å sikre infrastrukturen for demokrati og frie ytringer. I regjeringens budsjettforslag for 2022 er det innarbeidet økninger på i alt 18 mill. kroner til oppfølging av ulike tiltak i museumsmeldingen.
- Regjeringen har i museumsmeldingen pekt på særskilte museumssatsinger knyttet til løft av kystkultur, og foreslår på denne bakgrunn 6 mill. kroner til enkelte museer som forvalter og formidler ulike sider av kystkulturhistorien.
- Regjeringen har i museumsmeldingen vektlagt kunst i nord som et viktig område, og foreslår på denne bakgrunn å øke bevilgningene til Nordnorsk Kunstmuseum med 6 mill. kroner, hvorav 3 mill. kroner foreslås til å styrke museets virksomhet i Tromsø og 3 mill. kroner til å etablere museets nye avdeling i Bodø.
- Regjeringen har i museumsmeldingen understreket behovet for samarbeid mellom museer og deling av kompetanse og ressurser, og foreslår på den bakgrunn 1 mill. kroner til Interregionalt marinarkeologisk samarbeid mellom Museum Stavanger, Norsk Folkemuseum og Museum Vest.
- Regjeringen har i museumsmeldingen pekt på forskning som ett av flere viktige satsingsområder i årene framover, og foreslår en bevilgning på 5 mill. kroner til stipendiatstillinger til museumsforskning.
- Regjeringen foreslår 15 mill. kroner i tilskudd til rehabilitering av Ole Bulls villa Lysøen i 2022. I 2021 er det bevilget 24,5 mill. kroner til samme formål, slik at den samlede tilskuddet til prosjektet blir på 39,5 mill. kroner.
- I tillegg har regjeringen i 2021 fordelt vel 12 mill. kroner av spilleoverskuddet til kulturformål på museer som har søkt om midler til tiltak som har relevans for oppfølging av enkelte satsingsområder i museumsmeldingen.

Språk, bibliotek og arkiv

- Regjeringen foreslår å videreføre satsingene på digitalisering og formidling av kulturarvsmateriale. Det innbefatter 87 mill. kroner til Nasjonalbiblioteket i forbindelse med utvidet digitaliseringskapasitet ved anlegget i Mo i Rana og 35 mill. kroner til Arkivverkets arbeid med nye

løsninger for bevaring av digitale arkiver og digital tilgjengeliggjøring i Digitalarkivet.

- Arkivverket vil få ansvar for å bevare en økende mengde digital informasjon fra statlige virksomheter. Regjeringen foreslår at bevilgningen til Arkivverket økes med 2,5 mill. kroner for å øke kapasiteten i Digitalarkivet.
- Fjellanlegget i Mo i Rana med sikringsmagasin for Nasjonalbiblioteket og arkivmagasin for Arkivverket skal etter planen ferdigstilles i løpet av første halvår 2022. I bevilgningsforslagene til Nasjonalbiblioteket og Arkivverket er det innarbeidet økninger på til sammen 46 mill. kroner for å dekke utgiftene til husleie og drift av det nye anlegget.
- Våren 2021 vedtok Stortinget regjeringens forslag til språklov, jf. Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk*. Formålet med loven er bl.a. å styrke norsk språk slik at det blir sikret som samfunnsbærende språk, og å fremme likestilling mellom bokmål og nynorsk. I statsbudsjettet for 2020 og 2021 er det innarbeidet økninger på 20 mill. kroner til ulike språksatsinger. Satsingen foreslås videreført i 2022 med en økning på 2,7 mill. kroner til bl.a. tiltak for oppfølging av språkloven og tilskudd til en nynorsk forfatter-skole for etniske minoriteter i regi av Samlaget og Minotenk.

Film og dataspill

- Regjeringen vil forsterke den positive utviklingen i de norske audiovisuelle bransjene og stimulere til styrket oppnåelse av de film- og dataspillpolitiske målene i framtiden. Til tross for krevende produksjons- og markedsvilkår under pandemien har norsk film vist svært gode resultater. Regjeringen vil forsterke den positive utviklingen og foreslår en bevilgningsøkning på 10 mill. kroner til filmfondet, forbeholdt mangfold i filmtilbudet og internasjonalisering
- Dataspillfeltet har også hatt en positiv utvikling gjennom krevende vilkår under pandemien. Regjeringen foreslår en bevilgningsøkning på 8 mill. kroner til filmfondet, forbeholdt utvikling av dataspill fram til produksjon og formidling inkl. datatreff.
- Regionale filmvirksomheter bidrar i stadig flere produksjoner og er med på å styrke både profesjonalitet, kvalitet og finansiering på filmområdet. Regjeringen foreslår en bevilgningsøkning på 7,5 mill. kroner til regionale filmsentre.

- Norsk filminstitutt har gitt den viktige satsingen på mangfold i norsk film et ytterligere løft gjennom deres nye strategi fram mot 2025. Regjeringen foreslår en bevilgningsøkning på 2,9 mill. for å styrke filminstuttets arbeid med bl.a. mangfold og internasjonalisering.

Mediestøtte

- Regjeringen foreslår å videreføre de økonomiske rammene som Stortinget har satt for den direkte mediestøtten og NRK for perioden 2020–2022. Det foreslås å bevilge 443 mill. kroner til ordningene under den direkte mediestøtten og at tilskuddet til NRK settes til 6 002 mill. kroner (ekskl. tilskudd til merverdiavgift).
- Kulturdepartementets avtale med TV 2 om kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting løper ut 2023. Tilskuddet videreføres i henhold til avtalen, og budsjettforslaget er basert på at statens økonomiske forpliktelser kan beløpe seg på inntil 135 mill. kroner i 2022.
- Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til Medietilsynet med 2,5 mill. kroner til tiltak som skal bidra til å styrke den kritiske medieforståelsen i befolkningen, særlig blant sårbare grupper.
- Regjeringen foreslår å øke tilskuddet til samiske aviser med 2,7 mill. kroner som følge av at en ny aktør er kvalifisert for tilskudd fra ordningen.

Likestilling og ikke-diskriminering

- Regjeringen vil bekjempe rasisme og diskriminering. I statsbudsjettet for 2021 er det etablert en ny tilskuddsordning for støtte til organisasjoner og kommuner som gjennomfører tiltak for å motvirke rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer. Bevilgningen til tilskuddsordningen foreslås økt med 6 mill. kroner i 2022, slik at den samlede rammen for støtte blir på om lag 14 mill. kroner.
- Regjeringen vil videreføre og øke satsingen på TryggEst – en modell for hvordan kommuner kan arbeide målrettet og systematisk for å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot risikoutsatte voksne. Bevilgningen til formålet foreslås økt med 3 mill. kroner for å videreutvikle modellen og rekruttere nye kommuner inn i den.
- Regjeringen har nylig lagt fram en strategi for mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked, og foreslår å øke bevilgningene på området med

4 mill. kroner for å følge opp nye tiltak på området.

- Regjeringen la sommeren 2021 fram *Handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika*. Formålet er at Norge skal gå foran internasjonalt for å fremme rettigheter for seksuelle minoriteter. Som ledd i oppfølgingen av handlingsplanen foreslår regjeringen å styrke innsatsen for økt kunnskap om skeives levekår og livssituasjon med 2 mill. kroner. Utover dette foreslås tilskuddsordningen for å styrke kjønns- og seksualitetsmangfold styrket med 1 mill. kroner.
- I tillegg foreslår regjeringen at Oslo Pride, som arrangerer av en av Norges største kulturfestivaler, fra 2022 tildeles driftsstøtte på 1 mill. kroner.
- For å sikre en kunnskapsbasert implementering av styrket likestillings- og diskrimineringslov (2018) på ulike samfunnsområder, og oppfølging av langtidsplanen for forsknings og høyere utdanning, foreslår Regjeringen å omprioritere 20 mill. kroner fra avsetningene i Forskningsrådet, til en tverrsektoriell satsing på FoU om likestilling, ikke-diskriminering og mangfold. Bevilgningen skal i 2022 dekke utvikling av en tverrsektoriell FoU-strategi samt en prosjektportefølje basert på kunnskapsbehov spilt inn av aktørene.

1.4 Regjeringens mål for kultur- og likestillingspolitikken og resultater i fireårsperioden 2018–2021

Nedenfor følger en redegjørelse over regjeringens viktigste resultater på kultur- og likestillingsområdet i løpet av fireårsperioden:

Kunst og kultur

Regjeringen fremmet høsten 2018 Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida*. I meldingen presenterte regjeringen nye nasjonale kulturpolitiske mål, som Stortinget sluttet seg til gjennom behandlingen av Innst. 258 S (2018–2019). De overordnede målene for kulturpolitikken er et fritt og uavhengig kulturliv som skaper kunst- og kulturuttrykk av ypperste kvalitet, og fremmer dannelse og kritisk refleksjon. For å lykkes med dette mener regjeringen det er sentralt at vi legger til rette for at kulturlivet skaper og formidler et kulturtilbud som blir opplevd som relevant og som representerer befolkningen.

Det handler om å ta vare på det vi har vært og formidle vår felles kulturarv, samtidig som vi hele tiden strekker oss mot et større mangfold, flere stemmer og økt representativitet.

Regjeringen fremmet våren 2021 Meld. St. 18 (2020–2021) *Opplive, skape, dele* for å løfte fram kunst og kultur for, med og av barn og unge. Målet med meldingen er å gi alle barn og unge, uavhengig av bakgrunn, tilgang til kunst og kultur. Samtidig er det viktig å sikre at kunst og kultur som blir skapt for og formidlet til barn og unge er av høy kvalitet samt å gi alle barn og unge muligheten til å oppleve og skape kultur på egne premisser.

Regjeringen har som mål at kunst- og kulturlivet skal være tilgjengelig for alle, og oppmuntre den enkelte til å oppleve og delta. Da må vi legge til rette for møteplasser som innbyr til samhold, fellesskap og ytrings- og uttrykksmangfold.

Regjeringen har i denne fireårsperioden:

- styrket de ordinære stipendordningene under Statens kunstnerstipend ved å øke stipendsatsene og antallet stipendhjemler,
- bidratt til økt privat medfinansiering av kulturlivet gjennom gaveforsterkningsordningen og offentlig-privat samarbeid om Talent Norge,
- styrket talentsatsingen og gitt flere unge talenter mulighet til å realisere sitt kunstneriske potensial gjennom økte bevilgninger til Talent Norge,
- styrket kunnskapen om kultur som næring, og bidratt til økt verdiskaping gjennom et eksportprogram som sikrer at norske kunst- og kulturtører når et større publikum,
- bidratt til økt mangfold blant deltakere og utøvere gjennom å øke bevilgningene til prosjekter og tiltak i regi av kulturinstitusjoner og aktører som har til formål å stimulere til økt mangfold, integrering og bekjempelse av fattigdom,
- etablert en ny tilskuddsordning som skal sikre at flere barn og unge får muligheten til å delta i organiserte kulturaktiviteter sammen med jevnaldrende,
- lagt fram dataspillstrategien *Spillerom* for perioden 2020–2022, som blant annet setter mål for dataspillpolitikken og løfter dataspill som selvstendig kulturuttrykk, kunstform, næring og fritidsaktivitet,
- lagt fram *Strategi for scenekunst* for perioden 2021–2025, som tar sikte på å sikre virkemidler som gir gode rammer og vilkår for utvikling, produksjon og formidling av scenekunst i hele Norge,

- styrket regionale filmsentre og -fond, som utgjør en viktig del av den nasjonale film- og dataspillpolitikken,
- lagt fram *Handlingsplan for kvinnelige gründere* for å få flere kvinner til å starte egen bedrift,
- fremmet ny åndsverklov, Prop. 104 L (2016–2017), jf. Innst. 258 L (2017–2018), som trådte i kraft i 2018. Loven er modernisert, forenklet og i størst mulig grad gjort teknologinøytral,
- fremmet ny lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett, Prop. 53 L (2020–2021), jf. Innst. 321 L (2020–2021), som trådte i kraft i 2021. Loven skal sikre at forvaltningen skjer på en effektiv, betryggende og åpen måte,
- ratifisert Marrakechtraktaten og innført nasjonale regler som skal gi bedre tilgang til litteratur i tilgjengelige format for personer som er blinde, har nedsatt synsevne eller andre funksjonsnedsettelse som vanskeliggjør lesing,
- sikret deltakelse i EUs program for kultur og medier, Kreativt Europa, i perioden 2014–2020, og besluttet å videreføre deltakelsen i for neste periode, 2021–2027.

Frivillighet og idrett

Regjeringens mål er å støtte opp om en sterk, selvstendig og mangfoldig frivillighet. Et grunnleggende prinsipp for frivillighetspolitikken er frivillighetens selvstendighet. Det er ikke staten som skal sette mål for frivilligheten – det gjør frivilligheten selv. Det slo regjeringen fast i Meld. St. 10 (2018–2019) *Friviligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig* i 2018, jf. Innst. 254 S (2018–2019). Idrett er den største arenaen innenfor frivillig sektor, og de frivillighetspolitiske målene danner en viktig ramme for regjeringens prioriteringer også i idrettspolitikken.

Regjeringen har i denne fireårsperioden:

- innfridd løftet om en opptrapping av momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner,
- igangsatt en forenklingsreform for frivilligheten, med mål om å forenkle rapportering, skape enkle, ubyråkratiske tilskuddsordninger og legge til rette for bred deltakelse, høy aktivitet og sterke fellesskap,
- prioritert å styrke både organisert og egenorganisert idrett for barn og ungdom gjennom spillemidlene til idrettsformål,
- lagt fram en idrettsstrategi som omhandler sentrale verditema knyttet til mangfold og inkludering i idrett og prioriteringer som skal bidra til å øke idrettsaktiviteten igjen etter koronapandemien.

Spillpolitikk

De overordnede målene for pengespillpolitikken er å forebygge spilleproblemer og andre konsekvenser av pengespill og å sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte.

Regjeringen har i denne fireårsperioden:

- forebygget negative konsekvenser av pengespill, samtidig som det er lagt til rette for at overskudd fra pengespill går til gode formål,
- fremmet Prop. 220 L (2020–2021) *Lov om pengespill (pengespilloven)*, hvor enerettsmodellen foreslås videreført, og der lovens hovedformål vil være å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill, slik at slike spill skjer på en ansvarlig måte,
- fulgt opp anbefalingene fra en ekstern evaluering av Norsk Tipping og Norsk Rikstotos spillportefølje, markedsføring og organisering gjennom løpende politikk- og regelverksutvikling,
- styrket arbeidet mot spillerelaterte problemer gjennom å legge fram gjeldende handlingsplan mot spilleproblemer for perioden 2019–2021,
- forsterket innsatsen for å stanse markedsføringen av pengespill som ikke har tillatelse i Norge, gjennom endringer i kringkastingsloven, jf. Prop. 45 L (2019–2020) og Innst. 247 L (2019–2020).

Museer og kulturarv

Kulturarv representerer både vår felles historie og kulturelle verdier, og bidrar til identitet og fellesskapsfølelse. Materiell og immateriell kulturarv bevares for å bli tilgjengelig både i samtida og framtida. I Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*, som ble lagt fram i mars 2021, jf. Innst. 573 S (2020–2021), beskrives regjeringens museumspolitikk i et generasjonsperspektiv fram mot 2050. Regjeringen ønsker å legge til rette for at museer fremdeles kan være relevante samfunnsinstitusjoner som inngår i infrastrukturen for demokrati og frie ytringer.

Regjeringen har i denne fireårsperioden:

- synliggjort at museene er viktige aktører i regjeringens satsing på kulturbasert reiseliv, blant annet gjennom strategien Noreg som attraktiv kulturdestinasjon – strategi for kultur og reiseliv,
- fullført arbeidet med nytt bygg for Nasjonal-museet for kunst, arkitektur og design,
- sørget for nytt museumsbygg for Saemien Sijte i Snåsa,

- bidratt til nybygg eller igangsetting av bygg og rehabilitering av lokaler for museer og scene-kunstinstitusjoner i hele landet, bl.a. Ruija kvenmuseum i Vadsø, Helgeland museum i Mosjøen, Orkla Industrimuseum på Løkken Verk, Operaen i Kristiansund, Bymuseet i Bergen, Bergen Sjøfartsmuseum, Den Nationale Scene, Carte Blanche og BIT Teatergarasjen i Bergen, Museum Stavanger, Nye Tou Scene i Stavanger, Sørlandets kunstmuseum i Kristiansand, Nynorsk kultursenter i Vinje, Telemark museum i Skien, Norsk Industriarbeidermuseum på Vemork, Anno museums dokumentasjonssenter i Elverum, formidlingsbygg for skogfinsk kultur i Grue, bygningsvern-senter i Drøbak, Norsk Folkemuseum og Munchmuseet i Oslo,
- styrket innsatsen for digitalisering av arkivsektoren med arkivering av digitalt skapt informasjon, dobling av digitaliseringen fra 33 millioner sider i 2017 til 68 millioner i 2020 og publisering av materiale i Digitalarkivet,
- etablert Norsk helsearkiv på Tynset i 2019,
- sørget for bygging av nytt magasin for Nasjonalbiblioteket og Arkivverket i Mo i Rana.

Språk, bibliotek og litteratur

Språk er en viktig del av vår kulturarv og en forutsetning for deltakelse i demokratiet. Regjeringen har sikret gode bruks- og opplæringsvilkår for de offisielle språkene i Norge, blant annet gjennom å ha lagt fram historiens første helhetlige språkløv i mai 2020, jf. Prop. 108 L (2019–2020) og Innst. 253 L (2020–2021). Loven skal sikre vern av norsk og fremme mindretallshensyn til nynorsk, samt bidra til å verne og fremme samiske språk, nasjonale minoritetsspråk og norsk tegnspråk. Norsk tegnspråk får status som det nasjonale tegnspråket i Norge, og er dermed formelt anerkjent som et eget språk. I litteraturpolitikken har regjeringen stimulert til digital omstilling i bokmarkedet og bibliotekene.

Regjeringen har i denne fireårsperioden:

- lagt til rette for arbeidet med revisjon og digitalisering av ordbøker for å sikre befolkningen god tilgang til kunnskap om språk og rettskri-ving,
- varslet økt satsing på norsk terminologi i språkløvsproposisjonens meldingsdel, som ble fulgt opp i statsbudsjettet for 2021,
- lagt til rette for utbygging av infrastrukturen for utvikling av språkteknologi på norsk,

- lagt til rette for at Nasjonalbiblioteket har kunnet digitalisere og gjort tilgjengelig på internett alle bøker utgitt i Norge fram til år 2000,
- økt innsatsen for å utvikle bibliotekene som synlige institusjoner i kommuner, skoler og læringsinstitusjoner gjennom å legge fram *Nasjonal bibliotekstrategi 2020–2024 Rom for demokrati og dannelse* høsten 2019,
- satt i gang arbeidet med en bred gjennomgang av tegnspråksfeltet i form av en NOU,
- styrket grunnlaget for vern av stedsnavn gjennom endringer i stedsnavnloven i 2018, jf. Prop. 65 L (2018–2019) og Innst. 333 L (2018–2019),
- forsterket Norges kultureksport gjennom å medvirke til at Norge ble hovedgjesteland på den internasjonale bokmessa i Frankfurt i 2019,
- fjernet merverdiavgift på e-bøker for å få avgiftsmessig likebehandling med papirbøker.

Medier, internett og offentlighet

En fri, uavhengig, redaktørstyrt og kritisk presse er en av de viktigste bærebjelkene i demokratiet vårt. Nyhetsmedier har en samfunnsverdi for demokratisk meningsdannelse, for kontroll av maktutøvelse og for språk, kultur og identitet. I 2018 la regjeringen fram Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid*, jf. Innst. 365 (2018–2019). Mediebransjen er fortsatt under omstilling som følge av økonomiske og strukturelle endringer. Befolkningens mediebruk blir stadig mer digital, samtidig som mediebransjen i større grad enn tidligere må forholde seg til internasjonale aktører. Det fører til økt konkurranse om mediebrukernes tid og om inntekter fra annonser og brukere. Regjeringen har lagt fram medieansvarsloven for å samle regler om rettslig ansvar og redaksjonell uavhengighet på medieområdet i en ny, teknologinøytral særlov. Dette for å skape insentiver for god ledelse og kontroll av redaksjonelle medier basert på journalistiske normer og prinsipper. Loven gir redaktøren en særlig uavhengig stilling og et utvidet rettslig ansvar for innholdet.

Regjeringen har i denne fireårsperioden:

- sikret en forutsigbar og framtidsrettet finansieringsmodell for NRK ved å avvikle kringkastingsavgiften fra 1. januar 2020, og finansiere NRK over statsbudsjettet med fireårige styringssignaler for den økonomiske rammen,
- bidratt til økt mediemangfold gjennom å inngå en avtale med TV 2 om kommersiell allmennkringkasting, der staten har forpliktet seg til å kompensere TV 2 for nettokostnadene knyttet til allmennkringkastingsoppdraget i perioden 2019–2023,
- lagt til rette for nyskaping gjennom opprettelse av en ny tilskuddsordning for innovasjon og utvikling i mediebransjen,
- utredet de sosiale, teknologiske, juridiske og økonomiske rammene for ytringsfrihet i dagens samfunn, gjennom å utnevne en ny ytringsfrihetskommisjon,
- utvidet merverdiavgiftsfritaket for tidsskrifter til også å omfatte tidsskrifter i elektronisk format fra 1. juli 2019,
- bidratt til å sikre mediemangfoldet og forutsigbarhet for tilskuddsmottakere gjennom å innføre fireårige styringssignaler for den direkte mediestøtten, samt å omfordele deler av produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier i favør av små, lokale aviser
- lagt fram en nasjonal strategi for trygg digital oppvekst, som ledd i oppfølgingen av barne- og ungdomskulturmeldingen.

Likestilling

Regjeringens mål er at alle skal ha like muligheter og frihet til å treffe egne valg, uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering eller hvilken kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk man har. Arbeidet for mangfold og likestilling er sentralt i alle deler av regjeringens politikk.

Regjeringen har i denne fireårsperioden:

- lagt fram en felles lov om likestilling og diskriminering, jf. Prop. 81 L (2016–2017). Loven trådte i kraft 1. januar 2018,
- styrket aktivitets- og redegjøringsplikten i likestillings- og diskrimineringsloven, ved blant annet å innføre plikt om å gjennomføre lønnskartlegging etter kjønn og kartlegging av ufrivillig deltidsarbeid, jf. Prop. 63 L (2018–2019),
- lagt fram Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge handlingsplan for universell utforming (2021–2025),
- fremmet Prop. 141 LS (2020–2021) om å gjennomføre EUs webdirektiv (WAD) i norsk rett,
- sendt forslag om å gjennomføre EUs tilgjengelighetsdirektiv (European Accessibility Act) på offentlig høring,
- opprettet likeverds- og mangfoldsutvalget som skal utrede hvordan vi kan sikre et samfunn som gir rom for mangfold og annerledeshet,
- lagt fram handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika, som

skal følges opp i perioden 2021–2024, samt økt støtten til tilskuddsordningen for kjønns- og seksualitetsmangfold,

- sendt lovforslag om regulering av konverteringsterapi på offentlig høring,
- intensivert arbeidet mot hets og diskriminering ved å lansere *handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer og handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion*, samt å etablere en egen tilskuddsordning til arbeid mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer,
- fulgt opp strategien mot hatefulle ytringer (2016–2020), og økt støtten til Stopp Hatprat kampanjen,
- lagt fram en strategi for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked 2021–2024,
- utredet likestillingsutfordringer blant barn og unge gjennom NOU 2019: 19 *Jenterom, gutterom og mulighetsrom – Likestillingsutfordringer blant barn og unge*,
- startet arbeidet med å innføre kjønnsnøytrale stillingstitler i all statlig virksomhet.

Tiltak på kultur-, frivillighets-, og idrettsområdet i forbindelse med covid-19

Regjeringen var raskt på plass med tiltak for kultur, frivillighet og idrett i forbindelse med covid-19-utbruddet. Det ble etablert midlertidige, søknadsbaserte kompensasjonsordninger for å hjelpe sektorene gjennom krisen. Det ble også etablert ordninger som stimulerte til gjennomføring av arrangementer innenfor smittevernpålegg gitt av offentlige myndigheter.

Kultur

Kulturfeltet ble umiddelbart hardt rammet av covid-19-pandemien våren 2020, og det ble raskt bestemt at museer, musikk- og scenekunstinstitusjoner som mottok statlig tilskudd fikk beholde tilskuddene selv om de ikke fikk gjennomført arrangementer og prosjekter som planlagt. I tillegg er driftstilskuddene til enkelte musikk- og scenekunstinstitusjoner og museer på departementets budsjett økt. Dette ble gjort for å dekke innteksttap og for å dekke merutgifter til arbeid med å tilpasse driften for å skape alternativ publikumsrettet aktivitet, herunder digital formidling og tilgjengeliggjøring.

Regjeringen opprettet også raskt en kompensasjonsordning for kultursektoren. Formålet med ordningen var å kompensere for tapte inntekter

og merutgifter i forbindelse med arrangementer som ble helt eller delvis avlyst.

Regjeringen opprettet i tillegg en stimuleringsordning for kultursektoren for siste kvartal i 2020. Formålet med ordningen var å stimulere til gjennomføring av arrangementer og å skape aktivitet i hele kulturarrangementets næringskjede.

Både kompensasjonsordningen og stimuleringsordningen ble videreført med noen endringer til og med 31. oktober 2021, jf. Prop. 195 S (2020–2021). Fra 2021 beregnes kompensasjon til arrangørene ut fra arrangørenes uunngåelige økonomiske forpliktelser i forbindelse med et kulturarrangement. For å skape fortsatt forutsigbarhet for kultursektoren har regjeringen besluttet å videreføre kompensasjonsordningen til og med 31. desember 2021. Ordningene har bidratt til at kultursektoren har kunnet planlegge og gjennomføre arrangementer innenfor de til enhver tid gjeldende smittevernregler.

Enkelte kulturaktører falt utenfor kompensasjons- og stimuleringsordningene, men har blitt ivaretatt blant annet gjennom bevilgninger til Norsk kulturfond, Norsk filminstitutt, KORO og innkjøp av kunst ved museer. For å opprettholde aktivitet og motvirke langtidsledighet blant kunstnere ble det i 2020 bevilget midler til to midlertidige ordninger for kunstnere, fordelt på et krisefond for utøvende kunstnere for avlyste oppdrag samt til midlertidige kunstnerstipend for alle kunstnergrupper. I 2021 ble midlene videreført til midlertidige arbeidsstipender for å stimulere til produksjon og aktivitet i forbindelse med covid-19-situasjonen.

Frivillighet og idrett

Regjeringen kom i 2020 raskt fram til en praksis der frivillige organisasjoner, under flere departement, fikk beholde statlige tilskudd og der tilskuddsforvalterne skulle være fleksible rundt spørsmål om alternativ bruk eller omdisponering av midler. I tillegg har medlemstall for 2019 blitt lagt til grunn i ordninger der det er relevant. Denne praksisen er videreført i 2021.

Regjeringen har opprettet tre ulike støtteordninger for idrett og frivillighet under pandemien, alle for organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret. Kompensasjonsordningen for idrett og frivillighet hadde virkeperiode fra 5. mars til og med 31. desember 2020. Regjeringen har etablert to ordninger som begge gjelder for perioden 1. januar til og med 31. desember 2021. Ordningene har dekket innteksttap fra arrangement og aktiviteter som enten har vært avlyst eller nedskalert. I

tillegg har ordningene i 2021 dekket merkostnader organisasjonene har hatt til å tilpasse aktiviteten til gjeldende smittevernsrestriksjoner. På denne måten har ordningene bidratt til å hjelpe idretten og frivilligheten gjennom krisen, samtidig som de har stimulert til aktivitet som har vært tilpasset smittesituasjonen.

1.5 Andre saker

Effektiv offentlig ressursbruk

Regjeringen har mål om mest mulig effektiv bruk av fellesskapets ressurser. For å sikre et bærekraftig velferdssamfunn er det hele tiden viktig å gjennomgå offentlig ressursbruk og tilstrebe best mulig bruk av skattebetalernes penger.

Som ledd i arbeidet med å fornye, forenkle og effektivisere offentlig sektor har regjeringen innført en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform (ABE-reform). Reformen forutsetter at alle statlige virksomheter gjennomfører tiltak for å bli mer effektive. ABE-reformen er en del av budsjettarbeidet, med et årlig krav til statlige virksomheter om å realisere 0,5 pst. av alle driftsutgifter som bevilges over statsbudsjettet. De statlige virksomhetene under Kulturdepartementet er også omfattet av denne reformen.

Pandemien har krevd økt bruk av digitale møter og gitt statlige virksomheter en mulighet til å redusere reiseomfanget både på kort og lang sikt. Selv om reiseaktiviteten vil gå opp igjen etter hvert som samfunnet åpner ytterligere opp, vil nivået på reiseaktiviteten trolig være varig redusert. Dette vil redusere reiseutgifter i virksomhetene og spare reisetid for de ansatte. Regjeringen foreslår et varig gevinstuttak på 5 pst. av reiseutgiftene slik de var før pandemien fra og med 2022. Departementet viser videre til Prop. 1 S (2021–

2022) Gul bok for nærmere redegjørelse av gevinstuttaket.

Økt ansvarliggjøring av statlige virksomheter for egne pensjonskostnader – innføring av ny premiemodell fra 2022

Effektiv bruk av ressurser i staten krever riktig prising av innsatsfaktorene. Pensjonspremie er et viktig kostnadselement og påvirkes bl.a. av den enkelte virksomhets lønnsutgifter og de ansattes uttak av tidligpensjon. Det pågår et arbeid med å modernisere premiesystemet i Statens pensjonskasse. Fra 2022 innføres en ny virksomhetsspesifikk og hendelsesbasert premiemodell for betaling av pensjonspremie for statlige virksomheter. Den nye premiemodellen tar løpende hensyn til de faktiske hendelser i medlemsbestanden, så som lønnsendringer og uttak av pensjon, slik at premiereserven er a jour med medlemmenes opp-tjening. Dette skal bidra til økt ansvarliggjøring av statlige virksomheter for egne pensjonskostnader. Pensjonspremien for de statlige virksomhetene vil fra samme tidspunkt bli beregnet etter nytt pensjonsregelverk, herunder påslagspensjon og nye samordningsregler, samt ny dødelighetstariff.

Innføringen av ny modell skal være om lag budsjettneutryl på innføringstidspunktet ved at de berørte virksomhetene får en reduksjon eller en økning i bevilgningen i tråd med endret premie. Beregningene er basert på en sammenligning av nytt premienivå for 2022 med hva pensjonspremien ville blitt for 2022 med dagens premiemodell. Ettersom virksomhetene også betaler arbeidsgiveravgift av pensjonspremien, innebærer en endring av premienivået også endringer i arbeidsgiveravgiften virksomhetene skal betale. Det er hensyntatt i beregningene. Det vises til Arbeids- og sosialdepartementets Prop. 1 S (2021–2022) for nærmere omtale.

2 Oversikt over budsjettforslaget for 2022

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
	Administrasjon				
300	Kulturdepartementet	177 553	199 168	204 486	2,7
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>177 553</i>	<i>199 168</i>	<i>204 486</i>	<i>2,7</i>
	Frivillighetsformål				
315	Frivillighetsformål	2 076 733	2 544 297	2 552 209	0,3
	<i>Sum kategori 08.15</i>	<i>2 076 733</i>	<i>2 544 297</i>	<i>2 552 209</i>	<i>0,3</i>
	Kulturformål				
320	Norsk kulturråd	1 253 866	2 185 879	2 121 724	-2,9
321	Kunstnerformål	678 460			0,0
322	Bygg og offentlige rom	350 911	351 002	619 548	76,5
323	Musikk og scenekunst	3 051 705	2 893 514	2 832 102	-2,1
325	Allmenne kulturformål	3 387 563	2 667 486	475 313	-82,2
326	Språk- og bibliotekformål	928 918	956 337	996 329	4,2
327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.	90 498	90 726	93 513	3,1
328	Museer m.m.	2 376 065	2 364 920	2 349 935	-0,6
329	Arkivformål	443 563	463 444	490 859	5,9
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>12 561 549</i>	<i>11 973 308</i>	<i>9 979 323</i>	<i>-16,7</i>
	Medieformål m.m.				
334	Film- og dataspillformål	849 394	862 668	906 669	5,1
335	Medieformål	6 959 512	7 017 619	7 406 493	5,5
337	Kompensasjons- og vederlags- ordninger	50 500	280 150	290 905	3,8
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	100 998	94 807	98 489	3,9
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>7 960 404</i>	<i>8 255 244</i>	<i>8 702 556</i>	<i>5,4</i>

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
Likestilling og ikke-diskriminering					
350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	22 579	22 283	25 095	12,6
351	Likestilling og ikke-diskriminering	62 400	78 331	96 409	23,1
352	Nedsatt funksjonsevne	296 876	316 744	322 912	1,9
353	Likestillings- og diskrimineringsombudet	47 859	49 042	49 080	0,1
	<i>Sum kategori 08.45</i>	<i>429 714</i>	<i>466 400</i>	<i>493 496</i>	<i>5,8</i>
	<i>Sum programområde 08</i>	<i>23 205 953</i>	<i>23 438 417</i>	<i>21 932 070</i>	<i>-6,4</i>
	<i>Sum utgifter</i>	<i>23 205 953</i>	<i>23 438 417</i>	<i>21 932 070</i>	<i>-6,4</i>

Regjeringen foreslår samlede utgiftsbevilgninger over Kulturdepartementets budsjett på vel 21,9 mrd. kroner. Utfasing av støtteordninger i forbindelse med pandemien innebærer en reduksjon på 2 550 mill. kroner. Øvrige endringer innebærer en økning i Kulturdepartementets utgiftsramme

på 810 mill. kroner, tilsvarende en økning på 3,8 pst. fra saldert budsjett 2021.

I tillegg til bevilgningene over statsbudsjettet kommer spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS som fordeles til kultur-, idretts- og frivillighetsformål. Tildelingene til disse formålene er omtalt under Del III, kap. 5.

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
Administrasjon					
3300	Kulturdepartementet		91	93	2,2
	<i>Sum kategori 08.10</i>		<i>91</i>	<i>93</i>	<i>2,2</i>
Kulturformål					
3320	Norsk kulturråd	14 727	4 447	4 540	2,1
3322	Bygg og offentlige rom	24 125	32 802	33 487	2,1
3323	Musikk og scenekunst	10 905	29 874	30 497	2,1
3325	Allmenne kulturformål	2 677	2 226	2 273	2,1
3326	Språk- og bibliotekformål	43 147	38 269	39 067	2,1
3327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.	22 591	35 717	36 462	2,1
3329	Arkivformål	13 793	12 217	12 472	2,1
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>131 965</i>	<i>155 552</i>	<i>158 798</i>	<i>2,1</i>
Medieformål m.m.					
3334	Film- og dataspillformål	9 702	13 173	13 447	2,1
3335	Medieformål	2 481	3 450	2 297	-33,4
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	16 866	16 032	16 194	1,0
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>29 049</i>	<i>32 655</i>	<i>31 938</i>	<i>-2,2</i>
Skatter og avgifter					
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet	89 808	107 250	107 510	0,2
	<i>Sum kategori 08.50</i>	<i>89 808</i>	<i>107 250</i>	<i>107 510</i>	<i>0,2</i>
	<i>Sum programområde 08</i>	<i>250 822</i>	<i>295 548</i>	<i>298 339</i>	<i>0,9</i>
	<i>Sum inntekter</i>	<i>250 822</i>	<i>295 548</i>	<i>298 339</i>	<i>0,9</i>

Under Kulturdepartementet blir stikkordet «kan overføres» foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

			(i 1 000 kr)	
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2021	Forslag 2022
315	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	8 621	6 555
320	72	Kunstnerstipend m.m.	16 849	225 650
322	21	Spesielle driftsutgifter	2 959	40 082
322	70	Nasjonale kulturbygg	103 223	543 600
323	21	Spesielle driftsutgifter	15 480	64 458
325	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	29 542	23 762
325	75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m.	1	95 080
326	21	Spesielle driftsutgifter	2 610	16 746
329	21	Spesielle driftsutgifter	4 979	4 843
334	21	Spesielle driftsutgifter	83	6 818
334	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner	107 730	38 360
334	73	Regionale filmvirksomheter		109 640
334	75	Internasjonale film- og medieavtaler	1 802	19 485
335	74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier	11 293	21 600
337	71	Vederlagsordninger	4 415	237 905
339	21	Spesielle driftsutgifter	52	6 120
351	21	Spesielle driftsutgifter	1 219	14 354
352	21	Spesielle driftsutgifter	1 074	20 897

3 Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak

Nedenfor gis en oversikt over oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak under Kulturdepartementet. Oversikten inkluderer alle vedtak fra stortingssesjonen 2020–2021, samt de vedtakene fra tidligere stortingssesjoner som kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst. 580 S (2020–

2021) mente ikke var kvittert ut. I tabellen nedenfor angis det også hvorvidt departementet planlegger om rapporteringen knyttet til anmodningsvedtaket nå avsluttes, eller om departementet vil rapportere konkret på vedtaket også i neste års budsjettproposisjon.

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2020–2021	66	Kriterier for statlig støtte til internasjonale idrettsarrangement som skal arrangeres i Norge	Nei
2020–2021	181	Fordeling av tilskuddet til frivilligsentraler	Ja
2020–2021	225	Årlig redegjørelse om ytringsfrihet, pressefrihet og mediepolitikken	Ja
2020–2021	669	Gjennomgå og styrke filminsensivordningen	Ja
2020–2021	755	Stortingsmelding om seksuell trakassering	Nei
2020–2021	788	Innlemme symbolspråk i språkloven	Nei
2020–2021	1150	Tydeliggjøre målet med Den kulturelle skolesekken	Ja
2019–2020	537	Effekter av koronakrisen på likestillingsfeltet	Ja
2019–2020	561	Medieansvarsloven – nyhetsbyråer som leverer kvalitetskontrollert innhold	Ja
2018–2019	706	Endre forskrift om kringkasting	Nei
2017–2018	199	Kunstnermelding	Nei
2017–2018	201	Det frie scenekunstheltet	Ja
2017–2018	690	Stereke begrensninger på reklame for lovlig spillaktører	Nei
2017–2018	691	Lotteritilsynet – mulighet til å ilegge overtredelsesgebyr	Ja
2017–2018	692	Lotteritilsynet – utvidet mulighet til å granske saker	Ja
2017–2018	695	Innføring av DNS-blokkering av nettsidene til uregulerte spillerekskaper.	Nei
2017–2018	729	Utrede tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag	Nei

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2017–2018	730	Vurdere regler om at leverandører av netjtjenester må bidra til at rettighetshavere får vederlag	Nei
2017–2018	731	Utrede om strømming av åndsverk i klasserom skal bli vederlagspliktig	Nei
2017–2018	894	Tiltak i melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede	Nei
2017–2018	895	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede	Nei
2017–2018	896	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – rett til arbeid	Nei
2017–2018	897	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – rett til helsetjenester	Nei
2017–2018	900	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – universell utforming skolebygg	Nei
2017–2018	901	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – kjøpe og eie bolig	Nei
2017–2018	902	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – likeverdige tjenester	Nei
2017–2018	903	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – koordinering av tjenester	Nei
2017–2018	904	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne	Nei
2017–2018	905	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – fritidsaktiviteter og livssyn	Nei
2017–2018	906	Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – skolefritidsordning	Nei
2016–2017	638	Hovedbingospill via internett	Nei
2014–2015	60	Nasjonalgalleriet	Nei

Stortingssesjon (2020–2021)

Kriterier for statlig støtte til internasjonale idrettsarrangement som skal arrangeres i Norge

Vedtak nr. 66, 10. november 2020

«Stortinget ber regjeringen utrede hvilke kriterier som bør innfris for statlig støtte til internasjonale idrettsarrangement som skal arrangeres i Norge.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 48 S (2020–2021) og Dokument 8:95 S (2018–2019) *Representantforslag om straffeforfølgning av de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping og krav til endringer i internasjonal idrett.*

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Fordeling av tilskuddet til frivilligsentraler

Vedtak nr. 181, 3. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen tilse at tilskuddet til frivilligsentraler og at dagens fordeling videreføres i 2021 med særskilt fordeling, slik at midlene fordeles pr. frivilligsentral og ikke pr. innbygger.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 2 S (2020–2021) og Meld. St. 1 (2020–2021) *Nasjonalbudsjettet 2021*.

Vedtaket ble opphevet av Stortinget ved behandlingen av Prop. 1 S (2020–2021), jf. Innst. 14 S (2020–2021), vedtak 393. Rapporteringen avsluttes.

Årlig redegjørelse om yringsfrihet, pressefrihet og mediepolitikken

Vedtak nr. 225, 10. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen holde en årlig redegjørelse for Stortinget om yringsfrihet og pressefrihet og om nåsituasjonen og måloppnåelsen i mediepolitikken i Norge.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 137 L (2020–2021) og Prop. 138 L (2019–2020) *Lov om økonomisk støtte til mediene (mediestøtteloven)*.

Kultur- og likestillingsminister Abid Raja avholdt 4. mai 2021 en årlig redegjørelse i Stortinget om mediernes rammevilkår og deres muligheter for å fylle samfunnsfunksjonen, inkludert status og hovedutfordringer på yrings- og mediefeltet. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Gjennomgå og styrke filminsentivordningen

Vedtak nr. 669, 23. februar 2021

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå filminsentivordningen og komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett 2021 med forslag til hvordan ordningen kan styrkes.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 233 S (2020–2021) og Prop. 79 S (2020–2021) *Endringer i statsbudsjettet 2021 under UD, KD, KUD, JD, KMD, ASD, HOD, BFD, NFD, SD, KLD, FIN og OED (økonomiske tiltak i møte med pandemien)*.

Oslo Economics gjennomførte, på oppdrag fra Norsk filminstitutt, en evaluering av ordningen i 2021. Regjeringen foreslo i revidert nasjonalbudsjett 2021 å øke tilsagnsfullmakten til nye prosjekter under insentivordningen for film- og serieproduksjoner innenfor en samlet ramme på 100 mill. kroner. Tilsagnsfullmakten foreslås videreført i Prop. 1 S (2021–2022).

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Stortingsmelding om seksuell trakassering

Vedtak nr. 755, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding med en bred gjennomgang av ulike arbeidsfelt og sektorer i samfunnet, der det foreslås tiltak som kan bidra til å forebygge seksuell trakassering i det norske samfunnet. Arbeidet må omfatte alle typer trakassering, samt trusler og vold.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 270 S (2020–2021) og Dokument 8:135 S (2019–2020) *Representantforslag om en norsk offentlig utredning om seksuell trakassering*.

Regjeringen vil igangsette et arbeid med en stortingsmelding om seksuell trakassering. Stortingsmeldingen vil kartlegge omfanget av seksuell trakassering, samt foreslå forebyggende tiltak når det gjelder seksuell trakassering i arbeidsliv, opplæringssektoren og på kultur- og fritidsarenaer. Stortingsmeldingen vil også omfatte seksuell trakassering blant barn og unge. Regjeringen tar sikte på å legge fram stortingsmeldingen i 2023.

Innlemme symbolspråk i språkloven

Vedtak nr. 788, 25. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om symbolspråk, der det foreslås hvordan retten til symbolspråk kan innlemmes i språkloven.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 253 L (2020–2021) og Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk*.

Språkloven trer i kraft fra 1. januar 2022. Slik anmodningsvedtaket er formulert, er Kulturdepartementet bedt om å vurdere en revisjon av språkloven, der «retten til symbolspråk» blir tatt inn i loven. Språkloven gir fra før ingen konkrete,

individuelle retter, bortsett fra de rettene som er videreført fra målloven, og som gjelder nynorsk og bokmål. Et eventuelt lovforslag om innlemning av symbolspråk i språkloven må sendes på høring. Som oppfølging av vedtaket har Kulturdepartementet derfor påbegynt en utredningsprosess og gjennomført dialogmøter med relevante interesseorganisasjoner. Formålet er å få forståelse for hva man rettslig sett ønsker å oppnå. Anmodningsvedtaket følges opp i samarbeid med Kunnskapsdepartementet, som forvalter relevant lovgivning på feltet. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Tydeliggjøre målet med Den kulturelle skolesekken
Vedtak nr. 1150, 8. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen videreføre dagens DKS-ordning, samt tydeliggjøre at målet med DKS (Den kulturelle skolesekken) fortsatt skal være å medvirke til at elever får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 622 S (2020–2021) og Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge.*

Kulturdepartementet har bedt Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge (DKS) om å videreføre ordningen, samt tydeliggjøre at målet med DKS fortsatt skal være å medvirke til at elever får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud. Ordet «profesjonelt» er lagt til i ett av de nasjonale målene slik at det nå heter at Den kulturelle skolesekken skal «sikre at barn og unge får et likeverdig og profesjonelt kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet, uavhengig av hvor de bor i landet, slik at de kan gjøre seg kjent med og utvikle forståelse for et variert spekter av kulturuttrykk». Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Stortingssesjon (2019–2020)

Effekter av koronakrisen på likestillingsfeltet
Vedtak nr. 537, 30. april 2020

«Stortinget ber regjeringen kartlegge effekten av koronakrisen på likestillingsfeltet, og komme tilbake til Stortinget med resultater og funn på egnet måte.»

Vedtaket ble truffet ved behandlingen av Redegjørelse av kultur- og likestillingsministeren om status i arbeidet med å fremme likestilling og mangfold i alle sektorer, 30. april 2020.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har på oppdrag fra Kulturdepartementet fulgt med på og rapportert om likestillingskonsekvenser av covid-19. Se nærmere omtale under 10.2 Likestillingskonsekvenser av covid-19. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Medieansvarsloven – nyhetsbyråer som leverer kvalitetskontrollert innhold

Vedtak nr. 561, 7. mai 2020

«Stortinget ber regjeringen utrede om medieansvarslovens virkeområde kan utvides til å omfatte nyhetsbyråer som leverer kvalitetskontrollert innhold, og hvordan dette kan gjøres uten å motvirke målet om å sikre et klart ansvarspunkt i mediene, og komme tilbake til Stortinget med sak på egnet vis innen vårsesjonen 2021.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 249 L (2019–2020), Lovvedtak 88 (2019–2020) og Prop. 31 L (2019–2020) *Lov om redaksjonell uavhengighet og ansvar i redaktørstyrte journalistiske medier (medieansvarsloven).*

Regjeringens vurdering er at behovet for å pålegge et medium å utnevne en redaktør som skal ha et utvidet rettslig ansvar for publisert innhold, og en motsvarende uavhengig stilling overfor eiere mv., først og fremst oppstår når innhold formidles til et publikum. Nyhetsbyråer formidler vanligvis ikke innhold direkte til publikum. Når et nyhetsbyrå likevel gjør det, vil de allerede i dag være omfattet av medieansvarsloven, forutsatt at de øvrige kriteriene i § 2 om lovens virkeområde er oppfylt.

På samme måte som en redaktør for et nyhetsmedium, vil en redaktør for et nyhetsbyrå kunne holdes ansvarlig for innhold de produserer direkte etter straffelovens ulike strafferegler, enten som hovedmann eller medvirker. Tilsvarende gjelder erstatningsrettslig ansvar. Det er kun i de tilfeller redaktøren ikke har hatt faktisk kunnskap om publiseringen at det er nødvendig å ty til det særlige redaktøransvaret som følger av medieansvarsloven.

En redaktør vil uansett ikke kunne fraskrive seg ansvar for innhold i mediet ved å henvise til at

det er kjøpt fra et nyhetsbyrå, eller fra andre eksterne kilder. Dette gjelder også dersom nyhetsbyråer skulle omfattes av loven.

Ansvarsreglene i medieansvarsloven søker å bygge tillit hos publikum til at et medium er uavhengig og redigert i overensstemmelse med gjeldende lov og presseetiske regler, og gi de som mener seg utsatt for overtramp et klart ansvarspunkt å forholde seg til. I lovforslaget var lovens virkeområde derfor avgrenset til redaktørstyrte, journalistiske medier som både produserer og formidler journalistikk til et publikum.

Det bør kreves tungtveiende grunner for å skjerpe det rettslige ansvaret slik at en person kan straffes eller holdes erstatningsansvarlig for innhold som hun eller han ikke har hatt kunnskap om. Regjeringen legger til grunn at det ikke foreligger tilstrekkelig tungtveiende grunner for å innføre slike regler for nyhetsbyråer.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Stortingssesjon (2018–2019)

Endre forskrift om kringkasting

Vedtak nr. 706, 21. juni 2019

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om kringkasting slik at fotball-VM og fotball-EM for kvinner anses som begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning, på linje med andre tilsvarende idrettsarrangementer, og sikres vederlagsfri visning.»

Vedtaket ble truffet ved behandlingen av Innst. 391 S (2018–2019) *Innstilling fra finanskomiteen om revidert nasjonalbudsjett 2019, om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019, og om endringer i skatter og avgifter i statsbudsjettet for 2019.*

Kulturdepartementet har igangsatt et arbeid med sikte på å følge opp anmodningsvedtaket ved en endring i kringkastingsforskriften. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Stortingssesjon (2017–2018)

Kunstnermelding

Vedtak nr. 199, 12. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen Kunstnermelding»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket, er Innst. 14 S (2017–2018) og Prop. 1 S (2017–2018).

Kulturdepartementet har i lang tid arbeidet med en kunstnermelding. Covid-19 har imidlertid medført helt andre forhold for kunst- og kulturlivet enn før koronakrisen oppsto. Publikumsforbud og smittevernhensyn har medført inntektsnedgang for feltet. En langsiktig kunstnerpolitikk må baseres på et reelt kunnskapsgrunnlag. Regjeringen har nå gjenopptatt arbeidet med kunstnermeldingen og kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Det frie scenekunstheltet

Vedtak nr. 201, 12. desember 2017

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2018 legge fram en vurdering av situasjonen for det frie scenekunstheltet, inkludert erfarne grupper som mottar støtte fra Norsk kulturfond, og grupper som får eller har fått støtte over kap. 323 post 71 og 78, og hvordan disse kan sikres forutsigbarhet.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 14 S (2017–2018) og Prop. 1 S (2017–2018).

I tråd med Stortingets anmodningsvedtak har regjeringen lagt fram *Strategi for scenekunst* for perioden 2021–2025. I strategien behandles infrastrukturen for formidling av scenekunst til befolkningen i Norge. Det vil i strategiperioden legges vekt på å styrke infrastrukturen for utvikling, produksjon og formidling av profesjonell dans og scenekunst i det frie scenekunstheltet, inkl. små faste scenekunstensembler. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Sterkere begrensninger på reklame for lovlig pengespillaktører

Vedtak nr. 690, 7. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen vurdere sterkere begrensninger på reklame for lovlig pengespillaktører, samt vurdere om andre målemetoder enn pengebruk må brukes i reguleringen av omfanget.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2017–2018), jf. Dokument 8:110 S (2017–2018) *Representantforslag om en mer ansvarlig spillpolitikk.*

Med virkning fra 1. januar 2021 strammet Kulturdepartementet inn retningslinjene for markedsføring for Norsk Tipping og Norsk Rikstoto, blant annet med krav om at virkemiddelbruken i markedsføring av høye gevinster og penger til gode formål tones ned. I juni 2021 ble Prop. 220 L om lov om pengespill (pengespilloven) oversendt Stortinget. Etter lovforslaget kan lovlige pengespill bare markedsføres så langt det er nødvendig for å informere om spilltilbudet og å lede spillelysten i samfunnet til ansvarlige og trygge spilltilbud. Videre foreslås det et forbud mot å markedsføre pengespill mot mindreårige og direkte mot dem som har reservert seg mot slik markedsføring hos pengespilltilbyderen. Anmodningen om å vurdere andre målemetoder enn pengebruk i regulering av omfanget vil følges opp i forskrifter til ny pengespillov. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Lotteritilsynet – mulighet til å ilegge overtredelsesgebyr

Vedtak nr. 691, 7. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi Lotteritilsynet mulighet til å ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på forbudet mot markedsføring av uregulerte pengespill.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2017–2018), jf. Dokument 8:110 S (2017–2018) *Representantforslag om en mer ansvarlig spillpolitikk*.

I juni 2021 ble Prop. 220 L (2020–2021) *Lov om pengespill (pengespilloven)* oversendt Stortinget. Her foreslås det at Lotteritilsynet skal kunne ilegge overtredelsesgebyr blant annet ved brudd på forbudet mot markedsføring av uregulerte pengespill. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Lotteritilsynet – utvidet mulighet til å granske saker

Vedtak nr. 692, 7. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at Lotteritilsynet skal få utvidet mulighet til å granske saker, blant annet med tilgang til offentlige registre, og til å kreve framlegging av opplysninger fra aktører som helt eller delvis medvirker til markedsføring eller gjennomføring av uregulerte pengespill.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2017–2018). jf. Dokument 8:110 S (2017–2018) *Representantforslag om en mer ansvarlig spillpolitikk*. I juni 2021 ble Prop. 220 L (2020–2021) *Lov om pengespill (pengespilloven)* oversendt Stortinget. Her foreslås det en utvidet plikt til å gi Lotteritilsynet informasjon og tilgang til lokaler. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Innføring av DNS-blokkering av nettsidene til uregulerte spillsselskaper

Vedtak nr. 695, 7. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen stanse pengespill hos uregulerte pengespillselskaper ved å innføre DNS-blokkering av nettsidene deres. Regjeringen bes i budsjett for 2019 omtale fremdriftsplanen for dette arbeidet.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2017–2018). jf. Dokument 8:110 S (2017–2018) *Representantforslag om en mer ansvarlig spillpolitikk*.

Kulturdepartementet sendte 21. september 2021 et lovforslag på høring om DNS-blokkering på nettsider med uregulerte pengespill. Departementet kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Utrede tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag

Vedtak nr. 729, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede en tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag og komme tilbake til Stortinget med egen sak på egnet måte.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*.

Departementet vil utrede saken og sende et forslag på alminnelig høring, og deretter komme tilbake til Stortinget. Utredningen vil skje i sammenheng med gjennomføringen av EUs digitalmarkedsdirektiv ((EU) 2019/790).

Vurdere regler om at leverandører av netjtjenester må bidra til at rettighetshavere får vederlag

Vedtak nr. 730, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen fortløpende vurdere om norske myndigheter kan gi regler som sikrer at leverandører av netjtjenester som lagrer og tilgjengeliggjør store mengder av verk og annet kreativt innhold lastet opp av brukere, må bidra til at rettighetshaverne får vederlag for slik bruk av deres materiale.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*.

Den såkalte «value gap»-problematikken gjelder i hele Europa og er omfattet av digitalmarkedsdirektivet ((EU) 2019/790). Anmodningsvedtaket vil bli behandlet i forbindelse med gjennomføringen av direktivet. Departementet vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Utrede om strømming av åndsverk i klasserom skal bli vederlagspliktig

Vedtak nr. 731, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med sak om hvordan og hvorvidt verk som overføres i klasserommet, deriblant strømming fra Internett, kan likestilles med eksemplarframstilling i klasserommet, og dermed bli vederlagspliktig, slik at det blir mulig for partene å inngå avtalelisens også for strømming og annen overføring.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*.

Regjeringen vil følge opp anmodningsvedtaket i forbindelse med den varslede gjennomgangen av åndsverklovens undervisningsbestemmelser. Dette vil skje når EUs digitalmarkedsdirektiv ((EU) 2019/790) skal gjennomføres i norsk rett, jf. også omtale i Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk mv. (åndsverkloven)*. Departementet vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Tiltak i melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede

Vedtak nr. 894, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding med forslag til tiltak for at utviklingshemmede skal få oppfylt sine menneskerettigheter på lik linje med andre.»

Dokumentet som ligger til grunn for vedtaket, er representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtak nr. 894 blir oppfattet som Stortingets hovedvedtak knyttet til representantforslaget om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming. Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om rettighetene til utviklingshemmede. Vedtakene nr. 895–906, med unntak av vedtak 898, er knyttet til tema og innhold i stortingsmeldingen. Kulturdepartementet vil koordinere regjeringens oppfølging av vedtak 894 og tilknyttede vedtak under dette.

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp gjennom en stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede

Vedtak nr. 895, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på utviklingshemmede rett til å uttrykke sin mening eller hevde sin rett på lik linje med andre.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – rett til arbeid

Vedtak 896, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på tiltak som sikrer utviklingshemmede retten til arbeid, herunder tilrettelagt yrkesfagutdanning.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – rett til helsetjenester

Vedtak 897, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på utviklingshemmedes rett til lik tilgang til helsetjenester av god kvalitet som resten av befolkningen.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Helsedirektoratet la i juni 2021 fram en ny nasjonal veileder om kommunale helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming. Veilederen formulerer tydelig hva som er forsvarlige tjenester til personer med utviklingshemming, og hva som skal til for at tjenestene er individuelt tilpasset, der den enkelte medvirker i utviklingen og gjennomføringen av sitt eget tilbud.

Regjeringen kommer tilbake med nærmere omtale i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – universell utforming skolebygg

Vedtak 900, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på tilrettelagt undervisning for utviklingshemmede elever i den ordinære skolen, herunder universell utforming av eksisterende skolebygg.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – kjøpe og eie bolig

Vedtak 901, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på at utviklingshemmede skal ha samme mulighet til å kjøpe og eie egen bolig som andre.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket følges opp i regjeringens nasjonale strategi for den sosiale boligpolitikken (2021–2024) *Alle trenger et trygt hjem*, som ble lansert i desember 2020. Et av målene i strategien er at flere skal kunne eie egen bolig, og et av tiltakene er å hjelpe flere med utviklingshemming fra leie til eie.

Regjeringen kommer tilbake med nærmere omtale i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – likeverdige tjenester

Vedtak nr. 902, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på å sikre at tjenesteapparatet for mennesker med utviklingshemming innehar tilstrekkelig kompetanse til at utviklingshemmede får likeverdige tjenester innenfor ulike samfunnsområder, på linje med alle andre.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Helsedirektoratet la i juni 2021 fram en ny nasjonal veileder om kommunale helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming. Veilederen formulerer tydelig hva som er forsvarlige tjenester til personer med utviklingshemming, og hva som skal til for at tjenestene er individuelt tilpasset, der den enkelte medvirker i utviklingen og gjennomføringen av sitt eget tilbud.

Videre har Helse- og omsorgsdepartementets Kompetanseløft 2025 som mål å bidra til en faglig sterk tjeneste, og til å sikre at tjenestene har tilstrekkelig og kompetent bemanning. Kompetanseløft 2025 består av om lag seksti tiltak, hvorav mange er generelle og flere er særskilt innrettet mot tjenester til utviklingshemmede.

Regjeringen kommer tilbake med nærmere omtale i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – koordinering av tjenester

Vedtak 903, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på å sikre god koordinering av tjenestene til utviklingshemmede i overgangssituasjoner og mellom løpende

tjenester, internt i kommunene, og mellom kommune, fylkeskommune og stat.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Regjeringen la i mars 2021 fram Meld. St. 25 (2020–2021) *Likeverdsreformen*, der et av innsatsområdene er sammenhengende og gode tjenester. Gjennom Likeverdsreformen ønsker regjeringen å gjøre hverdagen enklere for familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller funksjonsnedsettelse. Som en del av Likeverdsreformen vil regjeringen lovfeste en rett til barnekoordinator, jf. Prop. 100 L (2020–2021), jf. Innst. 581 L (2020–2021).

Regjeringen kommer tilbake med nærmere omtale i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne

Vedtak nr. 904, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes rettigheter der det legges vekt på å sikre at FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) fullt ut skal gjennomføres på alle relevante samfunnsområder, blant annet gjennom en helhetlig tilnærming på departementsnivå for hvordan man skal nå politiske målsettinger for utviklingshemmede, og sikre en koordinert innsats.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – fritidsaktiviteter og livssyn

Vedtak 905, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge frem en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter der det legges vekt på å sikre alle muligheter til å drive med meningsfulle fritidsaktiviteter og muligheter for livssynsutøvelse.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp i stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Melding til Stortinget om sikring av menneskerettighetene for utviklingshemmede – skolefritidsordning

Vedtak 906, 12. juni 2018

«Stortinget ber regjeringen legge fram en Stortingsmelding om sikring av utviklingshemmedes menneskerettigheter, der det foretas en kartlegging av om det er store forskjeller i praksis mellom kommuner og fylkeskommuner, når det gjelder skolefritidsordning/tilbud etter skoletid fra 4. årstrinn til og med videregående skole, herunder innhold i tjenestene og egenbetaling fra foreldrene, og gi en vurdering av i hvilken grad det er opplæringsloven eller lov om helse- og omsorgstjenester, som skal dekke slike tjenester, sett i lys av FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter.»

Anmodningsvedtaket ble gjort i forbindelse med behandling av et representantforslag om rettigheter og likeverd for utviklingshemmede og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemming, jf. Dokument 8:172 S (2017–2018) og Innst. 377 S (2017–2018).

1. august 2020 ble det fastsatt en moderasjonsordning som sikrer gratis SFO for elever med særskilte behov på 5. til 7. trinn. Anmodningsvedtaket vil videre bli fulgt opp i stortingsmelding om

utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd.

Stortingssesjon (2016–2017)

Hovedbingospill via internett

Vedtak nr. 638, 2. mai 2017

«Stortinget ber regjeringen innen to år evaluere effektene av at det åpnes for at spillere kan delta i hovedbingospill via internett.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 250 S (2016–2017), jf. Meld. St. 12 (2016–2017) *Alt å vinne – Ein ansvarleg og aktiv pengespelpolitikk*.

Regelverksendringen trådte i kraft i januar 2019. Anmodningsvedtaket innebærer at effekten av regelverksendringen skal evalueres innen to år etter ikrafttredelse, dvs. innen januar 2021.

Departementet har mottatt Lotteritilsynets evaluering av effektene av at det ble åpnet for hovedspill via internett. Endringer i spillemønster som følge av stengte bingohaller under covid-19-pandemien har imidlertid gjort at det er utfordrende å gi en konklusjon på de reelle effektene av at det ble åpnet for deltakelse i hovedbingospill via internett. Departementet vil ta stilling til hvordan evalueringen skal følges opp i forbindelse med arbeidet med forskrifter til ny pengespillov. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Stortingssesjon (2014–2015)

Nasjonalgalleriet

Vedtak nr. 60, 1. desember 2014

«Stortinget ber regjeringen vurdere om Nasjonalgalleriet kan være en del av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design uten ny totalrenovering.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 2 S Tillegg 1 (2014–2015) fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet for 2015 og forslaget til statsbudsjett for 2015.

Granavollplattformen uttrykker et ønske om å bevare Nasjonalgalleriet som kunstgalleri tilknyttet Nasjonalmuseet, forutsatt at det ikke påløper store kostnader til rehabilitering. I samarbeid med regjeringen utreder Sparebankstiftelsen DNB for tiden ulike alternativer for framtidig bruk

av bygningen. En utredning om bygningens historikk og struktur foreligger allerede. I løpet av høsten 2021 vil det også foreligge en utredning om mulige konsept for framtidig innhold med tilhø-

rende driftsmodell. Dette vil inngå i grunnlagsmaterialet for de videre vurderingene. Departementet kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Del II
Budsjettforslag

4 Nærmere omtale av bevilgningsforslaget

Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
300	Kulturdepartementet	177 553	199 168	204 486	2,7
	Sum kategori 08.10	177 553	199 168	204 486	2,7

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	177 553	176 338	182 201	3,3
50–89	Overføringer til andre		22 830	22 285	-2,4
	Sum kategori 08.10	177 553	199 168	204 486	2,7

Kap. 300 Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	176 290	175 209	181 051
21	Spesielle driftsutgifter	1 263	1 129	1 150
78	Tilskudd til priser og konkurranser m.m.		9 810	10 355
79	Til disposisjon		13 020	11 930
	Sum kap. 300	177 553	199 168	204 486

Innledning

Kulturdepartementet har ansvar for den statlige politikken og forvaltningen på områdene kultur, likestilling og diskriminering, medier, idrett, frivillighet, pengespill og lotteri.

Budsjettforslag 2022

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke departementets egne lønns- og driftsutgifter. Bevilgningen foreslås økt med 2 mill. kroner for å dekke opp for

økte utgifter i Kulturdepartementet, bl.a. knyttet til håndteringen av tiltakene etter pandemien.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 374 000 kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som departementet får i merinntekter på kap. 3300, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke særskilte driftsutgifter i Kulturdepartementet som ikke naturlig dekkes av bevilgningen på post 01.

Post 78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.

Kulturdepartementet fordeler tilskudd til ulike prisutdelinger og konkurranser på kultur- og medieområdet. Bevilgningene til slike formål foreslås i 2022 fordelt på følgende:

- 5,9 mill. kroner til Den internasjonale Ibsenprisen
- 3,5 mill. kroner til Dronning Sonja Internasjonale Musikkonkurranse og Prinsesse Astrids Musikkpris
- 350 000 kroner til Arne Nordheims komponistpris i 2022
- 300 000 kroner til Kulturdepartementet sin nynorskpris for journalistar
- 225 000 kroner til Den Norske Forfatterforeningens ytringsfrihetspris
- 100 000 kroner til Arne Bendiksens talentpris

Post 79 Til disposisjon

Bevilgningen på posten foreslås stilt til departementets disposisjon og skal dekke nye behov som oppstår i budsjettåret. Bevilgningen på posten kan også nyttes til å dekke tilskudd til enkelttiltak og prosjekter som i sin karakter ikke hører hjemme under andre tilskuddsposter på Kulturdepartementets budsjett.

I statsbudsjettet for 2021 var det under posten budsjettert med tilskudd til markeringen av 1000-

årsjubileet Moster 2024. Tilskuddet til prosjektet er forutsatt videreført i 2022 med tildeling fra spilleoverskuddet til kulturformål, jf. omtale under Del III, kap. 5.

Rapport 2020

Organisering og drift av departementet

Departementet skal være et utviklingsorientert og effektivt faglig sekretariat for den politiske ledelsen. Departementet skal samtidig være en tydelig etatsstyrer og utføre forvaltningsoppgaver på en god måte. For å nå målene arbeider departementet blant annet med kontinuerlig utvikling av organisasjon, ledelse og medarbeiderskap. Arbeidet i 2020 var i stor grad preget av covid-19-tiltakene.

Underliggende virksomheter

Kulturdepartementet har følgende underliggende virksomheter: Arkivverket (Riksarkivet og statsarkivene), Diskrimineringsnemda, Kunst i offentlige rom (KORO), Kulturtanken, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Medietilsynet, Nasjonalbiblioteket, Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, Norsk filminstitutt, Norsk kulturråd, Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek, Riksteatret og Språkrådet.

Tilskuddsforvaltning

Tilskuddsbevilgninger utgjør den klart største delen av Kulturdepartementets budsjett. Av de samlede utgiftene på om lag 23,2 mrd. kroner som var ført under Kulturdepartementet i statsregnskapet for 2020, utgjorde tilskudd (overføringer til andre) nær 20,9 mrd. kroner, eller tilsvarende om lag 90 pst. av de samlede utgiftene. Mer enn halvparten av budsjettet ble fordelt på ulike enkelttilskudd (øremerkede tilskudd), mens de øvrige tilskuddsbevilgningene var fordelt på ulike søkbare ordninger. Søkbare ordninger forvaltes i hovedsak av Kulturdepartementets underliggende virksomheter. Det er Stortinget som endelig fastsetter størrelsen på øremerkede tilskudd.

Kap. 3300 Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Ymse inntekter		91	93
	Sum kap. 3300		91	93

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra egenbetalinger i forbindelse med seminarer, konferanser m.m., jf. kap. 300, post 01.

Programkategori 08.15 Frivillighetsformål (kap. 315)

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
315	Frivillighetsformål	2 076 733	2 544 297	2 552 209	0,3
	Sum kategori 08.15	2 076 733	2 544 297	2 552 209	0,3

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	6 649	6 424	6 555	2,0
50–89	Overføringer til andre	2 070 084	2 537 873	2 545 654	0,3
	Sum kategori 08.15	2 076 733	2 544 297	2 552 209	0,3

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til frivillighetsformål, herunder idrett og frivillig kulturliv.

Departementets hovedoppgaver på disse feltene er:

- forvaltning av tilskudd til frivillige organisasjoner
- samordning av statlig frivillighetspolitikk

Den statlige frivillighetspolitikken omtales i Del III, kap. 7 Frivillighetspolitikken.

Mål

Frivilligheten skal være fri fra politisk styring og vokse nedenfra. De overordnede og nasjonale målene som Stortinget har sluttet seg til ved behandlingen av Innst. 254 S (2018–2019), jf. Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken*, vil gjelde for bevilgningene til frivillig sektor.

Statens mål for frivillighetspolitikken skal støtte opp om et levende og mangfoldig sivilsamfunn der alle får muligheten til å delta. Det overordnede målet for den statlige idrettspolitikken er idrett og fysisk aktivitet for alle.

Aktuelle saker

Regjeringens støtteordninger for idrett og frivillighet i 2020 og 2021 har bidratt til å hjelpe frivillige organisasjoner gjennom krisen. Det vedvarende lave aktivitetsnivået under covid-19, og effektene av frafall og manglende rekruttering, kan komme til å ha konsekvenser i lang tid. Regjeringen er oppmerksom på denne problemstillingen og vil fortsette å støtte opp om frivilligheten. I tillegg er sakene som er framhevet nedenfor særlig aktuelle i kommende budsjettperiode.

Frivillighetens år 2022

Stortinget har stilt seg bak frivillighetsmeldingen (Meld. St. 10 (2018–2019)), som angir 2022 som frivillighetens år. I dette året skal det settes ekstra

søkelys på aktivitetsmangfoldet frivilligheten tilbyr, noe som er særlig viktig i forbindelse med gjenåpningen etter covid-19. Frivillighet Norge er sekretariat for markeringen. Det er satt tre hovedmål for Frivillighetens år 2022: 1) økt deltakelse i frivillig sektor, 2) økt tilgjengelighet og mangfold i frivillig sektor og 3) økt synlighet og kunnskap om verdien av frivillig sektor i samfunnet. Se også omtale under kap. 315, post 78 og Del III, kap. 5 Fordeling av spilleoverskuddet.

Frivilligsentraler

Frivillig aktivitet skjer der mennesker bor – i lokalsamfunnene. Regjeringen vil støtte opp om

en aktiv, lokal frivillighetspolitikk. Dette inkluderer frivilligsentraler. I perioden 2017–2020 har tilskudd til frivilligsentralene ligget på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Midlene ble overført til Kulturdepartementet i 2021 og fordelt på samme måte som da ordningen lå under Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Kulturdepartementet utarbeider ny tilskuddsordning til frivilligsentraler. Utkast til forskrift er sendt på høring høsten 2021. Se også omtale under kap. 315, post 60.

Kap. 315 Frivillighetsformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 649	6 424	6 555
60	Tilskudd til frivilligsentraler		206 800	214 940
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	1 684 998	1 803 920	1 750 000
72	Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge	4 540	4 000	4 080
73	Tilskudd til studieforbund m.m.		163 000	166 260
75	Herreløs arv til frivillige organisasjoner	8 168		16 809
76	Tilskudd til fritidsaktivitet for barn og unge	10 000		
78	Frivillighetstiltak	14 220	23 140	29 920
79	Til disposisjon	31 738		
82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	290 420	298 973	298 970
86	Idrettstiltak	26 000	38 040	64 675
	Sum kap. 315	2 076 733	2 544 297	2 552 209

Innledning

Kapitlet omhandler tilskudd til frivillig sektor, herunder tilskudd til idrettsformål.

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under de overordnede målene for den statlige frivillighetspolitikken, den statlige idrettspolitikken og nasjonale mål i kulturpolitikken. De frivillige organisasjonene setter selv mål for sin virksomhet og sin utvikling, og den endelige måloppnåelsen

på området er derfor i stor grad avhengig av frivillighetens egne prioriteringer.

Mål og strategier for 2022

Bevilgningene til frivillighetsformål skal bygge opp under en selvstendig frivillig sektor med bred deltakelse, kulturelt mangfold og høy aktivitet, jf. programkategori 08.15. Det overordnede målet for den statlige idrettspolitikken er idrett og fysisk

aktivitet for alle. Bevilgningene til frivillighetsformål bygger også opp under de overordnede og nasjonale målene i kulturpolitikken, jf. omtale i Del I. Blant annet bidrar frivillig sektor til et fritt og uavhengig kulturliv, som gir tilgang til og øker folks bruk av kunst- og kulturuttrykk, og som tilbyr møteplasser og bygger fellesskap.

Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken*, jf. Innst. 254 S (2018–2019) har fastsatt følgende frivillighetspolitiske mål:

1. Bred deltakelse
2. En sterk og uavhengig sektor
3. Forenklingsreform
4. En samordnet frivillighetspolitikk

Disse målene er lagt til grunn for bevilgningene til frivillig sektor og har også vært styrende for regjeringens frivillighetspolitikk under pandemien. Frivilligheten har spilt en viktig rolle i samfunnets bekjempelse av covid-19, og den har også vist god evne til omstilling når det gjelder å tilpasse aktivitetstilbud og utvikle nye tilbud i en tid med omfattende restriksjoner. Behovet for fortsatt omstilling og bred rekruttering blir viktig etter hvert som samfunnet gjenåpnes, og det er viktig at frivilligheten ser mulighetene som ligger i digitale tilbud og nye arenaer for å nå ut til befolkningen. Regjeringen var raskt ute med å etablere støtteordninger da pandemien brøt ut, og disse er blitt opprettholdt og videreført så lenge myndighetspålagte restriksjoner har gjort det vanskelig å gjennomføre aktiviteter som normalt. Denne støtten har lagt til rette for at det mangfoldige aktivitetstilbudet frivilligheten tilbyr kan utvides etter hvert som samfunnet gjenåpnes. Utfordringer knyttet til frafall og manglende rekruttering kan ha konsekvenser for frivillige organisasjoners aktivitetsnivå og økonomi i lang tid. Kulturdepartementet har hatt tett og god dialog med aktørene i frivillig sektor under pandemien og ønsker å opprettholde dette for å sikre at frivillig sektor står best mulig rustet i tiden framover.

Budsjettforslag 2022

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten skal gå til forskning, utredning og andre utviklingsoppgaver på frivillighetsområdet.

Forskning og kunnskapsutvikling er et sentralt virkemiddel for å nå frivillighetspolitiske mål. I bevilgningsforslaget på posten er det satt av midler til forskningsprogrammet Senter for forskning

på sivilsamfunn og frivillig sektor. Programmet er et samarbeid mellom flere departementer, der Kulturdepartementet er oppdragsgiver og samordner arbeidet. Senteret er basert på et forpliktende samarbeid mellom Institutt for samfunnsforskning og NORCE Norwegian Research Centre AS.

Senteret forsker blant annet på deltakelse, endringer i frivillig sektor, rammevilkår og frivillighetens samfunns effekter. Departementet vil følge opp behovet for å skaffe til veie oppdatert kunnskap om konsekvensene pandemien har hatt for frivilligheten.

Videre er det satt av midler på posten til bl.a. videreutvikling av Frivillighetsregisteret. Arbeidet med videreutvikling av Frivillighetsregisteret ble igangsatt høsten 2019. Det har fokus på registreringsrett i Frivillighetsregisteret og hvordan registeret kan bidra til forenkling og samordning av forvaltningen overfor frivillig sektor. Arbeidsgruppens rapport skal leveres innen utgangen av 2021. Oppfølgingen av rapporten, blant annet til gjennomgang av lov om register for frivillig virksomhet, vil igangsettes i 2022.

Post 60 Tilskudd til frivilligsentraler

Bevilgningen på posten skal gå til frivilligsentraler i kommunene og ev. tilskudd til interesseorganisasjoner mv. Bevilgningen foreslås økt med 4 mill. kroner for å kunne gi tilskudd til nye frivilligsentraler.

Frivillig aktivitet skjer der mennesker bor – i lokalsamfunnene. Regjeringen vil støtte opp om en aktiv, lokal frivillighetspolitikk. Dette inkluderer frivilligsentralene. I perioden 2017–2020 har tilskudd til frivilligsentralene ligget på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Tilskuddsordningen ble tilbakeført til Kulturdepartementets budsjett i 2021 og fordelt etter samme nøkkel som har vært gjeldende mens ordningen lå under Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Kulturdepartementet utarbeider nå en ny tilskuddsordning til frivilligsentraler og har nylig sendt forskriften til tilskuddsordningen på høring, jf. presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen nedenfor.

Mål

Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor.

Kriterier for tildeling

I høringsnotatet, med frist 12. november 2021, foreslås det to modeller for finansiering: Én modell som innebærer at hele rammen deles likt mellom landets frivilligsentraler. Denne modellen er transparent og forutsigbar, men viderefører en skjev fordeling av tilskudd mellom landets kommuner, og nye sentraler vil legge press på ordningen. Den andre modellen innebærer at alle kommuner med minst én frivilligsentral får en minstesats. Deretter fordeles resten av rammen etter innbyggertall. Det sikrer at selv små kommuner får tilstrekkelig tilskudd til å drifte minst én sentral, samtidig som det gir økt lokalt handlingsrom for å lage et tilbud tilpasset innbyggerne. En slik modell vil medføre en større endring fra dagens ordning enn den første modellen.

Utforming av kriterier for tildeling og detaljer knyttet til kontroll og oppfølging fastsettes etter høringsrunden. Forskriften trer i kraft i 2023. Departementet vil i 2022 overføre midlene til kommunene for utbetaling til frivilligsentralene.

Post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Bevilgningen på posten skal kompensere for kostnader frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester i den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten. Ordningen er et sentralt virkemiddel for å styrke organisasjonenes selvstendige stilling og legger til rette for lokal aktivitet og deltakelse. Ordningen er enkel og ubyråkratisk og bidrar til at frivilligheten kan utvikle seg på egne premisser.

Det gis kompensasjon innenfor rammen Stortinget har bevilget for det enkelte år. Regjeringen foreslår en samlet ramme på 1 750 mill. kroner til ordningen i 2022. Denne bevilgningsrammen skal kompensere for utgifter som frivillige organisasjoner har hatt til merverdiavgift i 2021. I bevilgningsforslaget er det lagt til grunn at organisasjonene har hatt et lavere aktivitetsnivå i inneværende år som følge av covid-19, og at kostnadene til merverdiavgift derfor har vært lavere enn normalt. Regjeringen følger den økonomiske utviklingen for de frivillige organisasjonene nøye og vil særlig vurdere de langsiktige konsekvensene som pandemien har hatt for frivillig sektor.

Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortningen være lik for alle godkjente søknader. Ordningen forvaltes av Lotteritilsynet, og Lotterinemnda er klageinstans.

Bevilgningen på posten skal også dekke utgifter til en gjennomgang av ordningen i 2022, jf. omtale nedenfor. Utgiftene til forvaltning av ordningen dekkes av driftsbevilgningen til Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. kap. 339, post 01.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen.

Mål

Formålet med ordningen er å fremme frivillig aktivitet. Ordningen skal kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester.

Kriterier for tildeling

Søkere, underledd og aksjeselskap må være registrert i Frivillighetsregisteret. Mottakere må kunne dokumentere at frivillig innsats er en viktig del av virksomheten det søkes om kompensasjon for. I organisasjoner som består av flere organisasjonsledd skal søknaden fremmes av sentrallet på vegne av hele organisasjonen. Organisasjonene rapporterer ikke på bruken av midlene. Merverdiavgiftskompensasjonen skal brukes i den delen av virksomheten som har vært grunnlag for tildelingen av kompensasjonen.

Oppfølging og kontroll

Lotteritilsynet fører kontroll med at bestemmelsene i forskriften og vedtak fastsatt med hjemmel i forskriften blir oppfylt. Lotteritilsynet foretar stikkprøver i etterkant av tildelingen av midler. Ordningen ble sist gjennomgått i 2014–2015. Regjeringen vil i 2022 legge opp til en gjennomgang av ordningen med utgangspunkt i regjeringens frivillighetspolitiske mål. Referansegruppen for merverdiavgiftskompensasjonsordningen med deltakelse av Frivillighet Norge, Landsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner og Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité vil bli involvert i arbeidet.

Post 72 Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge

Bevilgningen på posten skal gå til prosjektstøtteordningen LNU Kultur. For staten er det et mål å styrke de frivillige organisasjonene på deres egne premisser. Ordningen administreres av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU).

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen.

Mål

Formålet med tilskuddsordningen er å styrke og stimulere til kulturaktiviteter av, med og blant barn og unge i regi av landsomfattende barne- og ungdomsorganisasjoner.

Kriterier for tildeling

Det er LNU som formulerer konkrete mål og prioriteringer for bruken av midlene for ordningen. Målene og prioriteringene skal reflektere behovene blant frittstående grupper og organisasjoner i målgruppen.

Oppfølging og kontroll

Fra statens side vil kontroll og oppfølging av tilskuddet gjelde LNUs disponering av midlene.

Post 73 Tilskudd til studieforbund m.m.

Bevilgningen på posten skal gå til tilskudd til studieforbund og tilskudd til Voksenopplæringsforbundet (Vofo). Det er lagt til grunn at studieforbundene, som i 2021, også skal tildeles spillemidler til kulturformål, jf. omtale under Del III, kap. 5.

Tilskudd til studieforbund

Bevilgningen på posten skal gå til opplæring i regi av frivillig sektor og skal redusere opplæringskostnader for deltakerne.

I statsbudsjettet for 2020 varslet regjeringen at tilskuddet til studieforbund skal deles mellom Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet. Ti av 14 studieforbund ble overført til Kulturdepartementet fra 2021. Regjeringen anerkjenner at alle studieforbund driver opplæringsvirksomhet, men at man ved å dele tilskuddsordningen i større grad kan nå både kompetansepoltiske og integreringspolitiske mål på den ene siden, og frivillighetspolitiske og kulturpolitiske mål på den andre.

Det er voksenopplæringsloven som gjelder for godkjenning av statstilskudd for godkjente studieforbund og vilkår for slike tilskudd. I forbindelse med delingen av ordningen er voksenopplæringsloven revidert, og forskrift om studieforbund, godkjent av Kulturdepartementet, trådte i kraft 1. januar 2021. Studieforbundene får et tredelt, aktivitetsbasert tilskudd. Grunntilskuddet kan gå til

drift og administrasjon i ordningen. Opplæringstilskuddet skal bidra til å redusere deltakernes opplæringskostnader. Tilretteleggingstilskuddet skal kompensere for tilleggskostnader ved tilrettelegging av opplæring for deltakere med særskilte behov. Høsten 2021 blir det satt ned en gruppe som skal se på hvordan tilretteleggingstilskuddet kan innrettes slik at disse midlene mest effektivt sikrer at flere kan delta.

Det tas sikte på å gjennomføre en evaluering av delingen og ordningen innen fem år.

Nedenfor følger en presentasjon av de gjeldende hovedelementene i tilskuddsordningen.

Mål

Studieforbundsordningen skal bidra til folkeopplysning og kompetanse på siden av vanlig utdanning.

Tilskuddet skal bidra til at studieforbundene kan drive opplæring i samsvar med ett eller flere av de overordnede målene for studieforbundsordningen, jf. voksenopplæringsloven.

Opplæring og deltakelse i frivillige organisasjoner skal ivaretas, og ordningen skal bidra til å bevare et mangfoldig kulturliv, og ta vare på kulturarven gjennom læring.

Tilskuddet skal bidra til å redusere utenforskap og fremme inkludering blant voksne.

Kriterier for tildeling

Opplæringen skjer i regi av godkjente studieforbund, jf. voksenopplæringsloven paragraf 5.

En mindre del av tilskuddet kan brukes til å refundere kostnader til opplæring i samisk språk som blir gjennomført av godkjente studieforbund, jf. forskrift til samelova om rett til opplæring i samisk.

Oppfølging og kontroll

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (tidligere Kompetanse Norge) forvalter tilskuddsordningen og fører tilsyn med tilskuddsmottakerne.

Voksenopplæringsloven gjelder for godkjenning av statstilskudd til godkjente studieforbund og vilkår for slikt tilskudd, jf. kap. 2 og kap. 3 i loven. I forbindelse med delingen av ordningen ble voksenopplæringsloven revidert, jf. Innst. 274 L (2019–2020) og Prop. 96 L (2019–2020). Med bakgrunn i lovendringen er det utarbeidet en ny forskrift for Kulturdepartementets del av ordningen.

Beregningsgrunnlag i 2022

Tilskudd til studieforbund beregnes blant annet med utgangspunkt i aktivitet. Aktiviteten i studieforbundene er redusert med omtrent 30 pst. i 2020. Beregningene av tilskudd til det enkelte studieforbund vil bli justert for å ta hensyn til at aktiviteten i studieforbundene har vært sterkt påvirket av smittevernrestriksjonene i 2020.

Tilskudd til Voksenopplæringsforbundet

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) er fellesorganet for de godkjente studieforbundene. Tilskuddet skal bidra til drift av Vofo slik at de kan gjøre studieforbundene bedre i stand til å tilby voksne fleksibel og brukertilpasset opplæring av høy kvalitet, for eksempel gjennom digitaliseringsprosjekter.

Vofo skal arbeide for mer kunnskap om, og utvikling av voksenopplæring som blir gitt gjennom medlemsorganisasjonene. Dette inkluderer fellesoppgaver for organisasjonene som aktivitetsrapportering fra studieforbund og bruk av statstilskudd.

Ansvar for tilskuddet til Voksenopplæringsforbundet ble overført fra Kunnskapsdepartementet til Kulturdepartementet i 2021. I 2021 ble det gitt et tilskudd på 10 mill. kroner til Vofo. Det foreslås en videreføring av tilskuddet.

Post 75 Herreløs arv til frivillige organisasjoner

Herreløs arv er midler fra dødsbo der avdøde ikke har arvinger. Bevilgningen på posten tilsvarer som hovedregel regnskapsført inntekt fra herreløs arv fra to år tidligere. I 2020 ble det inntektsført 19,7 mill. kroner. I 2019 hadde staten netto utgifter på 2,9 mill. kroner som følge av tilbakebe-

taling av arv til gjenfunne arvinger. Bevilgningsforslaget er basert på inntektene fra Herreløs arv i 2020, fratrukket utgiftene i 2019.

Midlene fordeles av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) etter retningslinjer fastsatt av LNU og godkjent av Kulturdepartementet. Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen.

Mål

Formålet med midlene er frivillig virksomhet til fordel for barn og unge. Frivillig virksomhet rettet mot barn og unge med nedsatt funksjonsevne skal prioriteres.

Kriterier for tildeling

Frivillige organisasjoner, på nasjonalt og regionalt nivå, som driver frivillig virksomhet for barn og unge, og som er registrert i Frivillighetsregisteret, kan søke om midler.

Oppfølging og kontroll

LNU har ansvar for å behandle klager, rapportere til departementet om bruk av midlene og iverksette nødvendig oppfølging og kontroll med midlene. Ordningen ble evaluert i 2020. Kulturdepartementet har sammen med LNU gjennomgått evalueringen. Eventuelle endringer vil tre i kraft før neste søknadsfrist høsten 2021.

Post 78 Frivillighetstiltak

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til ulike tiltak på frivillighetsområdet. Forslag til fordeling av bevilgningen på posten framgår av tabell 4.1.

Tabell 4.1 Fordeling av bevilgningen på kap. 315, post 78

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	2021	2022
Frivillighet Norge	8 800	8 975
Frivillighetens år 2022	3 000	8 000
Groruddalssatsingen	5 000	5 000
Norsk musikkråd	5 340	5 445
Prospera Stiftelsen		1 500
Sjakk og Samfunn	1 000	1 000
Totalt	23 140	29 920

Frivillighetens år 2022

Regjeringen varslet i frivillighetsmeldingen (Meld. St. 10 (2018–2019) og Innst. 254 S (2018–2019)) at 2022 skal være frivillighetens år. I dette året skal det settes ekstra søkelys på aktivitetsmangfoldet frivilligheten tilbyr, noe som er særlig aktuelt i lys av utfordringene frivilligheten har hatt i forbindelse med covid-19. Frivillighet Norge er blitt gitt i oppdrag å være sekretariat for Frivillighetens år. Regjeringen foreslår å bevilge 8 mill. kroner til planlegging og gjennomføring av Frivillighetens år i 2022. I tillegg legger regjeringen opp til at det settes av 12 mill. kroner fra spilleoverskuddet til samme formål. Se for øvrig omtale under Del III, kap. 5 Fordeling av spilleoverskuddet.

Post 82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Bevilgningen på posten skal kompensere for kostnader som idrettslag og foreninger har til merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg. Statens viktigste virkemiddel for å bidra til idrett og fysisk aktivitet er tilskudd til bygging av idrettsanlegg. Kompensasjonsordningen kommer idrettslag og foreninger som bygger anlegg til gode og foreslås videreført på samme nivå som i 2021. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortningen være lik for alle godkjente søknader. Ordningen forvaltes av Lotteritilsynet.

Gjennom tilleggsbevilgninger er det sørget for at det i perioden 2014–2021 er gitt full kompensasjon til alle godkjente søknader i ordningen. Av hensyn til forutsigbarhet og krav om realistisk budsjettering er det behov for å endre søknadstidspunktet for ordningen. Neste søknadsfrist er

derfor framskyndet fra 1. mars 2022 til 1. desember 2021. Formålet med endringen er blant annet å unngå uforutsigbarhet ved at det må fremmes forslag om tilleggsbevilgninger i løpet av året for å kunne gi full kompensasjon til alle søkere. I senere budsjettår vil det samlede tilskuddsbehovet være kjent ved behandlingen av forslag til statsbudsjett for kommende år.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen.

Mål

Formålet med ordningen er å lette finansieringen av anleggsinvesteringer og stimulere til en bred utbygging av idrettsanlegg.

Kriterier for tildeling

Ordningen omfatter alle som søker om spillemidler og oppfyller vilkårene for å motta spillemidler gjennom Kulturdepartementets tilskuddsordninger for bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet, med unntak av kommuner/fylkeskommuner og kommunale foretak, jf. Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet og Føresegner om tilskot til løype-tiltak i fjellet og overnattingshytter. Spillemiddel-søknaden må være i formell orden før søknad om kompensasjon kan innvilges.

Oppfølging og kontroll

Lotteritilsynet fører kontroll med at bestemmelsene som er fastsatt av Kulturdepartementet blir fulgt. Den som har søkt om eller har mottatt kompensasjon må ved forespørsel fra kontrollmyndigheten gi innsyn i underlagsdokumentasjonen for kompensasjonskravet.

Post 86 Idrettstiltak

Bevilgningen på posten dekker i hovedsak tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer i

Norge samt driftstilskudd til enkelte særskilte idrettsanlegg mv. Bevilgningen foreslås fordelt til følgende formål i 2022:

Tabell 4.2 Fordeling av bevilgningen på kap. 315, post 86

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	2021	2022
Ekstremспортveko på Voss	3 000	3 000
Internasjonale sykkelritt i Norge	10 000	10 000
Kristen Idrettskontakt – KRIK	1 300	1 300
Lillehammer bob- og akebane	3 050	3 110
Mangfolds- og inkluderingsprosjekter – idrett og fysisk aktivitet		26 000
Ridderrennet ¹	2 000	
Vikersund skiflygingsbakke	3 690	3 765
World Cup Triathlon i Bergen		2 500
X Games Norway	15 000	15 000
Totalt	38 040	64 675

¹ Ridderrennet vil kunne motta spillemidler til idrettsformål i 2022.

Mangfolds- og inkluderingsprosjekter – idrett og fysisk aktivitet

Regjeringen vil høsten 2021 etablere en tidsavgrenset søknadsbasert ordning for tilskudd til mangfolds- og inkluderingsprosjekter. Ordningen skal fremme deltakelse i idrett og fysisk aktivitet. Kulturdepartementet vil utarbeide regelverk for ordningen med kriterier for hvem som kan søke og hvilke typer prosjekter som kan motta støtte.

Ordningen skal finansieres av statlige og private midler. Regjeringen foreslår å bevilge 26 mill. kroner til formålet i 2022. I tillegg er det satt av 24 mill. kroner av spilleoverskuddet til idrettsformål til denne ordningen, jf. Del III, kap. 5 Fordeling av spilleoverskuddet. Statlig bidrag gis med forbehold om tilsvarende private bidrag.

Tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer i Norge

Tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer i Norge kan tildeles på bakgrunn av søknad. Til sykkelritt kan det gis tilskudd til ritt som kan ha deltakende lag på UCI Women's World Tour- og UCI World Tour-nivå. For å bidra til å utvikle kvinnesykling vil internasjonale sykkelritt for kvinner i Norge bli prioritert.

Statlige tilskudd til idrettsarrangementer i Norge skal utgjøre et bidrag til gjennomføringen av arrangementet. Det innebærer ikke at staten påtar seg økonomiske forpliktelser ut over tilskuddet, eller har et ansvar for arrangementets totalbudsjett. Bevilgningene til Ekstremспортveko på Voss og X Games Norway foreslås videreført i 2022. Dette gir forutsigbarhet til arrangørene som langsiktige, faste mottakere på statsbudsjettet og er med på å sikre at arrangementene befester sin viktige rolle nasjonalt og internasjonalt.

For å motta statlig tilskudd til idrettsarrangementer er det en forutsetning at arrangementet er fullfinansiert. Det forutsettes også et godt antidopingarbeid og en antidopingavtale godkjent av Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO). En slik avtale innebærer at tilskuddsmottaker enten er bundet av regelverket til World Anti-Doping Agency (WADA) eller har et antidopingprogram som er i overensstemmelse med dette regelverket.

Rapport 2020

2020 var preget av utbruddet av covid-19, noe som har påvirket måloppnåelsen på dette området. Pandemien har hatt store konsekvenser for aktivitetsnivået i de frivillige organisasjonene, inkludert

deres muligheter for å drive inntektsbringende aktivitet. Kort tid etter covid-19-utbruddet i 2020 besluttet regjeringen at frivillige organisasjoner kunne beholde statlige tilskudd til tross for endrede forutsetninger for gjennomføring av aktivitet. I ordninger der medlemstall legges til grunn for tildeling av tilskudd ble det besluttet at medlemstall fra 2019 skulle benyttes. Kulturdepartementet koordinerte dette arbeidet og utarbeidet også forslag til felles rapporteringsmal. Opprettholdelsen av tilskuddsnivået gjennom et mangfold av støtteordninger har vært et viktig bidrag til hele bredden av frivilligheten. Sammen med kompensasjonsordningen for idrett og frivillighet har dette skapt forutsigbarhet for frivilligheten og hjulpet sektoren gjennom krisen. Denne støtten må ses i sammenheng med regjeringens mål om en sterk og uavhengig frivillig sektor, preget av mangfold og bred deltakelse, også i tiden etter covid-19.

Forskning og utredning

Å framskaffe ny forskning og følge utvikling og endring over tid er hovedformålet med forskningen ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. I tillegg til vitenskapelig publisering har senteret en omfattende formidlingsvirksomhet rettet mot frivillig sektor, offentlige myndigheter, forskningsmiljøer og allmennheten. Senteret publiserer forskningsrapporter og hovedfunn fra utvalgte rapporter, og arrangerer seminarer i tilknytning til lansering av nye rapporter m.m. Nye forskningsrapporter inkluderer blant annet *Frivillighet og koronakrisen* og *Sivilsamfunn og integrering*. På oppdrag fra Kulturdepartementet publiserte Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor en analyse av fordelingen av midler fra kompensasjonsordningen for idrett og frivillighet i 2020.

Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Merverdiavgiftskompensasjonsordningen er den største ordningen for frivillig sektor og når hele bredden av frivillig sektor både geografisk, på ulike organisasjonsnivå og på tvers av områder. Flertallet av mottakerne er små lag og foreninger på lokalt nivå, og det kreves ingen rapportering på bruk av midlene.

I 2020 mottok mer enn 22 000 frivillige lag og organisasjoner 1,7 mrd. kroner gjennom ordningen. Det er en økning på 77 mill. kroner fra 2019. Godkjent søknadsbeløp i 2020 var 2,1 mrd. kroner

mot nær 2 mrd. kroner i 2019. Innvilgelsen var 81 pst. i 2020 mot 81,9 pst. i 2019. Rundt 95 pst. av tildelt beløp går til organisasjoner som benytter forenklet søknadsmodell. I organisasjoner som består av flere organisasjonsledd fremmes søknaden av sentralleddet på vegne av hele organisasjonen. Dette bidrar til en vesentlig forenkling for små lag og foreninger.

LNU Kultur

Ordningen bidrar til å stimulere og realisere ulike kulturaktiviteter i mange barne- og ungdomsorganisasjoner. Dette er i tråd med målene for ordningen.

Ordningen har tre utlysninger (søknadsfrister) i året. I 2020 var LNU spesielt opptatt av å tilby veiledning til søkere i forkant, noe som ser ut til å ha vært ekstra nyttig for nye søkere. 2020 har vært et spesielt år. Kun en av søknadsfristene var før pandemien, og søknadene ved de to siste fristene var derfor i stor grad tilpasset strenge smitteverntiltak. Etter avtale med Kulturdepartementet ble det åpnet for å utsette prosjektslutt til 31. desember 2021. Dette for å gi organisasjonene mulighet til å utsette eller gjennomføre alternative aktiviteter.

Det ble i 2020 innvilget 4,9 mill. kroner fordelt på 27 søknader. Ved årsslutt i 2020 var det i underkant av 1,2 mill. kroner i restmidler hos LNU (ikke utdelte eller tilbakekrevde midler). Disse midlene vil deles ut i restmiddelrunden i 2021.

Herreløs arv til frivillige organisasjoner

Rapport fra Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) viser at tildelinger fra LNU Aktivitetsstøtta – Herreløs arv var på nærmere 8,4 mill. kroner i 2020. LNU har tidligere søkt Kulturdepartementet og fått godkjent tildeling av en halvpart av midlene over to budsjettår for å utjevne til dels store forskjeller i tilgjengelige midler fra år til år. Imidlertid er også en slik ordning uforutsigbar da beløpets størrelse kan variere med mange millioner kroner fra ett budsjettår til et annet.

Organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret, som har frivillig aktivitet for barn og unge, kan søke i ordningen. Søknader rettet mot barn og unge med nedsatt funksjonsevne skal prioriteres. LNU mottok til sammen 175 søknader for 2020 på til sammen 38,2 mill. kroner. Til sammen mottok 37 organisasjoner støtte. Av disse ble 11 tildelt organisasjoner med frivillig virksomhet rettet mot barn og unge med nedsatt funksjonsevne.

I 2020 har LNU krevd inn 2,3 mill. kroner i tilbakebetaling fra til sammen 43 tidligere utbetalinger. Bakgrunnen for tilbakebetalingen er at midlene er ubrukte eller ikke brukt i tråd med tildelinger og retningslinjer for ordningen. I 2020 gjenstår om lag 4 mill. kroner til fordeling i 2021, samt eventuelle restmidler. Administrasjonsutgifter i ordningen var i 2020 på 750 000 kroner. Samlet viser regnskapet for 2020 et resultat på om lag 6 mill. kroner, som skal fordeles i 2021. Som et resultat av covid-19 har flere organisasjoner tilpasset virksomheten, søkt om utsettelse eller avlyst prosjekter.

Kulturdepartementet har mottatt en ekstern evaluering av ordningen som blant annet konkluderer med behov for en tydeligere prioritering av barn og unge med nedsatt funksjonsevne i tråd med forskriften for ordningen. I tillegg anbefales det at søknads- og rapporteringsprosessene forenkles. Kulturdepartementet er i dialog med LNU om endringer i ordningen på bakgrunn av anbefalinger i evalueringen.

Områdesatsing

I 2020 ble det bevilget 5 mill. kroner til områdesatsing, Groruddalssatsingen i Oslo kommune. Midlene er benyttet innenfor programområdet nærmiljø til tiltak innen frivillighet, kunst og kultur.

Inkludering i kulturliv

Det ble bevilget 5 mill. kroner til den nye ordningen Inkludering i kulturliv, som forvaltes av Kulturtanken. Det var stor interesse for ordningen

med en samlet søknadssum på 34 mill. kroner. Ordningen ble derfor tilført 4 mill. kroner av spillemidler til kulturformål, og til sammen 9 mill. kroner ble fordelt til 55 ulike prosjekter som omfatter tiltak rettet mot barn og unge i lavinntektsfamilier, med minoritetsbakgrunn, nasjonale minoriteter og barn og unge med funksjonsnedsettelse. Inkludering i kulturliv er flyttet fra kap. 315, post 76 til kap. 325, post 78 i 2021.

Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Formålet med ordningen er å lette finansieringen av anleggsinvesteringer for idrettslag og foreninger, og dette ivaretas på en god måte gjennom ordningen. I 2020 godkjente Lotteritilsynet 502 søknader om kompensasjon. Samlet godkjent søknadssum var 289,6 mill. kroner. Alle søkere fikk 100 pst. innvilgelse av godkjente søknadsbeløp.

Tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer

I Granavolden-plattformen framheves betydningen av at internasjonale idrettsmesterskap legges til Norge. Det ble gitt tilskudd til følgende arrangementer under kap. 315 i 2020

- X Games, 15 mill. kroner
- Raw Air for kvinner, 1 mill. kroner
- Ladies Tour of Norway, 5 mill. kroner
- Tour of Norway, 5 mill. kroner
- Ekstremsportveko Voss, 3 mill. kroner

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329)

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
320	Norsk kulturråd	1 253 866	2 185 879	2 121 724	-2,9
321	Kunstnerformål	678 460			0,0
322	Bygg og offentlige rom	350 911	351 002	619 548	76,5
323	Musikk og scenekunst	3 051 705	2 893 514	2 832 102	-2,1
325	Allmenne kulturformål	3 387 563	2 667 486	475 313	-82,2
326	Språk- og bibliotekformål	928 918	956 337	996 329	4,2
327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.	90 498	90 726	93 513	3,1
328	Museer m.m.	2 376 065	2 364 920	2 349 935	-0,6
329	Arkivformål	443 563	463 444	490 859	5,9
	Sum kategori 08.20	12 561 549	11 973 308	9 979 323	-16,7

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	1 725 748	1 796 588	1 852 395	3,1
30–49	Nybygg, anlegg mv.	72 248	106 935	117 287	9,7
50–89	Overføringer til andre	10 763 553	10 069 785	8 009 641	-20,5
	Sum kategori 08.20	12 561 549	11 973 308	9 979 323	-16,7

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til kunst- og kulturformål. Midlene til formålet skal bidra til et fritt og uavhengig kulturliv hvor flere gis tilgang til et mangfold av kunst- og kulturuttrykk av ypperste kvalitet. Midlene skal også bidra til å ta vare på og formidle kulturarv, styrke språk som kulturbærere og fremme mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse.

Statlige midler til kulturformål forvaltes etter prinsippet om armlengdes avstand. Dette innebærer at tilskuddsmottakerne er faglig uavhengige, og at beslutninger som krever kunst- og kulturfaglig skjønn, ikke underlegges statlig styring.

Mål

De overordnede, nasjonale målene som Stortinget sluttet seg til gjennom Innst. 258 S (2018–2019), jf.

Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for fremtida*, gjelder for bevilgningene til kulturformål.

De overordnede målene for kulturpolitikken er et fritt og uavhengig kulturliv som:

- skaper kunst- og kulturuttrykk av ypperste kvalitet
- fremmer dannelse og kritisk refleksjon
- tar vare på og formidler kulturarven
- skaper og formidler et kulturtilbud som blir opplevd som relevant, og som representerer befolkningen
- er tilgjengelig for alle og oppmuntrer den enkelte til å oppleve og delta i kulturaktiviteter
- tilbyr møteplasser og bygger fellesskap
- fornyer seg og viser evne til omstilling
- har internasjonal gjennomslagskraft og fremmer interkulturell dialog
- styrker norsk språk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk som grunnleggende kulturbærere

Målene kan også brukes som rettesnor for fylkeskommuner og kommuner i det kulturpolitiske arbeidet.

I hvilken grad kunst og kultur får stor verdi for den enkelte og for fellesskapet, er avhengig av kvaliteten og relevansen på det som blir skapt og presentert. Det er et mål å legge til rette for at enkeltkunstnere og kulturinstitusjoner holder høy kvalitet og er verdsatt på sitt felt, både nasjonalt og internasjonalt.

Det er et mål å ta vare på og formidle kulturarven for at alle skal ha enkel tilgang til den, og for at mest mulig kulturarvmateriale blir bevart og gjort tilgjengelig for fremtiden.

Det er videre et mål å styrke norsk språk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk som grunnleggende kulturbærere.

Kunst og kultur skal være tilgjengelig for alle, og statens bevilgninger til feltet skal bidra til dette. En bredere representasjon blant kunstnere og beslutningstakere vil gi større mangfold og mulighet til å engasjere et bredere publikum.

Et kulturliv som oppleves som relevant og representativt, vil nå ut til flere. Gjennom å vekke engasjement og legge til rette for meningsbrytninger og et mangfold av ytringer kan økt tilgang til og bruk av kunst- og kulturuttrykk bidra til dannelse og kritisk refleksjon. Et kulturliv som tilbyr møteplasser og fremmer fellesskap, kan bidra til inkludering og demokratisk deltakelse.

Bevilgningene skal bidra til et kulturliv som fornyer seg og viser evne til omstilling gjennom

innovasjon, kunstnerisk risiko og kunnskapsutvikling, som har internasjonal gjennomslagskraft og fremmer interkulturell forståelse. Ved å styrke kunnskapen om kultur som næring og bidra til at kunst- og kulturproduksjoner når et større publikum og marked, kan et større verdiskapingspotensial realiseres, og flere kunst- og kulturarbeidere kan livnære seg av det de skaper.

Kulturlivets rammer er basert på den samlede innsatsen fra staten, fylkeskommunene, kommunene og en rekke private aktører og finansierer. Enkelte oppgaver innenfor kategorien blir løst av statlige virksomheter. For en stor del er det private aktører som bidrar til måloppfyllelsen, og statens rolle er ofte indirekte gjennom å sikre rammevilkårene for disse. Et godt samspill mellom privat og offentlig engasjement og finansiering er avgjørende for den endelige måloppnåelsen på området.

Aktuelle saker

Barne- og ungdomskulturmelding

Regjeringen la våren 2021 for første gang fram en melding til Stortinget som presenterer barne- og ungdomskulturfeltet som et samlet politisk satsingsområde på nasjonalt nivå. Stortinget har sluttet seg til målsettingene om at alle barn og unge skal ha et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet, at de skal oppleve kunst og kultur som er laget for dem, som involverer dem, og som de kan delta i, og at barn og unge skal få tilgang til de arenaene de trenger for å utvikle skaperglede, engasjement og utforskertrang, jf. Innst. 622 S (2020–2021) og Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*.

Museumsmelding

Regjeringen la 26. mars 2021 fram Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*, som peker ut retningen for museumspolitikken framover. Meldingen og den tilhørende Innst. 573 S (2020–2021) ble behandlet i Stortinget 7. juni 2021. Meldingen trekker opp hovedlinjene for museumspolitikken i et generasjonsperspektiv, fram mot 2050. Den løfter fram museer som relevante samfunnsinstitusjoner som bidrar til å sikre infrastrukturen for demokrati og frie ytringer. Det legges vekt på at museer må være oppdaterte og aktuelle både i utviklingen av samlingene, hvordan de formidler kunnskap, og hvordan de samhandler med omverdenen. Meldingen framhever museenes rolle som kunnskapsinstitusjoner med høy tillit og som viktige arenaer for troverdig

kunnskapsformidling. Av konkrete innsatsområder peker meldingen spesielt på behovet for å styrke forskningsaktiviteten ved museene, kunstmuseumsfunksjonene i den nordligste landsdelen, dokumentasjon og formidling av kystens kulturhistorie, og bevaringen av de om lag 5 000 kulturhistoriske bygningene som museene har forvaltningsansvar for. Meldingen legger også opp til å overføre ansvaret for Forsvarets museumsvirksomhet fra Forsvarsdepartementet til Kulturdepartementet.

Nasjonalmuseum

Nybygget for Nasjonalmuseum på Vestbanen i Oslo er nå ferdigstilt. Museet arbeider med å flytte samlingene til den nye museumsbygningen. Åpningsdatoen er fastsatt til 11. juni 2022. Gjennom dette prosjektet er det etablert helt andre rammevilkår for Nasjonalmuseets virksomhet. Utstillingsarealer på mer enn 13 000 kvm representerer om lag en dobling av størrelsen sammenliknet med de tidligere utstillingarenaene. Dette gir stor fleksibilitet for å formidle alle former for visuelle kunstuttrykk, arkitektur og design på nye måter. Både utstillingsrommene og magasinene vil gi optimale klimatiske forhold for oppbevaring av kunsten. Museet vil også tilfredsstille de strenge kravene som gjerne stilles ved innlån av verdifulle kunstverk fra museer i andre land.

Nasjonale kulturbygg

Både museer og andre kulturinstitusjoner trenger bygninger som gir tidsmessige rammer både for formidling og andre funksjoner. Tilskuddsordningen for nasjonale kulturbygg bidrar med statlige investeringstilskudd til bygninger og lokaler som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. I tillegg til allerede vedtatte prosjekter foreslås tilskudd til Museum Nord for å realisere prosjektet *SKREI opplevelsessenter* i Vågan kommune i Lofoten, og til Hardanger og Voss museum for å realisere prosjektet *Tett på* ved Hardanger fartøyvernssenter i Kvam herad.

Digitalisering av kulturarv

I 2020 startet Nasjonalbiblioteket arbeidet med å digitalisere Norges kulturarv – papirmateriale, fotografi, film og lydopptak – fra arkiv, bibliotek og museum over hele landet. Budsjettet til Nasjonalbiblioteket ble økt betydelig samme år for å utvide kapasiteten ved digitaliseringsanlegget i Mo i

Rana. Satsingen gjør det mulig å øke digitaliseringstakten og tilgjengeliggjøre enda mer av Norges felles kulturarv. Digitaliseringen skal sikre framtidig bevaring og bedre tilgangen til kulturarvmaterialet. 70 nye arbeidsplasser er opprettet ved Nasjonalbiblioteket, og det er anskaffet nytt digitaliseringsutstyr. Nasjonalbiblioteket har etablert Senter for kulturarvdigitalisering, som skal sørge for god kontakt og dialog mellom Nasjonalbiblioteket og institusjoner i arkiv-, bibliotek- og museumssektoren. Det er en stor mengde materiale som skal digitaliseres, og arbeidet vil pågå i mange år framover.

I samarbeid med Nasjonalbiblioteket har Arkivverket digitalisert de mest brukte arkivene. Digitalisert materiale blir publisert i Digitalarkivet, og brukerne får dermed tilgang til arkivene når som helst og fra hele landet. Digitalarkivet er etablert som fellesløsning for tilgjengeliggjøring av digitale arkiver. Regjeringen foreslår å videreføre denne satsingen.

Språklov og offentlig utredning (NOU) om tegnspråk Våren 2021 behandlet Stortinget forslag til ny språklov, jf. Innst. 253 L (2020–2021) og Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språklova)*. Loven vil gjelde fra 1. januar 2022. Proposisjonen har en meldingsdel som tar opp aktuelle språkpolitiske utfordringer. Vurderingen som ligger til grunn for lovforslaget, er at det norske språket er sterkt og vitalt, men likevel under press fra engelsk på flere viktige samfunnsområder. Nynorsk er under betydelig press, og det samme er samisk, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk. Formålet med loven er å gi det norske språket lovfestet status og sterkere vern. Loven definerer også statusen til de andre språkene som staten har ansvar for. Lov og melding skal danne et sterkt fundament for en aktiv og sektorovergripende språkpolitikk.

Et sentralt tiltak i språkmeldingen er igangsetting av en norsk offentlig utredning (NOU) om tilgang på tegnspråk i ulike samfunnssektorer. Et offentlig utvalg ble nedsatt ved kongelig resolusjon 13. august 2021. Utvalget skal gå gjennom lovverk, ordninger og tiltak som omfatter norsk tegnspråk og innhente kunnskap om hvordan regelverket blir etterlevd, og hva som er hovedutfordringene. Utvalget skal gi innspill til tiltak som kan øke tilgangen på norsk tegnspråk, og foreslå relevante perspektiv og strategisk innsats som vil være egnet til å skape tillit mellom døvesamfunnet og storsamfunnet. Utvalget skal levere sin innstilling innen 1. juni 2023.

Arkivlov

Utredningen fra Arkivlovutvalget, NOU 2019: 9 *Fra kalveskinn til datasjø*, ble sendt på høring i 2019. Formålet med høringen var å få synspunkter på utvalgets lovutkast. Kulturdepartementet har vurdert forslagene og høringssvarene og har sendt forslag om ny arkivlov på alminnelig høring. Deretter vil departementet fremme en lovproposisjon for Stortinget.

Litteratur

Litteraturen står i en særstilling som bærer og formidler av det norske språket og av norsk skriftkultur. Det skal legges til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur, og god tilgjengelighet for alle. De fremste virkemidlene som benyttes for å nå de litteraturpolitiske målene, er Kulturrådets innkjøpsordninger, fastprisordningen, momsfritak for e-bøker, samt stipend og vederlagsordninger (jf. omtale under kap. 337, post 71).

Scenekunststrategi

Regjeringen har lagt fram en strategi for den profesjonelle scenekunsten for perioden 2021–2025, i tråd med Stortingets anmodningsvedtak nr. 201 av 12. desember 2017. Det overordnede målet med strategien er å sikre virkemidler som gir gode rammer og vilkår for utvikling, produksjon og formidling av scenekunst, slik at hele befolkningen i Norge kan ha et tilbud av profesjonell dans og teater, opera og musikkteater. Det vises til nærmere omtale av strategien under kap. 323.

Kunstnermelding

Regjeringen har gjenopptatt arbeidet med kunstnermeldingen og tar sikte på å legge den fram så raskt som mulig.

Kunstnermeldingen skulle etter planen vært lagt fram for Stortinget første kvartal 2020. Kunst- og kulturfeltet har i både 2020 og 2021 vært preget av avlyste eller utsatte kunst- og kulturarrangementer som følge av covid-19. Dette har medført uforutsigbarhet og uoversiktighet når det gjelder aktivitet og økonomi. Feltet er hardt rammet, og det forventes varige endringer. Analyser og utvikling av en politikk som skal stå seg også i tiden etter pandemien, må baseres på et kunnskapsgrunnlag som inkluderer følgene av pandemien.

Departementet har gitt Norsk kulturråd og Norsk filminstitutt et oppdrag med å utarbeide en

oversikt over langsiktige konsekvenser av pandemien og hvilke utfordringer og muligheter den har gitt for kunst- og kulturfeltet. Deres rapporter vil danne grunnlag for departementets videre arbeid med å innrette virkemidler som bidrar til å gjenoppbygge og utvikle kunst- og kulturlivet på den andre siden av pandemien, så vel som utforme kunstnerpolitikken for de neste ti årene.

Kulturlov

Regjeringen varslet i kulturmeldingen fra 2018 en revisjon av kulturloven (lov 29. juni 2007 nr. 89 om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd). Formålet med gjennomgangen er å gjøre loven til et bedre styringsverktøy og sikre at den reflekterer nasjonale mål for kulturpolitikken. Det er særlig to temaer som utredes: Det første er hvordan man kan styrke bestemmelsene som pålegger kommuner og fylkeskommuner et ansvar for å legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet. Det andre er muligheten for å lovfeste armlengdeprinsippet i kultursektoren. Arbeidet er noe forsinket, men Kulturdepartementet tar sikte på å sende et forslag på høring før utgangen av 2021.

Rehabilitering av Nationaltheatret

Nationaltheatrets hovedbygning fra 1899 har behov for rehabilitering. Regjeringen ønsker at Nationaltheater-bygningen skal bevares og samtidig tilrettelegges for framtidens kulturopplevelser og teaterdrift av høy kunstnerisk kvalitet. Prosjektet er i en avsluttende del av forprosjektfasen, og kostnadsramme for prosjektet vil etter planen kunne legges fram for Stortinget i 2022. Regjeringen har foreslått en bevilgning på 43 mill. kroner på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett for å legge til rette for at prosjektet skal kunne startes opp i 2022.

Nybygg for Beaviváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole

Det samiske nasjonalteatret Beaviváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole har behov for nye lokaler, og regjeringen vil bygge et felles nybygg for virksomhetene i Kautokeino. Regjeringen foreslår startbevilgning til igangsetting av prosjektet i 2022. Nybygg for Beaviváš er høyt prioritert av Sametinget, og prosjektet vil gi helt nye rammevilkår for teatrets arbeid for å bevare og utvikle den samiske forteller- og scenekunsten.

Kap. 320 Norsk kulturråd

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	202 346	190 059	195 716
51	Fond for lyd og bilde	43 960	44 970	45 870
55	Norsk kulturfond	1 007 560	875 590	885 771
71	Statsstipend		10 640	7 350
72	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>		313 480	225 650
73	Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>		158 340	162 457
74	Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.		323 875	329 150
75	Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.		246 395	269 760
76	Tilskudd til amatørteaterformål		22 530	
	Sum kap. 320	1 253 866	2 185 879	2 121 724

Innledning

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under de nasjonale målene for kulturpolitikken om at alle skal få tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv av ypperste kvalitet, som fremmer fornyelse, mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse, jf. omtale under programkategori 08.20.

Bevilgningene skal legge til rette for at enkeltkunstnere og kulturinstitusjoner holder høy kvalitet og er verdsatt på sitt felt, både nasjonalt og internasjonalt. Bevilgningene skal videre bidra til et kulturliv som fornyer seg og viser evne til omstilling gjennom innovasjon, kunstnerisk risiko og kunnskapsutvikling, som har internasjonal gjennomslagskraft og fremmer interkulturell forståelse. Kunst og kultur skal være tilgjengelig for alle, og statens bevilgninger til feltet skal bidra til dette. Et kulturliv som oppleves som relevant og tilgjengelig, vil nå ut til flere. Et kulturliv som tilbyr møteplasser og fremmer fellesskap, kan bidra til inkludering og demokratisk deltakelse. Gjennom å vekke engasjement og legge til rette for meningsbrytninger og et mangfold av yringer, kan økt tilgang til og bruk av kunst- og kulturuttrykk bidra til dannelse og kritisk refleksjon.

Bevilgningene under kapitlet består av driftsmidler til virksomheten Norsk kulturråd, statssti-

pend, tilskuddsmidler til kulturtiltak og avsetninger til Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend. Bevilgningene skal bidra til å løfte fram kunstens og kulturens rolle i samfunnet og tilrettelegge for kunstnerisk virksomhet og utvikling.

Kulturdepartementet legger opp til at tilskudd til amatørteaterformål, som i statsbudsjettet for 2021 har vært bevilget på post 76, fra 2022 skal tildeles fra spilleoverskuddet fra Norsk Tipping, jf. omtale under Del III, kap. 5 Fordeling av spilleoverskuddet. Departementet legger med dette til grunn at tildelingen til formålet, dvs. tilskudd til enkeltteatre og avsetningene til tilskuddordninger for amatørteater, skal videreføres på samme nivå som i dag. Ordningene skal fortsatt forvaltes av Norsk kulturråd. Som følge av dette foreslås post 76 avviklet.

Mål og strategier for 2022

Målene for bevilgningene til Norsk kulturråd i 2022 er å

- fremme produksjon og formidling av ulike kunst- og kulturuttrykk
- utvikle rollen som kunnskapsprodusent
- utvikle kunst- og kulturfeltet
- stimulere til profesjonelt kunstnerisk virke
- styrke internasjonalt samarbeid

- bidra til at kunst- og kulturtilbudet oppleves som tilgjengelig, representativt og relevant

Norsk kulturråd er en statlig virksomhet som har hele landet som virkeområde. Norsk kulturråd består av et kollegialt organ og en fagadministrasjon. Administrasjonen forvalter en rekke oppgaver på vegne av Kulturdepartementet og er sekretariat for de kollegiale organene som styrer Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend.

Midlene til Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend skal forvaltes etter prinsippet om armlengdes avstand. Hva gjelder det kunst- og kulturfaglige skjønnet, er de kollegiale organene derfor ikke underlagt departementets instruksjonsmyndighet i sitt arbeid og kan ikke instrueres når det gjelder enkeltvedtak om fordeling av tilskudd og stipend/garantiinntekter.

Fra 1. januar 2022 endrer fagadministrasjonen i Norsk kulturråd navn til Kultur Norge. Det kollegiale organet beholder navnet i kortformen Kulturrådet. Kultur Norge vil ivareta sekretariatsfunksjonen for de kollegiale organene som styrer Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend. Navneendringen krever endringer i lov om Norsk kulturråd. Departementet vil legge fram forslag til lovendring for Stortinget på vanlig måte.

Konsekvenser av covid-19

Kunst- og kultursektoren har blitt hardt rammet av pandemien. Likevel har det, til tross for smittevernrestriksjoner og perioder med arrangementsforbud, vært mye aktivitet, og mange aktører i kultursektoren har vist omstillingsevne og evne til å gjennomføre publikumsrettede tilbud i nye former. Norsk kulturråd forvalter regjeringens midlertidige kompensasjons- og stimuleringsordninger for kultursektoren som er knyttet til covid-19. Situasjonen har betydning for samtlige av Norsk kulturråds målområder.

Regjeringen lanserte 7. april 2021 en plan for gradvis nedtrapping av smitteverntiltak og gjenåpning av samfunnet i fire trinn. Allerede i januar 2021 ga Kulturdepartementet Norsk kulturråd og Norsk filminstitutt i oppdrag å kartlegge og analysere konsekvensene av covid-19 for kultursektoren og vurdere virkemidler for gjenoppbygging etter nedtrapping av smitteverntiltakene. Formålet med arbeidet er å gi et bredt kunnskapsgrunnlag og forslag til justeringer i virkemiddelapparatet som kan bøte på pandemiens konsekvenser og

utnytte nye muligheter sektoren står overfor i årene som kommer. Dialog og innhenting av kunnskap fra aktører i kultursektoren og kommunesektoren er en viktig del av analysearbeidet. Blant annet gjennomføres en ny undersøkelse av kunstneres og kulturarbeideres inntekter og levekår.

I juni 2021 leverte Norsk kulturråd og Norsk filminstitutt første delrapport med kartlegging av kriseordningene rettet mot kultursektoren, og en analyse av publikums holdninger til å gjenoppta bruken av kulturtilbud etter pandemien. Publikumsundersøkelsen gir grunn til optimisme når det gjelder publikums syn på å oppsøke fysiske arrangementer igjen. Hvilket tilbud publikum vender tilbake til, vil være viktig. En kultursektor som evner å produsere og formidle et godt, bredt og mangfoldig tilbud, kan være avgjørende for at publikumstallene tar seg opp igjen. Den endelige rapporten leveres i desember 2021.

Norsk kulturråd

Norsk kulturråd har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk. Virksomheten gir statlige tilskudd til kunst- og kultur over hele landet, driver utviklingsarbeid og er rådgiver for staten i kulturspørsmål.

Norsk kulturråd har et bredt virkemiddelapparat for å stimulere kunst- og kultursektoren gjennom tilskudd og utviklingsoppgaver, digitalisering og internasjonalisering og er i tillegg statens viktigste aktør for det frie kunst- og kulturfeltet (det prosjektbaserte, ikke-institusjonelle feltet).

Kulturrådet skal gjennom sin rolle som kunnskapsprodusent bidra til å gi departementet et bredt faglig grunnlag for den videre utviklingen av kulturpolitikken.

Norsk kulturråd har rollen som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren.

Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge* ble behandlet i Stortinget 7. juni 2021, jf. Innst. 622 S (2020–2021). Regjeringen vil gjennom Norsk kulturråd sikre at det blir utviklet gode og relevante produksjoner og formidlingsarenaer for barn og unge innenfor alle kunstuttrykk, og at barn og unges medvirkning blir prioritert. Regjeringen vil også at Norsk kulturråd, Kulturtanken og Norsk filminstitutt skal samarbeide tettere om innsatsen for målgruppen barn og unge.

Regjeringen har lagt fram en strategi for den profesjonelle scenekunsten for perioden 2021–2025 med forslag til ulike prosjekt- og utviklingstil-

tak. Norsk kulturråd vil få ansvar for deler av denne satsingen, jf. kap. 323, Mål og strategier, for en helhetlig omtale av scenekunststrategien.

Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet utarbeider en internasjonal strategi for kulturpolitikken. Strategien skal være ferdig innen utgangen av 2021 og vil legge føringer for Kulturrådets videre arbeid på dette området.

Festivaler og festspill utgjør en viktig del av den institusjonelle infrastrukturen i kulturlivet, både lokalt og nasjonalt. Tilskuddsordningen for musikkfestivaler og Kulturrådets øvrige virkemidler for festivalene på kunstområdene musikk, scenekunst, litteratur, visuell kunst og tverrfaglige festivaler er under evaluering. Evalueringsrapporten skal etter planen foreligge våren 2022. Kulturdepartementet vil på bakgrunn av konklusjonene i rapporten vurdere innretningen av fast, statlig støtte til festivaler og festspill. Ordningene på området bør utformes slik at de balanserer hensynet til forutsigbarhet, utvikling og nyskaping for både små og store aktører.

Norsk kulturfond

Norsk kulturfond forvaltes av det kollegiale organet Norsk kulturråd, som er et råd på ti personer oppnevnt av Kulturdepartementet for fire år av gangen. Oppnevningen er rullerende, slik at halvparten av rådets medlemmer står på valg hvert annet år. Rådet oppnevner fagutvalg, der medlemmene sitter i to år av gangen. Sammensetningen av fagutvalgene sikrer bred kunstfaglig kompetanse og skal i tillegg ivareta kjønnsmessig likevekt og geografisk spredning. Det er per nå 125 utvalgsmedlemmer totalt. Det er fagutvalgene som i all hovedsak behandler søknader til Kulturfondet etter en første gjennomgang av administrasjonen. Fra 2019 har rådet gitt fagutvalgene full myndighet til å fatte vedtak i enkeltsaker i de fleste tilskuddsordninger.

Rådet kan omgjøre utvalgenes vedtak til søkers gunst. Hvis det oppstår dissens i et fagutvalg, eller hvis saken er viktig eller prinsipiell i den forstand at den krever det brede skjønn som bare kan utøves av et samlet råd, løftes saken til rådet for endelig vedtak.

Statens kunstnerstipend

Kulturdepartementet oppnevner Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere hvert fjerde år. To av fem representanter er oppnevnt etter innstilling fra Kunstnernettverket. Utvalget tildeler midler etter innstilling fra

sakkyndige komiteer oppnevnt av kunstnerorganisasjonene.

Fordelingen av midlene mellom de ulike kunstnergruppene (kvotefordelingen) blir fastsatt av departementet etter høringsinnspill fra kunstnerorganisasjoner og innstilling fra utvalget.

Fond for lyd og bilde

Fond for lyd og bilde forvaltes av et styre på sju medlemmer som oppnevnes for tre år av gangen. Styreleder oppnevnes av Kulturdepartementet, mens øvrige medlemmer oppnevnes etter innstilling fra rettighetshaverorganisasjonene. Styret i Fond for lyd og bilde oppnevner faglige utvalg og underutvalg som behandler søknader om prosjektstøtte fra fondet. Det er per nå 38 utvalgsmedlemmer totalt.

Budsjettforslag 2022

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for de ansatte i Norsk kulturråd og utgifter til drift av råd, styre og utvalg.

Norsk kulturråd har utviklings- og forvaltningsoppgaver på kulturområdet. Utviklings- og forvaltningsoppgavene innebærer blant annet tilskuddsforvaltning, statistikk og analyse (herunder FoU), oppgaver knyttet til nasjonal museumsutvikling, kulturell og kreativ næring, nasjonale minoriteter, forvaltning av tilskudd til kultur- og kunstinstitusjoner, og internasjonalt kultursamarbeid. Virksomheten er også nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren og er sekretariat for Norsk kulturfond, Statens kunstnerstipend og Fond for lyd og bilde.

For å styrke og synliggjøre likebehandling og faglighet i tilskuddsforvaltningen fikk Norsk kulturråd fra 2021 et større ansvar for den administrative søknadsbehandlingen for tilskuddsmottakere på Kulturdepartementets budsjett, jf. Prop. 1 S (2020–2021) og Innst. 14 S (2020–2021). Den administrative delen av søknadsbehandlingen innebærer gjennomgang og formalkontroll av enkeltsøknader, men også vurderinger av måloppnåelse på aggregert nivå. Norsk kulturråd har også fått ansvar for innsamling og presentasjon av statistikk. Dette vil styrke kunnskapsgrunnlaget for politiske beslutninger. Bevilgningen på posten foreslås økt med 4 mill. kroner til dette arbeidet.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 2,4 mill. kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premie-

dell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Post 01 kan overskrides med inntil samme beløp som Norsk kulturråd får i merinntekter under kap. 3320, post 01 og regnskapsførte inntekter under kap. 3320, post 03, jf. forslag til vedtak II.

Post 51 Fond for lyd og bilde

Bevilgningen på posten skal dekke tilskuddsordninger og avsetninger under Fond for lyd og bilde.

Posten gjelder også en kollektiv kompensasjonsordning til rettighetshavere for kopiering av åndsverk til privat bruk, jf. omtale under kap. 337, post 70.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene under fondet.

Mål

Fond for lyd og bilde skal fremme produksjon og formidling av innspillinger av lyd- og filmopptak og fordeles til beste for rettighetshavere innenfor musikk, scene og film. Fondet er i tillegg en kollektiv kompensasjon til rettighetshavere for den lovlige kopiering av deres verker som skjer til privat bruk.

Kriterier for tildeling

Tildelingene bygger på en helhetsvurdering av de innkomne søknadene. Kvalitetsmessige kriterier skal legges til grunn for vedtaket. Det skal bl.a. legges vekt på følgende momenter:

- a. Vurderingene skal være basert på kunstnerisk skjønn.
- b. Midlene skal komme særlig de grupper til gode som er utsatt for privatkopiering.
- c. Støtten skal være prosjektorientert.
- d. Støtten skal fremme ny norsk produksjon og framførelse.
- e. Det skal søkes oppnådd en geografisk og sjangermessig spredning av støtten.

Oppfølging og kontroll

Sekretariatet foretar en generell formalia- og rime-lighetskontroll av rapportene. Dersom det er vesentlige uklare forhold i rapporteringen, må tilskuddsmottaker redegjøre nærmere for dette.

Gjennom stikkprøvekontroll foretas det vurdering av regnskapet mot budsjett og finansieringsplan, for bl.a. å kontrollere at statstilskuddets

andel av planlagt finansiering er i henhold til faktisk del.

Post 55 Norsk kulturfond

Bevilgningen på posten skal dekke tilskuddsordninger og avsetninger under Norsk kulturfond. Fondsavsetningen fordeles på bakgrunn av kunst- og kulturfaglige vurderinger og kan nyttes til enkeltstående og flerårige prosjekter og til tiltak av mer varig karakter.

Institusjoner mv. med fast årlig driftstilskudd over statsbudsjettet har siden 2007 hatt som hovedregel at de ikke skal kunne søke prosjekttilskudd fra Norsk kulturfond. Senere har det vært mulig å vurdere unntak, bl.a. for å fremme institusjonenes samarbeid med det frie feltet. Etter forslag fra rådet som forvalter Norsk kulturfond, foreslår regjeringen å fjerne denne regelen fra 2022. Hensikten er å bedre kunne ivareta tilskuddsmottakere med lav statlig grunnfinansiering, og gi Norsk kulturråd større fleksibilitet til å vurdere i hvilke sammenhenger det kan gis prosjekttilskudd til tiltak og institusjoner med fast årlig statstilskudd.

Enkelte tiltak som i 2021 har mottatt tilskudd fra ordningene under Norsk kulturfond, foreslås fra 2022 overført til post 74, jf. omtale under kap. 320, post 75.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene under fondet. For nærmere omtale av de enkelte ordningene vises det til Norsk kulturråds nettsider.

Mål for ordningen

Norsk kulturfond har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig.

Kriterier for tildeling

Rådet fatter vedtak om tilskudd på grunnlag av kunst- og kulturfaglig skjønn innenfor de overordnede føringene som er gitt av Stortinget og departementet.

Tildelingene skal baseres på en helhetsvurdering av de innkomne søknadene. Kvalitetsmessige kriterier skal legges til grunn.

Norsk kulturfond har hele landet som virkeområde, herunder Svalbard, og rådet skal tilstrebe god geografisk spredning av tilskuddsmidlene.

Rådet kan fastsette nærmere retningslinjer og tildelingskriterier, herunder presiseringer av hvem som kan søke. Disse publiseres på Norsk kulturråds nettsider.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottaker skal snarest mulig, og senest tre måneder etter at tiltaket er gjennomført, sende inn en rapport om gjennomføringen av tiltaket og en regnskapsrapport som viser hvordan tilskuddet fra Norsk kulturfond er brukt. Ytterligere rapporteringskrav og krav til regnskap skal framgå av tilskuddsbrevet.

Norsk kulturråd kan kontrollere at tilskudd nyttes etter forutsetningene, jf. Stortingets bevilgningsreglement § 10.

Dersom mottakeren ikke har brukt tilskuddet etter forutsetningene, kan Kulturrådet kreve tilbakebetaling av hele eller deler av de utbetalte tilskuddene.

Tabell 4.3 Fordelingen av avsetningene til Norsk kulturfond på fagområder i 2021

	(i 1 000 kr)
Allmenne kulturformål	62 907
Visuell kunst	75 757
Musikk	351 540
Scenekunst	162 717
Litteratur	181 974
Kulturvern	13 384
Tidsskrift og kritikk	27 311
Sum	875 590

Tabellen viser Norsk kulturråds fordelingsbudsjett vedtatt av rådet i februar 2021.

Post 71 Statsstipend

Bevilgningen går til statsstipendiater. Ved inngangen til 2022 er det 15 statsstipendiater, og to av disse vil gå av med pensjon i løpet av året. Regjeringen legger ikke opp til at det skal utnevnes nye stipendiater i 2022.

Post 72 Kunstnerstipend m.m., kan overføres

Posten omfatter arbeidsstipend, arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere, diversestipend,

diversestipend for nyutdannede kunstnere, æresstipend/-lønn, samt fire stipend til nordiske forfattere. Formålet er å utvikle kunstnerskap, sikre et fritt og uavhengig kulturliv og gi kunstnere forutsigbarhet over tid.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 6,6 mill. kroner for å etablere 20 nye arbeidsstipendhjemler. Det er videre foreslått å øke arbeidsstipendets størrelse med 7 360 kroner.

Bevilgningen dekker også vederlag til stipendkomiteene, som gir sakkyndig innstilling om fordeling av midlene til Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere.

Bevilgningen foreslås fordelt på følgende stipendordninger:

Diversestipend og diversestipend for nyutdannede kunstnere

Det foreslås 16 mill. kroner til diversestipend og 17 mill. kroner til diversestipend for nyutdannede kunstnere i 2022. Stipendenes maksimumsårsbeløp foreslås økt til 100 000 kroner. Utvalget for statens kunstnerstipend kan vurdere eventuell overføring mellom disse ordningene ut fra endringer i kunstnergruppenes sammensetning og behov.

Arbeidsstipend

Det foreslås 556 ordinære arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere. Utvalget for statens kunstnerstipend fastsetter antall kvoter fordelt mellom ordinære arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere. Arbeidsstipendets størrelse foreslås økt fra 283 210 kroner til 290 570 kroner. Det innebærer at stipendsatsen vil øke med 7 360 kroner fra 2021 til 2022, som tilsvarer en økning på om lag 2,6 pst. Antallet hjemler foreslås økt fra 536 til 556.

Andre stipend

I bevilgningsforslaget er det innarbeidet midler til ulike stipendordninger som er under utfasing, herunder stipend for eldre fortjente kunstnere. I tillegg er det innarbeidet 200 000 kroner til en æreslønn.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i ordningene.

Mål

Formålet med stipendene er å bidra til at målene i den statlige kunstnerpolitikken nås ved å legge

forholdene til rette for at enkeltkunstnere, gjennom direkte tilskudd fra staten, kan bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv.

Kriterier for tildeling

Stipend tildeles etter søknad fra den enkelte kunstner. Ved tildeling av stipend skal det bare legges vekt på kunstnerisk aktivitet og kvalitet. Utvalget skal påse at lov- og regelanvendelse og saksbehandling er korrekt.

Oppfølging og kontroll

Personer som er tildelt garantiinntekt eller kunstnerstipend, har plikt til å sende rapport om bruken av stipendet/garantiinntekten til utvalget. Sekretariatet gjennomgår rapportene for å vurdere om bruken av stipendet/garantiinntekten er gjennomført etter forutsetningen for tildelingen, jf. § 10 i forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere.

Post 73 Garantiinntekter og langvarige stipend, overslagsbevilgning

Bevilgningen gjelder garantiinntekter, stipend for etablerte kunstnere og stipend for seniorkunstnere.

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved totalt 89 garantiinntekter og 401 stipend for etablerte kunstnere og seniorkunstnere i 2022. I løpet av 2022 vil det bli frigjort totalt 42 hjemler som kan tildeles som stipend fra måneden etter at de blir frigjort.

Stipendenes størrelse foreslås økt fra 283 210 kroner til 290 570 kroner. Det innebærer at stipendsatsen vil øke med 7 360 kroner fra 2021 til 2022, som er en økning på om lag 2,6 pst.

Det tildeles ikke nye garantiinntekter, da ordningen er under utfasing. I henhold til forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere kan kunstnere få sin garantiinntektshjemmel omdannet til tiårig stipend for etablerte kunstnere og seniorkunstnere.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i ordningene.

Mål

Formålet med ordningene er å bidra til at målene i den statlige kunstnerpolitikken nås ved å legge forholdene til rette for at enkeltkunstnere, gjennom direkte tilskudd fra staten, kan bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv.

Kriterier for tildeling

Stipend tildeles etter søknad fra den enkelte kunstner. Ved tildeling av stipend skal det bare legges vekt på kunstnerisk aktivitet og kvalitet. Utvalget skal påse at lov- og regelanvendelse og saksbehandling er korrekt.

Oppfølging og kontroll

Personer som er tildelt garantiinntekt eller kunstnerstipend, har plikt til å sende rapport om bruken av stipendet/garantiinntekten til utvalget. Sekretariatet gjennomgår rapportene for å vurdere om bruken av stipendet/garantiinntekten er gjennomført etter forutsetningen for tildelingen, jf. § 10 i forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere.

Post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til drift og utvikling til organisasjoner og kompetansesentre m.m. på kulturområdet. Fra 2021 ble flere øremerkete driftstilskudd fra andre utgiftskapitler på Kulturdepartementets budsjett og tiltak som har mottatt driftsstøtte over tid fra Norsk kulturfond, samlet under denne budsjettposten. Dette ble gjort for å legge til rette for større grad av likebehandling av tilskuddsmottakere og for å se tiltak i sammenheng på tvers av fagfelt.

Interkultur og Aktiv fritid, TrAP, Norsk kritikerlag og DansINN har i 2021 mottatt tilskudd fra post 55 Norsk kulturfond. Etter forslag fra rådet som forvalter Norsk kulturfond, foreslås tilskuddene overført til denne posten fra 2022. Bevilgningen på posten foreslås som følge av dette økt med 7,2 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon i bevilgningen på post 55.

Tilskuddene som ni organisasjoner for visuell kunst mottok fra denne posten i 2021, foreslås overført til post 75, jf. omtale under.

Utgifter til lokaler for Music Norway, NORLA og Danse- og teatersentrum har vært budsjettert over Nasjonalbibliotekets driftspost, kap. 326, post 01. Kulturdepartementet vil fra 2022 formalisere bruken av lokalene ved å inngå framleieavtale for disse. Tilskuddene til Music Norway, NORLA og Danse- og teatersentrum foreslås derfor økt med henholdsvis 2,3 mill. kroner, 1,6 mill. kroner og 0,3 mill. kroner til dekning av leie og driftsutgifter for lokalene. Bevilgningen til Nasjonalbiblioteket på kap. 326, post 01 foreslås redusert tilsvarende.

Som ledd i regjeringens satsing på å styrke infrastrukturen for scenekunst, jf. Strategi for scenekunst 2021–2025, foreslås bevilgningen på posten økt med 10 mill. kroner til de regionale kompetansesentrene for dans. Økningen foreslås fordelt på følgende sentre:

- 2 mill. kroner til Dans Sørøst – Bærum kulturhus
- 2 mill. kroner til Dansearena nord
- 2 mill. kroner til DansiT – Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge
- 700 000 kroner til Bergen Dansesenter
- 700 000 kroner til Dans i Trøndelag
- 700 000 kroner til RAS – Regional Arena for Samtidsdans
- 550 000 kroner til Scenekunst Sør
- 500 000 kroner til Dansekunst i Grenland
- 300 000 kroner til Dansekunst i Østfold
- 300 000 kroner til R.E.D. (Residency Eina Danz)
- 150 000 kroner til DansINN
- 100 000 kroner til Fjellandsen

Midlene til kompetansesentrene for dans skal gå til drift og kompetansehevende tiltak. Tilskudd til kompetansesentrene forutsetter 40 pst. regional medfinansiering.

Det foreslås videre et tilskudd på 1 mill. kroner til Norsk kulturforum (NOKU).

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til, går fram av vedlegg 2.

Post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

Bevilgningen omfatter tilskudd til drift og utvikling til kunst- og kulturtiltak som litteraturhus, kunstscener, kunsthaller, ensembler og kompanier m.m. på kulturområdet. Fra 2021 ble flere tilskudd fra andre utgiftskapitler på Kulturdepartementets budsjett og tiltak som har mottatt driftsstøtte over tid fra Norsk kulturfond, samlet under denne posten. Dette ble gjort for å legge til rette for større grad av likebehandling av tilskuddsmottakere og for å se tiltak i sammenheng på tvers av fagfelt.

Tilskuddene som ni organisasjoner for visuell kunst mottok fra post 74 i 2021, foreslås overført til denne posten. Begrunnelsen er at tilskuddet skal gå til drift av organisasjonens visningssted og ikke til drift av generelt organisasjonsarbeid. Bevilgningen på posten foreslås som følge av dette økt med 24,4 mill. kroner mot tilsvarende reduksjoner i bevilgningen på kap. 320, post 74, jf. omtale ovenfor.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til, går fram av vedlegg 3.

Rapport 2020

Rapporten nedenfor gir en samlet vurdering av måloppnåelsen basert på den årlige rapporteringen fra Norsk kulturråd om oppnådde resultater for 2020. Tallene er i all hovedsak hentet fra Kulturrådets årsrapport for 2020.

Målene for bevilgningen til Norsk kulturråd i 2020, herunder også Statens kunstnerstipend, var å fremme produksjon og formidling av ulike kunst- og kulturuttrykk, utvikle rollen som kunnskapsprodusent, utvikle kunst- og kulturfeltet, stimulere til profesjonelt kunstnerisk virke, styrke internasjonalt samarbeid og bidra til at kunst- og kulturlivet oppleves som tilgjengelig, representativt og relevant.

Pandemien gjorde 2020 til et utfordrende år for Norsk kulturråd og satte sitt preg på virksomheten på flere måter. Dette gjaldt både forvaltningen av Norsk kulturfond, rollen som kunnskapsprodusent, og at virksomheten fikk ansvaret for forvaltningen av kompensasjons- og stimuleringsordningene for kultursektoren, jf. omtale under kap. 325.

Pandemien har påvirket forutsetningene for å nå Norsk kulturråds mål for bevilgningene, særlig målene om formidling, tilgjengelighet og internasjonalt samarbeid. Samlet sett vurderer departementet likevel måloppnåelsen til å være tilfredsstillende.

Fremme produksjon og formidling av ulike kunst- og kulturuttrykk

Fond for lyd og bilde

Bevilgningen til Fond for lyd og bilde for 2020 var 43,9 mill. kroner, en økning på 1,1 mill. kroner fra året før.

Fond for lyd og bilde fordelte i 2020 midler til elleve tilskuddsordninger innen musikk, film, scenekunst og billedkunst. Styret vurderer ordningenes treffsikkerhet jevnlig.

I 2020 ble det gitt tilskudd til markedsføring av film og musikk, produksjon av videokunst og gjenopptakelse av sceneforestillinger. Det ble videre gitt tilskudd til prosjekter innenfor produksjon og formidling av lydopptak, turnévirksomhet, komponering og utvikling av tekst til musikk, samt produksjon og formidling av scenekunst, foto, videokunst og digital kunst. Det ble også gitt tilskudd til produksjon av kortfilm og dokumentarfilm, manus, originalmusikk i audiovisuelle pro-

duksjoner og til tverrkunstneriske prosjekter. Styret for Fond for lyd og bilde fordelte også midler til markedsføring av musikkutgivelser, markedsføring av kortfilmer og dokumentarer og gjenopptakelse av sceneforestillinger på nye arenaer.

Styret for Fond for lyd og bilde har under pandemien prioritert å styrke eksisterende ordninger framfor å opprette egne kriseordninger. Flere har

vært nødt til å tenke nytt om hvordan de skal nå ut til publikum med verkene sine. Særlig har antallet søknader til markedsføring av utgivelser økt kraftig under pandemien.

Departementet er i gang med å se nærmere på kompensasjonsordningen for kopiering av åndsverk til privat bruk, jf. omtale under kap. 337.

Tabell 4.4 Nøkkeltall Fond for lyd og bilde 2019–2020

	2019	2020
Antall søknader	2 634	2 994
Antall tildelinger	613	679
Søknadssum (i 1 000 kroner)	232 624	262 700
Tildelt sum (i 1 000 kroner)	46 720	48 100

Samlet tildelingssum inkluderer overføring av ubrukte midler fra tidligere år og tilbakeføring av midler for ikke-fullførte prosjekter.

Norsk kulturfond

Tabell 4.5 Norsk kulturfond – hovedfordeling av midler 2020

	2020
Allmenne kulturformål	62 346
Visuell kunst	128 552
Musikk	394 668
Scenekunst	167 765
Litteratur	193 439
Tidsskrift og kritikk	27 311
Kulturvern	35 069
Totalt	1 007 560

Norsk kulturfond bidrar til at det skapes kunst og kultur innenfor et bredt spekter av sjangre og uttrykksformer i hele landet. Fondet retter seg i hovedsak mot den frie eller prosjektbaserte delen av kunst- og kulturlivet og omfatter rundt 30 tilskuddsordninger. Det ble i 2020 tildelt både ettårige og flerårige tilskudd, samt noen mer

varige tilskudd til både kunstnere og virksomheter. Tilskudd fordeles på grunnlag av kunst- og kulturfaglige vurderinger.

Forvaltningen av kulturfondet ble påvirket av covid-19 i 2020. Norsk kulturråd omdisponerte i mars 30 mill. kroner til en ekstraordinær utlysning rettet mot kunstnere, arrangører og andre aktører rammet av krisen. Det kom inn 1 387 søknader, og det ble gitt tilskudd til 294 prosjekter. Det er Kulturrådets vurdering at utlysningen likevel bidro til realisering av ideer og aktivitet, økt mangfold, etablering av nye tverrfaglige samarbeid og refleksjon om hva covid-19 innebærer for mennesker og samfunn.

Norsk kulturfond ble høsten 2020 midlertidig styrket med 90 mill. kroner for å treffe grupper som falt utenfor kompensasjons- og stimuleringsordningene for kultursektoren i forbindelse med covid-19. Midlene ble kanalisert gjennom fondets etablerte ordninger og rettet seg særlig mot skapende og utøvende kunstnere. Norsk kulturråd har i 2020 vært fleksible når det gjaldt å godkjenne tilskuddsmottakeres avlysninger, utsettelse og endringer av prosjekter grunnet smittevernrestriksjoner.

Tabell 4.6 Søknader og tildelinger 2020

	Søknader	Tildelinger
Allmenne kulturformål	401	190
Visuell kunst	1 303	483
Musikk	3 093	1 375
Scenekunst	1 215	365
Litteratur	342	207
Kulturvern	244	104
Tidsskrift og kritikk	103	66
Koronautlysning	1 387	294
Totalt	8 088	3 084

Sett bort fra innkjøpsordningene for litteratur mottok fondet 8 088 søknader i 2020, som er 373 flere enn året før. Antall tildelinger gikk opp fra 3 062 til 3 084. Tildelingsprosenten gikk ned fra 39 pst. i 2019 til 38 pst. i 2020.

Allmenne kulturformål

Kulturfondets avsetning for allmenne kulturformål ble i 2020 benyttet til de tverrgående tilskuddsordningene ARENA – tilskuddsordning for bygg og infrastruktur, gjesteoppholdsstøtte for arenaer, tverrfaglige tiltak og aspirantordningen.

Samlet bidro de tverrgående ordningene til å oppfylle kulturfondets mål gjennom å stimulere til tverrfaglige praksiser, styrke mangfold og motvirke strukturell diskriminering i kunst- og kulturrelaterte yrker. Pandemien har skapt behov for nye former for digitale og fysiske plattformer for produksjon og formidling av kunst. Ordningene har støttet opp under arenaenes nye infrastrukturbehov, og dermed bidratt til at befolkningen har tilgang til gode, framtidsrettede og levende kulturarenaer over hele landet.

Under allmenne kulturformål ble det i 2020 mottatt 401 søknader, og 47 pst. av disse ble innvilget.

Visuell kunst

Kulturfondets avsetning til visuell kunst fremmer produksjon, formidling og dokumentasjon av uttrykk innenfor alle sjangre. Det ble i 2020 gitt tilskudd til utstillinger, visningssteder, kunstfestivaler, publikasjoner, manusutvikling, assistenter, utstyr og drift.

I 2020 rammet smittevernrestriksjonene enkeltkunstnere og institusjoner i det visuelle kunstfeltet hardt. Norsk kulturråd valgte å prioritere utstillinger og andre prosjekter for enkeltkunstnere. Tildelinger til produksjon bidro til å styrke de grunnleggende økonomiske vilkårene for både nyetablerte og erfarne kunstnere.

Norsk kulturråd har bidratt til å sikre gode vilkår for å skape og formidle visuell kunst gjennom å styrke infrastrukturen av visningssteder og produksjonsmiljøer og å sikre at de avtalte satsene for utstillingsvederlag og rammene for honorar følges opp.

Under visuell kunst ble det i 2020 mottatt 1 303 søknader, og 37 pst. av dem ble innvilget.

Musikkformål

Avsetningen til musikkformål stimulerer til produksjon, formidling og utvikling av musikkuttrykk i det frie profesjonelle musikklivet utenfor de store musikk institusjonene.

Det var et mål med tildelingene i 2020 å gi nye kunstneriske virksomheter og stemmer adgang til det profesjonelle musikkfeltet, og å gi tilskudd til nye arrangører og festivaler for å gi tilbud til et bredere publikum. Med gode formidlingsplaner kan musikken få verdi for et større og mer variert publikum. Norsk kulturråd la i 2020 vekt på at musikkproduksjoner og musikere og artisters konsertprogram kan gjenbrukes mer, og at ny musikk og musikkproduksjoner skal få profesjonell og gjennomarbeidet konsertproduksjon.

Konsertformidling av musikk ble sterkt redusert i 2020 grunnet covid-19. Oppdragsinntekter for musikere, artister, band, ensembler, produksjons- og støtteapparat ble borte, og dermed også

vederlagsinntekter til opphavere. Kulturfondets produksjonsordninger på musikk fikk en betydelig økning i antall søknader, mens antall søknader fra arrangører gikk noe ned.

Under musikkformål i 2020 ble det mottatt 3 093 søknader, og 44 pst. av dem ble innvilget.

Scenekunstformål

Avsetningen til scenekunstformål bidrar til at scenekunst på høyt kunstnerisk nivå utvikles og skapes, sikrer rekruttering av nye arrangører og styrker infrastrukturen for visning av scenekunst.

Det er Norsk kulturråds vurdering at mangfold har preget søknadene og tildelingene på scenekunstmrådet i 2020, både kunstnerisk, kulturelt, tematisk og geografisk. En stor del av midlene gikk til kunstnere og kompanier som virker utenfor Oslo. Norsk kulturråd har vært opptatt av å bidra til at det bygges opp solide produksjonsmiljøer rundt i landet.

Fem nye tilskuddsmottakere kom inn på kunstnerskapsordningen. Til sammen mottar 18 scenekunstgrupper tilskudd fra denne ordningen som gir scenekunstgruppene langsiktighet og forutsigbarhet i utviklingen av deres kunstneriske virksomhet.

Covid-19 forårsaket mange avlysninger og utsettelse i scenekunstheltet. Inntekter både for scenekunstnere, visningssteder, produksjons- og støtteapparat falt bort, og dermed også vederlagsinntekter til opphavere. Høsten 2020 åpnet Norsk kulturråd for å gi midler til gjenopptakelse av prosjekter som har vært utsatt grunnet smittevernrestriksjonene.

Under scenekunstformål ble det totalt mottatt 1 215 søknader i 2020, og 30 pst. av disse ble innvilget.

Litteraturformål

Avsetningen til litteraturformål legger til rette for at det blir utgitt en mangfoldig litteratur av høy kvalitet på både bokmål og nynorsk, og at denne litteraturen blir gjort tilgjengelig for lesere i hele landet gjennom folkebibliotekene.

Innkjøpsordningene for litteratur utgjør hoveddelen av avsetningen og bidrar til økte forfatterinntekter, styrking av redaksjonelle miljøer og tilgjengeliggjøring av litteratur i skole- og folkebibliotekene. Det har i senere år vært en sterk økning i antall påmeldinger til innkjøpsordningen for skjønnlitteratur for voksne. I 2020 vedtok Kulturrådet en midlertidig avkortning av utbetalinger fra innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlit-

teratur. Norsk kulturråd vedtok også å justere ordningen med virkning fra 2021 i dialog og samarbeid med relevante organisasjoner på litteraturfeltet.

Gjennom året har det vært diskusjoner i media om forhold rundt den lave innkjøpsprosenten på innkjøpsordningen for sakprosa for voksne. Kulturrådets vurdering er at den lave prosenten i stor grad skyldes et økende antall påmeldinger av kvalitativt sterke titler på ordningen. Når det gjelder litteraturformidling i 2020 viste søkere og tilskuddsmottakere stor tilpasningsevne under pandemien. En rekke formidlingsprosjekter ble gjort om fra fysiske til digitale, og ble dermed tilgjengelig for flere publikummere.

Antall påmeldte titler til innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur økte fra 349 i 2019 til 391 i 2020. 362 titler ble vedtatt innkjøpt i 2020. Under litteraturformål ble det mottatt 342 søknader (unntatt innkjøpsordningene) i 2020, og 61 pst. av dem ble innvilget.

Kulturvernformål

Avsetningen til kulturvernformål skal stimulere til innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av kulturarv i Norge.

Norsk kulturråd har i 2020 prioritert å gi tilskudd til prosjekter hvor nye stemmer kommer til orde. Tiltakene innebærer dokumentasjon og formidling av kulturelt mangfold i Norge, herunder uttrykk relatert til samisk kulturarv og historie, nasjonale minoriteter og nyere innvandrere. Det har videre vært et mål å stimulere til tiltak hvor barn og unge er målgruppe. Kulturrådet ser en økning i tiltak hvor barn viderefører kulturarv gjennom deltakelse, utforskning og bruk, og disse prosjektene ble spesielt prioritert i 2020. Kulturrådet har i 2020 prioritert å gi tilskudd til stadig flere dokumentasjons- og formidlingsprosjekter knyttet til endringer i kultur, levesett og selvforståelse i det moderne Norge.

Under kulturvernformål ble det i 2020 mottatt 244 søknader, og 43 pst. av søknadene ble innvilget.

Tidsskrift og kritikk

Kulturfondets nye avsetning til tidsskrift og kritikk skal styrke og kvalitetssikre den offentlige ytrings- og refleksjonskulturen. Det er også et mål å bidra til å fremme debatt og samtale om kunst og kultur i et demokratiperspektiv. Kulturrådets vurdering er at det etter ordningens første virkeår er behov for å styrke vilkårene for produksjon,

distribusjon og formidling av kunst- og kulturtidsskriftene.

I 2020 er det gjennomført undersøkelser med mål om å få kunnskap som kan øke ordningens treffsikkerhet og framtidige utvikling. Digitalisering av kulturtidsskriftene og kritikken åpner for flere lesere, mer aktualitet og økt offentlig interesse. Det offentlige rommet for debatt og drøfting av sentrale kultur- og samfunnsspørsmål

utvides også ved at flere tidsskrift og kritikere bruker ulike formidlingskanaler som podkast og strømmede paneldiskusjoner. Norsk kulturråd tok i 2020 initiativ til en egen utlysning av midler for å fremme mangfold i tidsskriftene og kulturkritikken.

Til tilskuddsordningen for tidsskrift og kritikk ble det i 2020 mottatt 103 søknader, og 64 pst. av søknadene ble innvilget.

Tabell 4.7 Norsk kulturfond: Forholdet mellom antall søknader og antall tildelinger fordelt på fylke i 2020

Bostedfylke	Antall søknader	Antall tildelinger	Andel av totale tildelinger	Tildelingsprosent i fylket
Agder	213	72	2 %	34 %
Innlandet	398	141	5 %	35 %
Møre og Romsdal	142	70	2 %	49 %
Nordland	194	91	3 %	47 %
Oslo	3 416	1 343	44 %	39 %
Rogaland	298	101	3 %	34 %
Svalbard	4	3	0 %	75 %
Troms og Finnmark	341	153	5 %	45 %
Trøndelag	564	222	7 %	39 %
Utlandet	113	35	1 %	31 %
Vestfold og Telemark	394	140	5 %	36 %
Vestland	1 027	406	13 %	40 %
Viken	984	307	10 %	31 %
Totalt	8 088	3 084	100 %	38 %

Tallene er basert på søkerens egne opplysninger. Inkluderer ikke innkjøpsordningene for litteratur.

Statens kunstnerstipend

Bevilgningen til Statens kunstnerstipend var 425,7 mill. kroner i 2020. Av disse var 70 mill. kroner ekstraordinære stimuleringsmidler for å opprettholde kunstnerisk produksjon og sikre sysselsetting under pandemien.

Statens kunstnerstipend tildelte 1 563 stipend til 23 kunstnergrupper innen litteratur, musikk, scenekunst, visuell kunst, film, design, arkitektur, journalistikk og kritikk i 2020. Det ble opprettet en egen midlertidig stipendordning for stimuleringsmidlene hvor 679 kunstnere ble tildelt et stipend på 100 000 kroner. Formålet med stipendordningene er å gi kunstnere anledning til å videreutvikle sitt kunstneriske virke og ha kunst-

nerisk aktivitet som sin hovedbeskjeftigelse. Ordningene treffer kunstnere i ulike faser av kunstnerskapet gjennom egne stipender for kunstnere i etableringsfasen og seniorkunstnere.

Statens kunstnerstipend hadde en betydelig økning i antall unike søkere i 2020, med størst økning fra musikkfeltet. Her var også andelen nye søkere til ordningene størst. Utvalget for Statens kunstnerstipend valgte å styrke musikkfeltet med flere nye stipendjemler i 2020. Den ekstra bevilgningen på 70 mill. kroner gjorde at flere kunstnere fikk stipender i et vanskelig år. Ved å kanalisere bevilgningen gjennom Statens kunstnerstipend sikret man dessuten at stipendene kom raskt ut på en ressurseffektiv måte.

Tabell 4.8 Antall søkere og tildelinger av stipend og garantiinntekt

Stipendordning	Søknader		Nytildelte/mottakere	
	2019	2020	2019	2020
Arbeidsstipend	2 840	3 089	160/365	191/398
Arbeidsstipend yngre/nyetablerte kunstnere	1 230	1 380	77/137	75/134
Diversestipend	3 021	3 196	339	344
Diversestipend nyutdannede kunstnere	307	308	239	234
Midlertidig stipend – covid-19		3 675		679
Stipend for etablerte kunstnere	777	833	35/177	27/206
Stipend for seniorkunstnere	320	320	11/183	13/175
Stipend for eldre fortjente kunstnere	0	0	171	156
Garantiinntekt	0	0	125	109

Avviste og trukkede søknader er ikke med i tallgrunnlaget.

Statsstipendiatene avgir årlig rapport om sitt arbeid til Norsk kulturråd. I 2020 var antall statsstipendiat 21. I løpet av året gikk fire stipendiat ut av ordningen.

Utvikle rollen som kunnskapsprodusent

Norsk kulturråd arbeider kontinuerlig med å bygge kunnskap om kunst- og kultursektoren, både for å sikre at Kulturrådets virkemidler er mest mulig treffsikre, og for å levere et godt kunnskapsgrunnlag til utviklingen av norsk kulturpolitikk.

Covid-19 fikk konsekvenser også for Norsk kulturråds kunnskapsproduksjon. Gjennom året har Kulturrådet lagt vekt på å følge utviklingen i kunst- og kultursektoren gjennom pandemien. Menon Economics og Centre for Creative Industries ved BI har på oppdrag fra Kulturrådet skrevet fem rapporter om den økonomiske utviklingen i kultursektoren. Rapportene var tema på Kulturrådets sommerkonferanse *Kultur å leve av*.

Kulturrådet utga i 2020 publikasjoner om barnehagebarns kunstmøter på museum, om det visuelle samtidskunstheltet i Norge og om Kulturrådets virkemidler på litteraturfeltet. Rapporten *Kunst i tall 2019 – inntekter fra musikk, litteratur, visuell kunst og scenekunst* videreførte og oppdaterte tilsvarende målinger fra tidligere år. Som en del av følgeevalueringen av regjeringens satsing på kulturell og kreativ næring ble det utgitt en nullpunktsanalyse som blant annet beskriver økonomiske data for næringen, noen strukturelle

trekk og virksomhetenes tidligere bruk av næringsrettede virkemidler.

Det ble i 2020 jobbet med følgende forskningsprosjekter: *Kunst som deling, delingens kunst, Digital kultur, estetiske praksiser* samt *Kunst og sosiale fellesskap*.

Utvikle kunst- og kulturfeltet

Museum

Norsk kulturråd la i 2020 til rette for faglig samarbeid og tiltak med overføringsverdi for hele museumssektoren. Innsamling og analyse av museumsstatistikk er en del av Kulturrådets kvantitative kunnskapsproduksjon. Kartleggingen av kulturhistoriske bygninger ved museene i det nasjonale museumsnettverket ble slutført og supplert med oversikt over vedlikeholds- og restaureringsbehov. Videre ble en bruker- og bruksundersøkelse i museene i 2019–2020 publisert gjennom rapporten *Bruker- og bruksundersøkelser museer 2019* og tilleggsnotatet *Bruker- og bruksundersøkelser museer 2020*.

Kulturrådet har i 2020 ledet arbeidet med implementering av forskningsregistreringssystemet Cristin i museene og arrangert fem museumswebinarer.

Programbaserte utviklingsmidler skal stimulere til kompetanseheving, samordning og metodeutvikling i museene. I perioden 2018–2020 er det tre programområder:

- Digitalisering og digital samlingsforvaltning
- Samfunnsrolle, makt og ansvar
- Forskning i museer

I 2020 ble det utbetalt 15,3 mill. kroner til 23 prosjekter, hvorav ti i regi av faglige museumsnettverk.

Det ble i 2020 tildelt 9 mill. kroner i sikringsmidler til museene, fordelt på 22 ulike tiltak i 19 museer. Sikringsmidlene skal finansiere tiltak som kan forebygge og redusere omfanget av ødeleggelser i forbindelse med brann, tyveri, ran, hærverk og naturskade, samt utarbeidelse av sikringsplaner. Søknads- og saksbehandlingsprosessen ble digitalisert.

Kulturrådet la i 2019 ned tjenesten Norvegi-ana, men har i 2020 gjort en avtale med KulturIT som nå legger til rette for at de digitale samlingene i Digitalt Museum kan løftes direkte til Europeana. Kulturrådet har etter dialog med flere museer bidratt til felles europeiske anbefalinger for 3D-digitalisering av kulturarven. Den internasjonale standarden for dokumentasjon og forvaltning av samlinger, Spectrum 5.0, ble lansert på norsk av Kulturrådet i november.

Utviklingsprogram for kulturinstitusjoner

Kulturrådets utviklingsprogram for kulturinstitusjoner retter seg mot etablerte kulturinstitusjoner som ønsker å utforske og utvikle digitale løsninger, verktøy, metoder og modeller for å nå ut til nye publikumsgrupper eller et større publikum. Erfaringsutveksling mellom tilskuddsmottakerne og overføringsverdi til sektoren er et sentralt mål i programmet. I 2020 fikk 14 kulturinstitusjoner finansiering gjennom utviklingsprogrammet til prosjekter innenfor digitalisering og publikumskontakt. Ordningen mottok 34 søknader med et samlet søknadsbeløp på 12,3 mill. kroner. Utviklingsprogrammet hadde i 2020 en ramme på 5 mill. kroner til kulturell og kreativ næring og kulturøkonomi.

Stimulere til profesjonelt kunstnerisk virke

Kulturell og kreativ næring

Norsk kulturråd skal legge til rette for økt bruk, investering i og omsetning av kunst og kultur gjennom å styrke strukturene rundt kunstnere og institusjoner som jobber med distribusjon, salg og formidling. Samlet bevilgning til kulturell og kreativ næring, inklusive utviklingsprogrammet for kulturinstitusjoner, var 25,3 mill. kroner i 2020. Kulturrådet fordelte 20,3 mill. kroner til 55 virksomheter innen kulturell og kreativ næring over de to tilskuddsordningene næringsutvikling og regional bransjeutvikling. Det kom inn 201 søkna-

der til ordningene i 2020 med et samlet søknadsbeløp på 99,1 mill. kroner.

Gjennom å styrke det profesjonelle apparatet rundt skapende og utøvende kunstnere, og bidra til at kunstproduksjoner får et større marked eller bredere publikum, mener Kulturrådet at tilskuddsordningene bidrar både til å skape vekst i den kulturelle og kreative næringen og å styrke kunstnerøkonomien.

Næringsutviklingsordningen stimulerer til langsiktig og strategisk utvikling på virksomhetsnivå, og den er etter Kulturrådets vurdering et godt verktøy for aktører i kulturnæringen til å bygge en økonomisk grunnmur for framtiden i kjølvannet av pandemien.

Det treårige utviklingsprosjektet *Kulturøkonomi* har som mål å styrke verdikjedene i kulturøkonomien og bidra til at kunst- og kulturuttrykk når ut til et større og bredere marked, samt å styrke inntektsgrunnlaget i kultursektoren. Kulturrådet har i 2020 sett spesielt på metoder og strategier for økt synlighet og salg innenfor det visuelle kunstfeltet.

Kulturrådets utviklingsprogram for kunstnere og mindre virksomheter, *Ovasjon*, er et tilbud til virksomheter som ønsker å videreutvikle og bygge opp en lønnsom bedrift innen kulturell og kreativ næring. På grunn av covid-19 ble *Ovasjon* omgjort til et heldigitalt program i 2020. 131 deltakere fra 120 bedrifter gjennomførte programmet i 2020.

Styrke internasjonalt samarbeid

Norsk kulturråd skal styrke internasjonalt kultursamarbeid. I oppfølgingen av dette målet har Kulturrådet lagt vekt på samfunnsaktuelle tema som demokrati, inkludering og involvering, som bidrag til samfunnsutviklingen lokalt og regionalt. Covid-19 har ført til at svært mange planlagte framføringer, gjesteopptredener og samarbeid med aktører i utlandet er blitt utsatt eller avlyst. Mange aktører har likevel videreutviklet internasjonalt samarbeid gjennom digitale verktøy. Kulturrådet hadde i 2020 økt pågang fra norske aktører som ønsker samarbeid med aktører i andre land.

EUs kulturprogram Kreativt Europa har nedslag i 40 land. Det blir stadig flere norske prosjektledere som søker og får innvilget prosjekter fra EU. I 2020 ble det én ny prosjektleder og elleve nye partnere i Kreativt Europa-prosjekter fra Norge. Programmet har også sektorsatsinger som Music Moves Europe for å styrke musikksektoren i Europa. Utlysningen i-Portunus, som gir reise-

støtte til enkeltkunstnere, gjør det for første gang mulig å søke som enkeltperson fra Kreativt Europa.

Kulturrådet har arbeidet tett med de åtte samarbeidslandene i EØS-programmene for kultur i Europa gjennom 2020. EØS-midlene har vært en av få kilder til finansiering av kulturaktiviteter i mottakerlandene i 2020, og det er Kulturrådets vurdering at midlene bidro til opprettholdelse av et fritt kulturliv. Kulturrådet har lagt vekt på å opprettholde framgangen i programmene på tross av smittevernrestriksjoner, slik at utlysningsmidler kunne nå kulturaktørene. Samarbeidet har ført til at 13 prosjektutlysninger var tilgjengelige i 2020. Sju av disse tildelte om lag 115 mill. kroner til 61 samarbeidsprosjekter hvor 69 kulturaktører fra Norge deltok. Det var stor interesse for deltakelse i internasjonale prosjekter fra norsk side i 2020, og Kulturrådet hadde stor pågang av potensielle søkere som ønsket veiledning og råd.

På grunn av covid-19 ble mange planlagte internasjonale tiltak utsatt. Det er likevel Norsk kulturråds vurdering at Norsk kulturfonds produksjoner også i 2020 har gitt et betydelig bidrag til at norske aktører i det frie og prosjektbaserte kunst- og kulturlivet kunne produsere prosjekter som kan presenteres internasjonalt etter at ut- og innreise blir tillatt og arenaene i Norge og utlandet åpnes.

Bidra til et kunst- og kulturtilbud som oppleves som tilgjengelig, representativt og relevant

Norsk kulturråd skal bidra til et mer tilgjengelig, representativt og relevant kunst- og kulturliv. Kul-

turrådet har i 2020 jobbet for å fremme mangfold i sektoren gjennom ulike roller, ordninger og fagfelt.

Norsk kulturråd har rollen som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren. En tiltaksplan for arbeidet følges opp langs sju satsingsområder: strategi, dialog, virkemidler, kunnskap, kompetanse, styringsinformasjon og rekruttering.

Kulturrådet rapporterer om at det ble utviklet ny kunnskap og igangsatt kompetansebygging og dialog rundt mangfold i sektoren gjennom flere samarbeidsprosjekter i 2020, blant annet oppstart av et prosjekt innenfor StimuLab-ordningen for å nå målgrupper, museumsprogrammet *Samfunnsrolle, makt og ansvar* og kompetanseprogrammet *Effektstudier på publikumsmangfold*.

Kulturrådet forvalter ordningene for driftstilskudd og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter og den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne. Det ble i 2020 tildelt driftstilskudd til sju organisasjoner for nasjonale minoriteter, til 23 prosjekter for nasjonale minoriteter og til 23 prosjekter i den kollektive oppreisningen til romani-folket/taterne. Det ble også opprettet en faggruppe for den kollektive oppreisningen.

Kulturrådet rapporterer om målrettet arbeid overfor underrepresenterte målgrupper og nye stemmer under flere tilskuddsordninger i Norsk kulturfond, blant annet etablering av en treårig forsøksordning for innkjøp av barne- og ungdomslitteratur, tilskudd til oversettelser fra samisk til norsk, og en egen utlysning for å fremme mangfold innen tidsskrift og kritikk.

Kap. 3320 Norsk kulturråd

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Ymse inntekter	7 530	4 447	4 540
03	Refusjon	7 197		
	Sum kap. 3320	14 727	4 447	4 540

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Norsk kulturråd, jf. kap. 320, post 01.

Administrasjonskostnader knyttet til forvaltning av spillemidler blir bl.a. ført på posten.

Post 03 Refusjoner

Posten gjelder eventuelle refusjoner, jf. kap. 320, post 01.

Kap. 322 Bygg og offentlige rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	23 642	23 819	24 116
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	28 508	38 283	40 082
50	Kunst i offentlige rom	12 500	12 500	11 750
70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	282 301	276 400	543 600
78	Ymse faste tiltak	3 960		
	Sum kap. 0322	350 911	351 002	619 548

Innledning

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under de nasjonale målene om at bevilgningene til kultur- og kunstformål skal bidra til et fritt og uavhengig kulturliv som er tilgjengelig for alle og fremme mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse.

Egnede lokaler for kunst og kultur legger til rette for at kulturlivet kan tilby møteplasser og arenaer for kulturaktiviteter og skape og formidle kunst og kultur av høy kvalitet tilgjengelig for alle. Det settes krav om at lokaler for kulturaktivitet som oppføres med statlige midler, skal ha høy arkitektonisk kvalitet. God arkitektur skal gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede byggverk og omgivelser. Gode fysiske rammevilkår kan sikre at kulturarven kan bevares og formidles til et bredt publikum. God kunst i offentlige inne- og uterom legger til rette for at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet i samspill med omgivelsene, og fremmer kunstnerisk utvikling og fornyelse.

Kulturdepartementet har også et ansvar knyttet til styrking av den offentlige debatten og arenaer for kritisk refleksjon om arkitektur og kunst i offentlige rom.

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Kunst i offentlige rom (KORO) og investeringstilskudd til nasjonale kulturbygg. Kapitlet omfatter også omtale av statlige byggeprosjekter hvor Kulturdepartementet er oppdragsgiver.

Mål og strategier for 2022

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2022 er å legge til rette for

- produksjon, bevaring, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk
- oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon

Konsekvenser av covid-19

Virksomheter og tiltak omtalt under kap. 322 har vært påvirket av covid-19-pandemien. Byggeprosjektene har møtt utfordringer både når det gjelder kostnader og framdrift, og flere prosjekter har vært påvirket av restriksjoner knyttet til innreise til landet for nødvendige fagressurser.

Kulturdepartementet har gjennom pandemien gitt ekstra støtte til KORO for å stimulere til aktivitet. Det er tilført midler til KOROs søkbare ordninger og til innkjøp av kunstverk.

Kunst i offentlige rom

KORO er statens fagorgan for kunst i offentlige rom og er organisert som en statlig etat under Kulturdepartementet. Virksomheten produserer og finansierer kunst i offentlige rom over hele Norge og ved norske konsulater og ambassader i utlandet.

Kjernevirksomheten til KORO er å produsere kunstprosjekter i nye statlige bygg. Det mest omfattende prosjektet for KORO i årene framover vil være kunstprosjektet for nytt regjeringskvarter. KORO vil være faglig og administrativt ansvarlig for beslutninger og gjennomføring av kunstprosjektet. Arbeidet vil skje i samarbeid med Statsbygg. Prosjektet om nytt regjeringskvarter er nærmere omtalt i Kommunal- og moderniseringsdepartementets Prop. 1 S (2021–2022).

KORO forvalter i tillegg to søkbare kunstordninger for hhv. leiebygg og eldre statsbygg (LES) og styrking av kunstproduksjon i lokalsamfunn over hele landet (LOK).

KORO har det overordnede forvaltningsansvaret for statens kunstsamling i offentlige rom, som er bygget opp siden virksomheten ble etablert i 1977. Samlingen utgjør ca. 7 900 verk. Verkene befinner seg både innendørs og utomhus i offentlige rom i hele Norge, hvor folk ferdes og oppholder seg. Kommunikasjon og formidlingstiltak knyttet til kunsten er, sammen med råd og veiledning om forvaltning av kunsten, prioriterte oppgaver i KORO's arbeid for å ivareta statens kunstsamling i de kommende årene.

KORO's arbeid skal bidra til å utvikle samtidskunsten og til å gi kunstnerne oppdrag og inntekter. Den faglige virksomheten er underlagt prinsippet om armlengdes avstand.

Nasjonale kulturbygg

Gode arenaer stimulerer til produksjon og formidling av kultur med høy kvalitet. Målet med tilskudd til nasjonale kulturbygg er å bidra med investeringstilskudd som delfinansiering til bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet eller økt sikkerhet gjennom planlegging, ombygging eller nybygg. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Hovedregelen er at den maksimale statlige tilskuddsandel er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med målene for posten.

Statlige byggeprosjekter

Kulturdepartementet er oppdragsgiver for statlige byggeprosjekter i kultursektoren. Dette gjelder lokaler for statlige etater, enkelte store nasjonale institusjoner og samiske prosjekter, hvor gjeldende praksis er at bygg normalt oppføres i regi av Statsbygg på oppdrag fra Kulturdepartementet. Midler til slike statlige byggeprosjekter fremmes over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Regelverket for håndtering av slike byggesaker forvaltes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og det stilles også krav om ekstern kvalitetssikring for prosjekter som antas å ha et kostnadsnivå over terskelverdien fastsatt av Finansdepartementet.

Prosjektet om et nybygg for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design på Vestbanen i

Oslo er ferdigstilt i 2021. Arbeidet med innflytting og etablering av nye utstillinger pågår. Åpningsdatoen for Nasjonalmuseets nye lokaler er satt til 11. juni 2022. Målet med nybygget er å skape et vitalt, nasjonalt forsknings- og formidlingssenter for de visuelle kunststartene. Museet skal være en nyskapende møteplass der et bredt sammensatt publikum skal oppleve og få kunnskap om de visuelle kunststartene, og nybygget skal markere Nasjonalmuseet som en utstillings- og formidlingsarena på internasjonalt nivå. Nybygget innebærer en betydelig satsing på visuell kunst, og bygningen vil i seg selv utgjøre et eksempel på fremragende arkitektur.

Det er store behov for økt kapasitet for å dekke uløste magasinbehov for Nasjonalbiblioteket og Arkivverket. I 2017 ble bygging av et samlokalisert prosjekt om nytt sikringsmagasin og nytt arkivmagasin i Nasjonalbibliotekets anlegg i fjellet i Mo i Rana igangsatt. Arkivverket og Nasjonalbiblioteket samarbeider om å utvide og sikre magasin kapasiteten gjennom en magasinutvidelse på til sammen 110 000 hyllemeter og en mangedobling av den digitale magasin kapasiteten. Prosjektet er noe forsinket pga. covid-19-pandemien, og forventes ferdigstilt i første halvår 2022.

Nasjonalbiblioteket har også behov for lokaler for 70 nye medarbeidere ved sitt anlegg i Mo i Rana. Det er i 2020 igangsatt forprosjektering av utvidelse av anlegget til dette formålet.

Statsbygg gjennomfører på oppdrag fra Kulturdepartementet forprosjektering av rehabilitering av Nationaltheatret. Regjeringen legger vekt på at Nationaltheaterbygningen må bevares samtidig som teatret også i framtiden skal ha lokaler som legger til rette for teaterdrift av høy kunstnerisk kvalitet. Prosjektet er i en avsluttende del av forprosjektfasen, og kostnadsramme for prosjektet vil etter planen kunne legges fram for Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2022. Regjeringen har foreslått en bevilgning på 43 mill. kroner på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett for å legge til rette for at prosjektet skal kunne startes opp i 2022. Nationaltheaterbygningen er i svært dårlig stand, og regjeringen tar sikte på at prosjektet skal gjennomføres med effektiv framdrift uten unødig opphold.

Når det gjelder samiske kulturbygg, vil regjeringen bygge nytt bygg for Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole, og foreslår startbevilgning til bygging i 2022, jf. omtale i Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjettforslag, kap. 2445 Statsbygg, post 31 Igangsetting av ordinære byggeprosjekter. Dette er et pro-

sjeikt som er høyt prioritert av Sametinget. Det samlokaliserte prosjektet vil ha stor betydning for den samiske kulturen i Norge og vil være en viktig del av infrastrukturen for å styrke og bevare samisk identitet, språk og kultur, jf. nærmere omtale under.

Prosjektet om nybygg for det sørsamiske museet Saemien Sijte i Snåsa ble igangsatt i 2019. Målet for prosjektet er at Saemien Sijte skal ha funksjonelle lokaler og uteområder slik at museet kan forvalte, formidle, forske på og fornye sørsamisk identitet, språk og kulturarv, være arena og møtested og fungere som samisk forsknings- og formidlingsinstitusjon og gi publikum økt kunnskap og forståelse om sørsamisk historie, kultur og tilstedeværelse. Nybygget for Saemien Sijte skal etter planen ferdigstilles ved årsskiftet 2021/2022 og åpnes for publikum i 2022. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til Sametinget over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett med i alt 7,34 mill. kroner knyttet til husleiekompensasjon i 2022, jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementets kap. 560 Samiske formål, post 50 Samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Lokalene for det samiske museet RiddoDuottarMuseat (RDM) i Karasjok har behov for rehabilitering og oppgradering, bl.a. for å kunne vise den betydelige samiske kunstsamlingen som forvaltes av museet, for publikum, jf. omtale under tiltaksplanen *Kunst i nord* i Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*. Prosjektet om utbedring av lokalene for RDM er høyt prioritert av Sametinget.

Budsjettforslag 2022

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Kunst i offentlige rom (KORO), samt evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og visse fellestiltak på departementets område.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 232 000 kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder hovedsakelig prosjektkostnader som KORO har i kunstprosjekter

ved nye statlige bygg (oppdragsvirksomhet). Disse midlene finansieres i sin helhet ved inntekter fra statlige byggherrer/oppdragsgivere, hovedsakelig av Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennom Statsbygg. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Bevilgningen omfatter også KORO's prosjektkostnader for de søkbare kunstsordningene som KORO forvalter. Prosjektkostnadene knyttet til disse ordningene er budsjettert til om lag 6,7 mill. kroner i 2022, etter at 1 mill. kroner er overført fra post 50 i forbindelse med utfasing av to tidligere kunstordninger, jf. omtale under post 50.

Post 50 Kunst i offentlige rom

Bevilgningen på posten skal benyttes til lokalsamfunnsordningen (LOK), som ble etablert i 2019. Bevilgningen foreslås redusert med 1 mill. kroner, mot tilsvarende økning under post 21, som følge av utfasing av to tidligere kunstordninger, jf. omtale under post 21.

Departementet foreslår at KORO får fullmakt til å gi tilsagn til kunstproduksjon på inntil 6,3 mill. kroner utover bevilgningen i 2022 til denne ordningen, jf. forslag til vedtak III.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i lokalsamfunnsordningen.

Mål

Målet med tilskuddet til lokalsamfunnsordningen (LOK) er todelt: å stimulere til produksjon av kommunale og fylkeskommunale kunstprosjekter av høy kvalitet, og til formidlings- og kompetanseutviklingstiltak som skal bidra til økt kunnskap og interesse for kunst i offentlige rom. Tilskuddet er rettet mot regionale og lokale miljøer.

Tilskuddet er et budsjettstyrt rammetilskudd. KORO disponerer tilskuddet.

Kriterier for tildeling

I tillegg til de årlige prioriteringene som framgår av utlysningen, legges det vekt på at kunstprosjektene har høy kunstfaglig kvalitet og gjenspeiler et mangfold innenfor samtidskunsten. Det legges også vekt på at budsjett og framdriftsplan framstår som realistiske, og at prosjektet framstår som gjennomførbart. Når det gjelder formidlings- og kompetanseutviklingstiltak anser KORO det som en fordel at tiltaket arrangeres av kommune/fylke og kunstsenter/kunstinstitusjon i et samarbeid.

Søkerens egenandel må dekke minst 20 pst. av totalbudsjettet for formidlings- og kompetanseutviklingstiltak.

Oppfølging og kontroll

De krav som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverk for økonomistyring i staten, gjelder på vanlig måte. KORO har fastsatt retningslinjer for tilskuddsordningen. KORO rapporterer på grunnlag av tilskuddsmottakernes sluttrapport årlig til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Post 70 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder tilskudd til nasjonale kulturbygg.

Det er foreslått en bevilgning på 543,6 mill. kroner til nasjonale kulturbygg i 2022. I tillegg foreslår departementet en tilsagnsfullmakt på 852,3 mill. kroner utover bevilgningen for 2022, jf. forslag til vedtak III.

Forslag til fordeling av bevilgning og nye tilsagn framgår av tabell 4.9.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i ordningen for nasjonale kulturbygg.

Mål

Gode arenaer stimulerer til produksjon og formidling av kultur med høy kvalitet. Målet med tilskudd til nasjonale kulturbygg er å bidra med investeringstilskudd som delfinansiering til bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Kriterier for tildeling

Forslag om tilskudd til nasjonale kulturbygg gjelder prosjekter som oppføres av kommunale, regionale eller private byggherrer. Kulturdepartementet har publisert kriterier og nærmere retningslinjer om tilskudd på departementets hjemmeside. Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet eller økt sikkerhet gjennom planlegging, ombygging eller nybygg. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Hovedregelen er at den maksimale statlige tilskuddsandelen er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med målene. Alle prosjekter gjennomgår en faglig kvalitetssikring, og eventuelle nye tiltak blir prioritert ut fra kvalitet og behov etter en samlet politisk vurdering av alle

innkomne søknader hvert år. Tilskudd og ev. tilsagnsfullmakt utover bevilgningsåret fastsettes hvert år i statsbudsjettet.

Oppfølging og kontroll

De krav som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring, gjelder på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for økonomiforvaltning og -kontroll for investerings-tilskudd fra Kulturdepartementet fastsettes av departementet. Det skal årlig rapporteres til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Den Nationale Scene – modernisering av teaterbygningen

I forbindelse med tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2021, jf. Prop. 195 S (2020–2021), vedtok Stortinget et prosjekt knyttet til Den Nationale Scene i Bergen. Denne teaterbygningen er fra 1909 og har behov for omfattende rehabilitering og oppgradering. Prosjektet innebærer noe ombygging av hovedbygningen, forbedring av universell utforming, og etablering av prøvesaler. Den Nationale Scene er byggherre og ansvarlig for byggeprosjektet. Kostnadsrammen for prosjektet er estimert til 664 mill. kroner inkl. mva. Restmidler fra tidligere bevilgning til utbedringer i bygget kommer til fratrukk i kostnadsrammen, og det ble vedtatt en øvre ramme for det statlige investeringstilskuddet på 608,4 mill. kroner. Det ble gitt et tilskudd til prosjektet i 2021 på 40 mill. kroner, og gitt tilsagn om ytterligere 568,4 mill. kroner til prosjektet i kommende år.

Norsk Skogfinsk Museum – Finnskogens hus

Da regjeringen i budsjettproposisjonen for 2021 foreslo at det skulle bevilges 106,6 mill. kroner til et helårs formidlingsbygg ved Norsk Skogfinsk Museums hovedarena på Svullrya, Grue kommune, Innlandet, ble det forutsatt at det faglige samarbeidet mellom Norsk Skogfinsk Museum og Anno museum ble styrket for å sikre en mer robust organisasjon for gjennomføring av prosjektet, og et større faglig nettverk som vil bidra til å gi den skogfinske kulturarven bedre vilkår. Dette sluttet Stortinget seg til i desember 2020. Bakgrunnen for forutsetningen knytter dels an til gjennomføringen av selve byggeprosjektet, og dels til det museumsfaglige innholdet i det nye bygget. Det har vist seg krevende å finne en orga-

nisering som sikrer begge disse hensynene. Skogfinnene har status som en nasjonal minoritet i Norge. I tråd med Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter vil arbeidet med det skogfinske museumsbygget ta hensyn til den skogfinske minoritetens rett til effektiv deltakelse i formidlingen av egen kultur. Norsk Skogfinsk Museum er en liten organisasjon med kun fire årsverk. Museet har engasjerte medarbeidere med store kunnskaper om den skogfinske kulturarven, men museet har ingen tidligere erfaring med byggeprosjekter eller med å fylle et stort museumsbygg med tidsriktig innhold. Anno museum har gjort seg flere slike erfaringer, og besitter med sine 145 årsverk et stort og robust museumsfaglig miljø. Anno museums nyåpnede dokumentasjonssenter på Elverum, som staten bidro med 90 mill. kroner til, har allerede sikret at Norsk Skogfinsk Museum får dekket sitt behov for magasin til sine samlinger. I denne situasjonen vil Kulturdepartementet tilrå at Norsk Skogfinsk Museum knytter seg nærmere Anno museum og at byggeprosjektet og det museumsfaglige innholdet i nybygget utvikles i samarbeid mellom de to partene.

Prosjektsøknader 2022

For 2022 er det vurdert i alt 32 prosjektsøknader til Nasjonale kulturbygg. Prosjektene fordeler seg

over hele landet og knytter i hovedsak an til museer og scenekunstinstitusjoner. Det er 18 av søknadene som er fornyet fra tidligere år, mens 14 er nye. Prosjektene omfatter både nybygg og oppgraderinger/ombygging av eksisterende bygningsmasse. Samlet er det søkt om nær 3,2 mrd. kroner.

Innenfor foreslått ramme og tilhørende tilsagnsfullmakt for utbetaling i senere budsjettår er det foreslått å gi tilsagn til to nye prosjekter. Tiltakene har god lokal og regional oppslutning og er vurdert til å holde høy faglig kvalitet. Samlet sett har prosjektene på posten god geografisk spredning, og de er alle omsøkte tiltak som anses som viktige for de aktuelle institusjonene.

Blant de øvrige omsøkte prosjektene er det en rekke gode og spennende prosjekter som departementet vil vurdere i senere budsjettår, deriblant utvidelse av Grieghallen gjennom det nye Griegkvartalet i Bergen, nytt museumsbygg for Vest-Agder-museet i Kristiansand og hvalsenteret The Whale på Andenes. I inneværende år er både Grieg-prosjektet og The Whale tildelt 1 mill. kroner til planlegging. I inneværende år er det også tildelt 1 mill. kroner for å få belyst mulige synergier ved å utvikle ett felles nybygg for Arktisk Filharmonik og Nordnorsk Kunstmuseum.

Tabell 4.9 Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning og nye tilsagn

Prosjekter	Vedtaksår	(i mill. kroner)			
		Samlet tilsagn	Tidl. bevilget	Bevilgn. forslag 2021	Gjenstår til senere år
Munchmuseet – nybygg i Bjørvika, Oslo	2014	605	485	50	70
Bergen kommune – ombygging av Sentralbadet i Bergen til scenekunsthuss	2016	230	175	0	55
Museene i Sør-Trøndelag – nytt museumsanlegg ved Orkla industrimuseum	2017	35	32	3	0
Anno museum, dokumentasjonssenter i Elverum med magasinplass til Anno og Norsk Skogfinsk Museum	2018	90	35	55	0
Telemark museum – nytt museumsbygg i Brekkeparken i Skien	2018	45	30	15	0
Sørlandets kunstmuseum – <i>Kunstsiloen</i>	2018	175	110	50	15
Helgeland museum, nytt museumsanlegg i Sjøgata i Mosjøen	2018	32,5	21,5	0	11

Tabell 4.9 Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning og nye tilsagn

Prosjekter	Vedtaksår	Samlet tilsagn	Tidl. bevilget	(i mill. kroner)	
				Bevilgn. forslag 2021	Gjenstår til senere år
Vadsø kommune / Varanger museum Vadsø museum, ombygging av NRK-bygg til kvenmuseum	2018	43	27	16	0
Østfoldmuseene – ombygging av <i>St. Olavs Vold</i> arbeiderbolig, Sarpsborg	2018	11,8	6	0	5,8
Museene i Akershus – Viken bygningsvern-senter ved Follo museum, Drøbak	2018	16	8	5	3
Dalane Folkemuseum – formidling i Jøssing-fjord Vitenmuseum og Helleren-husene	2019	14	7	7	0
Sunnhordland museum – <i>Nye Sunnhordlandstunet</i> , fornying av administrasjons-senteret	2019	15,2	10,8	2,4	2
Musea i Sogn og Fjordane – fellesmagasin i Angedalen, Førde	2019	40	17,3	5	17,7
Kristiansund kommune – nye lokaler for Operaen i Kristiansund og Nordmøre museum	2019	150	35	20	95
Norsk Skogfinsk Museum – <i>Finnskogens hus</i>	2020	106,6	5	6	95,6
Norsk Bergverksmuseum – <i>Jakten på sølvet</i>	2020	26	3	10	13
Den Nationale Scene i Bergen – modernisering av teaterbygningen	2021	608,4	40	284,2	284,2
Hardanger og Voss museum – Fartøyvern-senteret <i>Tett på</i>		38	0	5	33
Skrei opplevelsessenter i Lofoten		162	0	10	152
Sum prosjekter med tilsagn				543,6	852,3

Nye prosjekter foreslått på posten Nasjonale kulturbygg

Museum Nord – SKREI opplevelsessenter i Lofoten

Foreslått tilskudd: 10 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 152 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 162 mill. kroner.

Museum Nord har søkt om statlig medfinansiering til utvikling av et opplevelsessenter som fokuserer på den norsk-arktiske torskestammen skrei og dens betydning for samfunnsbyggingen. Søknadssummen utgjør 1/3 av den totale prosjektkostnaden på 530 mill. kroner. Prosjektet innebærer et nybygg på 5200 m² lokalisert til Storvågan i Vågan kommune i Lofoten, på et område

der Museum Nord allerede har flere aktiviteter: Lofotmuseet, Lofotakvariet og Galleri Espolin. Opplevelsessenteret vil samle alt dette til én opplevelse. Samtidig vil SKREI inneholde et sentralmagasin for Museum Nord, og det tar sikte på å være en arena for forskning innenfor flere fagområder som vil levere kunnskap inn i en formidling som hele tiden følger utviklingen av kulturen, fisket og naturressursene.

Hardanger og Voss museum – Fartøyvern-senteret: Tett på

Foreslått tilskudd: 5 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 33 mill. kroner i senere budsjettår, slik

at den samlede statlige medvirkningen blir 38 mill. kroner.

Hardanger fartøyvernsenter inngår som avdeling i Hardanger og Voss museum, og er et nasjonalt kompetansesenter for vern og restaurering av historiske fartøy. Det er også et museum for maritime håndverksfag, maritim historie og kystkultur. De har utviklet prosjektet *Tett på*, som har som mål at publikum skal komme tett på maritim kultur, historie og håndverk. Dette vil skje gjennom oppgraderinger av eksisterende fasiliteter samt etablering av Kulturnaustet, som realiseres gjennom ombygging av et næringsbygg på den nyervervede naboeiendommen. Kulturnaustet skal romme publikumsmottak med formidlingsarealer, kafé, fagbibliotek og dokumentasjonssenter som skal være åpent for publikum, samlokalisering av kontorer, garderobe, kantine, samt oppgradering av lærlingeverkstedet. Dette vil gi mer rom for formidling av håndverk og gi bedre forhold for de ansatte.

Rapport 2020

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2020 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk, samt oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Norsk kulturfonds avsetning til det visuelle kunstfeltet og tilskudd til arkitektur og offentlige rom budsjettert under kap. 320 rapporteres under kap. 320.

Samlet sett vurderer departementet måloppnåelsen for bevilgningene til bygg og offentlige rom for å være tilfredsstillende.

Kunst i offentlige rom (KORO)

KOROs virksomhet har som mål å sikre at flest mulig skal kunne oppleve kunst av høy kvalitet i offentlige inne- og uterom over hele landet. Oppdraget ivaretas gjennom produksjon og finansiering, formidling og forvaltning av kunst, samt gjennom funksjonen som kompetansesenter for kunst i offentlige rom. KOROs arbeid skal også bidra til å utvikle samtidskunsten og med å gi kunstnere oppdrag og inntekter.

Samlet sett vurderer departementet at måloppnåelsen for bevilgningene til KORO er tilfredsstillende, jf. rapport nedenfor.

KORO gjennomførte første år av strategiplanen 2020–2024 og første år med ny tverrfaglig organisasjonsmodell for prosjektgjennomføring. KORO er nå organisert i fire seksjoner, hvor fagkompetansen fra alle fire seksjonene er involvert i alle prosjekter fra oppstart til ferdigstilling.

Administrasjonen flyttet inn i nye kontorlokaler i Victoria terrasse i Oslo og oppfylte i all hovedsak full aktivitet innenfor alle målområdene til tross for covid-pandemien. I tillegg mottok KORO 12 mill. kroner i stimuleringsmidler fra Kulturdepartementet i 2020 over kap. 325, post 77, som ble forvaltet raskt og målrettet.

KORO har prosjektlederansvar i alle prosjekter som settes i gang i kunstordningen for statlige nybygg, og forvaltet i 2020 i tillegg to søkbare kunstordninger, LES og LOK, samt utfasing av de to tidligere kunstordningene KOM og URO.

Tabell 4.10 KORO – antall prosjekter i arbeidet 2018–2020

	2018	2019	2020
Statlige bygg	66	53	42
LES – Leiebygg / eldre statlige bygg	14	21	13
LOK – Lokalsamfunnsordningen (ny i 2019)	-	36	155
KOM – Kommunale og fylkeskommunale bygg	124	112	108
URO – Offentlige uterom	78	52	40
Sum	282	274	358

Kilde: KORO

I 2020 var KORO prosjektleder, produsent og/eller tilskuddsyter i 358 prosjekter. Av disse var 55

knyttet til statlige nybygg og leiebygg, og 303 knyttet mot regionale og lokale miljøer.

I ordningen for nye statlige bygg påtar KORO seg oppdrag fra statlige byggherrer og andre statsfinansierte oppdragsgivere. Blant de statlige byggherrene er Statsbygg den klart største oppdragsgiveren. Tilveksten i antallet nye oppdrag i statlig ordning var moderat i 2020, og det har vært en nedgang i det totale antall prosjekter. I 2020 økte antallet oppdrag fra helsesektoren. I tillegg fikk KORO oppdrag fra Forsvarsbygg, Bane NOR og Stortinget.

Produksjon av kunsten, og spesielt den bygningsintegreerte kunsten, strekker seg normalt over tre–fire år. De fleste kunstprosjektene varierer i størrelse og omfatter mer enn ett kunstverk, med et antall varierende fra ett til flere titalls verk per prosjekt. Kunsten i nytt regjeringskvartal blir KORO's største oppdrag noensinne. Som del av forprosjektet for det nye regjeringskvartalet leverte KORO i 2020 en kunststrategi med en egen formidlings- og kommunikasjonsplan. Det ble tatt et valg om å fokusere på eksisterende verk og samlinger i de første årene av kunstprosjektet. Som del av dette registrerte KORO i 2020 alle eksisterende kunstverk i departementenes lokaler.

Stimuleringsmidlene KORO mottok i 2020 ble fordelt mellom LES- og LOK-ordningene med hhv. 3 og 9 mill. kroner.

Fra 2020 er de to tidligere kunstordningene KOM og URO erstattet av Lokalsamfunnsordningen (LOK). Uavsluttede prosjekter fra de to tidligere ordningene gjennomføres innenfor rammen av den nye ordningen.

KORO har et overordnet ansvar for forvaltningen av kunst fra statlige prosjekter og kan pålegge tiltak. Arbeidet med forvaltning av kunstsamlingen har hatt gode resultater gjennom hele 2020. I tillegg til å iverksette tiltak for å ivareta eksisterende kunst, arbeidet KORO nå også med forebyggende forvaltningstiltak i alle pågående prosjekter.

Arbeidet med produksjon, formidling og forvaltning av kunst gjør at KORO er en stor oppdragsgiver for kunstnere, kuratorer og kunstkonsulenter. I 2020 var tre kuratorer ansatt på åremål i KORO. Videre ga KORO oppdrag og inntekter til 92 kunstnere og 31 kuratorer og kunstkonsulenter og gikk til innkjøp av 86 kunstverk gjennom stimuleringsmidler tildelt fra Kulturdepartementet i 2020.

Nasjonale kulturbygg

På denne posten gis det tilskudd og tilsagn om tilskudd som strekker seg over flere budsjettår. I

2020-budsjettet bevilget Stortinget tilskudd og tilsagn til i alt 28 ulike byggeprosjekter fra denne posten. Prosjektene omfatter både museer og scenekunstarenaer og har god geografisk spredning. Det største av prosjektene er det nye Munchmuseet i Bjørvika, som etter planen skal åpnes for publikum i oktober 2021. Av andre store prosjekter kan nevnes Bergen kommunes ombygging av Sentralbadet i Bergen til scenekunsthuss, Sørlandets kunstmuseums nye anlegg, Kunstsiloen i Kristiansand og Kristiansund kommunes realisering av nye lokaler for Operaen i Kristiansund og Nordmøre museum. Ansvar for gjennomføringen av byggeprosjektene på denne posten ligger hos tilskuddsmottakeren. Departementet følger opp prosjektene ut fra framdrift og de rapporterte likviditetsbehovene.

Poster på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett – statlige byggeprosjekter

Nye prosjekter

Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole – nybygg

Det samiske nasjonalteatret Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole har behov for nye lokaler, og etter en konseptvalgutredning besluttet regjeringen å legge samlokalisering av de to virksomhetene til grunn for videre planlegging av prosjektet.

Stortinget vedtok i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 bevilgning til oppstart av forprosjektfasen for prosjektet. Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet ga i 2020 Statsbygg oppdrag om å utvikle prosjektet innenfor prinsipper om design-to-cost, og det er gjennomført en konkurranse om totalentreprise med løsningsforslag som ledd av beslutningsgrunnlaget om igangsetting av prosjektet.

Målsettingen for prosjektet vil være at det samiske nasjonalteatret Beaivváš skal styrke samisk identitet, språk og kultur ved å bevare og utvikle den samiske forteller- og scenekunsten. Samisk videregående skole og reindriftsskole skal gi opplæring til ungdom fra hele landet og bidra til at samisk ungdom styrker samisk identitet, språk og kultur. Sammen skal skolen og teatret ta ansvar for å videreutvikle den samiske identiteten og kulturen og stimulere til rekruttering til skole og teater.

Regjeringen vil bygge nytt bygg for Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole, og foreslår startbevilgning til bygging i 2022, jf. omtale i Kommunal- og moderniseringsdeparte-

mentets budsjettforslag, kap. 2445 Statsbygg, post 31 Igangsetting av ordinære byggeprosjekter. Prosjektet foreslås realisert som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Dette innebærer at Statsbygg vil være byggherre, eier, forvalter og utleier av bygget.

Kostnadrammen for det samlokaliserte prosjektet foreslås satt til 485 mill. kroner (per 1. juli 2022). Prosjektet vil gjennomføres innenfor prinsipper om design-to-cost, og den foreslåtte rammen omfatter midler til både bygg og brukerstyr. Målet er å oppnå høyest mulig nytte innenfor den foreslåtte kostnadsrammen.

Rehabilitering av Nationaltheatret

Stortinget vedtok i forbindelse med 2018-budsjettet bevilgning til oppstart av forprosjektering av rehabilitering av Nationaltheatret. Kulturdepartementet har gitt Statsbygg i oppdrag å føre prosjektet fram til ferdig forprosjekt, og arbeidet ble igangsatt i andre halvår 2018. Rehabiliteringen av Nationaltheatret er mer omfattende og krevende enn tidligere lagt til grunn, og det ble i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021 bevilget 30 mill. kroner til forenkling og omprosjektering av forprosjektet med sikte på å redusere kostnadene i gjennomføringen av prosjektet. Så snart det forenklede forprosjektet er ferdigstilt, skal det gjennomgå ekstern kvalitetssikring (KS2).

Ekstern kvalitetssikring KS2 skal etter planen gjennomføres i første kvartal 2022, og det arbeides med sikte på at kostnadsrammen for prosjektet kan legges fram for Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2022, med oppstart sommeren 2022.

Regjeringen har foreslått en bevilgning på 43 mill. kroner for å legge til rette for at rehabiliteringen av Nationaltheatret skal kunne startes opp i 2022. Midler til igangsetting av rehabiliteringen er foreslått over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Det er først etter at Stortinget har gjort vedtak om kostnadsramme for prosjektet, at Kulturdepartementet vil gi oppdrag om gjennomføring og fullmakt til å disponere bevilgningen.

Videreføring av igangsatte prosjekter – status

Nasjonalmuseets nybygg på Vestbanen

Stortinget vedtok igangsetting av prosjektet i juni 2013. Aktiviteter som ble gjennomført på byggeplassen i 2020, har hatt hovedvekt på innvendige arbeider, de store tekniske entreprisene, sikkerhetsdører, utomhusarbeider og slutføring av fasadearbeider.

Utfordringer knyttet til enkelte entrepriser og pandemien har ført til forsinkelser, og byggeprosjektet ble først klar for at Nasjonalmuseet kunne ta hele bygningen i bruk første halvår 2021. Det ble gjennomført delvis innflytting i Nasjonalmuseets kontorlokaler i nybygget i november 2019, og innflyttingen av kunst startet i april 2021.

Utgiftene til byggeprosjektet til Nasjonalmuseets nybygg på Vestbanen bevilges på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 2445, post 33 Videreføring av ordinære byggeprosjekter.

Utgiftene til løst brukerstyr i det nye museet bevilges over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Statsbygg organiserer og styrer brukerstyrsprosjektet som en integrert del av byggeprosjektet, men likevel slik at det framgår at selve byggeprosjektet og brukerstyrsprosjektet finansieres over separate budsjettposter.

Byggeprosjektet gjennomføres innenfor husleieordningen i staten, og etter ferdigstillelse vil bygningen eies og forvaltes av staten ved Statsbygg.

Fjellanlegget i Mo i Rana

Stortinget vedtok i desember 2016 igangsetting av prosjektet i 2017. Prosjektet er i gjennomføringsfase, men er noe forsinket pga. covid-19-pandemien, og forventes ferdigstilt første halvår 2022. Aktiviteter som ble gjennomført i 2020, har hatt hovedvekt på detaljprosjektering og bygging av magasinbyggene i de utsprengte bergrommene i fjellet, og kontrahering og prosjektering av automatiske lagringsløsninger.

Utgiftene til byggeprosjektet for nytt sikringsmagasin for Nasjonalbiblioteket og nytt magasin for Arkivverket i Mo i Rana bevilges over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 2445, post 33 Videreføring av ordinære byggeprosjekter.

Saemien Sijte

Stortinget vedtok i desember 2018 igangsetting av prosjektet om nybygg for Saemien Sijte i 2019. Aktiviteter som ble gjennomført i prosjektet i 2020, har hatt hovedvekt på detaljprosjektering, atkomstveg, grunn- og fundamentarbeider, støping og igangsetting av bygging. Grunnsteinen ble lagt ned 13. oktober 2020. Prosjektet er i gjennomføringsfasen og skal etter planen ferdigstilles andre halvår 2021.

Utgiftene til byggeprosjektet for nybygg for Saemien Sijte bevilges over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, kap. 2445, post 33 Videreføring av ordinære byggeprosjekter.

I tråd med gjeldende prosedyre for samiske kulturbygg realiseres prosjektet som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Dette innebærer at Statsbygg vil være byggherre, eier, forvalter og utleier av nybygget.

Kap. 3322 Bygg og offentlige rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Ymse inntekter	8	142	145
02	Inntekter ved oppdrag	24 117	32 660	33 342
	Sum kap. 3322	24 125	32 802	33 487

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter knyttet til prosjekter i regi av Kunst i offentlige rom (KORO) m.m., jf. kap. 322, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter knyttet til KOROs oppdragsvirksomhet ved kunstprosjekter ved nye statlige bygg, jf. kap. 322, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres.

Kap. 323 Musikk og scenekunst

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	92 803	99 343	98 914
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	47 582	66 690	64 458
22	Forsvarets musikk	48 750	49 811	51 215
60	Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	22 380	23 000	23 145
70	Musikk- og scenekunstinstitusjoner	1 600 570	2 654 670	2 594 370
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	841 560		
73	Region- og distriktsopera	67 010		
78	Ymse faste tiltak	331 050		
	Sum kap. 323	3 051 705	2 893 514	2 832 102

Innledning

Bevilgningene til musikk og scenekunst bygger opp under de nasjonale målene for kulturpolitikken om at alle skal få tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv av ypperste kvalitet, som fremmer mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk

deltakelse, jf. omtale under programkategori 08.20.

Regjeringen ønsker å legge til rette for at musikk- og scenekunstinstitusjoner skal holde høy kvalitet og være verdsatt på sitt felt og i sitt område. Det er viktig at institusjonene arbeider aktivt for å være relevante og tilgjengelige, for å nå ut til flere med det de tilbyr. Økt deltakelse vil

bygge fellesskap som kan bidra til bedre inkludering og styrket demokrati. Bevilgningene skal også legge til rette for et musikk- og scenekunsttilbud som styrker befolkningens grunnlag for dannelse og kritisk refleksjon, gjennom å vekke engasjement og tilrettelegge for meningsbrytning og et mangfold av ytringer.

Bevilgningene skal bidra til å sikre rammevilkårene for institusjonenes produksjon og formidling av musikk og scenekunst og sette dem i stand til å bidra til den samlede måloppnåelsen i et langsiktig perspektiv.

Kapitlet omfatter bevilgningene til Riksteatret og 33 musikk- og scenekunstinstitusjoner landet rundt, Kulturdepartementets andel av bevilgningene til Forsvarets musikk og tilskudd til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge. Norsk kulturråd forvalter også tilskudd til festivaler, arrangører, scener, kompanier, ensembler og andre tiltak på musikk- og scenekunstmrådet, jf. kap. 320 Norsk kulturråd.

Mål og strategier for 2022

Målene for bevilgningene til musikk og scenekunst i 2022 er å legge til rette for

- produksjon og formidling av musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet
- kunstnerisk utvikling og fornyelse
- et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt publikum

Musikk- og scenekunstinstitusjonene utgjør et viktig fundament i norsk kunst- og kulturliv. De representerer en nasjonal infrastruktur for produksjon og formidling av levende musikk og scenekunst, og er viktige bidragsytere for å gjøre kulturlivet relevant og tilgjengelig for flere. Institusjonene har ulike størrelse og profil, organisering og eierstruktur, og også ulike rammebetingelser når det gjelder økonomiske, geografiske, befolkningsmessige og markedsmessige forhold. Samlet bidrar de til måloppnåelsen på feltet, de skal ikke hver for seg innfri alle mål. Institusjonene definerer selv målene for sin virksomhet på bakgrunn av de nasjonale målene for kulturpolitikken og målene for bevilgningene til musikk og scenekunst.

Konsekvenser av covid-19

Smittevernrestriksjonene som følge av covid-19 har satt begrensninger for aktiviteten til musikk- og scenekunstinstitusjonene. Kulturdepartementet har gjennom pandemien gitt ekstra støtte i ulike runder til institusjonene, dels for å kompen-

sere for inntektsbortfall og dels for å stimulere til aktivitet. Denne støtten har bl.a. bidratt til økt digitalt tilbud og også sikret at institusjonene har kunnet holde sine ansatte i størst mulig aktivitet.

Det er en gjensidig avhengighet mellom kulturinstitusjonene og det frie feltet. Pandemien har vist sårbarheten i kultursektoren, som særlig er knyttet til særegenhetene i økonomien i det frie feltet. Undersøkelser gjennomført i 2020 og 2021 antyder at små aktører og smale og eksperimentelle kulturuttrykk har vært spesielt skadelidende under pandemien. Kunstnerundersøkelsen som skal gjennomføres innenfor oppdraget til Norsk kulturråd om gjenoppbygging etter pandemien, vil kunne gi et klarere bilde av hvordan pandemien har påvirket økonomien til frilansere i musikk- og scenekunstsektoren. På bakgrunn av dette vil departementet vurdere behovet for en gjennomgang av strukturene på musikk- og scenekunstfeltet, som også ser på sammenhengen mellom institusjonene og det frie feltet.

En av utfordringene framover ligger i om publikum kommer tilbake og vil benytte seg av musikk- og scenekunsttilbudene både i og utenfor institusjonene. Publikumsundersøkelsen som inngår i delrapporten fra Norsk kulturråd om gjenoppbygging av kultursektoren etter pandemien, gir grunn til optimisme. De offentlig finansierte institusjonene vil være sentrale pådrivere for å få publikum til å komme tilbake når normal aktivitet på musikk- og scenekunstmrådet gjenopptas utover høsten 2021.

Strategi for scenekunst

Regjeringen har lagt fram en strategi for den profesjonelle scenekunsten for perioden 2021–2025, i tråd med Stortingets anmodningsvedtak nr. 201 av 12. desember 2017. Det overordnede målet med strategien er å sikre virkemidler som gir gode rammer og vilkår for utvikling, produksjon og formidling av scenekunst, slik at hele befolkningen i Norge kan ha et tilbud av profesjonell dans og teater, opera og musikkteater. Utviklingen innenfor scenekunst de 10–15 siste årene har resultert i stor aktivitet, mange nye aktører og et variert tilbud av profesjonell scenekunst til befolkningen i Norge. Utviklingen har også medført nye utfordringer og behov for nye typer arenaer og strukturer for produksjon, formidling og samarbeid.

Offentlig finansierte institusjoner utgjør en viktig og grunnleggende nasjonal infrastruktur for utvikling, produksjon og formidling av scenekunst i Norge. Institusjonene krever store kunstneriske personellressurser og er sentrale arbeids-

og oppdragsgivere, både gjennom faste stillinger og frilansoppdrag. Institusjoner over hele landet engasjerer frilansere i større grad og samarbeider med kompanier/grupper og enkeltkunstnere i det frie scenekunstheltet – enten gjennom co-produksjoner, oppdrag eller ved innkjøp av forestillinger. Flere institusjoner leier også ut produksjons- og visningslokaler når de ikke er i bruk.

De offentlig finansierte institusjonene for scenekunst mottar en stor andel av statlige midler til scenekunstheltet, og de når et forholdsvis stort publikum i store deler av Norge. Den prosjektfinansierte scenekunsten – den frie scenekunsten – vises forholdsvis få ganger og for et begrenset antall publikummere, uten at det skyldes den kunstneriske kvaliteten på produksjonene. Regjeringen ønsker at publikumspotensialet for all prosjektfinansiert scenekunst realiseres i større grad. En bedre utviklet infrastruktur for utvikling, produksjon og visning av prosjektfinansiert scenekunst og i særdeleshet dans, som i stor grad er vokst fram ved hjelp av ordninger for prosjekttilskudd i Norsk kulturfond, vil bidra til det.

Regjeringens prioriteringer for den profesjonelle scenekunsten for perioden 2021–2025 peker på innsatsområder som skaper- og innholdsmangfold, formidling og publikumsmangfold, vilkår for produksjon og formidling, og omstilling og utvikling. Regjeringen ønsker å styrke infrastrukturen for utvikling, produksjon og formidling av profesjonell dans og scenekunst i det frie scenekunstheltet, inkludert små faste scenekunstensembler. Det legges opp til en større grad av samarbeid mellom de offentlig finansierte institusjonene og visningsstedene og scenekunstnere i det frie feltet om utvikling, produksjon og formidling av profesjonell scenekunst. I tråd med kulturmeldingen vil det videre bli lagt vekt på å stimulere til mer mangfold og representativitet på scenekunstheltet.

Som oppfølging av scenekunststrategien vil regjeringen styrke scenekunsten med 25 mill. kroner. Av dette foreslås 15 mill. kroner over statsbudsjettet i 2022 til en satsing som omfatter turnénettverket Dansenett Norge, aktiviteten til Det Norske Teatret på Rommen Scene, Turnéteatret i Trøndelag, og den regionale opera- og musikkteatervirksomheten, jf. omtale på post 70. Satsingen omfatter også de regionale kompetansesentrene for dans, jf. kap. 320, post 75.

Av satsingen på scenekunst fordeles 10 mill. kroner fra spilleoverskuddet i Norsk Tipping i 2021 til ulike prosjekt- og utviklingsmidler på scenekunstheltet, jf. Del III, kap. 5 Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål.

Riksteatret

Riksteatret ble opprettet ved lov i 1948 og har som formål «å fremja arbeidet med å føra dramatisk kunst ut til folket i bygd og by og på andre tenlege måtar å auka kjennskapen til god dramatisk kunst», jf. lov om Riksteatret av 13. desember 1948. Gjennom å tilby profesjonell scenekunst i hele landet supplerer teatret det øvrige scenekunsttilbudet. Teatret har årlig et allsidig repertoar med 10–12 produksjoner på om lag 70 faste spillesteder over hele landet. Riksteatret presenterer både egenproduksjoner, samarbeidsproduksjoner og innkjøpte produksjoner fra andre teatre og frie grupper.

Regjeringen vil se nærmere på Riksteatrets rolle og funksjon og hvordan virksomheten svarer på behov og utfordringer som finnes på scenekunstheltet, blant annet når det gjelder mål om å gi et tilbud av scenekunst som oppleves som relevant og representativt for befolkningen i Norge.

Barne- og ungdomskulturmeldingen

Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge* ble behandlet i Stortinget 7. juni 2021, jf. Innst. 622 S (2020–2021). Som en oppfølging av meldingen vil regjeringen legge til rette for at musikk- og scenekunstinstitusjonene prioriterer medvirkning fra barn og unge i sitt arbeid, at de er i dialog med barn og unge om å utvikle nye formidlingsmetoder, at de lager flere tilbud tilpasset ulike aldersgrupper, og at de skal arbeide med å utvikle produksjoner for barn og unge.

Budsjettforslag 2022

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene ved Riksteatret, utenom turnévirkosmheten. Utgifter til turnévirkosmheten dekkes av post 21, jf. omtale nedenfor.

Videre skal bevilgningen dekke husleie for Riksscenens lokaler, samt utgifter til evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og visse fellestiltak på musikk- og scenekunstheltet.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 2,6 mill. kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføringen av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter under kap. 3323, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen skal dekke utgifter ved Riksteatrets turnévirksomhet.

Som følge av at utgiftene og inntektene ved Riksteatrets kunstneriske virksomhet kan variere fra år til år, er bevilgningen på posten overførbart til neste budsjettermin. Overføringsadgangen skal blant annet sikre at Riksteatret kan benytte utdisponerte beløp fra tidligere år i planlegging av framtidig turnévirksomhet. Den overførte bevilgningen har de siste årene vært større enn forutsatt. Bevilgningen på posten foreslås med bakgrunn i dette redusert med 3 mill. kroner for 2022.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 0,5 mill. kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter på kap. 3323, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 22 Forsvarets musikk

Bevilgningen på posten skal dekke 40 pst. av utgiftene til drift av fire av korpene i Forsvarets musikk, jf. omtale under kap. 1720, post 01 i Prop. 1 S (2019–2020) *Forsvarsdepartementet*. Dette omfatter Sjøforsvarets musikkorps i Bergen, Hærens musikkorps i Harstad, Kongelig norske marines musikkorps i Horten og Luftforsvarets musikkorps i Trondheim.

Ved behandlingen av Forsvarets langtidsplan i 2017 ble det forutsatt at Kulturdepartementet fra 2018 skulle finansiere 40 pst. av utgiftene knyttet til de fire nevnte orkestrene. Finansieringsordningen medførte ingen endringer i virksomhetsansvaret for korpene, jf. Stortingets forutsetning om at personellet i Forsvarets musikk beholder sitt ansettelsesforhold i Forsvaret, jf. Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016).

Post 60 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge

Bevilgningen på denne posten gjelder driftstilskudd til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge, som består av Musikk i Nordland, Scene Nord og Nordnorsk Jazzsenter.

Post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner

Bevilgningen på posten gjelder driftstilskudd til institusjoner på musikk- og scenekunstheltet, jf. tabell 4.11 nedenfor. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til Dansens Hus, Den Nationale Scene, Den Norske Opera & Ballett, Det Norske Teatret, Musikkselskapet Harmonien, Nationaltheatret og Oslo-Filharmonien. For de øvrige institusjonene på posten er finansieringen delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel på 30 pst., jf. forslag til vedtak IV, nr. 1.

Bevilgningen på posten for 2021 inkluderer det ekstraordinære covid-19-tilskuddet på 133,2 mill. kroner til institusjonene for første halvår i 2021. Bevilgningen for 2022 foreslås redusert tilsvarende. Det er også innarbeidet økninger på 8,4 mill. kroner i forbindelse med regjeringens satsing på kulturelt mangfold de siste to årene. Disse midlene foreslås videreført for 2022.

Som ledd i satsingen på scenekunst, jf. omtale av scenekunststrategien over, ønsker regjeringen å styrke infrastrukturen for dans og teater. Tilskuddet til Dansens Hus foreslås derfor økt med 0,5 mill. kroner til styrking av turnénettverket Dansenett Norge. Tilskuddet til Turnéteatret i Trøndelag foreslås økt med 1 mill. kroner til økt turnéaktivitet i Trøndelag.

Det Norske Teatret har de siste tre årene fått midler til aktivitet på Rommen Scene i Groruddalen, som ledd i regjeringens satsing på kulturelt mangfold. Som del av satsingen på scenekunst foreslås tilskuddet til Det Norske Teatret økt med 1 mill. kroner til aktiviteten på Rommen Scene.

Regjeringen vil også styrke den regionale opera- og musikkteatervirksomheten med 2,5 mill. kroner som ledd i satsingen på scenekunst. Økningen er fordelt slik:

- 1,2 mill. kroner til Opera Rogaland til styrking av operavirksomheten og talentsatsing
- 0,8 mill. kroner til Trondheim Symfoniorkester & Opera til styrking av operavirksomheten
- 0,5 mill. kroner til OscarsborgOperaen til styrking av operavirksomheten

Nationaltheater-bygningen skal rehabiliteres, jf. nærmere omtale under kap. 322. I forbindelse med rehabiliteringen må Nationaltheatret flytte ut av hovedbygningen, og teatret har behov for en midlertidig hovedscene. Regjeringen foreslår et økt tilskudd på 20 mill. kroner årlig til økte kostnader knyttet til erstatningslokaler i rehabiliteringsperioden.

Teaterbygget til Den Nationale Scene har behov for omfattende rehabilitering og oppgradering, jf. kap. 322, post 70. Midlene teatret fikk til

prosjektering av nye prøvelokaler og verksteder i 2021, videreføres i 2022.

Tabell 4.11 Fordeling av bevilgningen på kap. 323, post 70

	(i 1 000 kr)	
	2021 ¹	2022
Arktisk Filharmoni	68 310	68 495
Bergen Nasjonale Opera	22 620	22 685
Brageteatret – Regionteater for Buskerud	16 910	16 330
Carte Blanche	29 930	30 425
Dansens Hus	55 000	55 140
Den Nationale Scene	149 490	144 145
Den Norske Opera & Ballett	704 100	685 300
Det Norske Blåseensemble anno 1734	27 360	27 570
Det Norske Teatret	213 030	196 360
Det Vestnorske Teateret	20 150	17 565
Haugesund Teater	14 205	13 855
Hålogaland Teater	56 900	56 140
Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet	137 910	132 315
Musikkselskapet Harmonien ²	152 360	149 350
Nationalteatret	232 530	238 790
Nordland Teater ³	33 390	33 365
Opera Nordfjord	5 815	5 450
Opera Rogaland	1 860	2 885
Opera Trøndelag	5 505	5 035
Opera Østfold	7 185	6 525
Operaen i Kristiansund	18 555	17 930
OscarsborgOperaen	4 280	4 870
Oslo-Filharmonien	183 230	181 285
Ringsakeroperaen	5 015	4 740
Rogaland Teater	71 270	67 290
Stavanger Symfoniorkester	94 040	92 615
Teater Ibsen – Telemark og Vestfold Regionteater	29 660	29 430
Teater Innlandet ⁴	35 125	35 065
Teater Vestland	22 960	22 940

Tabell 4.11 Fordeling av bevilgningen på kap. 323, post 70

	(i 1 000 kr)	
	2021 ¹	2022
Teatret Vårt – Regionteatret i Møre og Romsdal ⁵	37 730	36 730
Trondheim Symfoniorkester & Opera	95 870	96 250
Trøndelag Teater	85 420	79 930
Turnéteatret i Trøndelag	16 955	17 570
Sum	2 654 670	2 594 370

¹ Bevilgningen for 2021 inkluderer det ekstraordinære covid-19-tilskuddet på 133,2 mill. kroner til institusjonene for første halvår 2021.

² I bevilgningsforslaget til Musikkelskapet Harmonien inngår et særskilt tilskudd som skal dekke renter og avdrag for den statlige andelen av rehabiliteringsprosjekt ved Grieghallen. Dette tilskuddet utgjør i 2022 kr 1 845 000.

³ I bevilgningsforslaget til Nordland Teater inngår et særskilt husleietilskudd som i 2022 utgjør kr 2 685 000.

⁴ I bevilgningsforslaget til Teater Innlandet inngår et særskilt husleietilskudd som i 2022 utgjør kr 6 450 000.

⁵ I bevilgningsforslaget til Teatret Vårt inngår et særskilt husleietilskudd som i 2022 utgjør kr 2 895 000. I tillegg er det også innarbeidet et særskilt husleietilskudd til Molde Internasjonale Jazzfestival som i 2022 utgjør kr 1 100 000.

Rapport 2020

Rapporten omfatter tiltakene under kap. 323. I tillegg rapporteres resultatene for Beavvváš Sámi Našunálateáhter, som i 2020 mottok statlig tilskudd gjennom Sametinget fra bevilgningen på kap. 325, post 53.¹

Målene for bevilgningene til musikk og scenekunst i 2020 var å legge til rette for

- produksjon og formidling av musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet
- kunstnerisk utvikling og fornyelse
- et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt publikum

Bevilgningene skal bidra til å sikre rammevilkårene for institusjonenes produksjon og formidling av musikk og scenekunst og sette dem i stand til å bidra til den samlede måloppnåelsen i et langsiktig perspektiv. Institusjonene avgir rapport om sin virksomhet til departementet. Rapportene inngår i en samlet vurdering av institusjonenes måloppnåelse.

Kulturdepartementet har gjennom pandemien hatt dialog med institusjonene om hvordan de kan bidra til måloppnåelse i denne ekstraordinære situasjonen. Departementet har også gitt særskilt covid-støtte, dels for å kompensere for inntektsbortfall og dels for å stimulere til aktivitet.

Samlet sett vurderer departementet at musikk- og scenekunstinstitusjonene har levert en rapportering for 2020 som er tilfredsstillende, med gode

beskrivelser og vurderinger av koronapandemiens konsekvenser.

Produksjon og formidling av musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet

Riksteatret

Målene for Riksteatret i 2020 var at teatret skal tilby et scenekunstrepertoar av høy kvalitet, og fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse, bygge fellesskap gjennom et scenekunsttilbud som er tilgjengelig, representativt og relevant for publikum i hele Norge, og være en aktiv samarbeidspartner for ulike aktører i scenekunstheltet.

Konsekvensene av pandemien for Riksteatret ble færre visninger på turné, avlysninger, utsettelser og en betydelig reduksjon i antall publikummere. Begrensningene knyttet til pandemien førte til at Riksteatret avlyste sine turneer for våren 2020. Etter hvert ble produksjonen tatt opp, og utover høsten 2020 hadde Riksteatret fire turnéproduksjoner på veien. Samtidig kunne Riksteatret tilby digitale visninger av ulike forestillinger, samt en direktesendt strømmet forestilling. Forestillingen *Havboka* ble filmatisert. Teatret har også utforsket det digitale formatet gjennom to framtidsrettede prosjekter om virtual reality (VR) i samarbeid med henholdsvis Kulturtanken, Glitch AS, Det Norske Teatret og Nationaltheatret.

I 2020 presenterte Riksteatret et variert repertoar som ble vist på 73 spillesteder over hele landet. Teatret spilte 215 forestillinger for om lag 35 000 publikummere. Tilsvarende tall for 2019

¹ Kilde: Norsk kulturråd og institusjonenes årsrapporter.

var 441 forestillinger og om lag 125 900 publikummere. Totalt antall produksjoner i 2020 var 9 (10 i 2019). Av disse var to innkjøpte og resten egenproduserte eller produsert i samarbeid med andre teatre og grupper. I tillegg deltok 6 589 publikummere på 54 formidlingsarrangementer, mot om lag 32 000 i 2019 og 323 formidlingsarrangementer i 2019.

Publikumsutvikling er et innarbeidet satsingsområde for Riksteatret. Gjennom egne tiltak og i samarbeid med kulturhusene jobber teatret aktivt med å styrke kontakten med og kunnskapen om publikum med tanke på å utvide publikumsgrunnlaget.

Riksteatret legger vekt på samarbeid med andre institusjoner og grupper i scenekunstheltet. Blant samarbeidspartnere i 2020 var Det Norske Teatret, Det Andre Teatret, Oslo-Filharmonien, figurteaterkompaniet Wakka Wakka og filmselskapet Animado, Nationaltheatret, Statsteatret, Applaus Scene AS og Vierlive AS. Det ble i 2020 innledet samarbeid med Rimfrost, Hålogaland Teater, Haugesund Teater, Den Nationale Scene og Teater Vestland med tanke på kommende produksjoner. Forestillingen *Mio, min Mio*, produsert av Teatret Vårt og Nordland Teater, vant Heddaprisen for beste barneforestilling i 2019, og som en del av Riksteatrets nysatsing på å bringe Heddapris-vinnere ut i hele landet, skulle denne på turné høsten 2020, men ble utsatt på grunn av koronarestriksjonene. Det samme ble turneen med forestillingen *Tante Ulrikkes vei* produsert av Det Norske Teatret.

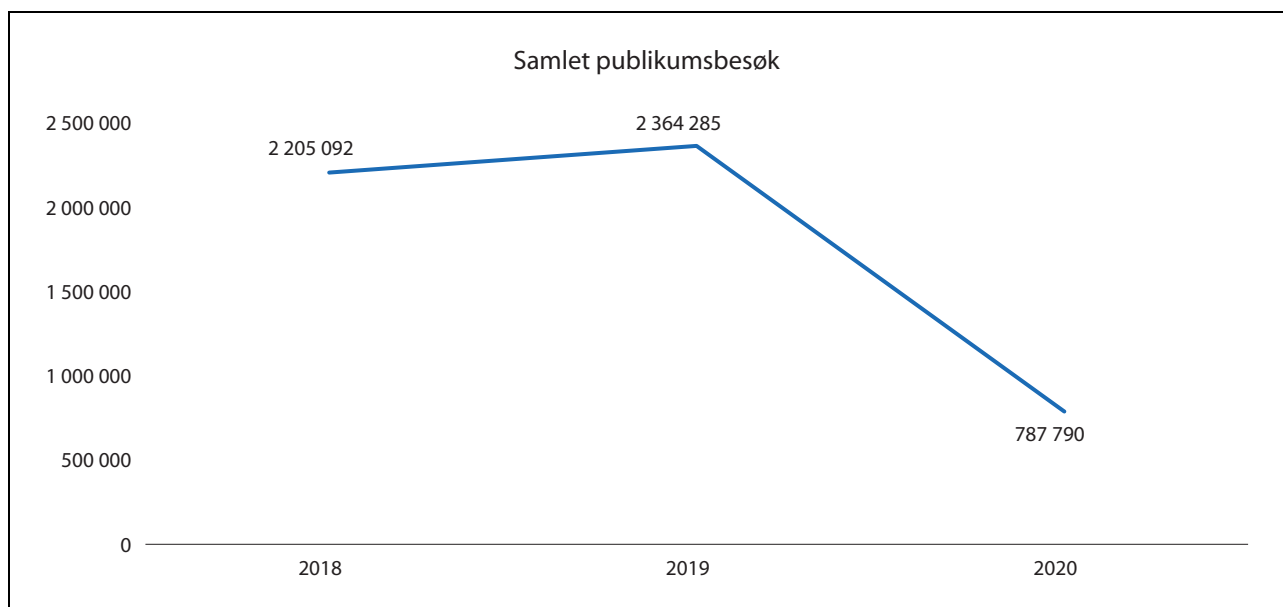
Musikk- og scenekunstinstitusjonene

I 2020 mottok 33 musikk- og scenekunstinstitusjoner tilskudd over kap. 323, post 70, 71 og 73. Fra 2021 ble ble tilskudd til region-/landsdelstinstusjoner på post 71 og opera-/distriktstiltak på post 73 overført til post 70. Rapporteringen for 2020 og sammenlignbare tall for 2019 omfatter nå også operatiltakene.

Institusjonene har ulike størrelse og profil, og de har også ulike rammebetingelser når det gjelder økonomiske, geografiske, befolkningsmessige og markedsmessige forhold. De ble sterkt berørt av pandemiens konsekvenser, og en rekke arrangementer ble avlyst, stengt eller utsatt. Særlig målet om å tilgjengeliggjøre musikk- og scenekunsttilbud for et bredt publikum har vært utfordrende.

De fleste av musikk- og scenekunstinstitusjonene får hovedandelen av sine inntekter som offentlige tilskudd, men mange er avhengige av betydelige egeninntekter for å kunne utøve sin virksomhet og gi publikum et godt tilbud. De offentlige tilskuddene ble opprettholdt i 2020, og det ble også gitt 80,4 mill. kroner til musikk- og scenekunstinstitusjonene i 2020 for å stimulere til aktivitet, slik at institusjonene kunne opprettholde publikumsrettet aktivitet selv med vesentlig lavere egeninntekter.

Besøket viser en nedgang i antall publikummere fra om lag 2,4 millioner i 2019 til i underkant av 800 000 i 2020, en nedgang på 67 pst. Institusjonene viste i underkant av 7 700 forestillinger, konserter og formidlingsaktiviteter i 2020 (mot om

Figur 4.1 Samlet publikumsbesøk 2018–2020 for musikk- og scenekunstinstitusjoner (post 70)

lag 13 700 i 2019), en nedgang på 43 pst. fra året før.

Tross nedgangen i fysiske besøk og aktivitet har institusjonene klart å håndtere krisen ved å vise stor omstillingsevne. Institusjonene har hatt fokus på å oppretteholde alternativ aktivitet eller tilpasse aktiviteten til publikumsrestriksjonene. De fleste institusjonene har i større eller mindre grad hatt et digitalt formidlingstilbud og utstrakt

bruk av digitale tiltak med kreative løsninger som erstatning for eller supplement til et begrenset fysisk besøk.

I tillegg har institusjonene holdt produksjonen i gang med tanke på gjenåpning av samfunnet. Institusjonene har derfor unngått å permittere ansatte over lang tid, og mange har unngått permitteringer helt.

Tabell 4.12 Antall publikum og arrangementer totalt og på turné i 2020 for musikk- og scenekunstinstitusjoner (post 70) og Riksteatret¹

	Antall publikummere totalt	Antall arrangementer totalt	Publikum på turné	Arrangementer på turné
Musikk- og scenekunstinstitusjonene	787 790	7 683	115 175	1 458
Riksteatret	41 705	299	35 057	230
Totalt	829 495	7 982	150 232	1 688

¹ Inkluderer både kunstnerisk aktivitet og formidlingsarrangementer.

Kunstnerisk utvikling og fornyelse

Bevilgningene skal legge til rette for at musikk- og scenekunstinstitusjoner kan holde høy kvalitet og være verdsatt på sitt felt, både nasjonalt og internasjonalt. Videre skal bevilgningene bidra til et kulturliv som fornyer seg og viser evne til omstilling gjennom innovasjon, kunstnerisk risiko og kunnskapsutvikling.

Mange av institusjonene tok i bruk alternative måter å nå ut til publikum på i 2020. Det har oppstått nye konsepter og visningsformer.

Bortfall av fysiske visnings- og framføringssteder har drevet institusjonene over på digitale flater og framskyndet utforskningen av digitale tilbud. For noen har pandemien utløst en videreutvikling av allerede igangsatt digital satsing.

Flere scenekunstinstitusjoner har lagt ut tidligere opptak av oppsetninger, og enkelte produserte nytt innhold for strømming og digitalisering i ulike formater. I starten var mye gratis tilgjengelig, men institusjoner som Det Norske Teatret, Den Norske Opera & Ballett, Operaen i Kristiansund med flere har også satt opp forestillinger designet for strømming, hvor det også har blitt solgt billetter. Orkestrene har strømmet konserter i stor skala. Flere institusjoner har arrangert mindre forestillinger og konserter på nye arenaer, blant annet småskala-oppsetninger for alders- og sykehjem og på åpne plasser i lokalsamfunnet.

I 2020 presenterte musikk- og scenekunstinstitusjonene til sammen 125 uroppføringer/-framføringer.

Scenekunstinstitusjonene viste til sammen om lag 670 ulike produksjoner. Av dette var vel 370 egenproduksjoner og vel 100 samarbeidsproduksjoner. Antall produksjoner av norsk samtidsdramatikk var 99, mens det ble vist 32 produksjoner av utenlandsk samtidsdramatikk. Av dette var 42 produksjoner norsk samtidsdramatikk rettet mot barn og unge. Antall produksjoner av ny norsk koreografi var 37, mens antall produksjoner av ny utenlandsk samtidsdramatikk var 13.

Totalt antall framførte verk (musikk) var 1 737 i 2020. Antall norske samtidsverk (musikk) som ble presentert, var 132, mens antall utenlandske samtidsverk (musikk) var 116.

To institusjoner viste til sammen fire forestillinger/konserter på turné i utlandet for et publikum på vel 900 (mot 150 forestillinger/konserter for vel 75 000 publikummere i 2019).

Et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt publikum

For å sikre relevans og representativitet i kulturlivet må kunst- og kulturinstitusjonene arbeide aktivt for å nå ut til nye grupper med sitt tilbud, og institusjonene skal utvikle egne strategier for å medvirke til å gjøre kulturlivet mer relevant og tilgjengelig for flere. Institusjonene skal ha god kunnskap om sitt publikum og arbeide aktivt for å

nå nye publikumsgrupper, bl.a. ved å gjennomføre publikumsundersøkelser.

De aller fleste institusjonene rapporterer om at det digitale tilbudet gjennom ulike kanaler, enten strømming av forestillinger og konserter, filmer, podkast eller andre digitale formidlingstiltak, har ført til at de har nådd ut til et større og bredere publikum enn før.

Alle institusjonene, så nær som de aller minste operatiltakene, rapporterer særskilt om formidlingsaktiviteter rettet mot et fysisk publikum. Med formidlingsaktivitet menes arrangement som ikke primært er av kunstnerisk karakter, men som for eksempel prøver å gi dypere innsikt i og økt engasjement for de kunstneriske aktivitetene i institusjonen, og å øke tilgjengeligheten til dette. Grunnet koronapandemiens begrensinger har det vært en stor nedgang i denne aktiviteten. Institusjonene rapporterer om til sammen 67 100 publikummere på vel 2 200 formidlingsarrangementer i 2020. Tilsvarende tall i 2019 var vel 278 900 publikummere på 4 550 formidlingsarrangementer.

Institusjonenes turnévirkosomhet gir flere tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet. I 2020 gjennomførte musikk- og scenekunstinstitusjonene om lag 1 460 forestillinger, konserter og formidlingsarrangementer på turné i Norge for et publikum på om lag 115 200. Tilsvarende var det om lag 2 570 arrangementer og 321 400 publikummere på turné i 2019. Både publikum og antall forestillinger og konserter på turné fikk en nedgang på hhv. 64 pst. og 43 pst. i 2020.

Andelen barn og unge i publikum utgjorde 23 pst. av institusjonenes totale publikumstall i 2020, mot 28 pst. i 2019. Andelen aktiviteter rettet mot barn og unge av institusjonenes totale arrangementer utgjorde 29 pst., mot 26 pst. i 2019.

Mange av institusjonene har kulturelt mangfold høyt på dagsorden, og gir et overveiende positivt inntrykk av ambisjonene på dette området. Rapporteringen viser et bredt spekter av tiltak, og flere fikk også ekstra tilskudd i 2020 til arbeidet med kulturelt mangfold. Samtidig er bildet blandet, der noen av institusjonene i liten grad omtaler kulturelt mangfold, verken i egen rekruttering eller i programmering og arbeid med målgrupper. Det er også variabelt i hvilken grad institusjonene har utviklet strategier for å medvirke til økt relevans og representativitet i kulturlivet.

De fleste omtaler arbeidet med publikumsutvikling. Flere melder om gjennomførte eller planlagte publikumsundersøkelser, og det rapporteres på en rekke målgruppeorienterte tiltak, særlig mot barn og unge. Operativt arbeid med publikumsutvikling har naturlig nok vært vanskelig i unntaksåret 2020, men bevisstheten om dette er tydelig, og temaet er også med i strategier og mål for virksomhetene.

Andre musikk- og scenekunsttiltak

Det ble i 2020 bevilget midler til faste tiltak, jf. post 60 og 78, som også bidro til eller tilrettela for måloppnåelsen. Det ble også bevilget midler til ordninger for amatørteaterformål som Norsk kulturråd forvalter.

Beaivváš Sámi Našunálateáhter, som mottar statlig tilskudd gjennom Sametinget, viste 94 forestillinger (mot 139 i 2019) for om lag 5 600 publikummere i 2020 (mot 8 650 i 2019). 57 (mot 117 i 2019) av teatrets forestillinger ble spilt på turné for et publikum på vel 4 300 (7 230 i 2019).

Kap. 3323 Musikk og scenekunst

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Ymse inntekter	151	354	361
02	Billett- og salgsinntekter m.m.	10 754	29 520	30 136
	Sum kap. 3323	10 905	29 874	30 497

Post 01 Ymse inntekter

Posten omfatter ymse inntekter ved Riksteatret, jf. kap. 323, post 01.

Post 02 Billett- og salgsinntekter m.m.

Posten gjelder salg av billetter og program ved Riksteatret m.m., jf. kap. 323, post 21.

Kap. 325 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	72 909	74 725	74 998
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 804	23 276	23 762
52	Norges forskningsråd	14 155	14 480	14 770
71	Kultur som næring	58 882	60 750	60 938
72	Kultursamarbeid i nordområdene	11 415	12 820	12 960
73	Bodø – Europeisk kulturhovedstad 2024			34 000
75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	57 899	83 900	95 080
77	Stimuleringsmidler til kultur, frivillighet og idrett ifb. covid-19	3 003 616	2 250 000	
78	Barne- og ungdomstiltak	52 220	59 740	69 250
79	Til disposisjon, <i>kan nyttes under post 01</i>	28 523		
82	Nobels Fredssenter	32 890	33 645	34 320
86	Talentutvikling	39 250	54 150	55 235
	Sum kap. 325	3 387 563	2 667 486	475 313

Innledning

Bevilgningene til allmenne kulturformål bygger opp under de nasjonale målene for kulturpolitikken om at alle skal få tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv av ypperste kvalitet, som fremmer mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse, jf. omtale under programkategori 08.20.

Kapitlet omfatter bevilgningen til den statlige virksomheten Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge (DKS), midler til forskning og utvikling, kulturell og kreativ næring, norsk-russisk og annet internasjonalt arbeid i nordområdene, kulturtiltak på Svalbard, europeisk kultursamarbeid, Nobels Fredssenter, talentutvikling og tilskudd til en rekke institusjoner og tiltak som på ulike måter bidrar til å nå målene.

Regjeringen la våren 2021 for første gang fram en melding til Stortinget som presenterer barne- og ungdomskulturfeltet som et samlet politisk satsingsområde på nasjonalt nivå. Stortinget har sluttet seg til målsettingene om at alle barn og unge skal ha et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet, at de skal oppleve kunst og kultur som er laget for dem, som involverer dem, og som de kan delta i,

og at barn og unge skal få tilgang til de arenaene de trenger for å utvikle skaperglede, engasjement og utforskertrang, jf. Innst. 622 S (2020–2021) og Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge.*

Mål og strategier for 2022

Bevilgningene til allmenne kulturformål skal i 2022 bygge opp under de overordnede nasjonale målene Stortinget sluttet seg til gjennom Innst. 258 S (2018–2019), jf. Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida.*

Regjeringen vil legge til rette for et bredt talentutviklingsarbeid for å øke mangfoldet i rekrutteringen til kulturlivet. I tillegg til å videreføre allerede eksisterende satsinger, vil regjeringen styrke satsingen på talentutvikling innenfor scenekunst gjennom et eget scenekunstløft, jf. *Strategi for scenekunst 2021–2025*. Satsingen skal sikre og styrke et mangfold av nye stemmer lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Talent Norge får ansvaret for å igangsette et talentutviklingsprogram innenfor scenekunst, jf. Del III, kap. 5 Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål.

Som oppfølging av kulturmeldingen Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida* vil Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet sammen legge fram en internasjonal strategi for kulturpolitikken ved årsskiftet 2021/2022. Formålet med strategien er en strategisk og samordnet innsats for å støtte opp om internasjonal virksomhet på kulturområdet, og at de ulike aktørene som bistår norsk kulturlivs internasjonale virke, skal utfylle hverandre. Virkemiddelapparatet skal støtte opp om utviklingen i kunstfeltene og bransjene og de kulturpolitiske målsettingene, og sikre fleksibilitet, langsiktighet og en samordnet innsats.

Stortinget har samtykket i deltakelse i programperioden 2021–2027 for Kreativt Europa, EUs program for kulturell og audiovisuell sektor. Formålet med programmet er å fremme kulturelt og språklig mangfold og kulturarv og fremme økonomisk konkurranseevne i sektoren. Deltakelse i Kreativt Europa gir norske aktører innen tv, film, kunst og kultur muligheter til å samarbeide internasjonalt og til å nå et større publikum og marked.

Kunst og kultur for, med og av barn og unge

Bevilgningene til Kulturtanken, til barne- og ungdomstiltak og talentutvikling skal i 2022 bygge opp under de overordnede målsettingene som Stortinget sluttet seg til gjennom Innst. 622 S (2020–2021), jf. Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*.

Det foreslås å videreføre bevilgningene til tre nye tiltak som ble igangsatt i 2021 tilknyttet arbeidet med Barne- og ungdomskulturmeldingen, jf. omtale under post 78.

Regjeringen vil i dialog med sentrale aktører på feltet vurdere innretningen av en ny tilskuddsordning for barne- og ungdomstiltak og ensembler på høyt kunstnerisk nivå. Formålet er å støtte tiltak som gir barn og unge tilbud om fordypning og talentutvikling gjennom å legge til rette for møte mellom unge og profesjonelle rollemodeller. En slik ordning vil omfatte flere av tiltakene på post 78. I tillegg vil det åpne opp for nye søkere og legge til rette for større likebehandling av tilskuddsmottakere ved at liknende tiltak ses i sammenheng på tvers av fagfelt.

Norges ordførerskap i Nordisk ministerråd

I 2022 har Norge ordførerskapet i Nordisk ministerråd. Ordførerskapet bygger på tre hoved-

temaer: et grønt Norden, et konkurransedyktig Norden og et sosialt bærekraftig Norden, som også er retningsgivende for sektorprogrammet for kultur.

Norge vil arbeide for å styrke det nordiske samarbeidet om språk og kultur. Den nordiske språkforståelsen og kultur- og verdifelleskapet muliggjør samhandling på tvers av grensene, og bygger bro mellom de nordiske regjeringene, sivilsamfunn og innbyggerne.

Kunst og kultur er byggesteiner i frie, inkluderende og likestilte samfunn og kan bidra til økt bevissthet om bærekraft innen de fleste samfunnsområder. Ordførerskapet i 2022 gir en mulighet for å styrke den kulturpolitiske plattformen og dagsordenen i Nordisk ministerråd.

Profilering av Norden og nordisk kunst og kultur utenfor Norden er et prioritert område. Dette er med på å skape oppmerksomhet om og interesse for den nordiske samfunnsmodellen og grunnleggende verdier som demokrati, ytringsfrihet, likestilling og bærekraft.

Den fellesnordiske kultursatsningen Nordic Bridges i Canada i 2022 har som mål å skape dialog om kulturens rolle for bærekraftige samfunn. Satsingen skal øke bevisstheten om FNs bærekraftsmål, særlig målene om klima og miljø, inkludering, innovasjon og tilgjengelighet, skape internasjonal oppmerksomhet om nordisk kunst- og kulturliv, og profilere Norden som en kreativ region.

Den internasjonale konferansen Arctic Arts Summit arrangeres for tredje gang under det norske ordførerskapet i 2022, også den i Canada, og et felles mål blir å framheve kulturens verdi og potensial i arbeidet for en bærekraftig utvikling i Arktis.

Budsjettforslag 2022

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge samt evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og andre typer fellestiltak på kulturområdet i departementets regi.

Kulturtanken er organisert som en virksomhet under Kulturdepartementet, med et mandat for arbeidet med Den kulturelle skolesekken (DKS) som er fastsatt av Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet i fellesskap. Kulturtanken ivaretar det nasjonale ansvaret for Den kulturelle skolesekken for alle kunst- og kulturuttrykk og forvalter statlige midler til ordningen. Kulturtanken bidrar i tillegg bl.a. i arbeidet med barne-

og ungdomskultur og til å bedre mulighetene for barn og unges deltakelse, jf. Innst. 622 S (2020–2021) og Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 725 000 kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Kulturtanken får i merinntekter under kap. 3325, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen omfatter midler til forskning, utredninger og statistikk, samt spesielle driftsutgifter på Kulturdepartementets ansvarsområder, herunder digitaliserings- og omstillingsprosjekter. Blant annet dekkes utgifter ved yttingsfrihetskommisjonen, tegnspråkutvalget og likeverds- og mangfoldsutvalget på posten. Midlene på posten nyttes også til prosjekter i regi av Kulturdepartementets underliggende virksomheter.

Bevilgningen foreslås videreført fra 2021.

Post 52 Norges forskningsråd

Posten omfatter bevilgninger til forskning på kulturområdet og forvaltes av Norges forskningsråd. Forskningsrådet har 16 porteføljestyrer. Hvert enkelt av porteføljestyrerne har ansvaret for å gjøre investeringer innenfor ett eller flere av Forskningsrådets budsjettformål. Bevilgningene på posten går til forskning om kultur- og medie-sektoren og forskning om samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger, og inngår i satsinger innenfor porteføljen *Velferd, kultur og samfunn*. Porteføljen gir kunnskap som bidrar til å håndtere store samfunnsutfordringer innenfor velferds- og arbeidsområdet, integrering, medier og kommunikasjon og kulturområdet. Forskningen bidrar til å utvide kunnskapsgrunnlaget for kultur- og mediepolitikken og for aktører i sektorene.

Kulturdepartementet styrer midlene i samsvar med departementenes felles styringssystem for Forskningsrådet, som koordineres av Kunnskapsdepartementet.

Regjeringen har fastsatt fem mål for Norges forskningsråd: økt vitenskapelig kvalitet, økt verdiskaping i næringslivet, å møte store samfunnsutfordringer, et velfungerende forskningssystem og

god rådgivning. Målene er felles for alle departementenes bevilgninger til Forskningsrådet.

Med bevilgningen til Norges forskningsråd legger staten til rette for kulturforskning og kunnskapsutvikling ved å bidra til finansiering av lang-siktig forskning av høy kvalitet og til styrking av relevante forskningsmiljøer.

Når det gjelder avsetninger i Norges forskningsråd og tiltak for å redusere avsetningene, vises det til nærmere omtale i Kunnskapsdepartementets budsjettproposisjon.

Post 71 Kultur som næring

Bevilgningen på posten omfatter tiltak som skal bidra til å styrke kunst- og kultursektorens økonomiske bærekraft, og skal dekke utgifter knyttet til tiltak som styrker kunnskapen om kultur som næring og kompetansen om entreprenørskap og forretningsdrift. Videre skal bevilgningen dekke utgifter til tiltak som skal bidra til økt investering i og omsetning av kunst, kulturelle og kreative produkter, tjenester, talenter og rettigheter, samt til at kunst- og kulturproduksjoner og store arrangementer når et større publikum og marked.

Det foreslås å videreføre bevilgningen til Arctic Race of Norway. Dette er et årlig internasjonalt etapperitt på landeveissykkel i Nord-Norge. Tilskuddet er næringspolitisk begrunnet.

Bevilgningen til Innovasjon Norge er foreslått redusert med 0,7 mill. kroner i forbindelse med oppfølging av områdegjennomgangen til Innovasjon Norge, jf. omtale i kap. 2421 Innovasjon Norge i Prop. 1 S (2021–2022) *Nærings- og fiskeri-departementet*.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene som dekkes av bevilgningen på posten.

Mål

Regjeringens satsing på kultur og næring skal bidra til å styrke kunst- og kultursektorens økonomiske bærekraft ved å vektlegge kulturens næringspotensial. Regjeringen vil styrke den private finansieringen og sikre at den norske kulturelle og kreative næringen reelt sett har like gode vilkår som andre næringer. Regjeringen vil legge til rette for økt eksport gjennom gode insentivordninger og større samling av kompetanse i klyngeomiljøer i alle deler av landet. Satsingen har som mål å bidra til vekst, verdiskaping og arbeidsplasser gjennom økt investering i og omsetning av kunst- og kulturproduksjoner.

Kriterier for tildeling

Bevilgningen til Innovasjon Norge skal bidra til å oppfylle selskapets mål om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter og innovative næringsmiljøer. Tiltakene skal forsterke Innovasjon Norges innsats overfor bedrifter med vekstambisjoner og potensial innen kulturell og kreativ næring, og gi slike virksomheter enklere tilgang til finansielle strukturer og kompetanse som muliggjør entreprenørskap, verdiskaping og vekst. Tiltak som investor- og klyngeprogram, låne- og garantiordninger, eksportprogram og mentorordning er en del av oppdraget til Innovasjon Norge. Målet er å øke norske bedrifters og investorers investering i kulturelle og kreative produkter og tjenester, rettigheter og talenter, samt å utvikle flere vekstkraftige virksomheter som omsetter kulturelt og kreativt innhold nasjonalt og internasjonalt. Ordningene innrettes i tråd med betingelsene i det alminnelige gruppeunntaket (GBER) for støtte som er forenlig med EØS-avtalen, jf. GBER, artiklene 1–9 og artiklene 14, 16 og 26.

Bevilgningen til Norsk kulturråd omfatter kompetanseprogram og tilskuddsordningen Næringsutvikling, kreativ næring og ordningen for institusjoner til utprøving av digitale formidlings- og forretningsmodeller. Tiltakene retter seg mot kunstnere, kulturinstitusjoner og mindre, kulturbaserte bedrifter, og de skal bidra til økte inntekter ved at det som skapes, når et større publikum og marked.

Oppfølging og kontroll

Kravene som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring i staten, vil gjelde på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for tilskuddsordningene blir fastsatt av departementet. Det skal årlig rapporteres til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Forslag til fordeling av bevilgningen på posten framgår av tabell 4.13.

Tabell 4.13 Fordeling av bevilgningen på kap. 325, post 71

	(i 1000 kr)	
	2021	2022
Innovasjon Norge	31 220	31 113
Norsk kulturråd	14 530	14 825
Arctic Race of Norway	15 000	15 000
Sum	60 750	60 938

Post 72 Kultursamarbeid i nordområdene

Bevilgningene på posten omfatter tilskudd til norsk-russisk kultursamarbeid og arbeid med å utvikle kultursamarbeid over grensene i nordområdene. Bevilgningen til kultursamarbeid i nordområdene støtter opp om regjeringens nordområdeinnsats. Gjennom deltakelse i internasjonale samarbeidsfora i regionen og finansiering av kulturprosjekter og bidrag til utvikling av nettverk og samarbeidsarenaer, bidrar satsingen til samarbeid og kontakt over grensene i nordområdene.

Bevilgningen på posten foreslås fordelt med 2,8 mill. kroner til stiftelsen Artica Svalbard, 2,6 mill. kroner til Pikene på broen og 3,0 mill. kroner til kulturprogrammet Barentskult, tilsvarende bidraget fra de andre tilskuddspartene.

Videre foreslås det å fordele midler til Barentssekretariatet på 0,5 mill. kroner for bistand i det internasjonale kultursamarbeidet i nordområdene og 0,3 mill. kroner i bidrag til Den nordlige dimensjons kulturpartnerskap. I bevilgningsforslaget er det også innarbeidet 0,5 mill. kroner til utvikling av og deltakelse på møteplassen Arctic Arts Summit. Posten omfatter en avsetning til Longyearbyen lokalstyre til kulturtiltak på Svalbard.

Den øvrige bevilgningen på posten foreslås fordelt etter utlysning til prosjekter for utvikling av norsk-russisk kultursamarbeid. Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i denne tilskuddsordningen.

Mål

Formålet med de treårige prosjektmidlene er oppfølging av Handlingsplan for norsk-russisk kultursamarbeid i nordområdene og de treårige program for norsk-russisk kultursamarbeid som etableres i medhold av denne.

Midlene skal bidra til langsiktig etablering og utvikling av det bilaterale kultursamarbeidet over grensene i nord.

Kriterier for tildeling

Det kan gis treårig støtte til aktører innenfor det profesjonelle kunst- og kulturfeltet for å etablere eller videreutvikle samarbeidet mellom norske og russiske aktører i Nord-Norge.

Oppfølging og kontroll

Søker rapporterer om økonomi og aktiviteter hvert år og sender inn oppsummerende rapport og regnskapsoversikt innen tre måneder etter at prosjektet er avsluttet.

Post 73 Bodø – Europeisk kulturhovedstad 2024

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2021 samtykket Stortinget i at Kulturdepartementet kunne inngå avtale om at staten i årene 2022–2024 forplikter seg til å bidra med en tredjedel av de samlede utgiftene til planlegging og gjennomføring av prosjektet Bodø – Europeisk kulturhovedstad 2024. Statens samlede bidrag skal ikke overstige 100 mill. kroner (i 2020-kroner).

Det foreslås på denne bakgrunn et tilskudd i 2022 på 34 mill. kroner til prosjektet Bodø – Europeisk kulturhovedstad 2024.

Post 75 EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., kan overføres

Posten skal dekke utgifter til norsk deltakelse i EUs program for alle deler av kulturell og audiovisuell

sektorer, Kreativt Europa 2021–2027. Formålet med Kreativt Europa er todelt; å fremme kulturelt og språklig mangfold og kulturarv og å fremme konkurranseevnen i sektoren. Gjennom Kreativt Europa får norske kultur- og medieaktører tilgang til europeiske nettverk og prosjekter, faglig og kunstnerisk utvikling, økt kulturelt og språklig mangfold, større publikum og marked. Programmet er en unik samarbeidsarena der nærmere 40 land deltar. Det er også en viktig arena for politisk kultursamarbeid og erfaringsutveksling.

Ansvar for å veilede norske søkere vil også i programperioden 2021–2027 bli delt mellom Norsk kulturråd og Norsk filminstitutt, med Norsk kulturråd som koordinator.

Posten dekker i tillegg Norges årlige bidrag til Europarådets utvidede delavtale om europeiske kulturveier, og Norges årlige bidrag til fondet som er opprettet under UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven. Bidraget utgjør én prosent av Norges ordinære årlige bidrag til UNESCO.

Post 78 Barne- og ungdomstiltak

Bevilgningen på posten omfatter ulike barne- og ungdomstiltak på kulturområdet. Dette inkluderer både tilskudd til drift og utvikling av organisasjoner og kompetansesentre m.m. på barne- og ungdomskulturfeltet og søkbare tilskuddsordninger som er særskilt rettet mot å fremme deltakelse og aktivitet i kulturlivet blant barn og unge. Forslag til fordeling av bevilgningen på posten framgår av tabell 4.14.

Tabell 4.14 Fordeling av bevilgningen på kap. 325, post 78

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	2021	2022
Assitej Norge	2 300	2 235
Barne- og ungdomskulturmeldingen	12 000	12 240
Festspillene i Nord-Norge – NyUngKunst	500	510
Fyllingsdalen Teater	510	520
Inkludering i kulturliv	5 000	12 600
Markeder og visningsarenaer for Den kulturelle skolesekken	155	660
Nidarosdomens guttekor		420

Tabell 4.14 Fordeling av bevilgningen på kap. 325, post 78

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	2021	2022
Noregs Ungdomslag	1930	1 970
Norges Ungdomssymfoniorkester	390	400
Norges Ungdomskor	405	415
Norsk scenekunstbruk	17 225	17 570
Trondheim International Music Competition	815	830
UKM Norge	12 860	13 115
Ungdomssymfonikerne	3 470	3 540
Valdres sommersymfoni	2 180	2 225
Sum	59 740	69 250

Tiltak i Barne- og ungdomskulturmeldingen

Det foreslås en bevilgning på 12,2 mill. kroner til tre nye tiltak som ble lagt fram i Barne- og ungdomskulturmeldingen, jf. Innst. 622 S (2020–2021) og Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*. De tre tiltakene er:

- stimulere til mer nyproduksjon i Den kulturelle skolesekken for at flere barn og unge over hele landet skal oppleve profesjonell kunst og kultur av høy kvalitet
- digitale satsinger på barne- og ungdomskulturfeltet for å bidra til løsninger for formidling, samspill, undervisning og samskaping
- pilotprosjekt som skal utvikle modeller for inkludering av barne- og ungdomskultur i kommunal planlegging

Tilskudd til inkludering i kulturliv

Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge forvalter en søknadsbasert ordning for barn og unges inkludering i kulturliv. Bevilgningen foreslås økt med 7,5 mill. kroner, som del av regjeringens pott til tiltak mot barnefattigdom. Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i denne ordningen.

Mål

Formålet med ordningen Inkludering i kulturliv er å bidra til at barn og unge som ikke deltar i fritidsaktiviteter, får mulighet til å delta jevnlig i organiserte kulturaktiviteter sammen med jevnaldrende.

Kriterier for tildeling

Midlene skal fordeles til aktører i det frivillige kulturlivet som gjennom tiltak rettet mot barn og unge bidrar til å gi økt tilgang til fritidsaktiviteter. Organisasjoner som er registrert i Frivillighetsregisteret, kan søke og motta tilskudd. Tiltakene skal gjennomføres med tilknytning til aktiviteter i lokale foreninger og lag. Samarbeid mellom aktører lokalt er en forutsetning for å nå ut med et bredt og mangfoldig tilbud til barn og unge.

Oppfølging og kontroll

Forvaltningen av tilskuddet er delegert til Kulturtanken. Søker må gjøre rede for hvordan tiltaket skal bidra til måloppnåelsen, og hvordan arbeidet er planlagt gjennomført.

Post 82 Nobels Fredssenter

Bevilgningen omfatter tilskudd til drift av Nobels Fredssenter. Hoveddelen av driftsutgiftene, utstillinger og fornyelser av disse, særskilte arrangementer og andre aktiviteter forutsettes dekket ved andre inntekter.

Post 86 Talentutvikling

Bevilgningen på denne posten gjelder Talent Norge AS, som stimulerer privat støtte til programmer for kunstfaglig utvikling av talenter på vei mot en profesjonell karriere. Virksomheten opererer innenfor alle kunstfelt og er et offentlig-privat samarbeid, hvor statlig bevilgning utløser

tilsvarende gaver fra private. Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tiltaket.

Mål

Målet for tiltaket er utvikling av de fremste kunstneriske talentene i Norge i et samarbeid mellom staten og private aktører, og slik bidra til et kulturliv på høyt internasjonalt nivå og flere kunstnere i verdensklasse.

Kriterier for tildeling

Tiltaket er rettet mot talenter forut for en eventuell høyere kunstfaglig utdanning, samt nyutdannede musikere, dansere, visuelle kunstnere og arkitekter med flere, som er i en overgangsfase mellom faglig utdanning og kunstnerisk virke.

Oppfølging og kontroll

Talent Norge skal utarbeide årsrapporter og statistikk for virksomheten. Det rapporteres årlig til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Rapport 2020

Kompensasjons- og stimuleringsmidler til kultur, frivillighet og idrett

Smitteverntiltakene etter utbruddet av covid-19 fikk store konsekvenser for kultur, frivillighet og idrett. Aktørene på disse områdene var blant de første som måtte stenge ned og avbryte sin aktivitet. Regjeringen etablerte raskt midlertidige, søknadsbaserte kompensasjonsordninger for å avhjelpe krisen. For kultursektoren ble det i siste kvartal også stimulert til gjennomføring av arrangementer innenfor smittevernpålegg gitt av offentlige myndigheter.

Det ble bevilget 5,9 mrd. kroner som krise støtte til kultur, idrett, frivillighet og medier over kulturbudsjettet i 2020, hvorav 5 mrd. kroner til ulike kompensasjons- og stimuleringsordninger. Det ble utbetalt 2,6 mrd. kroner til støtteordninger for kultur og 2,2 mrd. kroner til støtteordninger for frivillighet og idrett. Ordningene har bidratt til at sektorene har kunnet planlegge og gjennomføre arrangementer innenfor de til enhver tid gjeldende smittevernregler. Ordningene har også lagt til rette for at idretten, frivilligheten og kulturlivet kan gjenoppta et variert aktivitetstilbud etter hvert som samfunnet gjenåpnes.

I Riksrevisjonens gjennomgang av de midlertidige covid-19-ordningene i perioden mars–okto-

ber 2020 (Dokument 3:10 (2020–2021)) konkluderes det med at departementene i stor grad har etterlevd Stortingets vedtak og forutsetninger for de søknadsbaserte tilskuddsordningene i møte med virusutbruddet. Konklusjonen om kompensasjonsordningen for kultursektoren var at den traff et utvidet kulturfelt og hjalp mange arrangører og underleverandører godt, men at noen grupper falt utenfor, og at den hadde noen skjevheter. Ordningen ble iverksatt raskt, og midlene ble utbetalt hurtig til en stor del av søkerne. Konklusjonen om kompensasjonsordningen for frivillighets- og idrettssektoren var at den traff den tiltenkte målgruppen, særlig etter justeringen av ordningen sommeren 2020. Riksrevisjonen framhever også at det gjennom ordningen ble utbetalt midler relativt raskt til organisasjonene, og at ordningen ble iverksatt raskt.

Kompensasjon og stimulering til kultur

Formålet med kompensasjonsordningen for kultursektoren var i 2020 å kompensere for tapte billettinntekter og merutgifter i forbindelse med arrangementer som ble helt eller delvis avlyst som følge av covid-19.

Ordningen kom raskt på plass etter utbruddet av pandemien i mars 2020 og ble deretter justert og forlenget i flere omganger ut året. Blant annet ble underleverandører inkludert i ordningen i tillegg til arrangører. Til sammen ble det satt av 1 769 mill. kroner til kompensasjonsordningen i 2020, fordelt på periodene mars–april, mai–august, september og oktober–desember. Det kom inn 3 863 søknader med en samlet søknadssum på 2 460 mill. kroner. Av disse mottok 3 062 søknader kompensasjon, fordelt slik: 1 308 mottok under 100 000 kroner, 1 443 mottok mellom 100 000 kroner og 1 mill. kroner, 269 mottok mellom 1 og 5 mill. kroner og 42 mottok over 5 mill. kroner. Støtten er fordelt til arrangører og underleverandører over hele landet. Ordningen er rettighetsbasert, slik at alle som oppfylte kravene i ordningen, hadde krav på kompensasjon.

I tillegg ble det opprettet en stimuleringsordning for kultursektoren som følge av covid-19 for siste kvartal i 2020. Formålet med ordningen var å stimulere til gjennomføring av arrangementer i kultursektoren innenfor smittevernpålegg gitt av offentlige myndigheter. Det var også et mål å skape aktivitet i hele kulturarrangementets verdikjede ved at tilskuddsmottakerne overholder økonomiske forpliktelser overfor involverte parter i samsvar med inngåtte avtaler. I vurderingen av søknadene ble det lagt vekt på formålet med til-

skuddsordningen, med særlig vekt på god geografisk spredning, mangfold av kulturuttrykk, og at kulturtilbudet oppleves som tilgjengelig og relevant for publikum.

Til sammen ble det satt av 690 mill. kroner til stimuleringsordningen i 2020. Totalt 670 mill. kroner ble bevilget til 5 954 arrangementer fordelt på 1 389 søknader. Av disse mottok 649 under 100 000 kroner, 628 mottok mellom 100 000 kroner og 1 mill. kroner, 87 mottok mellom 1 og 5 mill. kroner og 25 mottok over 5 mill. kroner. Det høye antall søknader og den totale søknadssummen viser at stimuleringsordningen traff kultursektoren godt. Støtten ble fordelt til arrangører over hele landet.

Enkelte kulturaktører, for eksempel komponister, billedkunstnere, forfattere og filmprodusenter falt utenfor kompensasjons- og stimuleringsordningene. Disse ble i 2020 ivaretatt gjennom bevilgninger på totalt 233 mill. kroner til Norsk kulturfond, Norsk filminstitutt, KORO og innkjøp av kunst ved museer.

Kompensasjon til frivilligheten og idretten

Til sammen er det utbetalt 2,2 mrd. kroner i kompensasjonsordninger for frivilligheten og idretten for 2020. Midlene har gått til frivillige organisasjoner som fikk betydelig inntektsbortfall fra arrangementer eller annen spesifisert aktivitet som følge av pålegg eller råd gitt av statlige myndigheter i forbindelse med covid-19-utbruddet. Kompensasjonsordningen for frivilligheten og idretten kom raskt på plass etter utbruddet av pandemien i mars 2020. I tillegg til bortfall av inntekter og deltakeravgifter ble ordningen utvidet til å gjelde bortfall av andre typer inntekter, for eksempel parkeringsavgifter og kiosksalg, samt annen aktivitet som for eksempel museer og akvarier. Ordningen ble også utvidet til å gjelde arrangementer uten billettinntekter og deltakeravgifter, for eksempel loppemarkeder, samt inntekter fra utleie av organisasjonseide bygninger. Ordningen har ikke kompensert for bortfall av medlemsinntekter, treningsavgifter, innsamlingsaktiviteter, pengegaver eller sponsor- og reklameinntekter.

De midlertidige ordningene gjaldt for organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret med virkeperiode fra 5. mars til og med 31. desember 2020. Til sammen 9 284 lag og organisasjoner har mottatt støtte. Av disse mottok 5 858 lag og organisasjoner under 100 000 kroner, 3 091 mottok mellom 100 000 kroner og 1 mill. kroner, 300 mottok mellom 1 og 5 mill. kroner og 35 mottok over 5 mill. kroner. Støtten er fordelt til organisasjoner

over hele landet. Bredden av lag og organisasjoner som har mottatt støtte, viser at ordningen har truffet målgruppen godt. Idretten er den største mottakeren, med til sammen 1,4 mrd. kroner. Deretter følger organisasjoner innenfor kategorien kunst og kultur med 317 mill. kroner, rekreasjon og sosiale foreninger med 125 mill. kroner, tros- og livssynsorganisasjoner med 80 mill. kroner, barne- og ungdomsorganisasjoner med 78 mill. kroner og andre kategorier med om lag 200 mill. kroner.

Midlertidig støtteordning for utøvende kunstnere under pandemien

I forbindelse med covid-19 ble det for 2020 tildelt 30 mill. kroner til Fond for utøvende kunstnere til et krisefond for utøvende kunstnere for avlyste oppdrag. Den midlertidige ordningen hadde som formål å opprettholde aktivitet og motvirke langtidsvirksomhet blant utøvende kunstnere under covid-19. Maksimalt søknadsbeløp var 100 000 kroner. Fondet mottok 572 søknader til en samlet søknadssum på om lag 46,3 mill. kroner. Totalt ble det bevilget om lag 29,3 mill. kroner til 480 profesjonelle dansere, musikere, sangere, dirigenter, musikkteaterutøvere, skuespillere og sceneinstruktører.

Kulturelt mangfold

I 2020 bevilget regjeringen til sammen om lag 30 mill. kroner til å videreføre og styrke arbeidet med mangfold, integrering og likestilling på kunst- og kulturfeltet ved å støtte institusjoner og aktører som har søkt om støtte til mangfoldsarbeid. Norsk kulturråd har i 2020 hatt rollen som nasjonal koordinator for arbeidet med mangfold i kunst- og kulturlivet.

Kunst- og kulturformidling i skolen

Kulturtankens virksomhet har som mål å sikre en effektiv og god forvaltning og styringsstruktur i Den kulturelle skolesekken (DKS), høy kunstnerisk og formidlingsmessig kvalitet på DKS-tilbudet innen alle kunstretninger, og samarbeid med kultur- og utdanningssektor om innhold og kvalitet i DKS. Ved utgangen av 2020 var Kulturtanken bemannet med 40 årsverk. Kulturtanken forvaltet 285 mill. kroner i 2020 til fordeling fra overskuddet fra Norsk Tipping AS til Den kulturelle skolesekken. På grunn av covid-19 måtte kommuner og fylkeskommuner avlyse flere aktiviteter, men det ble raskt gjort tiltak for å endre og tilpasse formid-

lingen, blant annet med en rekke nye, digitale DKS-tilbud.

Kulturtanken har lyktes med å etablere gode samarbeidsrelasjoner med fylkeskommunene og et bredt spekter av aktører som er involvert i Den kulturelle skolesekken og arbeidet med å gi barn og unge mulighet til å få oppleve og delta i kunst- og kulturaktiviteter. Flere nyskapende utviklings- og forskningsprosjekter har blitt til i samarbeid med aktører i kommunesektoren, kultursektoren, skolesektoren og universitets- og høyskolesektoren.

Forskning

Kulturdepartementets bevilgning til Forskningsrådet har finansiert forskning av høy kvalitet innenfor departementets ansvarsområder, først og fremst på kultur- og mediefeltet. Gjennom finansiering av større forskningsprosjekter som omfatter mange rekrutteringsstillinger, er det oppnådd økt kompetanse og kapasitet i forskningsmiljøene. Forskningen er godt forankret internasjonalt. Det kan vises til gode resultater for vitenskapelig publisering og høy aktivitet også i allmenn- og brukerrettet formidling. KULMEDIAs andre programperiode startet i 2019.

Forskningen på Kulturdepartementets sektorområder samsvarer med de langsiktige prioriteringene i Meld. St. 4 (2018–2019) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019–2028*, og særlig innenfor området *Samfunnssikkerhet og samholdighet i en globalisert verden*. Samlet resultat av virksomheten til Norges forskningsråd i 2020 er omtalt i Kunnskapsdepartementets budsjettproposisjon for 2022.

Kultur som næring

Kulturdepartementet iverksatte i 2017 en målrettet satsing på kulturell og kreativ næring. Satsingen ble videreført og forsterket i 2018, 2019 og 2020. Bevilgningen til kulturell og kreativ næring i 2020 hadde som mål å bidra til vekst, verdiskaping og arbeidsplasser gjennom økt investering i og omsetning av kunst- og kulturproduksjoner.

For å bidra til økt investering i kulturelle og kreative produkter og tjenester, rettigheter og talenter, samt utvikling av flere vekstkraftige virksomheter innenfor kulturell og kreativ næring, forvaltet Innovasjon Norge en bevilgning på 25,6 mill. kroner til låneordninger, eksportprogram samt klynge- og investorprogram.

Norsk kulturråd forvaltet en bevilgning på 25,3 mill. kroner for å videreføre tilskuddsordnin-

gen rettet mot etablerte kulturinstitusjoner til testing av nye metoder/modeller med vekt på digitalt marked, tilskuddsordningen Regional bransjeutvikling og tilskuddsordningen Næringsutvikling.

For å legge til rette for profilering og økt eksport av norsk kunst og kultur gjennom gode insentivordninger, fikk de seks organisasjonene i Norwegian Arts Abroad som er på Kulturdepartementets budsjett, økt tilskudd med totalt 8 mill. kroner. Tilskuddet ble fordelt til Norsk filminstitutt (1 mill. kroner), Music Norway (1 mill. kroner), Norwegian Crafts (0,5 mill. kroner), Danse- og teatersentrum (0,5 mill. kroner), Office for Contemporary Art (1 mill. kroner) og NORLA (4 mill. kroner). Den totale bevilgningen til organisasjonene var på 14 mill. kroner i 2020.

Kulturdepartementet har igangsatt en følgeevaluering som skal vurdere innretningen på og effekten av regjeringens satsing på kulturell og kreativ næring. Sluttrapport vil foreligge mot slutten av 2022. Første delrapport ble lagt fram i 2020. Rapporten er en nullpunktsanalyse som beskriver økonomiske data for næringen, noen strukturelle trekk og virksomhetenes tidligere bruk av næringsrettede virkemidler.

Arctic Race of Norway ble avlyst i 2020. Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune fikk et tilskudd på totalt 8 mill. kroner til å dekke allerede påløpte utgifter eller uunngeåelige utgiftsforpliktelser etter avlysningen av arrangementet.

Kultursamarbeid over grensene i nordområdene

For 2020 var målene for bevilgningene til kultursamarbeid i nordområdene på kap. 325, post 72 å legge til rette for kultursamarbeid over grensene i nordområdene.

Kulturdepartementet ga tilskudd til blant annet Pikene på broen, Samovarteateret, kulturprogrammet Barentskult og til Den nordlige dimensjons kulturpartnerskap.

Som del av nordområdearbeidet deltar Kulturdepartementet i Den nordlige dimensjons kulturpartnerskap (NDPC). Norge hadde i 2020 formannskapet i samarbeidet. Det formelle rammerverket rundt partnerskapets sekretariat er nå på plass.

Det inngås treårige samarbeidsprogrammer for det bilaterale norsk-russiske kultursamarbeidet i nord. Til oppfølging av programmet gis treårige støtte til prosjekter til utvikling av norsk-russisk kultursamarbeid i nord til ni nordnorske aktører innenfor urfolkskultur og scenekunstheltet.

Norge har formannskapet i Barentsrådet i 2019–2021, herunder for arbeidet på kulturområdet. I Joint Working Group on Culture deles formannskapet med Västerbotten.

Det norske initiativet Arctic Arts Summit hadde som mål å etablere en arena for diskusjon om kulturfeltets og kulturpolitikken bidrag til utvikling i nord, gjennom en bredt anlagt internasjonal konferanse i Harstad i 2017. Det ble i 2020 arbeidet med forberedelsene til Arctic Arts Summit i Canada i 2022 etter at Finland var vertskap for arrangementet i 2019. Konferansen samler bred internasjonal deltakelse fra hele det sirkumpolare nord.

Til tross for utfordringer under pandemien klarte stiftelsen Artica Svalbard å opprettholde sin aktivitet i 2020. Det ble bl.a. prioritert stipend og residensopphold for kunstnere som bor i Norge samt avholdt arrangementer for og med lokalsamfunnet i Longyearbyen.

Kreativt Europa

EUs program for kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa, gir norske aktører innen tv, film, kunst og kultur muligheter til å samarbeide internasjonalt og til å nå ut til et større publikum. Programdeltakelsen gir etter hvert store økonomiske bidrag til norske kulturaktører.

I 2020 fikk delprogrammet KULTUR totalt 13 nye norske prosjekter med et bredt spekter av kunst- og kulturaktører fra hele landet. Det var i tillegg seks aktører som var med i europeiske samarbeidsprosjekter som assosierte partnere. Til sammen var 19 nye norske kulturaktører involvert i samarbeidsprosjekter. Samlet sum til europeiske prosjekter med norske deltakere var om lag 83,5 mill. kroner. Av dette gikk om lag 10 mill. kroner direkte til de norske aktørene. Åtte norske aktører var med i store samarbeidsprosjekter, hvorav to var prosjektledere. Fem norske aktører var partnere i små samarbeidsprosjekter, hvorav én var prosjektleder. I tillegg var det også norske deltakere i nettverk, musikkprosjekter og plattformer i regi av Kreativt Europa.

2020 var et godt år for den norske film- og spillbransjen, som totalt hentet hjem om lag 38,5 mill. kroner i tilskudd gjennom MEDIA-programmets ulike tilskuddsordninger. Hele seks norske produksjonsselskaper mottok «slate funding» (pakke

på tre til fem prosjekter) på til sammen om lag 12,5 mill. kroner. I tillegg mottok to produksjonsselskaper utviklingstilskudd til enkeltprosjekt, og to spillere mottok utviklingstilskudd til data-spill. Det ble også gitt produksjonstilskudd på nærmere 15 mill. kroner til to norske selskaper. Også i 2020 ble det videreført tilskudd til New Nordic Films i ordningen for markedsaktiviteter, og norske distributører ble tildelt 2,2 mill. kroner i tilskudd til å distribuere 13 europeiske filmer på landets kinoer.

Midtveisevalueringen (Menon Economics, april 2018) av den norske deltakelsen i Kreativt Europa viste at deltakelse gir verdier utover finansiering. Aktiv og forpliktende samhandling med andre europeiske aktører gir kunnskap og læring, faglig og kunstnerisk utvikling og økt kulturelt og språklig mangfold. Deltakelse åpner dører til andre og nye finansieringskilder og nettverk. Deltakelse gir muligheter for større publikum og marked og kan ha betydning for økonomi og aktivitet i kulturorganisasjoner.

Nobels Fredssenter

Nobels fredssenter presenterer fredsprisvinnerne og deres arbeid samt problemstillinger knyttet til krig, fred og konfliktløsning. Fredssenteret hadde i 2020 redusert aktivitet som følge av pandemien. Antall fysisk besøkende ble redusert fra om lag 200 000 til under 36 000. Det ble tatt i bruk nye digitale formidlingsarenaer for å nå ut til publikum.

Talentutvikling

Talent Norge har siden etableringen i 2015 bidratt til å bygge opp talentsatsinger verdt mer enn 381,2 mill. kroner. 170,6 mill. kroner er tildelinger fra Talent Norge, mens 210,6 mill. kroner er utløst av private bidragsytere. De 51 satsingene i porteføljen finansierer rundt 700 talentutviklingsplasser i året.

Talent Norge har i 2020 lagt til rette for erfaringsutveksling og kompetanseoverføring mellom selskapets satsinger, og bidratt til å berike og styrke det profesjonelle kulturlivet gjennom utvikling av de fremste kunstneriske talentene i Norge i et samarbeid mellom staten og private aktører.

Kap. 3325 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Ymse inntekter	2 677	2 226	2 273
	Sum kap. 3325	2 677	2 226	2 273

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder Kulturtankens inntekter fra prosjektvirksomhet m.m., jf. kap. 325, post 01.

Kap. 326 Språk- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	701 890	733 328	762 171
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	16 869	16 404	16 746
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	34 637	53 800	54 827
73	Språkorganisasjoner	32 310	36 445	36 780
74	Det Norske Samlaget	19 195	19 835	21 435
75	Tilskudd til ordboksarbeid	11 800	14 090	14 370
78	Ymse faste tiltak	63 475		
80	Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket	48 742	82 435	90 000
	Sum kap. 326	928 918	956 337	996 329

Innledning

Bevilgningene til språk og bibliotek bygger opp under regjeringens mål om et levende demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfold, skaperkraft og kreativitet er høyt verdsatt. Språkloven som Stortinget vedtok våren 2021, gir norsk språk lovfestet status og sterkere vern. Loven definerer også statusen til samiske språk, nasjonale minoritetsspråk og norsk tegnspråk. Det offentlige har et ansvar for å verne og fremme disse språkene som uttrykk for kultur og identitet og som middel for kommunikasjon og samfunnsdeltakelse. Loven er et formalisert uttrykk for det mangfoldet av språk som norske myndigheter har ansvar for. Gjennom bevilgningene til språk- og bibliotekformål, men også kunst- og kulturformål

generelt, legger regjeringen til rette for en norsk-språklig offentlighet med bred deltakelse. Litteraturen er et uttrykk for kunstnerisk og intellektuell skaperkraft og kreativitet, og står i en særstilling i arbeidet med å ta vare på og fornye språket. Bibliotekene bevarer og formidler kilder og litteratur fra fortid og nåtid og er sentrale institusjoner for bevaring og formidling av norsk språk og kulturarv. Pandemien har synliggjort hvordan investeringene i digitalisering som er gjort i biblioteksektoren gjennom flere år, kommer befolkningen til gode i form av tilgjengelige og relevante tjenester. Som lokale møteplasser bidrar bibliotekene til leselyst, kunnskap, dannelse og refleksjon i befolkningen. Barn og unge er en viktig målgruppe for politikken på området, jf. både meldingsdel i Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk*

og Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge*.

Store deler av bevilgningen under kapitlet går til driften av Nasjonalbiblioteket, jf. post 01. Språkrådet og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek budsjetteres også på post 01. Under kapitlet gis det ellers tilskudd til språkorganisasjoner og andre særlige tiltak på språk- og bibliotekfeltet.

Mål og strategier for 2022

Følgende mål er lagt til grunn for bevilgningen under kapitlet:

- Nasjonalbiblioteket skal sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og arbeide for økt bruk av og interesse for samlingen.
- Nasjonalbiblioteket skal bidra til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.
- Nasjonalbiblioteket skal digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv, bibliotek og museer, og bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk.
- Det skal legges til rette for at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har god tilgang til litteratur og bibliotek tjenester.
- Språkrådet skal gjennom målrettede aktiviteter fremme norsk språks status og bruk på utsatte samfunnsområder.
- God tilgang for alle til et mangfoldig tilbud av norsk litteratur.

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket er en statlig virksomhet som har som oppgave å samle inn, registrere, bevare og gi tilgang til publisert materiale fra alle publiseringsplattformer, og som gjennom dette er en viktig kilde til kunnskap om Norge og norske forhold. Ved å tilgjengeliggjøre og formidle litteratur og kulturarv skal Nasjonalbiblioteket både være kilde til forskning, læring og språkutvikling og bidra til å skape identitet og tilhørighet. Nasjonalbiblioteket har status som forskningsinstitusjon. Språkbanken er en tjeneste i Nasjonalbiblioteket og inneholder digitale tekst- og taledata som danner grunnlaget for utvikling av språkteknologi på norsk. Nasjonalbiblioteket har om lag 500 årsverk og er lokalisert på Solli plass i Oslo og i Mo i Rana, der det meste av bibliotekets samlinger er oppbe-

vart. Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet er samlokalisert med Nasjonalbiblioteket på Solli plass. De tre virksomhetene har et utstrakt administrativt samarbeid.

Nasjonalbibliotekets samlinger øker i volum fra år til år, noe som gir utfordringer for lagringskapasitet og forsvarlig bevaring. For å møte utfordringene i årene framover bygges det nye sikkingsmagasiner i fjellet i Mo i Rana som etter planen skal ferdigstilles første halvår 2022. Magasinene skal romme arkiver for både Nasjonalbiblioteket og Arkivverket, og vil bidra til forsvarlig bevaring av samlingene. For nærmere omtale av byggeprosjektet i Mo i Rana, se kap. 322 Bygg og offentlige rom.

Gjennom et flerårig digitaliseringsprogram er nå en stor del av Nasjonalbibliotekets samling digitalisert og gjort søkbar på nett. Dette omfatter bl.a. alle historiske bokutgivelser på norsk, over 60 pst. av samtlige norske avisutgivelser og NRKs historiske radioarkiv. I tillegg omfatter det store mengder fotografi, filmer, plateinnspillinger og tidsskrift. I 2020 fikk Nasjonalbiblioteket en betydelig økning i budsjettet for å styrke satsingen på digitalisering og formidling, og satsingen ble utvidet til å gjelde kulturarvmateriale fra både arkiv, bibliotek og museer. Arbeidet med digitaliseringsprogrammet forsetter i 2022.

Nasjonalbiblioteket er statens utviklingsorgan for biblioteksektoren og skal bidra til utvikling og styrking av landets folke- og fagbibliotek. Driften av folkebibliotekene er en kommunal oppgave, mens universitetene og høyskolene har de største og viktigste fagbibliotekene. Nasjonalbiblioteket forvalter og tildeler prosjekt- og utviklingsmidler til folkebibliotekene og er hovedansvarlig for å følge opp Nasjonal bibliotekstrategi for perioden 2020 – 2024. Målet for strategien er å videreutvikle bibliotekene som relevante og viktige kunnskapsinstitusjoner som skal bidra til folkeopplysning og dannelses for befolkningen.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks (NLB) oppgave er å bidra til at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har samme tilgang til informasjon, litteratur og bibliotek tjenester som befolkningen for øvrig. Slik bidrar NLB til økt samfunnsmessig likestilling for en betydelig del av landets innbyggere. NLB har om lag 37 årsverk.

NLB produserer og låner ut bøker, tidsskrifter og aviser i tilgjengelige formater som lydbøker, tilrettelagte e-bøker og punktskrift. Tilbudet omfat-

ter allmenn litteratur for alle aldersgrupper samt studielitteratur for studenter ved universitet, høyskoler og fagskoler. Virksomheten er hjemlet i §§ 55, 56 og 56 a i åndsverkloven. Marrakechdirektivet og Marrakechtraktaten som er gjennomført i norsk rett i 2021, skal forenkle tilgangen til åndsverk for den avgrensede gruppen av personer som NLB betjener. NLB må tilpasse virksomheten til det nye regelverket. For øvrig arbeider NLB kontinuerlig med å effektivisere interne prosesser for å skape rom for utvikling av tjenester som oppleves som relevante og tilgjengelige av en sammensatt brukergruppe.

Samarbeid med og pådriverarbeid overfor andre relevante aktører har vist seg å være viktig for at NLBs målgruppe skal få et best mulig tilbud. NLB samarbeider med andre offentlige og private utgivere, opplærings- og utdanningssektoren, biblioteksektoren for øvrig samt flere internasjonale organisasjoner.

Språkrådet

Språkrådet er statens forvaltningsorgan for språk. Språkrådet skal arbeide for å styrke norsk språks status og bruk i samfunnet. Språkrådet har om lag 35 årsverk.

Stortinget vedtok 8. april 2021 en ny, helhetlig språklov, jf. Innst. 253 L (2020–2021) og Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språklova)*. Loven vil gjelde fra 1. januar 2022. En hovedoppgave for Språkrådet i årene som kommer er å bidra til at loven etterleves og at språkpolitikken blir fulgt opp som sektorovergripende politikkområde. Dette omfatter blant annet rådgiving, veiledning og tilsynsvirksomhet.

Språkrådet skal bidra til at norsk er et godt og velfungerende kultur- og bruksspråk, og har ansvar for å forvalte skriftspråknormalene for bokmål og nynorsk. Arbeidet med revisjon av *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*, i samarbeid med Universitetet i Bergen, fortsetter i 2022, jf. omtale under post 75. Revisjonsarbeidet skal sikre språkbrukerne tilgang til oppdatert og riktig informasjon om rettskriving.

Språkrådet har ansvar for å bidra til å verne og fremme norsk tegnspråk og de nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romani og romanes, som alle har lovfestet vern etter språkloven.

Budsjettforslag 2022

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskrift-

bibliotek og Språkrådet, foruten 5,6 mill. kroner til Statens kartverk for å ivareta forvaltningsoppgaver etter stedsnavnloven. Bevilgningen dekker dessuten enkelte utgifter i departementets regi.

I statsbudsjettet for 2021 ble bevilgningen på posten økt med 5,1 mill. kroner til drift og husleie i to måneder for Nasjonalbibliotekets nye sikringsmagasin i Mo i Rana. Bevilgningen på posten foreslås økt med ytterligere 26,2 mill. kroner for 2022 for å dekke helårsvirkningen av utgiftene til drift og husleie for magasinet.

Videre foreslås bevilgningen på posten økt med 5 mill. kroner for å dekke Nasjonalbibliotekets utgifter til husleie og drift av utvidede kontor- og formidlingslokaler i Oslo.

Nasjonalbiblioteket dekker i dag utgifter til leie og drift av lokaler som brukes av NORLA, Norsk barnebokinstitutt, Music Norway og Danse- og teatersentrum. Fra 2022 skal disse virksomhetene betale husleie og utgifter til drift av lokalene selv, jf. omtale under kap. 320, post 74 og kap. 326, post 80. Som følge av dette foreslås bevilgningen på posten redusert med 6,8 mill. kroner.

Tilskuddet til tidsskriftet Bok og bibliotek foreslås overført fra post 01 til post 80, og bevilgningen under post 01 er som følge av dette redusert med 1,8 mill. kroner.

Det foreslås en økning på 0,5 mill. kroner til Språkrådet til oppfølging av språkloven som trer i kraft 1. januar 2022, jf. Prop. 108 L (2019–2020) og Innst. 253 L (2020–2021).

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 11,5 mill. kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter på kap. 3326, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter midler til bl.a. utvikling og drift av infrastruktur og fellestjenester for folkebibliotekene. Departementet kan gi Nasjonalbiblioteket oppdrag knyttet til slik utvikling. Det er et stort behov i biblioteksektoren for sentral utvikling og tilrettelegging av infrastruktur og fellestjenester, som felles bibliotek-søk, nasjonalt autoritetsregister og bibliografiske data i riktig kvalitet. Eventuelle gavemidler som Nasjonalbiblioteket mottar til bestemte prosjekter, kan utgiftsføres på posten. Posten skal også dekke

utgifter til oppdragsvirksomhet i regi av Språkrådet og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek.

Bevilgningen foreslås videreført fra 2021. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter på kap. 3326, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen gjelder Nasjonalbibliotekets investeringer. Bevilgningen skal i hovedsak dekke oppgraderinger og utskiftninger av den tekniske infrastrukturen, inkludert digitalt sikringsmagasin og investeringer i forbindelse med utvidelsen av virksomheten i Mo i Rana.

Post 73 Språkorganisasjoner

På denne posten gis det tilskudd til språkorganisasjoner og andre språktiltak som støtter opp under arbeid med å verne og fremme blant annet bokmål, nynorsk, norsk tegnspråk og kvensk. Bevilgningsforslaget foreslås fordelt slik det framgår av vedlegg 4.

Med et samlet tilskudd på 9,3 mill. kroner til Nynorsk pressekontor i 2022 legges det til rette for ordinær drift, samt arbeidet med å ferdigstille et verktøy for automatisk oversettelse mellom bokmål og nynorsk som håndterer et bredt spekter av valgfrie normer i nynorsknormalen.

Av bevilgningen på posten er 1,4 mill. kroner budsjettert til søknadsbasert tilskuddsordning for innsamling og registrering av stedsnavn. Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i denne ordningen.

Tilskuddsordning for innsamling og registrering av stedsnavn

Mål

Formålet med ordningen er å bidra til å berge stedsnavn som viktige språklige kulturminner ved å gi støtte til lokalt innsamlingsarbeid.

Kriterier for tildeling

Det kan gis tilskudd til innsamling av kvenske, samiske, skogfinske og norske stedsnavn. Prosjekter som gjelder stedsnavn i Norge på romani, romanes eller norsk tegnspråk kan også få støtte. Innsamlingsarbeidet skal konsentreres til et klart avgrenset område for å sikre grundig innsamling.

Det er en forutsetning at innsamlede stedsnavn også blir registrert i en felles navnebase slik at de blir tilgjengelige for flest mulig. Fylkeskommunale, kommunale og private aktører, gjerne i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner, kan søke. Det stilles visse krav til prosjektledelse.

Oppfølging og kontroll

Språkrådet forvalter ordningen på vegne av Kulturdepartementet. Tilskuddsmottakere rapporterer til Språkrådet når tiltaket er avsluttet, eventuelt underveis dersom det er vesentlige avvik i premissene for tilskuddet.

Post 74 Det Norske Samlaget

Bevilgningen på posten skal gå til Det Norske Samlagets arbeid med å styrke nynorsk språk, litteratur og kultur gjennom å gi ut et bredt tilbud av bøker på nynorsk.

I bevilgningsforslaget på posten er det innarbeidet en økning på 1,2 mill. kroner i tilskudd til en nynorsk forfatterskole for etniske minoriteter i regi av Samlaget og Minotenk. Deres ambisjon er å styrke mangfoldet og dermed representativiteten i litteraturen og samfunnsdebatten gjennom å motivere og utvikle forfattere med minoritetsbakgrunn til å skrive nynorsk. Tiltaket er en del av departementets krafttak for mangfold.

Post 75 Tilskudd til ordboksarbeid

På denne posten gis det tilskudd til ordboksarbeid og arbeidet med utvikling og tilgjengeliggjøring av terminologi på norsk.

Av bevilgningen på posten foreslås 2 mill. kroner til Standard Norges arbeid med å oversette og tilgjengeliggjøre standarder til norsk.

Arbeidet med revisjon av *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* i regi av Språkrådet og Universitetet i Bergen foreslås videreført i 2022 med en avsetning på 6,2 mill. kroner på posten.

Tilskuddet til Universitetet i Bergens arbeid med digitalisering og utvikling av *Norsk Ordbok* videreføres med 2,1 mill. kroner. I tillegg videreføres 2 mill. kroner til det samlede ordboksarbeidet ved Universitetet i Bergen. Formålet med midlene er å styrke det samlede arbeidet med ordbøkene og å bidra til å sikre et vitenskapelig miljø for leksikografi. Det er en målsetting å få til en infrastruktur for norsk språk og et samvirke mellom ulike ordboksbaser.

Det foreslås å videreføre tilskuddet til *Det Norske Akademis ordbok* på 2,1 mill. kroner. Det vises

til omtale i Prop. 108 L (2019–2020), jf. Innst. 253 L (2020–2021), der departementet ber Universitetet i Bergen og Det Norske Akademi for Språk og Litteratur samarbeide om en plan for samordning av prosjektene.

Post 80 Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket

På denne posten gis det tilskudd til ulike bibliotek- og litteraturrelaterte tiltak.

Det foreslås å legge om forvaltningen av tiltak på posten, slik at forslag til tilskudd til det enkelte tiltak framgår av Prop. 1 S og dermed fastsettes av Stortinget. Nasjonalbiblioteket vil fortsatt ha ansvar for den administrative forvaltningen av tilskuddene. Dette omfatter mottak og vurdering av søknader, utbetaling av tilskudd samt oppfølging og kontroll. Endringen må ses i sammenheng med omleggingen av tilskuddsforvaltningen som ble gjort i forbindelse med statsbudsjettet for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Som oppfølging av språkmeldingen og barne- og ungdomskulturmeldingen er det foreslått å øke tilskuddet til Døves Media og Tegn.tv med 0,5 mill. kroner til hver av organisasjonene for å styrke kulturtilbudet på tegnspråk.

Utgifter til lokaler for Norsk barnebokinstitutt har hittil vært budsjettet over Nasjonalbibliotekets driftspost, kap. 326, post 01. Kulturdepartementet vil fra 2022 formalisere bruken av lokalene ved å inngå framleieavtale for disse. Tilskuddet til Norsk barnebokinstitutt foreslås derfor økt med 2,6 mill. kroner til dekning av leie og driftsutgifter for lokalene.

Tilskuddet til tidsskriftet Bok og bibliotek er flyttet fra post 01 til post 80, og bevilgningen under post 80 er som følge av dette økt med 1,7 mill. kroner.

Bevilgningsforslaget for 2022 foreslås fordelt slik det framgår av vedlegg 5. Oversikten viser også tiltak som fikk midler fra posten i 2021.

Rapport 2020

Rapporten omfatter biblioteksektoren, med særlig vekt på Nasjonalbiblioteket og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek. Rapporten omfatter også Språkrådets virksomhet. Enkelte nøkkeltall fra litteraturfeltet er tatt med, jf. ellers rapporteringen under kap. 320 og kap. 321. Departementets samlede vurdering er at virksomhetene har lyktes i å møte utfordringene som følge av covid-19-pandemien, og at målene for bevilgningene til språk-, lit-

teratur- og bibliotekformål er innfridd i 2020, jf. rapport nedenfor.

Bibliotek

Nasjonalbiblioteket

For Nasjonalbiblioteket gjaldt følgende mål i 2020:

- Bevilgningene skal bidra til at biblioteksektoren styrkes som aktiv formidler av kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.
- Nasjonalbiblioteket skal sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, arbeide aktivt for å gjøre samlingene og informasjon om disse tilgjengelig, samt bidra til utvikling av folkebiblioteksektoren og lokalhistoriefeltet.

Nasjonalbiblioteket har opprettholdt høy aktivitet og tilbudt et relevant og tilgjengelig tilbud til befolkningen gjennom pandemien. Antallet mennesker landet over som har brukt nettbiblioteket, og hørt eller sett formidling fra Nasjonalbiblioteket, har aldri vært så høyt som i 2020.

Ved å utvikle og utvide samlingen har Nasjonalbiblioteket i 2020 tatt vare på det publiserte materialet og gjort en større del av vår felles historie og kulturarv tilgjengelig for samtiden og ettertiden. Det pliktavleverte materialet blir bevart i egne magasiner, i både fysisk og digitalt format. Alt materialet er registrert og katalogisert for å gjøre det lett å finne igjen for bruk.

Pliktavleveringen av analogt (ikke-digitalt) materiale viser en svak nedgang for de fleste materialtypene i 2020 sammenlignet med nivået i 2019. Avleveringen av bøker, som i flere år har vært stabil, gikk ned med 6,4 pst. fra 2020 til 2019. Avleveringen av tidsskrift gikk ned med 2,8 pst. i samme periode.

I løpet av 2020 har Nasjonalbiblioteket digitalisert bl.a. 32 900 bøker, 13 000 tidsskrifthefter, 956 000 fotografier, 10 mill. sider arkivmateriale fra Arkiverket og 5,6 mill. avissider. Ved utgangen av året var om lag 60 pst. av alle aviser utgitt i Norge, digitalisert. Over 47 mill. avissider er digitalt tilgjengelig i norske bibliotek.

Satsingen på digitalisering av hele Norges kulturarv ble påbegynt i Nasjonalbiblioteket i 2020. Det store arbeidet med å digitalisere hele den dokumentbaserte kulturarven fra arkiv, bibliotek og museer (ABM-sektoren) landet over er en utvidelse av Nasjonalbibliotekets mandat, iverksatt fra 1. januar 2020. En omfattende rekrutterings- og opplæringsprosess og flere nye maskiner har gjort Nasjonalbiblioteket rustet til å begynne på

denne oppgaven. I statsbudsjettet for 2020 ble Nasjonalbiblioteket styrket med 70 nye arbeidsplasser i Mo i Rana som kompensasjon for tapte arbeidsplasser i forbindelse med avviklingen av NRKs lisensordning og nedleggningen av lisenskontoret samme sted.

I 2020 har samarbeidet med Arkivverket blitt utvidet, og med ABM-satsingen har Nasjonalbiblioteket nesten tredoblet digitaliseringen for Arkivverket. En viktig nyetablering i forbindelse med ABM-digitaliseringen er Rådgivende utvalg for kulturarvdigitalisering, som hadde sitt første møte i november 2020. Nasjonalbiblioteket har også etablert Senter for kulturarvdigitalisering for å ivareta dialogen med norske arkiv og museer.

Nasjonalbibliotekets hovedkanal for formidling av kulturarv til et bredt publikum er bygget rundt det digitale biblioteket nb.no og nettbasert formidling. Nettsidene til Nasjonalbiblioteket hadde 7,2 mill. besøk i 2020, en økning på 41 pst. fra året før. Antall avspillinger av Nasjonalbibliotekets podkaster og strømmetjenester var 473 300 i 2020, en økning på 256 pst. fra 2019. Totalt 25 607 personer besøkte arrangementer og utstillinger i Nasjonalbibliotekets lokaler i 2020, en nedgang på 39 pst. grunnet nedstenging i forbindelse med covid-19.

27. februar 2020 åpnet H.K.H. Kronprins Haakon Nasjonalbibliotekets utstilling *Opplyst. Glimt*

fra en kulturhistorie, som skal stå i 20 år. Den viser 30 objekter fra ulike historiske perioder. Utstillingen gir publikum en innføring i utviklingen av den norske offentligheten.

13. mars 2020 stengte alle landets bibliotek. Nasjonalbiblioteket fikk, i samarbeid med Utdanningsdirektoratet og opphavsrettsorganisasjonene, raskt på plass en avtale som sørget for et midlertidig utvidet digitalt bibliotektilbud for hele landet. Resultatet av denne avtalen var at 20 000 personer benyttet seg av nettbiblioteket hver eneste dag i den første perioden med nedstenging.

Nasjonalbiblioteket er med sine samlinger, sin fagkompetanse og sine publikumstjenester en viktig del av infrastrukturen for norsk forskning. I 2020 har Nasjonalbiblioteket deltatt i tolv forskningsprosjekter, hvorav ni med støtte fra Norges forskningsråd. Nasjonalbiblioteket har også bidratt med en rekke vitenskapelige artikler, fagskrifter og bøker.

I 2019 fikk Nasjonalbiblioteket 9,1 mill. kroner til utvikling av digitale språkressurser til bruk i språkteknologi på norsk. Midlene ble videreført i 2020. Satsingen på språkteknologi skjer i samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket og Språkrådet. I 2020 ble nye nettsider for språkbankens ressurskatalog lansert. Se også omtale under Språk nedenfor.

Tabell 4.15 Utvalgte produksjonstall fra digitaliseringsprogrammet

Materiale	Antall 2017	Antall 2018	Antall 2019	Antall 2020
Bøker (sider)	5,5 mill.	4,3 mill.	2,3 mill.	6,4 mill.
Tidsskrift (sider)	0,5 mill.	0,7 mill.	1,2 mill.	1,3 mill.
Aviser (sider)	4,6 mill.	6,2 mill.	4,7 mill.	5,6 mill.
Foto (antall fotografier)	287 000	410 000	502 000	956 000
Digitalisering for Arkivverket ¹	339 000 ²	4,5 mill.	2,3 mill.	10,2 mill. ³

¹ Folketellingskort, branntakstprotokoller og hovedregisterkort

² Oppstartsperiode oktober – desember

³ Branntakst- og andre protokoller, folkeregisterarkiv, hovedregisterkort og sammensatte arkiv

Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek

Hovedmålet for NLB i 2020 var å arbeide for at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har god tilgang til litteratur og bibliotekstjenester. NLB produserer og låner ut allmenn litteratur og studielitteratur i tilrettelagte formater. Utstrakt utviklingsvirksomhet, pådriverarbeid og samarbeid med

aktører i Norge og internasjonalt har dessuten vært viktig for måloppnåelsen.

NLBs tjenester til lånerne og det interne utviklingsarbeidet i virksomheten har i liten grad blitt påvirket av covid-19-pandemien. Innlesingsvirksomheten ble noe redusert på grunn av smitteverntiltak i NLBs innlesingsstudioer. Formidlingsaktiviteten på NLBs nettsider og i sosiale medier ble styrket under pandemien for å motvirke negative konsekvenser av sosial nedstenging.

I 2020 var det registrert vel 98 000 lånere i NLB, en økning på 21 pst. fra året før. Det samlede utlånet var på 1 163 405, en økning på vel 25 pst. fra 2019. Det er gjennomført flere tiltak for å utvikle tilbudet og stimulere unge lånere til å lese.

NLB har utviklet nye talesyntesestemmer på nynorsk og bokmål (dvs. programmer som gjør maskinlesbar tekst om til tale). Hele 98 pst. av NLBs pensumbøker blir produsert med talesyntese, noe som gir effektiv produksjon og kort leveringstid. De nye stemmene vil gi høyere kvalitet på produksjonene. Litteratur i e-bokformat, i hovedsak studielitteratur, er gjort tilgjengelig for alle lånere. Formatet gir leseren økt frihet til å velge om hun eller han vil lytte til boka, skifte fonter eller forstørre skriften, kombinere lytting og lesing eller lese punktskrift med en leselist.

Med en ekstra bevilgning fra Kunnskapsdepartementet på 2 mill. kroner har NLB i samarbeid med Høgskolen i Innlandet og OsloMet arbeidet med å kartlegge konsekvensene av å gi alle studenter med behov for tilrettelagt studielitteratur adgang til å få pensumet sitt produsert hos NLB. I dag er det bare studenter med sterkt nedsett syn som har denne muligheten.

NLB har fortsatt samarbeidet med Forleggerforeningen, Universell og Statped om universell utforming, og det er utarbeidet en veileder for universell utforming av digitale utgivelser. Målet er at flere av bøkene som gis ut, i utgangspunktet skal være tilgjengelige for alle.

En brukerundersøkelse fra 2020 viser at 70 pst. av lånerne låner folkebiblioteklitteratur. Lånerne uttrykker tilfredshet med tekniske løsninger for avspilling av bøker over nett, og 90 pst. er helt eller delvis fornøyde med serviceinnstillingen og hjelpen de får i kontakt med NLB.

Språk

Språkrådet

Hovedmålet for Språkrådet i 2020 var gjennom målrettede aktiviteter å fremme norsk språks status og bruk på utsatte samfunnsområder.

Det siste halvannet året har vist hvor viktig et godt språk og klar kommunikasjon er for god krisehåndtering, og Språkrådet har prioritert tiltak som sikrer at det offentlige kommuniserer godt og forståelig om pandemien og om smittevern. Språkrådet har omstilt driften under pandemien for å sikre god måloppnåelse.

Etterspørselen etter Språkrådets faglige råd er høy. Stadig flere finner svar på språkspørsmål i Språkrådets svarbase og språkhjelpsidene, som er

den mest brukte ressursen på Språkrådets nettsider. Samtidig øker antallet på direkte forespørsler.

Språkrådet skal bidra til at det sektorovergripende prinsippet i språkpolitikken blir ivaretatt. I 2020 har Språkrådet blant annet forberedt implementeringen og oppfølgingen av Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk*, der Språkrådet vil ha en nøkkelrolle. Språkrådet har i flere år arbeidet målrettet overfor universitets- og høyskolesektoren fordi sektoren har et særlig viktig ansvar for å ivareta og videreutvikle norsk fagspråk, og i 2020 har en sett flere gode initiativer i sektorens eget arbeid med norsk fagspråk. Langsiktig arbeid med terminologi har blant annet resultert i en styrking av Termportalen ved Universitetet i Bergen, en fornyet samarbeidsplan med Standard Norge, videreføring av begrepsarbeid i staten og et nytt e-læringskurs i terminologi.

Språkrådet og Nasjonalbiblioteket har fortsatt det strategiske og koordinerte samarbeidet om utviklingen av ressursene i språkbanken i Nasjonalbiblioteket, som legger grunnlag for utvikling av språkteknologi på norsk. Dette er langsiktig arbeid som legger til rette for digitalisering av samfunnet på en måte som bidrar til å sikre norsk som samfunnsbærende språk. Språkrådet har i samarbeid med Nasjonalbiblioteket og Digitaliseringsdirektoratet laget en veileder for deling av språkdata. Denne skal gjøre offentlige virksomheter i stand til å følge digitaliseringsrundskrivets krav om tilgjengeliggjøring og viderebruk av språkdata.

Språkrådet har i 2020 arbeidet for et bedre og klarere forvaltningsspråk, blant annet gjennom veiledning, utviklingsarbeid og rådgiving på klarspråkfeltet, og kurs i klarspråk og nynorsk. Ansvar for tilsyn med gjennomføringen av reglene om målbruk i offentlig tjeneste er delegert til Språkrådet. Et verktøy for automatisk innhøsting av målbruksdata ble ferdigstilt og skal forenkle rapporteringen for virksomhetene som er omfattet av målloven. Verktøyet gir Språkrådet mer nøyaktige tall for statsorganenes målveksling på nett. Målingen i 2020 er en nullpunktsmåling, og det vil foreligge sammenlignbare tall med målingen for 2021. Også i 2020 er det registrert flere brudd på målloven, blant annet gjelder dette studenter med nynorsk som hovedmål som ikke får eksamensoppgaver på valgt målform. Noen statsorgan har meldt fra om at de har måttet nedprioritere arbeidet med nynorsk under pandemien.

Språkrådet er stedsnavntjeneste for norske og kvenske stedsnavn, jf. § 13 i stedsnavnloven. Ny organisering av stedsnavnarbeidet i Språkrådet ble permanent fra 2020 og bidrar til en mer sam-

ordnet og effektiv saksbehandling. Språkrådet har i 2020 utviklet et e-læringskurs i stedsnavnarbeid for kommunetilsatte. Kurset skal bidra i kvalitets-sikring av saksbehandlingen på feltet.

Språkrådet forvalter skriftspråknormalene for bokmål og nynorsk og gjør dem kjent og tilgjengelig for folk, først og fremst gjennom *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*. Arbeidet med oppdatering av ordbøkene i samarbeid med Universitetet i Bergen har hatt god framdrift i 2020. Stadig flere tar i bruk nett- og appversjonene av ordbøkene. I nettversjonen var det 37,7 mill. oppslag i 2020, en økning på 12,5 pst.

I 2020 vedtok nettverket for språknemndene i Norden en ny strategi for perioden 2021–2024. Arbeidet ble satt i gang etter initiativ fra Språkrådet og skal bidra til å styrke det nordiske språksamarbeidet, nordisk språkfelleskap og språkforståelse.

Som oppfølging av ansvaret for å synliggjøre og styrke norsk tegnspråk og de nasjonale minoritetsspråkene, har Språkrådet gitt nasjonale og regionale myndigheter og andre instanser råd i flere større arbeider som berører disse språkene. På tegnspråksfeltet har Språkrådet arbeidet for å få økt dokumentasjon om språkmiljø og bruk av tegnspråk. Sikring av gode vilkår for norsk tegnspråk som opplæringspråk i skolen er et annet viktig innsatsområde. For øvrig har mye av språkstyrkingsarbeidet skjedd i samarbeid og nettverk med både språkbrukergruppene, universitets- og høyskolesektoren og skolesektoren.

Litteratur

Det norske bokmarkedet steg med 9 pst. til 5 406 mill. kroner i beregnet utsalgsverdi i 2020. Bransjestatistikken fra Den norske Forleggerforening for totalmarkedet viser at fysiske bøker fortsetter å falle i omsetning, mens lydbøker og e-bøker fortsetter å vokse. Det var totalt 6,6 mill. lyttinger i strømmetjenestene Storytel og Fabel i

2020. Skolebokmarkedet vokser med 31,2 pst., drevet av fagfornyelsen (innføringen av nye læreplaner for grunnskole og videregående fra høsten 2020). Allmenntil markedet vokser med 2,7 pst., etter flere år med fall i omsetning. Salget gjennom bokhandel, dagligvare og strømming øker, mens salg gjennom bokklubb fortsetter å falle. Forlagsomsetningen av lydbøker på fil vokser med 30 pst. til 220 mill. kroner drevet av strømming, mens lydbok i fysiske formater faller med hele 90 pst. og er nesten ikke-eksisterende. E-bøker for allmenntil markedet øker med 10 pst., selv om omsetningsnivået fortsatt er beskjedent med 55 mill. kroner i 2020.

Norge var hovedgjesteland på den internasjonale bokmessa i Frankfurt i 2019. NORLA – Senter for norsk litteratur i utlandet, organiserte gjestelandsprosjektet. NORLA benyttet gjestelandsstatusen som en arena for å få fram stemmer fra Norge og satse på leseglede, og som en talerstol for å fremme ytringsfrihet. Høsten 2020 evaluerte Samfunnsøkonomisk analyse, på oppdrag fra Kulturdepartementet, hvorvidt målene for satsingen Norge som gjesteland ved bokmessen i Frankfurt i 2019 ble nådd. Måloppnåelsen for gjestelandsatsingen ble vurdert som generelt god, men trolig noe lavere enn forventet når det gjelder aktiv deltagelse fra sentrale næringslivsaktører. Viktigst synes å være gjestelandsatsingens bidrag til profilering og relasjonsbygging, mens langsiktige effekter i form av eksport av norsk kunst og kultur synes mer usikre. Ifølge Samfunnsøkonomisk analyse er det utfordrende å holde på resultater fra denne type aktiviteter, og slik covid-19 utviklet seg i 2020 ble denne utfordringen forsterket.

NORLA har flere støtteordninger som skal stimulere til oversettelse av norske skjønn- og faglitterære verk. NORLA støttet oversettelse av 634 bøker til 48 språk i 2020, hvorav 456 skjønnlitterære titler, 178 sakprosatitler og 178 bøker for barn og unge.

Kap. 3326 Språk- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Ymse inntekter	25 632	21 565	22 015
02	Inntekter ved oppdrag	17 515	16 704	17 052
	Sum kap. 3326	43 147	38 269	39 067

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet, jf. kap. 326, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten omfatter oppdragsinntekter for Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet, samt gaver mv., jf. kap. 326, post 21.

Kap. 327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	80 708	79 691	76 856
21	Spesielle driftsutgifter			4 297
70	Utenlandske krigsgraver i Norge	3 690	3 795	3 975
71	Tilskudd til regionale pilegrimssentre	6 100	7 240	8 385
	Sum kap. 327	90 498	90 726	93 513

Innledning

Bevilgningene under kapitlet omfatter driftsutgiftene til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR), en statlig virksomhet som forvalter Nidarosdomen og Erkebispegården, og som har ansvaret for det statlige pilegrimsarbeidet. NDR skal ivareta det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidaros domkirke og sørge for at kirken og Erkebispegården er tilgjengelige og presenteres for publikum på en god måte. Restaureringen av domkirken ble påbegynt i 1869 og regnes som avsluttet i 2001. Det antikvariske arbeidet er likevel en kontinuerlig prosess.

NDRs virksomhet er knyttet til det overordnede kulturpolitiske målet om å verne og formidle kulturarven. Det innebærer blant annet å vekke interesse for og formidle kunnskap om kulturarven blant folk og gjøre den tilgjengelig for framtidige generasjoner. Bevilgningen bygger opp under flere øvrige kulturpolitiske mål, som målet om at kulturlivet skal fremme dannelse og kritisk refleksjon og samfunns målet som sier at kunst og kultur av ypperste kvalitet skal inspirere, samle og lære oss om oss selv og om verdenen.

Det gis også tilskudd til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge under kapitlet.

Mål og strategier for 2022

- Nidaros domkirke og Erkebispegården skal planmessig sikres, vedlikeholdes og restaureres basert på forskning og etter gjeldende internasjonale restaureringsprinsipper.

- Nidaros domkirke og Erkebispegårdens historie skal gjøres tilgjengelig og formidles til publikum. Formidlingen skal skape refleksjon og forståelse, ta i bruk moderne metoder og være tilpasset ulike målgrupper.
- Nidaros domkirkes restaureringsarbeider skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.
- Pilegrimsarbeidet skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim. Det skal ha en tydelig kirkelig forankring og samtidig være åpent og inkluderende for mennesker med ulike tro, kultur og tradisjon.
- Krigsgravene skal holdes i hevd og forvaltes med den verdighet deres egenart tilsier.

For å løse samfunnsoppdraget på en god måte også på lang sikt, er det viktig at den særskilte håndverkskompetansen innen de kulturhistoriske restaureringsfagene som er samlet i virksomheten, sikres for kommende år. NDR har derfor de siste årene bevisst satsset på lærlinger og kompetanseoverføring.

I tiden framover vil sikring av bygninger mot økt klimabelastning kreve oppmerksomhet. I tillegg vil arbeidet med restaureringen av korets nordre fasade, et prosjekt som vil pågå i over ti år, starte opp for fullt i 2022.

Videre vil arbeidet med oppfølging av vedtatt langtidsplan for pilegrimsarbeidet fortsette.

NDR vil ha fortsatt kontinuerlig fokus på økt egeninntjening og utvikling av digital formidling.

Budsjettforslag 2022

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene for Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR). Driftsutgiftene på posten er delvis finansiert gjennom salgs-, billett- og leieinntekter, jf. kap. 3327, post 01.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 450 000 kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

I bevilgningsforslaget er det innarbeidet 100 000 kroner til å dekke utgifter ved Krigsgravtjenesten.

Post 01 kan overskrides med samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3327, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved NDRs oppdragsvirksomhet. Bevilgningen på posten kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3327, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Utenlandske krigsgraver i Norge

Bevilgningen på posten er knyttet til at staten har ansvar for å forvalte og vedlikeholde 28 000 utenlandske krigsgraver i Norge.

Utgiftene til vedlikeholdet av krigsgravene dekkes av staten gjennom tilskudd til de lokale gravplassmyndighetene. I mange lokalsamfunn er krigsgravene viktige steder for minnemarkeringer og kunnskapsoverføring.

Posten kan også brukes til nødvendige utskiftingsbehov ved de norske krigsgravene i utlandet. Falstadsenteret får et fast tilskudd på om lag 480 000 kroner for registrering og formidling av dokumentasjon om krigsgravene, jf. nettstedet krigsgraver.no, som har informasjon om krigsgravlagte i Norge.

Post 71 Tilskudd til regionale pilegrimssentre

Posten dekker utgifter til tilskuddsordningen for regionale pilegrimssentre. Ordningen forvaltes av NDR.

NDRs styre har vedtatt en langtidsplan for pilegrimsarbeidet, der oppretting av regionale pilegrimssentre langs Kystpilegrimsleia er et viktig tiltak. Bevilgningen på posten foreslås økt med 1 mill. kroner for å legge til rette for dette arbeidet.

Mål for ordningen

Tilskuddsordningen for regionale pilegrimssentre skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim, og stimulere pilegrimsarbeidets fire arbeidsområder: miljø, næring, kirke og kultur.

Ordningen skal finansiere regionalt og lokalt arbeid som styrker pilegrimsarbeidet. Tilskuddene skal sikre koordinering av det operative pilegrimsarbeidet, og samtidig bidra til informasjonsflyt, markedsføring, gode samarbeidsrelasjoner og lokal forankring og eierskap til pilegrimsarbeidet.

Kriterier for tildeling

Målgruppe for tilskuddsmidlene er regionale pilegrimssentre og ledkontakter som gjennom skriftlig avtale med NDR har operativt og/eller koordinerende ansvar for pilegrimssatsingen i et definert geografisk område. Tilskuddet tildeles etter søknad med årsplan og budsjett. NDRs styre har vedtatt en langtidsplan for pilegrimsarbeidet, og NDR legger denne til grunn for veivalg og prioriteringer.

Oppfølging og kontroll

NDR forvalter ordningen på vegne av Kulturdepartementet. Tilskuddsmottakerne leverer årsrapport og regnskap til NDR. Det gjennomføres årlige møter med gjennomgang av årsrapport, evaluering av forrige sesong, samt planer og søknad for kommende sesong.

Rapport 2020

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider

Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningen til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR) i 2020:

- Nidarosdomen og Erkebispegården skal planmessig sikres, vedlikeholdes og restaureres basert på forskning og etter gjeldende internasjonale restaureringsprinsipper.
- Nidarosdomen og Erkebispegårdens historie skal gjøres tilgjengelig og formidles til publi-

kum. Formidlingen skal skape refleksjon og forståelse, ta i bruk moderne metoder og være tilpasset ulike målgrupper.

- Nidaros domkirkes restaureringsarbeider skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.
- Pilegrimsarbeidet skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim. Den skal ha en tydelig kirkelig forankring og samtidig være åpen og inkluderende for mennesker med ulik tro, kultur og tradisjon.

NDRs største og mest ressurskrevende oppgaver er knyttet til sikring, vedlikehold og restaurering av Nidaros domkirke og Erkebispegården. I 2020 ble ny innvendig belysning i Nidaros domkirke ferdigstilt og totalrehabiliteringen av Artilleribygget i Erkebispegården avsluttet. Arbeidet med restaurering av Kongeinngangen på domkirken, som ble påbegynt i 2010, er videreført med sikte på ferdigstillelse i 2021. For å sikre leveranser av riktig steinkvalitet til ulike behov er det arbeidet videre for å gjenåpne Grunnes-bruddet i Målselv i Troms. Videre er steinmaterialet og gipssamlingen i magasinet på Dora katalogisert og systematisert. Katalogiseringen vil bli tilgjengeliggjort gjennom samlingsforvaltningssystemet Primus (Digitalt Museum). I tillegg har arbeidet med å ferdigstille et planverk for målrettet formidlingsarbeid fram mot Norges 1000 års-jubileum i 2030 stått sentralt i 2020.

Formidlingen av Nidarosdomen og Erkebispegården som levende kulturminner og kirkelige byggverk ble preget av covid-19-pandemien. Mens antall besøkende til Nidarosdomen og Erkebispegården i 2019 var på 434 704, var antallet i 2020 på 177 114. Med unntak av Riksregalieutstillingen, som har vært stengt hele året, har øvrige publikumsanlegg vært åpne bortsett fra i perioden med nasjonal nedstengning. Nedgangen i antall besøkende skyldes i hovedsak få utenlandske besøk. For å møte situasjonen ble det raskt utarbeidet tiltak rettet mot et norskt publikum, særlig familier. Blant annet gjaldt dette konseptet «Sommer i Borggården», en festival med mer enn 500 programposter over 24 dager. Resultatet ble et vellykket samarbeid mellom NDR og lokalt kultur- og næringsliv, og et tilbud som ble godt mottatt av besøkende. Tiltakene bidro til at antall besøkende i fellesferieukene var om lag det samme i 2020 som i 2019.

NDR er et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein, og

har også i 2020 utført eksterne oppdrag, blant annet glassarbeider til Aurskog kirke og Stavanger domkirke. Omfanget av eksterne oppdrag har imidlertid vært mindre i 2020 enn tidligere år. NDR har også en overordnet oppgave i å holde ved like og føre videre unike håndverkstradisjoner, og å utvikle disse. Innskriving på UNESCOs fortegnelse over gode vernepraksiser for immateriell kulturarv, sammen med bygghytter i Frankrike, Tyskland, Sveits og Østerrike i 2020, er en anerkjennelse av arbeidet. Innskrivingen bidrar også til å løfte fram den særskilte håndverkskompetansen innen de kulturhistoriske restaureringsfagene som er samlet i NDR.

Innen pilegrimsarbeidet har NDR jobbet med videreutvikling av infrastruktur gjennom Servicebu-prosjektet som forventes ferdigstilt i 2021. De fire planlagte regionale sentrene langs Kystpilegrimsleia, Avaldsnes, Bergen, Selje og Smøla, er etablert med prøvedrift i 2020, finansiert av kommunale og fylkeskommunale midler. Bruken av pilegrimsledene, som har økt jevnt over flere år, falt betydelig i 2020, noe som antas å ha sin grunn i covid-19-pandemien.

Det er departementets vurdering at måloppnåelsen i 2020 har vært tilfredsstillende.

Utenlandske krigsgraver i Norge

Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningen i 2020:

- Krigsgravene skal holdes i hevd og forvaltes med den verdighet som deres egenart tilsier.

Departementet gjennomfører inspeksjonsreiser til krigsgravplassene i Norge. Fra inspeksjonene rapporteres det om et jevnt over godt vedlikehold. Norske krigsgraver i utlandet blir vedlikeholdt og ivaretatt etter avtale med Commonwealth War Graves Commission. Det store flertallet av krigsgraver i Norge er lokalisert i Oslo, Bergen, Trondheim, Narvik, Alstahaug og Saltdal. De lokale gravplassmyndighetene rapporterer årlig til departementet om virksomheten.

I 2020 var tilskuddet til kirkelige fellesråd og kommuner for vedlikehold av krigsgraver på 3 mill. kroner. I 2020 ble det gjennomført navnerking av de sovjetiske krigsgravene på Vestre gravlund i Oslo, og gjennomført forberedelser til navnerking ved Jørstadmoen krigsgravplass ved Fåberg utenfor Lillehammer, samt i Gjøvik, Kristiansund N, Orkdal, Sande i Vestfold og Sunndal. Det ble gjennomført restaurerings- eller vedlikeholdsprosjekter i Beisfjord, Elverum, Grong,

Harstad, Mo i Rana, Mosjøen, Oslo, Tjøme og Trondheim.

Det er departementets vurdering at måloppnåelsen i 2020 har vært tilfredsstillende.

Kap. 3327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Ymse inntekter	18 294	31 508	32 165
02	Inntekter ved oppdrag	4 297	4 209	4 297
	Sum kap. 3327	22 591	35 717	36 462

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak salgs-, billett- og leieinntekter knyttet til Nidarosdomen og anleggene i Erkebispegården, jf. kap. 327, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten omfatter oppdragsinntekter for Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, samt gaver mv., jf. kap. 327, post 21.

Kap. 328 Museer m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
70	Det nasjonale museumsnettverket	2 195 085	2 285 920	2 266 555
78	Andre museums- og kulturverntiltak	180 980	79 000	83 380
	Sum kap. 328	2 376 065	2 364 920	2 349 935

Innledning

Bevilgningene til museer og andre museums- og kulturverntiltak bygger opp under de nasjonale målene om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av ypperste kvalitet, å fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse, å tilby møteplasser og bygge fellesskap, samt å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv.

Regjeringen la våren 2021 fram en ny museumsmelding, Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*, som viser retningen for museumspolitikken framover, forankret i de overordnede kulturpolitiske målene. Museumsmeldingen ble behandlet i Stortinget 7. juni 2021, jf. Innst. 573 S (2020–2021). Meldingen beskriver regjeringens museumspolitik i et generasjonsperspektiv, fram mot 2050. Den løfter fram museer som relevante samfunnsinstitusjoner som bidrar til å sikre infrastrukturen for demo-

krati og frie ytringer. Det legges vekt på at museer må være oppdaterte og aktuelle i hva de samler på, hvordan de formidler kunnskap og hvordan de samhandler med omverden. Meldingen framhever museenes rolle som kunnskapsinstitusjoner med høy tillit og som viktige arenaer for troverdig kunnskapsformidling.

Kapitlet omfatter årlige driftstilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket samt driftstilskudd til tre store seilskuter som er i aktiv drift som flytende kulturminner. I tillegg omfatter bevilgningen midler til andre museums- og kulturverntiltak.

Mål og strategier for 2022

Regjeringen ønsker at museumssektoren på best mulig faglig grunnlag er offensivt rettet mot sine omgivelser og profesjonell i sine arbeidsformer og faglige prioriteringer.

Målene for bevilgningene til museer og andre kulturverntiltak er å legge til rette for institusjonenes videre utvikling gjennom:

- solid kunnskapsproduksjon
- relevant formidling
- helhetlig samlingsutvikling
- trygg ivaretagelse
- aktiv samhandling

Regjeringen legger til grunn at museene selv er sentrale aktører i sin utvikling. Profesjonell og solid drift er avgjørende for å få dette til. Trygg økonomi- og ressursstyring, systematiske prioriteringer, godt planverk, god digital kompetanse og effektiv bruk av digitale verktøy, god museumsfaglig kompetanse og godt samspill med andre aktører vil framover være viktige styringsparametere for museumspolitikken. Det er også avgjørende at museene aktivt søker partnerskap som legger grunnlag for solid økonomi forankret i ulike finansieringskilder.

Under kapitlet bevilges det midler til en rekke museer og andre museums- og kulturverntiltak som i ulik grad bidrar til å nå målene innenfor dette området. Institusjonene og tiltakene definerer selv målene for sin virksomhet innenfor rammene av de overordnede målene.

Konsekvenser av covid-19

Som følge av smitteverntiltakene under covid-19 har mange museer, på lik linje med andre kulturinstitusjoner, måttet holde stengt eller redusert sin publikumsrettede aktivitet. Kulturdepartementet har i flere runder gjennom pandemien gitt ekstra støtte til museer dels for å kompensere inntektsbortfallet og dels for å stimulere til aktivitet. Midlene har bl.a. bidratt til økt digitalt tilbud og sikret at institusjonene kunne opprettholde aktivitet.

Erfaringene fra denne perioden er verdifulle bl.a. i arbeidet med videreutvikling av digitale formidlingstilbud og arbeidet med nye målgrupper. Flere museer i Norge har rettet seg mer mot nærområdet og lokalsamfunnet, noe som er relevant for å styrke museer som inkluderende fellesarenaer. Erfaringer viser videre at flere museer har under pandemien intensivert arbeidet med både samlingsforvaltning, bygningsvern og har startet viktige samtidokumentasjonsprosjekter.

Kulturdepartementet har gjennom pandemien opplevd en svært profesjonell og kompetent sektor på mange områder. Museumssektoren har vist gode evner til å manøvrere i et ukjent terreng. Sektoren har vist kreativitet, testet ut nye formid-

lingsformer og omprioritert ressurser for å løse oppgaver på beste måte. Kulturdepartementet vil sette i gang en undersøkelse av covid-19-pandemiens effekter på museumssektoren for å fange opp de ulike erfaringene som er gjort i denne perioden blant annet når det gjelder økonomi, digitalisering og formidling. Undersøkelsen vil settes i gang når pandemien har lagt seg og museene er tilbake i tilnærmet normal drift.

Museum

Det viktigste statlige virkemidlet på området er tilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket, som er et resultat av museumsreformen iverksatt i 2001. I 2022 omfatter Det nasjonale museumsnettverket 61 institusjoner. Målene med reformen har vært å profesjonalisere driften og styrke fagmiljøene ved de museene som mottar fast driftstilskudd fra Kulturdepartementet, ved å bygge større museumsenheter.

Resultatene av museumsreformen er ulike i ulike regioner og institusjoner. I enkelte deler av landet er det ønskelig å få iverksatt ytterligere konsolideringer for å oppnå mer bærekraftige institusjoner, men i store deler av landet er målet med museumsreformen langt på vei innfridd organisatorisk. Gjennom strukturelle grep og styrket økonomi har staten bidratt til å bygge opp en mer profesjonell og organisatorisk robust museumssektor som er i stand til å foreta gode faglige prioriteringer og ha sterke fagmiljøer. Departementet legger til grunn at det i alle regioner og institusjoner i det nasjonale museumsnettverket i dag er bedre forutsetninger for videre museumsfaglig utvikling enn før museumsreformens tid.

Museene i Det nasjonale museumsnettverket kan sies å være kjernen i Kulturdepartementets museumspolitikk. Dels handler dette om at disse museene systematisk har blitt styrket gjennom økte bevilgninger og faglig utvikling som følge av museumsreformen. Dels handler det om at det er disse museene det er samlet mest systematisk kunnskap om. Disse museene kan derfor sies å ha et særlig godt utgangspunkt for å være ledende i den videre utviklingen av sektoren. Samtidig er det viktig framover å bygge sterkere faglige bruer mellom disse museene og museer under andre departementer og forvaltningsstrukturer.

Museer er sentrale aktører i den grunnleggende infrastrukturen for demokrati og frie ytringer. Regjeringen mener at det også framover er dette som først og fremst legitimerer at det offentlige engasjerer seg for museumssektoren. I dette er det særlig viktig å sikre mangfold og represen-

tativitet. Regjeringen mener at den videre utviklingen av museumssektoren vil være preget av noen store grunnleggende utviklingstrekk. Globalisering og digitalisering endrer både tilgang og samspill med omverden. Klimautfordringer og arbeidet for en bærekraftig framtid vil prege alle deler av samfunnsutviklingen.

Den digitale utviklingen vil også framover prege museumshverdagen og kreve økt digital forståelse og kompetanse i museer. Den teknologiske utviklingen fordrer gode løsninger for raskt å kunne tilpasse seg nye forventninger. Digitalisering har så langt gjerne handlet om registrering og formidling for museenes del. Framover vil det også være nødvendig å øke den digitale forretningsforståelsen og kompetansen til å håndtere spørsmål knyttet til rettigheter og eierskap til digitalt materiale. Ikke minst er dette sentralt i møte med de store, globale aktørene for publisering og deling. Det ligger også et stort formidlingspotensial i digitale plattformer og digital teknologi. Museer skal framover ha økt fokus på dette området.

Museer er kunnskapsinstitusjoner i bred forstand. De er steder for læring og videreformidling av kunnskap for et bredt sammensatt publikum. Å få mer innsikt og forståelse er en av de viktigste motivasjonene brukere har for å gå på museum. Solid kunnskapsproduksjon er en viktig forutsetning for utvikling av relevante formidlingstilbud. Museer skal framover ha en enda tydeligere rolle som kunnskapsinstitusjoner knyttet til forskning, immateriell kulturarv, kulturelt samspill og kritiske perspektiver.

Formidling av kunnskap til ulike brukergrupper er en av de viktigste oppgavene for museer. I dette er det viktig at formidlingen oppleves relevant og interessant for de ulike brukerne av museer. Formidling ved museer handler både om budskap som museer deler med sitt publikum, og samspill og dialog med sine brukere. Den fysiske og den digitale formidlingen må utfylle hverandre på måter som styrker museumsformidlingen i stort. Museer gir barn og unge unike lærings erfaringer. Det er viktig at museene videreutvikler sin posisjon som læringsarenaer i bred betydning, og at det skjer i samspill med forskning om læringsprosesser i museer og i tett dialog med skoleverket.

Museer forvalter store samlinger av gjenstander, bygninger, foto, arkiv m.m. Museenes samlinger er grunnlaget for alt arbeid museer gjør både når det gjelder kunnskapsutvikling og formidling. Utfordringen for museer ligger i å være faglig oppdaterte og oppmerksomme på tendenser som

medvirker til at kulturuttrykk enten kan dominere eller være marginalisert. Det er viktig at museer gjennom ulike samarbeidsformer bidrar til en mer koordinert og helhetlig samlingsutvikling. Målet er at samlingsarbeidet er dekkende og balansert med tanke på mangfold og representativitet både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Å ta vare på gjenstandssamlinger i museer krever gode oppbevaringsforhold og tilstrekkelig grad av sikring. Trygg ivaretagelse av samlinger må ses i sammenheng med helhetlig samlingsutvikling. En viktig oppgave for museer er også å ta vare på den immaterielle delen av kulturarven gjennom å legge til rette for at håndverkstradisjoner og kulturuttrykk blir ivaretatt gjennom aktiv bruk.

Samarbeid utover egen institusjon har lenge vært en viktig del av museenes arbeidsform. Det er viktig at museene framover legger vekt på sin rolle som en samhandlende aktør på tvers av fagfelt, institusjoner, brukergrupper og interessenter.

Samspeillet mellom museer og de frivillige er også en verdifull ressurs som må tas vare på framover. Frivillig innsats står sterkt i Norge. Høy frivillig deltakelse er avgjørende for den tilliten vi har i samfunnet vårt, en tillit som også museer er med på å forvalte. Frivillig innsats medvirker til å sikre felles kulturarv og er avgjørende for mye av virksomheten i museer. Det er lagt ned flere hundre årsverk med frivillig innsats ved museer. Museenes samarbeid med de frivillige er en viktig del av museumsarbeidet. Lokal forankring, større aktivitet og kunnskapsdeling er sentrale gevinster av slikt samarbeid. Dette må videreutvikles i takt med endringer i både de frivillige sine interesser og samfunnsutviklingen ellers. Departementet ønsker å styrke forskning og kunnskapsarbeid om museer og de frivillige i tiden som kommer.

Skværriggerne

Kulturdepartementet gir årlig driftstilskudd til tre store seilskuter som er i aktiv drift som flytende kulturminner. Det gjelder barken Statsraad Lehmkuhl og fullriggerne SS Sørlandet og Sk/S Christian Radich, som har hjemmehavn i henholdsvis Bergen, Kristiansand og Oslo. Disse tre skværriggerne ble bygd som skoleskip i første halvdel av 1900-tallet for opplæring av sjøfolk.

Nasjonalmuseet

Nasjonalmuseet er landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forskning og

formidling av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur.

Den nye museumsbygningen på Vestbanen i Oslo er nå ferdig og museet arbeider med å flytte inn samlingene og montere den nye, faste samlingsutstillingen. Åpningsdatoen er fastsatt til 11. juni 2022. Det nye museet blir Nordens største kunstmuseum med 90 utstillingsrom. Den store lyshallen på hele 2 400 kvm. skal brukes til skiftende utstillinger. Dette vil gi helt nye muligheter for formidling av et bredt spekter av visuelle kunstuttrykk. Samtidig etablerer bygget helt nye rammer for optimal bevaring av nasjonale kunstskatter.

Ideen om Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design ble lansert i St.meld. nr. 22 (1999–2000) *Kjelder til kunnskap og oppleving*; ABM-meldingen. Stortinget sluttet seg til dette, og Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst ble opprettet av staten ved Kultur- og kirke departementet 1. juli 2003. Virksomhetene ved de tidligere institusjonene Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst, Kunstindustrimuseet i Oslo og Norsk Arkitekturmuseum inngikk i det nye museet. Fra 1. juli 2005 ble Riksutstillingsens virksomhet innlemmet i Nasjonalmuseet, og i 2014 fikk museet forvaltningsansvaret for Villa Stenersen.

Stortinget besluttet i 2013 å reise et nytt bygg for Nasjonalmuseet på Vestbanen i Oslo, jf. Prop. 108 S (2012–2013) *Nybygg for Nasjonalmuseet på Vestbanen* og Innst. 337 S (2012–2013). Målet med nybygget er å skape et vitalt, nasjonalt forsknings- og formidlingscenter for de visuelle kunstartene. Museet skal være en nyskapende møteplass der et bredt sammensatt publikum skal oppleve og få kunnskap om de visuelle kunstartene, og nybygget skal markere Nasjonalmuseet som en utstillings- og formidlingsarena på internasjonalt nivå.

Nasjonalmuseet flytter sin tidligere virksomhet fra Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst og Kunstindustrimuseet til nybygget på Vestbanen. I tillegg avvikles de verkstedsfasilitetene som Nasjonalmuseet har disponert til nå, samt det aller meste av eksterne magasiner.

Ordning for forsikring av kunst- og kultur-
gjenstander

Ved Stortingets behandling av Innst. 14 S (2019–2020), jf. Prop. 1 S (2019–2020), ble det vedtatt å erstatte den statlige forsikringsordningen for innlånt kunst fra utlandet slik at staten fra 2021 gikk over til å dekke visningsinstitusjonenes utgifter til kommersiell forsikring i stedet for å stille statlig fullgarantiforsikring for innlånte verk. Ordningen

administreres av Norsk kulturråd. Kulturdepartementet har fastsatt retningslinjer som angir vilkår for gjennomføring, samt ordningens omfang og avgrensning.

I forslaget til bevilgning på kap. 328, post 78 er det ført opp midler til denne ordningen.

Budsjettforslag 2022

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen på denne posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket. I 2022 omfatter museumsnettverket 61 enheter.

Bevilgningen på posten for 2021 inkluderer det ekstraordinære covid-19-tilskuddet på 59,8 mill. kroner til institusjonene for første halvår 2021. Bevilgningen for 2022 foreslås redusert tilsvarende.

I Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid* har regjeringen pekt på særskilte museumssatsinger knyttet til løft for kystkultur. På bakgrunn av dette foreslås det 6 mill. kroner i økte midler til enkelte museer som forvalter og formidler ulike sider av kystkulturhistorien. Det foreslås økte midler til Vest-Agder-museet knyttet til leie og drift av nytt magasin. Det foreslås videre økte midler til Haugalandmuseum og Sunnhordland museum for å legge til rette for faglig styrking av disse institusjonene og bidra til økt samarbeid mellom disse. Det foreslås en økning til Nordmøre museum knyttet til utvikling av Geitbåtmuseet som kompetansesenter for tradisjonsbåter og handlingsbåren kunnskap i nyrenoverte lokaler.

Museumsmeldingen vektlegger også kunst i nord som et viktig område med behov for et løft i årene som kommer. På bakgrunn av dette foreslås det 3 mill. kroner til Nordnorsk Kunstmuseum til styrking av virksomheten i Tromsø, blant annet knyttet til utvidelse av magasinkapasiteten. Det foreslås videre 3 mill. kroner til etablering av en ny avdeling av Nordnorsk Kunstmuseum i Bodø. Departementet har en forventning om regional og lokal medfinansiering av museets nye avdeling i Bodø.

Museumsmeldingen understreker museumssektoren som samhandlende sektor og peker på at utvikling skjer gjennom økt samarbeid og deling av kompetanse og ressurser. På bakgrunn av dette foreslås det 1 mill. kroner til IRMAS – Interregionalt marinarkeologisk samarbeid mellom Museum Stavanger, Norsk Folkemuseum og Museum Vest.

Det foreslås videre å øke bevilgningen til KODE Kunstmuseer og komponisthjem med

15 mill. kroner knyttet til rehabilitering av Ole Bulls villa Lysøen med bakgrunn i Prop. 195 S (2020–2021) og tilhørende Innst. 600 S (2020–

2021). Økt tilskudd til Ole Bulls villa Lysøen er i tråd med satsing i museumsmeldingen knyttet til ivaretagelse av bygningsarven ved museene.

Tabell 4.16 Fordeling av bevilgningen på kap. 328, post 70, årsverk og besøkstall, sortert etter fylke

Museum	(i 1 000 kr)			
	Årsverk ¹ 2020	Besøk 2020	Bevilget 2021 ²	Forslag 2022
Blaafarveværket	26	90 843	10 790	11 005
Buskerudmuseet	61	40 498	25 030	24 135
Drammens museum for kunst og kulturhistorie	13	19 117	8 650	8 620
Galleri F15	15	19 223	13 590	13 610
Henie Onstad Kunstsenter	21	56 352	14 110	14 390
MiA – Museene i Akershus	100	108 291	31 895	31 125
Norsk Bergverksmuseum	18	11 615	18 770	17 900
Østfoldmuseene	60	92 871	31 760	31 960
Nasjonalmuseet	227	61 996 ³	881 370	881 370
Norsk Folkemuseum	201	193 427	178 770	182 345
Norsk Teknisk Museum	65	108 373	38 705	34 785
Oslo Museum	38	22 295	15 370	15 360
Anno museum	130	99 730	71 175	69 655
Gudbrandsdalsmusea	14	66 484	5 080	5 085
Lillehammer museum	93	110 027	79 900	78 010
Mjøsmuseet	33	27 267	10 240	10 320
Randsfjordmuseet	20	16 136	8 700	8 760
Valdresmusea	20	21 174	12 345	12 315
Norsk Industrierbeidermuseum	39	77 263	21 735	20 875
Preus museum	14	13 775	14 685	14 875
Telemark Museum	38	35 593	17 450	16 465
Vest-Telemark museum	19	28 544	8 220	7 590
Vestfoldmuseene	77	108 151	41 485	40 675
Aust-Agder museum og arkiv	56	41 660	23 955	24 080
Næs Jernverksmuseum	6	11 451	2 770	2 705
Sørlandets Kunstmuseum	33	21 837	12 855	12 745
Vest-Agder-museet	63	59 441	30 320	32 680
Dalane folkemuseum	16	37 430	3 995	4 010
Haugalandmuseet	20	21 352	6 205	7 195
Jærmuseet	70	139 996	22 755	21 425

Tabell 4.16 Fordeling av bevilgningen på kap. 328, post 70, årsverk og besøkstall, sortert etter fylke

Museum	(i 1 000 kr)			
	Årsverk ¹ 2020	Besøk 2020	Bevilget 2021 ²	Forslag 2022
Museum Stavanger	53	79 289	25 190	24 830
Ryfylkemuseet	17	10 313	6 540	6 595
Baroniet Rosendal	12	46 700	2 060	2 100
Bymuseet i Bergen	58	44 034	20 935	19 705
Hardanger og Voss museum	59	24 299	12 930	12 495
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	64	73 968	51 295	46 645
Kraftmuseet	16	15 178	7 405	7 430
Musea i Sogn og Fjordane	63	26 590	41 420	41 310 ⁴
Museum Vest	60	65 903	21 675	19 965
Museumssenteret i Hordaland	40	9 578	13 280	12 985
Sunnhordland Museum	9	42 351	3 435	4 465
Viti (tidl. Musea på Sunnmøre)	48	54 947	25 900	25 100
Nordmøre museum	34	41 071	8 650	9 620
Nynorsk kultursentrum	26	12 183	23 570	23 425
Romsdalsmuseet	28	61 419	10 830	9 915
Museene i Sør-Trøndelag	199	193 221	139 945	136 595
Museet Midt	38	44 124	14 650	13 995
Stiklestad Nasjonale Kultursenter	50	83 625	30 460	29 395
Helgeland Museum	35	48 881	19 535	19 315
Museum Nord	76	106 604	23 805	24 280
Nordlandsmuseet	54	61 678	20 780	19 280
Norsk Luftfartsmuseum	29	26 600	14 350	14 740
Midt-Troms Museum	25	12 205	4 900	4 940
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	25	15 905	6 695	6 310
Nord-Troms Museum	9	3 649	4 740	4 805
Nordnorsk Kunstmuseum	17	9 937	26 670	32 930
Perspektivet Museum	8	23 198	3 895	3 920
Sør-Troms Museum	29	21 174	13 080	12 270
Varanger museum	23	33 907	15 220	15 075
Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum	28	26 344	5 925	4 015
Svalbard museum	3	12 308	3 475	2 035
Sum	2 841	3 093 395	2 285 920	2 266 555

- ¹ Årsverk inkluderer også frivillige årsverk.
- ² Bevilgningen for 2021 inkluderer det ekstraordinære covid-19-tilskuddet på 59,8 mill. kroner til institusjonene for første halvår 2021. Nasjonalmuseet, Norsk Folkemuseum, Henie Onstad Kunstsenter, Blaafarveværket, Baroniet Rosendal, Norsk Luftfartsmuseum, Museum Nord mottok ikke covid-19-tilskudd over denne posten. Bortsett fra Nasjonalmuseet mottok disse institusjonene ekstraordinært covid-19-tilskudd fra kap. 325, post 77.
- ³ Museet hadde et totalt besøk på 61 996 i 2020. Besøkstallet gjenspeiler museumsstatistikken og er fratrukket besøkende i andre museer, hvor vandreutstillingen i regi av Nasjonalmuseet har vært vist i løpet av 2020. Dette er nødvendig for å unngå dobbelttallrapportering av utstillinger på turné. Hovedårsaken til nedgangen i besøkstallet de siste årene er stenging av museets største visningssteder grunnet flyttingen til Vestbanen: Kunstindustrimuseet (2016), Museet for samtidskunst (2017) og Nasjonalgalleriet (januar 2019), samt situasjonen med Covid-19.
- ⁴ Tilskuddet til Jacob Sande-senteret på 1 mill. kroner kanaliseres via Musea i Sogn og Fjordane og inngår i forslag til museets samlede tilskudd for 2022.

Post 78 Andre museums- og kulturverntiltak

Bevilgningen skal dekke tilskudd til ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2022 på posten, framgår av tabell 4.17 nedenfor.

I Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid* har regjeringen pekt ut forskning

som ett av flere viktige satsingsområder i årene som kommer. Museumssektoren er en forskende sektor og det er viktig at kulturarvsmaterialet som museer forvalter blir forsket på slik at kunnskap ikke går tapt. Det foreslås å øke bevilgningen med 5 mill. kroner til stipendiatstillinger til museumsforskning. Midlene skal forvaltes av Forskningsrådet.

Tabell 4.17 Oversikt over fordeling av bevilgning på kap. 328, post 78

	(i 1000 kr)	
	2021 ¹	2022
Astrup Fearnley Museet	1 125	1 150
Det Internasjonale Barnekunstmuseet	4 835	4 820
Håndverksutdanning – samarbeid med KD og KLD	2 355	2 405
Ishavsmuseet Aarvak	1 000	1 020
Jødisk Museum i Oslo	7 430	7 515
Jødisk Museum Trondheim	2 540	2 555
Kistefos-museet	1 125	1 150
Norsk Skogfinsk Museum	3 195	3 260
Samiske gjenstander ved tyske museer	2 000	2 040
Skibladner	2 750	2 805
Fullriggeren Sørlandet	12 825	13 085
Skoleskipet Christian Radich	11 150	11 375
Statsraad Lehmkuhl	16 600	16 930
Årets norske museum	70	70
Forsikringsordning – innlånt kunst	10 000	8 200
Forskningsmidler/stipendiater	0	5 000
	79 000	83 380

¹ Bevilgningen på posten for 2021 inkluderer det ekstraordinære covid-19-tilskuddet til Det Internasjonale Barnekunstmuseet, Jødisk museum i Oslo og Jødisk Museum Trondheim. Det samlede covid-19-tilskuddet til disse institusjonene utgjør kr 210 000. For 2022 er bevilgningen redusert tilsvarende.

Rapport 2020

Rapporten omfatter museene under kap. 328.

Målene for bevilgningene til museer og visuell kunst for 2020 var å legge til rette for at

- museene er aktuelle og profesjonelle og utøver en aktiv samfunnsrolle
- museene formidler kunnskap og opplevelse
- museenes samlinger sikres og bevares best mulig samt gjøres tilgjengelige
- museene forestår forskning og utvikler ny kunnskap
- visuelle kunstuttrykk skapes, formidles og blir etterspurt

Museene er ulike både når det gjelder størrelse og bredde i forvaltningsansvar, og har ulik grad av statlig finansiering. Med grunnlag i de overordnede målene for bevilgningene definerer museene selv konkrete mål for sin virksomhet, og samlet bidrar institusjonene til å nå de overordnede målene for sektoren.

Rapporten bygger på innsendte rapporter og statistikk fra museene² på Kulturdepartementets budsjett. Selv om 2020 ble et år preget av usikkerhet og endringer knyttet til koronapandemien, viser rapporteringen at museene har arbeidet i samsvar med målene og de faglige forventningene som kan stilles til profesjonell museumsdrift. Tall for hele museumssektoren blir publisert av Statistisk sentralbyrå og Norsk kulturråd.

Det nasjonale museumsnettverket

Covid-19-pandemien medførte at museenes publikumsrelaterte aktivitet var sterkt redusert i forhold til et normalår. Planer ble endret og formidling ble gjennomført på nye måter, bl.a. digitalt. Selv om andre deler av museenes ansvarsområder ikke har vært påvirket i like stor grad, har arbeidet med smittevern og strategier for å etterleve nasjonale og lokale regler og restriksjoner krevd mye tid for både museumsledelse og ansatte i 2020. Museene rapporterer om avlysninger, utsettelse, nye utfordringer og delvis manglende måloppnåelse som følge av koronapandemien, men rapporteringen viser samtidig evne til omstilling, fornying og tilpassing til situasjonen. Med dette utgangspunktet vurderes måloppnåelsen for

² Dette omfatter rapportering fra museer på kap. 328, post 70 samt følgende institusjoner på kap. 328, post 78: Astrup Fearnley Museet, Det Internasjonale Barnekunstmuseet, Jødisk museum i Oslo, Kistefos-museet, Norsk Skogfinsk Museum, Ishavsmuseet Aarvak, Jødisk Museum Trondheim og Skibladner.

bevilgningene til museene samlet sett å være tilfredsstillende.

Besøktallet ved museer ble i 2020 omtrent halvert i forhold til 2019 grunnet nedstengninger, smittevernrestriksjoner og nedgang i turisme. Flere museer rapporterer likevel om godt sommerbesøk, blant annet grunnet høy innenlandsturisme og økt satsing på formidling på utendørsarenaer. Billetinntektene og andre publikumsrelaterte inntekter gikk drastisk ned, men de statlige kompensasjonsordningene som kom museene til gode i løpet av 2020, har i stor grad kompensert for denne nedgangen.

Pandemien har også virket inn på det museumsfaglige arbeidet i 2020. På den ene siden rapporterer museene om avlysninger, utsettelse og utfordringer med gjennomføring og måloppnåelse. På den andre siden viser rapportene evne til omstilling, fornying og tilpassing til den spesielle situasjonen.

Fornyning

Museene er aktuelle og profesjonelle og utøver en aktiv samfunnsrolle

Rapporteringen fra museene viser at samfunnsrolle- og fornyingsperspektivet i økende grad innlemmes i arbeidet på de ulike ansvarsområdene. Det samme gjelder målsettinger om kulturelt mangfold, relevans og representativitet.

Målsettinger om sterkere organisatoriske og museumsfaglige institusjoner ligger til grunn når tidligere selvstendige institusjoner slår seg sammen. For Musea på Sunnmøre var 2020 det første felles driftsåret for de tidligere selvstendige virksomhetene Sunnmøre Museum, Stiftelsen Kulturkvartalet og Folkemusikkarkivet.

De faglige museumsnettverkene ble etablert for å utvikle samarbeid og arbeidsdeling, sikre faglig sammenheng og god ressursutnyttelse, samt utvikle kompetanse og ny kunnskap i museumssektoren. Med få unntak er samtlige museer på Kulturdepartementets budsjettområde med i ett eller flere av disse nettverkene, og rapporteringen gir inntrykk av at nettverksdeltakelse oppleves som viktig for å styrke og utvikle arbeidet i museene.

Et annet viktig virkemiddel for utvikling av museumssektoren er programmidler som utlyses av Norsk kulturråd. De tre programområdene for perioden 2018–2020 har vært *Digitalisering og digital samlingsforvaltning*, *Samfunnsrolle, makt og ansvar* og *Forskning i museer*. Programperioden skal avsluttes og oppsummeres i 2021. Programarbeidet gir grunnlag for langsiktige prosjekter og kunnskapsoverføring mellom museene, og

programmene bidrar til å øke kvalitet, kunnskap og kompetanse i landets museer.

Det varierer hvordan museene fyller samfunnsrolle- og fornyingsbegrepene, noe som kan forklares ut fra museenes ulike formål, samlinger og geografisk tilknytning. I varierende grad rapporterer museene om eget arbeid med samfunnsrelevante og aktuelle temaer, om deltakelse i demokratiske prosesser gjennom refleksjoner og debatt og om museenes rolle som arenaer for ytring.

Museene er viktige forvaltere og formidlere av immateriell kulturarv, og om lag 60 pst. av museene rapporterte om planer og strategier for arbeid på dette området.

Museene er også viktige lokale møteplasser og samarbeidsarenaer for frivillig kulturvernsarbeid. Nedstenging og smittevernrestriksjoner la en demper på slik aktivitet i rapporteringsåret. I 2020 ble det utført frivillig innsats tilsvarende 118 ubetalte årsverk ved de rapporterende museene, en nedgang fra året før da det var 215 ubetalte årsverk. I alt var det om lag 2 600 frivillige knyttet til de samme museene, en vesentlig nedgang fra vel 4 900 frivillige året før.

Formidling

Museene formidler kunnskap og opplevelse

Museenes formidlingsarbeid har tidligere år vært preget av høy publikumsaktivitet og målrettet arbeid mot skoleverket som positive trekk. Andelen museer med formidlingsplaner stiger fortsatt, og er en indikator på mer systematisk formidlingsarbeid. Museenes formidlingsarbeid og måloppnåelse for 2020 var preget av store endringer av planlagte formidlingstilbud, da koronapandemien førte til en radikal nedgang i museumsbesøk sammenlignet med tidligere år. Museene på Kulturdepartementets budsjett hadde vel 3,3 mill. besøkende i 2020, omtrent en halvering fra året før. Deltakelse i pedagogiske opplegg gikk også ned, med fylkesvise variasjoner som følge av ulike koronarestriksjoner. Flere museer har gjennomført store deler av formidlingen digitalt, og alle museene under det nasjonale museumsnettverket har hatt ulike digitale formidlingstilbud i året som gikk. Museene har likevel et større potensial for utvikling av digital formidling og innholdsproduksjon, særlig med tanke på målgruppetenking.

Den nasjonale bruker- og bruksundersøkelsen i museene som ble gjennomført 2019/2020 skal også fungere som et verktøy for utvikling og forbedring i det enkelte museum. Grunnet pandemien er ikke tallene representative for et norma-

lår, men gir et grunnlag for videreutvikling av undersøkelsen i samarbeid med museene.

Forvaltning

Museenes samlinger sikres og bevares best mulig samt gjøres tilgjengelige

Museene under Kulturdepartementet forvalter store og komplekse samlinger som skaper utfordringer for mange museer, både når det gjelder oppbevaringsforhold, oversikt og prioriteringer. I 2020 hadde museene under Kulturdepartementet forvaltningsansvar for vel 40 mill. objekter (kunst-historiske, kulturhistoriske, arkeologiske og naturhistoriske gjenstander, samt fotografier, farkoster og kulturhistoriske bygninger) i samlingene sine. I tillegg kommer 32 404 dekar kulturlandskap og 1 758 dekar hageanlegg, levende samlinger og kildesamlinger/arkiv.

Museenes samlingsforvaltning i 2020 kan oppsummeres med at de fleste museer har planverk på plass, men at det er lite progresjon i registrering og digitalisering av samlingene og bare en svak økning i tilgjengeliggjøring av objekter. Oppbevaringsforholdene er fremdeles en utfordring, men likevel i svak bedring, da flere museer er i ferd med å ta i bruk nye magasiner.

Kulturrådet leverte høsten 2020 rapporten *Museenes kulturhistoriske bygningssamlinger* som presenterer resultat fra den første landsdekkende kartleggingen, samt tilstandsvurdering, av de kulturhistoriske bygningene i samlingene ved museene i Det nasjonale museumsnettverket. Totalt ble det rapportert inn 4510 bygninger i undersøkelsen. Et stort antall av disse er mangelfullt vedlikeholdt.

Forskning

Museene forestår forskning og utvikler ny kunnskap

Forskning er en del av museenes kjernevirksomhet. Forskning er likevel et område der det har vært vanskelig for mange museer å innfri på en fullgod måte. Det er imidlertid store forskjeller mellom museer. Universitetsmuseer har forskning som en av sine primæroppgaver. Museumsstatistikken viser at tallet på ansatte med doktorgrad i museer under Kulturdepartementet også har vært stigende de siste årene. Målt etter doktorgradkompetanse og publisering av fagfellevurderte artikler, er likevel forskningen og forskningskompetansen ved museer under Kulturdepartementet spredt på et stort antall institusjoner, og det er få større museumsforskningsmiljøer ved disse institusjonene.

I forbindelse med arbeidet med Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid* nedsatte Kulturdepartementet et utvalg for å se nærmere på hvordan forskning i museene kan styrkes og sikres et høyt nivå i hele sektoren framover. Utvalget leverte høsten 2020 sin rapport *Vilje til forskning – museumsforskning i Norge i det 21. århundre*. Rapporten kom med anbefalinger og forslag til tiltak som kan iverksettes over tid.

For 2020 oppga 85 pst. av museene i Det nasjonale museumsnettverket at de hadde forskningsplan. Det ble rapportert om 92 ansatte med doktorgrad og at det var publisert 93 forskningsartikler med fagfellevurdering, noe som er en positiv utvikling fra året før.

Langsiktige forskningsprosesser gjenspeiles ikke nødvendigvis i den årlige statistikken som teller ferdigstilt arbeid, og museene rapporterer også om økning for andre fagpublikasjoner som ikke har gjennomgått den samme vitenskapelige kvalitets sikringsprosessen. Rapporteringen for 2020 viser at

mange museer arbeider med ulike forskningsmiljøer, og museene deltok i formalisert FoU-samarbeid gjennom 233 prosjekter.

Universell utforming

Ved nye museumsbygg stilles det krav til universell utforming, men bevaringshensyn og fredningsbestemmelser knyttet til kulturhistoriske bygninger er en utfordring for museumssektoren når det gjelder fysisk tilrettelegging. Av museene med tilskudd fra Kulturdepartementet opplyste 94 pst. at én eller flere av museenes formidlingsarenaer var tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne. Det er fremdeles mange museumsarenaer uten universell utforming og som mangler tilrettelagt formidling. 83 pst. av museene oppgir at museet følger Digitaliseringsdirektoratets retningslinjer for universell utforming av nettsider rettet mot allmennheten.

Økonomiske nøkkeltall

Tabell 4.18 Fordeling av museenes totale inntekter 2018–2020

Inntektstype	Pst. av totale inntekter 2018	Pst. av totale inntekter 2019	Pst. av totale inntekter 2020
Egeninntekter	28	26,8	16,7
Tilskudd fra Kulturdepartementet	43,6	45,3	54,6
Samlet regionalt tilskudd	22,6	22,4	22,1
Annet offentlig tilskudd	5,8	5,4	6,5

Museenes totale inntekter var i 2020 vel 4,2 mrd. kroner. De publikumsdrevne egeninntektene falt vesentlig som følge av nedstenging og koronarestriksjoner, og det var også nedgang i gave- og

sponsorinntekter. Kompensasjonstilskuddene fra Kulturdepartementet har i stor grad utlignet museenes egeninntektstap.

Tabell 4.19 Fordeling av museenes totale kostnader 2018–2020

Kostnadstype	Pst. av totale kostnader 2018	Pst. av totale kostnader 2019	Pst. av totale kostnader 2020
Lønns- og pensjonskostnader	52,6	51,4	49,2
Drift av lokaler, husleie og vedlikehold	17,3	18,2	21,4
Varer og tjenester, andre driftskostnader	28,2	28,4	27,2
Avskrivninger	2,0	2,0	2,3

Museenes totale kostnader var i underkant av 3,8 mrd. kroner i 2020. Lønns- og pensjonskostnader viser en liten nedgang, og utgjorde sammen

med drift, husleie og vedlikehold av lokaler om lag 70 pst. av museenes utgifter.

Kap. 329 Arkivformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	389 738	396 439	414 221
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 199	4 720	4 843
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	37 611	53 135	62 460
78	Arkivtiltak	12 015	9 150	9 335
	Sum kap. 329	443 563	463 444	490 859

Innledning

Målene for bevilgningene under kapitlet inngår blant annet i departementets overordnede mål om å ta vare på og formidle kulturarv. Som kulturarv er arkivene unike kilder til kunnskap om vår samtid og fortid. Disse kildene er viktige for forskning og historiefremstilling. Arkiver inneholder dokumentasjon av at handlinger og hendelser har funnet sted, og at vedtak er fattet. Når enkeltpersoner og grupper har behov for å kjenne egen historie og kultur, vil innsyn i arkivene være avgjørende. Arkiver er i tillegg en del av infrastrukturen i Norge som rettsstat og demokrati. Arkiver er avgjørende for forsvarlig offentlig virksomhet og for dokumentasjon av rettigheter. Kontroll med offentlige organers myndighetsutøvelse krever mulighet for innsyn i arkivene. Tilgang til arkiver beriker kunnskapen om samfunnet, fremmer demokratiet og beskytter innbyggernes rettigheter.

Mål og strategier for 2022

Bevilgningene til Arkivverket i 2022 skal fremme følgende mål:

- velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor
- avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk
- planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver
- nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver

Kapitlet omfatter drifts- og investeringsutgifter for Arkivverket. Kapitlet omfatter også tilskudd til to tiltak på arkivområdet.

I Meld. St. 7 (2012–2013) *Arkiv* ble det vist til at den største utfordringen på arkivområdet er håndteringen av digitalt skapte arkiver. Utfordringen gjelder sikring av bevaringsverdig digital informasjon fra så vel manuelle som automatiserte prosesser, overføring av informasjon fra det opprinnelige systemet til en arkiversjon for langtidsbevaring, langtidsbevaring og vedlikehold av arkiversjoner og befolkningens tilgang til digitalt arkivmateriale. Økt tilgang til digitalt arkivmateriale er spesielt viktig for personer som ikke har tilgang til arkivinstitusjoners lesesaler. Formidling av arkiver må være relevant og arkivene må være tilgjengelig for flere. I dette arbeidet må Arkivverket og arkiver med offentlig tilskudd utnytte mulighetene som ligger i digitalisering og nye formidlingsarenaer.

Arkivverkets oppgave er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning og sikre, bevare og tilgjengeliggjøre et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver. Arkivverket er statens arkivmyndighet og bevaringsinstitusjon for arkiver. Som direktorat og faglig myndighet har Arkivverket ansvar for arkivfaglige standarder, retningslinjer og forskrifter, og for tilsyn og veiledning med offentlig arkivarbeid. Som bevaringsinstitusjon har Arkivverket ansvar for å langtidsbevare, tilgjengeliggjøre og formidle statlige arkiver og prioriterte privatarkiver. Arkivverket skal iverksette nasjonal politikk på arkivfeltet, og bidra til utvikling og styrking av arkivsektoren.

I de senere år er bevilgningene til Arkivverket styrket for å iverksette flere tiltak for å bedre håndtering av digitalt skapte arkiver. Tiltakene omfatter omstilling i Arkivverket, vedlikehold av digitalt arkivmateriale og effektiv overføring til bevaringsinstitusjoner eller -ordninger, ny og bedre løsning for langtidsbevaring av digitalt arkivmateriale og økt tilgang for publikum til alle

typer digitalt arkivmateriale. Digitalarkivet.no er et nettsted der arkivmateriale i digital form blir presentert. Man kan søke i strukturerte data og digitaliserte fotografier, lese fulltekstavskrifter, se bilder og film og høre digitaliserte lydopptak. Digitalarkivet er åpent for alle og gratis å bruke. Digitalarkivet utvikles med nye nasjonale fellesløsninger og funksjoner.

Offentlige virksomheter har arkivplikt og skal overføre sine eldre og avsluttede arkiver til bevaringsinstitusjoner eller -ordninger for langtidsbevaring. Private bedrifter, organisasjoner og personer har verken arkivplikt eller plikt til å langtidsbevare arkivene. Det er en utfordring å sikre at privatarkiver også blir godt representert i den samlede nasjonale arkivbestanden. For å sikre at et representativt utvalg av privatarkiver inngår som en del av norsk kulturarv, blir de bevart og gjort tilgjengelig i Arkivverket, i fylkeskommunale, kommunale og private arkivinstitusjoner, og i museer og bibliotek. Arkivverket har ansvar for oversikt over verneverdige privatarkiver og for registrering av privatarkiver som er i bevaringsinstitusjoner.

Nye måter å løse oppgavene på i offentlig sektor kombinert med økt kompleksitet, medfører at også Arkivverket må løse oppgaver på nye måter. Arkivverket vil motta store mengder arkiver i årene framover. For å håndtere denne veksten samt å bevare og gjøre samfunnets arkiver tilgjengelige for bruk, vil omstillingen og oppgraderingen av Arkivverket videreføres.

Budsjettforslag 2022

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkivverket.

Bevilgningen på posten ble fra 2016 økt med 2 mill. kroner til omstillingsarbeid i Arkivverket, og videre fra 2017 økt med 5 mill. kroner for å styrke Arkivverkets lovpålagte oppgaver knyttet til tilsyn og mottak av arkivmateriale. Disse økningene foreslås videreført også i 2022.

I statsbudsjettet for 2021 ble bevilgningene på posten økt med 2,6 mill. kroner til drift og husleie i to måneder for det nye arkivmagasinet i Mo i Rana. Bevilgningen foreslås økt med ytterligere 13,8 mill. kroner for å dekke helårsvirkningen fra 2022 til drift og husleie for magasinet.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 4,5 mill. kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter på kap. 3329, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Bevilgninger til Norsk helsearkiv, som er en avdeling i Arkivverket, foreslås i Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke utgiftene til Arkivverkets oppdragsvirksomhet.

Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter fra oppdragsvirksomheten.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen på posten skal gå til større anskaffelser og vedlikehold i Arkivverket.

Bevilgningen på posten ble i statsbudsjettet for 2020 økt med 35 mill. kroner for å utvikle nasjonale fellesløsninger for å gi brukerne tilgang i Digitalarkivet til også digitalt skapte arkiver og for langtidsbevaring av alle typer digitale arkiver. Det ble lagt til grunn at investeringene i de nye løsningene skal fordeles over fire år, slik at den samlede innsatsen på området vil utgjøre 140 mill. kroner. I utviklingsarbeidet har Arkivverket dialog med viktige samarbeidspartnere som KS, kommunale arkivinstitusjoner og pilotbrukere.

I statsbudsjettet for 2021 ble bevilgningen på posten økt med 3 mill. kroner til anskaffelse av stålkasser til transport og bevaring av arkivmateriale i det nye arkivmagasinet i Mo i Rana. Resterende investering fordeles over seks år i samsvar med tidsplanen for fylling av magasinet. Bevilgningen på posten foreslås økt med ytterligere 5,7 mill. kroner til anskaffelse av brukerstyr i magasinene.

Arkivverket vil få ansvar for å bevare en økende mengde digital informasjon fra statlige virksomheter. Regjeringen foreslår derfor at bevilgningen på posten økes med 2,5 mill. kroner for å øke kapasiteten i Digitalarkivet.

Post 78 Arkivtiltak

Bevilgningen på posten omfatter driftstilskudd til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek. Fra posten gis også tilskudd til Stiftelsen Asta til forvalt-

ning, vedlikehold og utvikling av informasjonssystemet Asta og Arkivportalen.

Rapport 2020

Rapporten gjelder Arkivverkets virksomhet. Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningene under kap. 329 i 2020:

- nasjonens arkiver representerer en helhetlig samfunnsdokumentasjon
- velfungerende dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor
- sterke og synlige arkivinstitusjoner og fagmiljøer i alle deler av landet
- avleverte arkiver er bevart og tilgjengeliggjort uavhengig av lagringsmedium og format

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til Arkivverket under kap. 329 er innfridd, jf. rapporten nedenfor.

Bevilgninger til Norsk helsearkiv ble gitt fra Helse- og omsorgsdepartementets budsjett under kap. 704 Helsearkivet, se rapportering i Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon.

I oppfølgingen av målene for bevilgningen har Arkivverket videreført tiltak for håndtering av digitalt skapte arkiver. Dette gjelder omstilling i Arkivverket, vedlikehold av digitalt arkivmateriale, overføring av informasjon til bevaring og tilgang for brukere i Digitalarkivet.

Smitteverntiltak på grunn av covid-19 har påvirket Arkivverkets virksomhet. Arkivverkets digitaliseringssatsing de siste årene har ført til økt bruk av digitalisert arkivmateriale i 2020.

Arkivverket har de siste årene hatt samarbeid med landsdekkende statlige virksomheter om avlevering. I 2020 ble dette videreført med domstolene, Skatteetaten, norske utenriksstasjoner og Politidirektoratet. Sammen med virksomhetene har Arkivverket utarbeidet nye og mer formålstenlige kassasjonsbestemmelser, og det avklares hvilke deler av arkivene som må leveres på papir og hvilke deler som skal leveres digitalt.

Arkivverket mottok 108 digitalt skapte arkiver i 2020. Dette er en økning på 86 pst. fra 2019. Arkivverkets ambisjon var enda høyere, men det antas at nedstengningen under pandemien og omprioritering av IT-ressurser hos arkivskaperne medvirket til at ikke flere slike arkiver ble avlevert i 2020. Arkivverket har effektivisert overføringen av digital informasjon i arkivsystemer til langtidsbevaring. En innsatsstyrke i Arkivverket har bistått statlige arkivskapere ved å veilede, motta og bearbeide digitale arkiver. Terskelen for å ta

uttrekk har blitt betydelig lavere for arkivskaperne, og det blir dermed mye enklere å sikre digitalt skapte arkiver for framtida.

Arkivverket har tilsyn med arkivarbeidet i offentlig sektor. På grunn av smittevernrestriksjoner ble det langt færre tilsyn enn planlagt og mange ble gjennomført som videotilsyn. Arkivverket vurderer at videotilsyn kan brukes som supplement til tradisjonelle arbeidsformer også framover. Av de 18 kommunene med tilsyn i 2020, fikk 17 pålegg om å utbedre mangler ved arkivplanen. Arkivverket avdekket også mangler ved hvordan elektroniske arkivsystemer dokumenteres og manglende rutiner for å sikre digitale arkivers autentisitet, pålitelighet, integritet og anvendbarhet.

Arkivverket har i 2020 utarbeidet sju nye veiledere for håndtering av arkiv i offentlige organer. Etaten utviklet veilederen «Arkivvettregler i krise-tid» for å møte behov som oppsto i pandemien. Veilederne har forenklet hverdagen for offentlige organer og gjort det enklere for oppfølgingen etter tilsyn.

Arkivverket overfører informasjon i analogt arkivmateriale til digitalt format ved skanning eller avskrift/transkribering. Informasjonen i det digitale formatet blir dermed søkbar. Det er i hovedsak etterspurt og skjørt materiale. Kirkebøker og folketellinger blir både skannet og transkribert for å øke søkbarheten. Det digitaliserte arkivmateriale blir tilgjengelig i Digitalarkivet. Det ble i 2020 skannet 13,3 mill. dokument sider av Arkivverkets bestand. Av dette ble 10 mill. sider skannet av Nasjonalbiblioteket. Dette er en økning på over 200 pst. fra 2019. Arkivverket gjorde 13,4 mill. sider tilgjengelig i Digitalarkivet, som er 34 pst. mer enn i 2019, se tabellen under. Antallet transkriberte poster i Digitalarkivet ble doblet i 2020. Hovedårsaken til økningen er et flerårig samarbeid med internasjonale slektsforsknings-selskaper. Som følge av smitteverntiltak, var Arkivverkets lesesaler stengt fra 12. mars til 17. august. Fra 3. juni har Arkivverket tilbudt skanning på forespørsel til utvalgte brukergrupper.

Opplysninger fra folketellingen 1920 ble tilgjengelig i Digitalarkivet fra 1. desember 2020. Arkivverket har transkribert kretslistene, mens transkribering av personsedlene fra folketellingen 1920 ble utført av frivillige. Tilgjengeliggjøringen førte til rekord i bruk av Digitalarkivet, med over 21 mill. visninger i desember 2020.

Tallet på institusjoner som tilgjengeliggjorde sine arkiver i Digitalarkivet økte fra 25 i 2019 til 31 i 2020.

Tabell 4.20 Tilgjengelige sider og besøk i Digitalarkivet i 2018, 2019 og 2020

	(i mill.)		
	2018	2019	2020
Antall tilgjengelige sider	43,3	53,5	68,3
Besøk	5,9	6,2	7,4
Antall besøkende	1,0	1,1	1,6

Samisk arkiv fylte 25 år i 2020, og Arkivverket markerte dette bl.a. ved å tilby gratis digitalisering av arkiver som ligger hos samiske museer og kulturinstitusjoner.

Arkivverket fastsatte i 2020 en bevaringsplan for etatens arbeid med privatarkiver. Planen inneholder kriterier for hvilke privatarkiver Arkivverket skal ta ansvar for, og en oversikt over virksomheter, organisasjoner og privatpersoner som har slike arkiver. Planen vil være førende for etatens

arbeid med privatarkiver. Et strategisk råd for privatarkiver ble opprettet i 2020 for å fremme planmessig bevaring av privatarkiver og for å sikre dialog med arkivbevarende institusjoner og beslutningstakere. Arkivverket hadde møter med alle fylkeskommunene i 2020 om arbeidet med privatarkiver. I tillegg ble det gjennomført to nettverksamlinger for fylkeskoordinerende institusjoner for privatarkiver.

Kap. 3329 Arkivformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Ymse inntekter	12 317	6 981	7 127
02	Inntekter ved oppdrag	1 476	5 236	5 345
	Sum kap. 3329	13 793	12 217	12 472

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder salgs- og husleieinntekter i Arkivverket og inntekter fra ulike samarbeidsprosjekter og tjenester i Arkivverket, jf. kap. 329, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder oppdragsinntekter i Arkivverket, jf. kap. 329, post 21.

Programkategori 08.30 Medieformål m.m. (kap. 334–339)

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
334	Film- og dataspillformål	849 394	862 668	906 669	5,1
335	Medieformål	6 959 512	7 017 619	7 406 493	5,5
337	Kompensasjons- og vederlags- ordninger	50 500	280 150	290 905	3,8
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	100 998	94 807	98 489	3,9
	Sum kategori 08.30	7 960 404	8 255 244	8 702 556	5,4

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	282 740	279 878	290 451	3,8
50–89	Overføringer til andre	7 677 664	7 975 366	8 412 105	5,5
	Sum kategori 08.30	7 960 404	8 255 244	8 702 556	5,4

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til film- og medieformål.

Mål

De overordnede, nasjonale målene som Stortinget sluttet seg til ved behandlingen av Innst. 258 S (2018–2019), jf. Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida*, gjelder også for film-, spill- og mediefeltet. Målene er nærmere beskrevet i Del I.

Regjeringen vil legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet og informasjonsfrihet, for god nyhetsproduksjon over hele landet og en bredt anlagt offentlig samtale i det digitale mediasamfunnet. Dette fremmer dannelse og kritisk refleksjon samt styrker det norske og de samiske språkene.

Mediepolitikken skal stimulere til innovasjon og nyskaping og samtidig opprettholde den frie pressens tradisjoner og grunnverdier i en ny tid. Lov- og forskriftsverket på medieområdet skal være oppdatert og mest mulig teknologinøytralt, understøtte mediernes demokratiske funksjon og legge til rette for faktisk ytringsfrihet for borgerne. Regjeringen vil ha en mediestøtte som er forutsigbar, ubyråkratisk og med størst mulig avstand til politiske myndigheter.

Regjeringen vil stimulere til verdiskaping og investeringer i norsk audiovisuelt innhold og sikre at de norske film- og dataspillbransjene har minst like gode rammebetingelser som andre bransjer. For å styrke norsk språk, identitet og kultur vil regjeringen legge til rette for at det produseres audiovisuelt innhold på norsk og samisk av høy kvalitet, og at dette er tilgjengelig for et bredt publikum.

Kategorien omfatter kompensasjons- og vederlagsordninger. Kompensasjonsordningen under kategorien bidrar til tilgjengeliggjøring av kunst og kultur gjennom å sikre rettighetshavere kompensasjon for lovlig kopiering av åndsverk. Vederlagsordningene gir opphavere betaling for offentlig bruk av deres verk og bidrar med dette til å sikre befolkningens tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv.

Kategorien omfatter også bevilgninger til drift av Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. omtale av spillpolitikken i Del III.

Aktuelle saker

Ytringsfrihetskommisjonen

Digitaliseringen, og utviklingen i kjølvannet av den, har ført til enorme endringer både i tilgangen på informasjon, mulighetene til å ytre seg og de ulike rollene vi tar i offentligheten. Regjeringen oppnevnte i februar 2020 en ytringsfrihetskommisjon som skal foreta en prinsipiell gjennomgang av rammene for ytringsfriheten i Norge i dag. Mandatet tar for seg noen av de mest aktuelle spørsmålene og dilemmaene i samtiden, inkludert hatefulle ytringer, desinformasjon, journalistikkerhet, kunstnerisk ytringsfrihet og framveksten av nye portvokterfunksjoner på nett. Kommisjonen skal avlevere sin utredning, i form av en NOU, innen 15. august 2022.

Endringer i produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier

I Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid* (mediestøttemeldingen), varslet regjeringen at det skal foretas en gjennomgang av produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier. Målet er å modernisere og forenkle tilskuddsordningen for å møte medieutviklingen, samt å sikre at beregningsmodellen for tilskudd i minst mulig grad gir insentiv til uheldige tilpasninger. Departementet tar sikte på å sende forslag til endringer i forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier på høring våren 2022, slik at den nye forskriften får virkning for tildeling av produksjonstilskuddet i 2023.

Gjennomføring av endringsdirektivet til direktivet om audiovisuelle medietjenester (Direktiv (EU) 2018/1808)

Endringsdirektivet til direktivet om audiovisuelle medietjenester (Direktiv (EU) 2018/1808) ble

vedtatt i november 2018. Direktivet endrer direktivet om audiovisuelle medietjenester (2010/13/EU) (AMT-direktivet), som ble innlemmet i EØS-avtalen i 2012. AMT-direktivet fra 2010 er gjennomført i norsk rett, i hovedsak i kringkastingsloven. Endringsdirektivet til AMT-direktivet er EØS-relevant. Det er ventet at endringsdirektivet kan behandles i EØS-komiteen i løpet av høsten 2021. Endringsdirektivet inneholder en rekke materielle endringer av AMT-direktivet som må gjennomføres i norsk rett. Departementet tar sikte på å sende på høring et forslag til gjennomføring av endringsdirektivet til AMT-direktivet i løpet av høsten 2021.

FM etter 2021 og lokalradio

FM-sendingene fra de riksdekkende radioaktørene Radio Norge, P4 og NRK ble avvirket etter en regionvis plan i 2017. Lokalradioer utenfor de store byene har anledning til å fortsette å sende på FM ut 2021. I Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid*, jf. Innst. 365 S (2018–2019), varslet regjeringen at den ville komme tilbake til Stortinget i løpet av 2019 om vilkårene for en eventuell ytterligere forlengelse av FM-konsesjoner for lokalradio etter 2021. På oppdrag fra Kulturdepartementet har Medietilsynet utredet saken. Medietilsynet oversendte i mai 2019 en rapport til departementet om lokalradio på FM. I rapporten anbefalte tilsynet at eksisterende FM-konsesjoner for lokalradio forlenges med fem år, til 31. desember 2026. I mai 2021 sendte departementet på høring forslag til endringer i kringkastingsforskriften, samt forslag om endrede konsesjonsvilkår som skal gjelde ved en midlertidig forlengelse av eksisterende konsesjoner for lokalradio på FM i fem år fra 2022 til og med 2026. Høringen ble avsluttet 17. juni 2021. Departementet tar sikte på å fastsette nye rammevilkår for forlengelsesperioden i løpet av høsten 2021.

Ny pengespillov

Regjeringen fremmet i juni 2021 forslag til ny lov om pengespill, jf. Prop. 220 L (2020–2021) *Lov om pengespill (pengespilloven)*. Loven skal erstatte dagens tre lover på feltet (pengespilloven, lotteriloven og totalisatorloven). Ny pengespillov vil sikre en helhetlig og konsekvent regulering og vil samle forvaltningsansvaret for all pengespillpolitikk i Kulturdepartementet. Lovens hovedformål er å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill, og å sikre at slike

pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte. Lovforslaget viderefører enerettsmodellen.

Gjennomgang av tilskuddsordningene på filmfeltet
Kulturdepartementet og Norsk filminstitutt startet i 2019 et arbeid med sikte på å tilpasse tilskuddsordningene for film bedre til endringer i det digitale og globale markedet, og økt filmpolitisk måloppnåelse. Endringer i forskriftene som regulerer tilskudd til filmproduksjon, ble fastsatt i februar 2021. I 2021 gjennomførte Norsk filminstitutt en evaluering av insentivordningen for film og serieproduksjoner på oppdrag fra departementet. Norsk filminstitutt gjennomfører videre i 2021, i dialog med bransjen og regionene, en evaluering av regionale filmvirksomheter med sikte på å styrke regionalt forankret produksjon av film, serier og dataspill.

Dataspillstrategien Spillerom

Regjeringen la i 2019 fram en strategi for dataspillområdet, *Spillerom*. Strategien gjelder for en periode på tre år, og 2022 er det siste året i strategiperioden. Oppfølgingen er godt i rute, og Kulturdepartementet samarbeider med Norsk filminstitutt om gjennomføring av tiltakene som gjenstår. I 2021 iverksatte Norsk filminstitutt en ny forskrift om tilskudd til utvikling, lansering og formidling av dataspill, der virkemidlene på området er tilpasset og utvidet. I tillegg har regjeringen lagt fram en veileder om møteplasser for dataspill og datakultur, som et verktøy for kommuner, frivillige organisasjoner og andre som vil tilrettelegge for fysiske møteplasser for spillinteresserte barn og unge. Regjeringen foreslår å videreføre satsingen på dataspill også i 2022 og vil blant annet øke bevilgningene til dataspillformål i filmfondet, legge til rette for en aktiv og bred formidling av dataspill og stimulere til levende og inkluderende spillmiljøer flere steder i landet.

Kap. 334 Film- og dataspillformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	118 970	120 640	124 606
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 870	6 678	6 818
50	Filmfondet	554 910	552 835	581 900
72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, <i>kan overføres</i>	32 020	41 360	38 360
73	Regionale filmvirksomheter, <i>kan overføres</i>	110 210	122 055	109 640
75	Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	18 334	19 100	19 485
78	Film- og dataspilltiltak	9 080		25 860
	Sum kap. 334	849 394	862 668	906 669

Innledning

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under nasjonale mål for kulturpolitikken om at alle skal få tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv av ypperste kvalitet, som fremmer fornyelse, mangfold, inkludering, dannelse og demokratisk deltakelse.

Bevilgningene skal stimulere til verdiskaping og investeringer i norske filmer, serier og dataspill og til at norsk kulturnæring har minst like gode

rammebetingelser som andre næringer. For å styrke norsk språk, identitet og kultur er det et mål å legge til rette for at det produseres og formidles audiovisuelt innhold på norsk og samisk språk av høy kvalitet, og at dette er tilgjengelig for et bredt publikum. Bevilgningene skal videre stimulere til et tilbud av audiovisuelt innhold som styrker befolkningens grunnlag for dannelse og kritisk refleksjon, gjennom å vekke engasjement og tilrettelegge for meningsbryting og et mangfold av ytringer.

Mål og strategier for 2022

Målene for bevilgningene på filmområdet er å legge til rette for

- et bredt og variert filmtilbud av høy kvalitet
- god formidling og tilgjengeliggjøring for publikum
- solid publikumsoppslutning
- en profesjonell filmbransje med sunn økonomi

Målene for bevilgningene på dataspillområdet er å legge til rette for

- et variert tilbud av norske dataspill av høy kvalitet
- en profesjonell og mangfoldig dataspillbransje
- gjennomslagskraft for norske dataspill
- en inkluderende og tilgjengelig dataspillkultur

Covid-19 har forsterket utfordringer filmbransjen har stått overfor lenge, både knyttet til inntektsmuligheter og i forholdet mellom produksjons- og formidlingsleddet. En gjenåpning av samfunnet vil gjøre det enklere å produsere og formidle film og dermed også å nå de politiske målene for bevilgningene på området. Ifølge delrapporten *Gjenoppbygging av kultursektoren*, utarbeidet av Norsk kulturråd og Norsk filminstitutt, forventer mange å ta i bruk kulturtilbudet i samme grad som før – eller kanskje i større grad. Særlig den yngre delen av befolkningen, som tradisjonelt har vært et ivrig kinopublikum, ser for seg å delta oftere på fysiske arrangementer enn tidligere. Hvilket tilbud publikum vender tilbake til, blir viktig her. Tilskuddsordningene for filmfeltet, som forvaltes av Norsk filminstitutt, vil ha avgjørende betydning i gjenoppbyggingen i filmbransjen.

Norsk filminstitutt er inne i en større omstillingsprosess, med omlegging av tilskuddsordninger, effektivisering av prosesser og implementering av ny organisasjonsstruktur. Omstillingen skal realisere filminstituttets nye strategi, herunder tydeliggjøre filminstituttets rolle og styrke virksomhetens effektivitet, slik at fellesskapets midler brukes mest mulig effektivt til å skape ønskede resultater. Det er behov for å styrke filminstituttets arbeid med talentutvikling, barn og unge, mangfold, dataspill og internasjonalisering.

Direktivet for audiovisuelle medietjenester (AMT-direktivet) åpner for å pålegge audiovisuelle bestillingstjenester en plikt til å bidra til finansiering av audiovisuelle produksjoner – en såkalt medfinansieringsplikt. Et endringsdirektiv til AMT-direktivet, som ble vedtatt i desember 2018, presiserte adgangen til å pålegge en medfinansi-

eringsplikt på utenlandske tjenester som retter sitt tilbud til en annen medlemsstat. Regjeringen tar sikte på å legge fram et høringsnotat i 2021 med forslag om at tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester må investere en andel av sin omsetning i norske audiovisuelle produksjoner. Et lovforslag vil deretter bli lagt fram for Stortinget i tilknytning til gjennomføring av AMT-direktivet i norsk rett. Arbeidet med forslaget er blitt forsinket, i første rekke som følge av covid-19.

Kinobesøket utgjør normalt den største inntektskilden for norsk film. Kinoene og Bygdekinoen er viktige møteplasser og arenaer for fellesskap for mange. Den digitale utviklingen utfordrer kinoens posisjon i markedet og i lokalsamfunnet rundt, og restriksjoner som følge av covid-19 har satt kinoene i en særlig vanskelig situasjon over en lengre periode. Departementet ønsker å se nærmere på hvordan det offentlige kan tilrettelegge for et godt og mangfoldig kino- og filmtilbud til hele befolkningen framover. For å bidra til at filmene i større grad når fram til sitt publikum, er det også nødvendig med en aktiv filmformidling. Formidling innebærer f.eks. tilgjengeliggjøring av et mangfold av filmer på ulike plattformer og tilrettelegging for filmens møte med publikum i et kulturelt og pedagogisk perspektiv. Kulturdepartementet vil legge fram en strategi for kino- og filmformidling for å utvikle politikken for dette området. Arbeidet er utsatt som følge av covid-19, og departementet vil komme tilbake til dette.

På oppdrag fra Kulturdepartementet arbeider Norsk filminstitutt og Norsk kulturråd med et forslag til langsiktig plan for gjenåpning for kultursektoren, herunder oversikt over langsiktige konsekvenser av covid-19 og utfordringer og muligheter den har gitt for kulturfeltet. Planen skal gi anbefalinger til innretning på og disponering av statlige virkemidler for å stimulere til aktivitet og måloppnåelse i den nasjonale kulturpolitikken. Første delrapport ble levert sommeren 2021 med resultater fra ulike undersøkelser. Delrapporten omfatter en kartlegging av kriseordningene rettet mot kultursektoren og en analyse av publikums holdninger til å gjenoppta bruken av kulturtilbud etter pandemien. Hovedanalysen av innsamlet materiale skal leveres i desember 2021, herunder vurderinger og forslag til kulturpolitiske virkemidler. Arbeidet er nærmere omtalt i kap. 320.

Som nevnt ble det gjort endringer i forskriftene som regulerer tilskudd til filmproduksjon, tidlig i 2021. Norsk filminstitutt har opplyst om at et forbigående høyt antall nye filmprosjekter med tilsagn om etterhåndstilskudd vil innebære betydelige utbetalinger fra Filmfondet de nærmeste

årene. Etterhåndstilskuddet er en automatisk ordning. Denne situasjonen vil kunne innebære at Norsk filminstitutt, i en overgangsperiode, vil måtte prioritere eksisterende forpliktelser framfor tilskudd til ny aktivitet, forutsatt videreføring av Filmfondet på tilsvarende nivå som i dag. Årsakene til et midlertidig og sannsynlig høyt nivå for etterhåndstilskudd er sammensatte. Flere produksjoner enn vanlig søkte tilsagn om etterhåndstilskudd i forkant av forskriftsendringene, det har vært relativt høy produksjonsaktivitet under pandemien, og flere filmpremierer har blitt utsatt.

Som det framgår av Granavollerklæringen, er dataspill en viktig kreativ bransje som regjeringen vil legge til rette for. Regjeringen vil videreføre støtte til utvikling av dataspillteknologi til underholdning, læring og kulturformidling. Regjeringens dataspillstrategi *Spillerom*, for perioden 2020–2022, løfter dataspill som selvstendig kulturtrykk, kunstform, næring og fritidsaktivitet. 2022 er det siste året i strategiperioden. Oppfølgingen er godt i rute, og Kulturdepartementet samarbeider med Norsk filminstitutt om gjennomføring av tiltakene som gjenstår. Regjeringen foreslår å videreføre satsingen på dataspill ved å øke bevilgningene også i 2022, jf. omtale på post 50. Bevilgningen skal blant annet nyttes til tilskudd til utvikling av dataspill helt fram til ferdigstilling samt til formidling av dataspill, herunder datatreff og andre typer spillarrangementer. Regjeringen vil legge til rette for en aktiv og bred formidling av dataspill og stimulere til levende og inkluderende spillmiljøer flere steder i landet.

Norsk filminstitutt har utarbeidet en talentutviklingsstrategi hvor det blant annet legges opp til å åpne mer for nye talenter som ikke allerede er etablert i bransjen. For mange talenter er terskelen høy for å få tilgang til ordinære tilskuddsordninger. For produsentene kan det dessuten innebære en større risiko å satse på et talent enn etablerte regissører og manusforfattere. Filminstituttet ønsker å stimulere til en sunn og framtidsrettet utvikling av talenter. Dette er ikke minst viktig i et mangfoldsperspektiv.

Norsk filminstitutt vil ta et ansvar for å samle kunnskapen om og spisse filmsatsingen på barn og unge, blant annet for å skape et større mangfold å rekruttere talenter fra. Skolen, fritidsklubber, festivaler og filmverksteder er arenaer hvor barn og ungdom kan bli introdusert for film som kunstuttrykk og fordype seg i dette. De regionale filmsentrene har også et viktig ansvar for filmformidling og talentutvikling for barn og unge.

Insentivordningen for film- og serieproduksjoner er en del av regjeringens satsing for å få flere

internasjonale film- og serieproduksjoner til Norge. Oslo Economics gjennomførte, på oppdrag fra Norsk filminstitutt, en evaluering av ordningen i 2021. Evalueringen konkluderte med at insentivordningen har hatt god måloppnåelse på flere områder. Ordningen har blant annet bidratt til økt antall internasjonale filmer og serier produsert i Norge, en mer økonomisk bærekraftig norsk filmbransje, kunnskapsbygging og erfaringsløft i bransjen samt økt økonomisk aktivitet regionalt. Departementet vil komme tilbake til videre oppfølging av evalueringen.

Den nasjonale filmkommisjonen ble etablert i 2021 som en uavhengig stiftelse med hovedsete i Bergen. Stiftelsen skal fungere som et bindeledd mellom den norske og den internasjonale film- og seriebransjen for å promotere Norge som innspilingsland. Den nasjonale filmkommisjonen skal bidra til å realisere målet om en profesjonell bransje med sunn økonomi, ved å markedsføre Norge og formidle henvendelser fra produsenter videre til regionale filmkommisjoner. De regionale filmkommisjonene finansieres av regionene, mens den nasjonale filmkommisjonen finansieres av staten.

Regionale filmsentre og filmfond utgjør en viktig del av den nasjonale film- og dataspillpolitikken. Det er behov for støtteordninger og støttespillere innen film og dataspill både på regionalt og nasjonalt nivå. Forvaltningen av tilskudd til regionale filmvirksomheter er delegert til Norsk filminstitutt, og midlene fordeles etter fordelingskriterier fastsatt av Stortinget.

Stortinget har, jf. Innst. 14 S (2018–2019), bedt departementet om å evaluere og klargjøre hva grunnlaget for satsingen på de regionale filmsentrene skal være, slik at det føres en enhetlig praksis for alle regionale filmsentre selv om regionene har ulike forutsetninger og utfordringer. Departementet har gitt Norsk filminstitutt i oppdrag å gjennomføre en evaluering i tråd med anmodningen fra Stortinget. Evalueringen skal klargjøre formålet med statlige tilskudd til regionale filmsentre og sikre at praksisen for fordeling og bruk av de statlige midlene bidrar til å oppnå formålet. Evalueringen skal også vurdere oppgavedelingen mellom filmsentre og filmfond. Norsk filminstitutt gjennomfører evalueringen i samarbeid og dialog med de regionale filmvirksomhetene og deres eiere.

Statens eierskap i Filmparken AS bidrar til å oppnå det filmpolitiske målet om en profesjonell filmbransje med sunn økonomi. I forkant av covid-19 økte etterspørselen etter studiokapasitet, særlig til dramaserier, som følge av konkurransen

mellom digitale visningsledd. Filmparken er i positiv utvikling og har med unntak av kostymeavdelingen opprettholdt omsetningen til tross for koronasituasjonen. Det arbeides framover med utvikling av selskapet i lys av langsiktige endringer i markedet.

Budsjettforslag 2022

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsmidler til Norsk filminstitutt. Bevilgningen dekker også evaluerings- og utviklingsarbeid og enkelte fellestiltak på film- og medieområdet i departementets regi.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 2,9 mill. kroner for å styrke Norsk filminstituttts arbeid med blant annet mangfold og internasjonalisering.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 1,5 mill. kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3334, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3334, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 50 Filmfondet

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til filmfeltet, fra utvikling og produksjon til lansering, formidling og tilgjengeliggjøring av audiovisuelt innhold. Tilskudd til utvikling fram til ferdigsstilling og formidling og lansering av dataspill er også inkludert i bevilgningen.

Til tross for krevende produksjons- og markedsvilkår under pandemien har norsk filmbransje vist svært god utviklingstakt og produksjonsevne. Samtidig har Norsk filminstitutt gitt satsingen på mangfold i norsk film et ytterligere løft gjennom deres nye strategi fram mot 2025.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 18 mill. kroner, hvorav 10 mill. kroner til utvikling,

produksjon og lansering av filmer og serier. Bevilgningen skal blant annet bidra til mer mangfold i filmtilbudet og til å styrke norske produksjoner i et internasjonalt marked med hard konkurranse.

Videre foreslås posten økt med 8 mill. kroner til satsing på dataspill. Bevilgningen skal blant annet nyttes til tilskudd til utvikling av dataspill helt fram til ferdigstilling samt til formidling av dataspill, herunder datatreff og andre typer spillarrangementer.

Kulturdepartementet har gitt Norsk filminstitutt klarsignal til å delta i og bidra økonomisk til et nytt internasjonalt fond for filmmangfold, gjennom en årlig avsetning fra Filmfondet på 1,5 mill. kroner i perioden 2022–2024. Fondet er et samarbeid mellom internasjonale filmfond og institutter, og skal bidra til finansiering av filmprosjekter der underrepresenterte grupper har sentrale posisjoner.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i ordningene under Filmfondet.

Mål for ordningene

Tilskuddene skal overordnet sett bidra til at det lages og formidles audiovisuelle verk av høy kulturell verdi og kunstnerisk kvalitet samt bidra til en audiovisuell bransje med sunn økonomi.

Kriterier for tildeling

Tilskuddsordningene forvaltes av Norsk filminstitutt (NFI) i henhold til gjeldende forskrifter. NFI fastsetter fordeling av midler til de ulike tilskuddsordningene innenfor posten. Ved fordelingen av midler skal NFI innhente synspunkter fra ulike aktører på filmfeltet.

Oppfølging og kontroll (og evaluering)

Kravene som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring i staten, vil gjelde på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for tilskuddsordningene fastsettes av departementet. Det skal årlig rapporteres til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Post 72 Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til incentivordningen for film- og serieproduksjoner i Norge. Ordningen er refusjonsbasert, hvilket

innebærer at større, internasjonale produksjoner som produseres helt eller delvis i Norge, og som oppfyller vilkårene for ordningen, kan søke om tilskudd til refusjon på inntil 25 pst. av godkjente kostnader.

Den budsjetterte bevilgningen på posten skal dekke forventede utbetalinger i 2022 til produksjoner som det er gitt tilsagn om tilskudd til innenfor rammen av tidligere års bevilgninger og tilsagnsfullmakter. Fordi ordningen er refusjonsbasert og fordi tilsagnene som det gis tilsagn til, ikke forventes å komme til utbetaling før i senere budsjettår, ble det fra statsbudsjettet 2021 knyttet en tilsagnsfullmakt til bevilgningen på posten, jf. omtale i Prop. 1 S (2020–2021). For 2022 foreslås en fullmakt til å gi tilskudd utover gitte bevilgninger på posten, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 100 mill. kroner, jf. forslag til vedtak III.

Ordningen forvaltes av Norsk filminstitutt. I de fem årene den norske insentivordningen har eksistert (2016–2020), er det gitt tilsagn om tilskudd på i alt 454,3 mill. kroner, fordelt på 26 ulike produksjoner. De samlede utbetalingene under ordningen er per. 1 september 2021 på 191,6 mill. kroner. Differansen mellom tilsagn og utbetalinger skyldes i første rekke forsinkelser i flere produksjoner, som bl.a. også har sammenheng med utbruddet av covid-19. Dernest har flere av produksjonene vist seg å være berettiget lavere støtte enn hva som opprinnelig var omsøkt. Enkelte produksjoner har heller ikke vært gjennomført i henhold til hva som var lagt til grunn i søknaden om tilskudd.

I 2021 er det gitt tilsagn om tilskudd til to større internasjonale produksjoner. Framdriften i disse prosjektene er p.t. usikker, blant annet på grunn av gjeldende reiserestriksjoner ifb. pandemien. Dersom en legger til grunn at alle produksjoner som det er gitt tilsagn om tilskudd til, gjennomføres iht. omsøkt beløp, vil det foreligge forpliktelser (gammelt ansvar) på om lag 45 mill. kroner utover gitte bevilgninger i 2022.

Regjeringen vil videreføre insentivordningen for film- og serieproduksjoner, men har samtidig varslet at den vil gjennomgå ordningen, jf. Prop. 195 S (2020–2021). Oslo Economics har på oppdrag fra Norsk filminstitutt nylig gjennomført en ekstern evaluering av ordningen. Evalueringen viser at ordningen har god filmpolitisk måloppnåelse, siden den bidrar til økt økonomisk aktivitet og kompetanseheving i filmbransjen. Videre anbefører utredningen at ordningens konkurransekraft er relativt lav, men at antall søkere likevel overstiger tilskuddsrammen. Etterspørselen etter mid-

ler fra nåværende rammestyrte ordning tyder på at Norge ville kunne ha trukket til seg flere produksjoner dersom rammen var større.

I lys av denne evalueringen, de generelle erfaringene med ordningen og usikkerheten knyttet til ettervirkningene av pandemien, vil Kulturdepartementet foreta en grundig gjennomgang av ordningen for å vurdere behovet for å gjøre endringer i innretningen av den.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i filminsentivordningen.

Mål for ordningen

Ordningen skal bidra til å øke antallet store internasjonale film- og serieproduksjoner i Norge for å fremme norsk kultur, historie og natur. Ordningen skal også bidra til økt erfaring og kunnskap i den norske filmbransjen, stimulere til vekst, en bærekraftig norsk filmbransje og økt internasjonalt samarbeid.

Kriterier for tildeling

Norsk filminstitutt fatter vedtak om tilskudd på grunnlag av kulturfaglig skjønn og vurderinger innenfor gjeldende forskrift om insentivordning for film- og serieproduksjoner og føringer som er gitt av Stortinget og departementet.

Oppfølging og kontroll (og evaluering)

De kravene som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring i staten, vil gjelde på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for tilskuddsordningene fastsettes av departementet. Det skal årlig rapporteres til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Post 73 Regionale filmvirksomheter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til regionale filmvirksomheter. Den regionale filmsatsingen er en del av den samlede nasjonale filmpolitikken og dekker tilskudd til regionale filmsentre og filmfond. Regionale filmvirksomheter bidrar i stadig flere produksjoner og er med på å styrke både profesjonalitet, kvalitet og finansiering på filmområdet.

Regjeringen vil forsterke den positive utviklingen og foreslår å øke bevilgningen med 7,5 mill. kroner til regionale filmsentre. Av bevilgningsøkingen forbeholdes 500 000 kroner til Viken film-

senter for å dekke filmsentertilbudet i Oslo. Tilskuddet til Viken filmsenter fastsettes som en separat tildeling utenfor beregningsmodellen for regionale filmsentre.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 22,9 mill. kroner, som følge av at flere tiltak som tidligere er budsjettet på posten, er foreslått overført til post 78, jf. omtale nedenfor.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene av tilskuddene til regionale filmvirksomheter.

Mål for tilskuddene

Formålet med de statlige tilskuddene til regionale filmvirksomheter er å bidra til økt konkurranse, større mangfold og bedre kvalitet i film gjennom en maktspredning og regionalisering av filmpolitikken. I tillegg skal de regionale filmvirksomhetene bidra til å dyrke fram sterke regioner i norsk kulturliv, slippe lokale krefter til, få flere stemmer i tale og gi barn og unge en inngangsport til filmkultur. De regionale filmsentrene er primært filmkulturelt forankret og har som formål å utvikle en regional filmkultur gjennom å bygge opp talenter, øke filmkompetansen blant barn og unge og bidra til å utvikle og profesjonalisere filmbransjen i regionen. De regionale filmfondene har som formål å bygge og styrke en profesjonell filmbransje i regionen.

De regionale filmvirksomhetene mottar statlige tilskudd til ulike regionale filmtiltak og kan også benytte de statlige tilskuddene til dataspill. Regjeringen ønsker at regionale filmvirksomheter i sitt arbeid spiller og bygger opp under utviklingen som skjer i egne regioner, også på dataspillfeltet.

Kriterier for tildeling

Tilskudd til regionale filmsentre og regionale filmfond forvaltes av Norsk filminstitutt. Midlene til regionale filmsentre fordeles etter fastsatte kriterier, jf. Prop. 1 S (2016–2017).

Midlene til regionale filmfond fordeles etter fastsatte kriterier, jf. Prop. 1 S (2018–2019). Kriteriene innebærer en forutsetning om at alle de tre regionale filmfondene skal motta minimum 20 pst. av den samlede bevilgningen til regionale filmfond det aktuelle året.

Regionale filmsentre og filmfond skal fordele statlige tilskuddsmidler etter samme forskrifter som Norsk filminstitutt. Tilskuddene kan ikke nyttes til drift. Regionale filmsentre og filmfond kan vektlegge prosjektets regionale tilknytning i sin vurdering av og prioritering mellom søknader om tilskudd.

Oppfølging og kontroll (og evaluering)

De kravene som stilles for forvaltning av statstilskudd i henhold til regelverket for økonomistyring i staten, vil gjelde på vanlig måte. Overordnede retningslinjer for tilskuddsordningene fastsettes av departementet. Det skal årlig rapporteres til departementet om hvordan tilskuddet er anvendt, med redegjørelse for måloppnåelse.

Post 75 Internasjonale film- og medieavtaler, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke faste, årlige tilskudd til tiltak som er forankret i internasjonale film- og medieavtaler. Det gjelder Eurimages, Nordisk Film & TV Fond og Det Europeiske Audiovisuelle Observatoriet.

Post 78 Film- og dataspilltiltak

Bevilgningene på posten omfatter tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt, Bygdekinoen, filmvekstsenteret Tvibit i Tromsø og Noneda – Norsk nettverk for dataspillbedrifter. Disse tilskuddene var tidligere budsjettet under post 73, jf. omtale ovenfor. Bevilgningsforslaget omfatter også tilskudd til stiftelsen Den nasjonale filmkommisjonen, som tidligere var budsjettet under post 72, jf. omtale ovenfor.

Tabell 4.21 Forslag til fordeling av bevilgningen på kap. 334, post 78

	(i 1000 kr)	
	2021	2022
Bygdekinoen	9 980	10 180
Tvibit Filmveksthus	2 625	2 680
Internasjonalt Samisk Filminstitutt	9 110	9 800
Noneda – Norsk nettverk for dataspillbedrifter	200	200
Den nasjonale filmkommisjonen	3 000	3 000
Sum:	24 915	25 860

Rapport 2020

Norsk filminstitutt (NFI) har et bredt sett av tiltak og virkemidler som skal bidra til å oppfylle de filmpolitiske målene. Norsk filminstitutts virksomhet kan deles i de tre hovedfunksjonene tilskuddsforvalter, kunnskaps- og kompetansesenter og filmformidler.

Covid-19 hadde stor betydning for de filmpolitiske målene og Norsk filminstitutts arbeid, prioriteringer og samfunnsoppdrag. Regjeringen og NFI har gjennom 2020 arbeidet målrettet med å hjelpe bransjen gjennom pandemien, parallelt med at regjeringens generelle tiltak også har

bidratt til sikring av de filmpolitiske målene. Kompensasjons- og stimuleringsmidlene til kultur har hatt avgjørende betydning for oppfølging av de filmpolitiske målene, se rapportering i kap. 325. Som følge av covid-19 iverksatte NFI også flere ekstraordinære tiltak for produksjon, lansering og formidling. De fleste formidlingstiltakene NFI ga tilskudd til, som drift av filmfestivaler, cinematek og filmklubbvirksomhet i Norge, ble betydelig påvirket av pandemien. Tabellen nedenfor viser fordelingen av NFIs ekstra bevilgninger som følge av pandemien, i tillegg til kompensasjons- og stimuleringsmidlene.

Tabell 4.22 Fordeling av ekstra bevilgninger fra NFI i forbindelse med koronapandemien

Format	(i 1 000 kr)			
	Utvikling 2	Produksjon 2	Lansering Norge 2	Totalt
Dokumentar		1 237	238	1 474
Dramaserie	2 080	6 482		8 562
Kortfilm		998		998
Spillefilm		41 338	1 230	42 569
Spillefilm samproduksjon			500	500
Totalt	2 080	50 055	1 968	54 103

Til sammen fordelte Norsk filminstitutt om lag 762 mill. kroner i 2020 gjennom de ulike tilskuddsordningene for utvikling, produksjon, lansering og filmformidling, samt gjennom innkjøpsordninger, stipender, insentivordningen og tilskudd til regionale filmvirksomheter. Det ble i 2019 igangsatt en gjennomgang av de ordinære tilskuddsordningene for å vurdere om disse er innrettet på en måte som er tilpasset utviklingen i markedet og sikrer filmpolitisk måloppnåelse. Ny forskrift om tilskudd til audiovisuell produksjon

trådte i kraft i 2021. Det pågår et arbeid med å evaluere innretningen av insentivordningen for film- og serieproduksjoner, jf. Stortingets anmodningsvedtak nr. 669, 23. februar 2021.

Arbeidet med ny strategi for Norsk filminstitutt har stått sentralt gjennom hele 2020, og virksomheten har tydeliggjort sin rolle og posisjon i en sektor som stadig preges av endringer. NFI arbeidet også i 2020 dedikert med å få på plass nye styringssystemer.

Tabell 4.23 Nøkkeltall fra Norsk filminstitutt 2018–2020

	2018	2019	2020
Norske kinofilmer – besøkstall	3 048 463	2 077 459	1 732 394
Norsk markedsandel – kinofilm, (<i>i pst.</i>)	25	18	36
Antall kinofilmer med ordinær distribusjon	33	21	27
Antall kinofilmer for barn (premiereår)	7	8	7
Kvinneandel i spillefilm med produksjonstilskudd, (<i>i pst.</i>)	53	52	40
Kvinneandel i dokumentarfilm med produksjonstilskudd, (<i>i pst.</i>)	23	49	47
Kvinneandel i kortfilm med produksjonstilskudd, (<i>i pst.</i>)	60	53	48
Kvinneandel i dataspill med utviklingstilskudd, (<i>i pst.</i>)			11
Totalt tildelt barnefilm (produksjonstilskudd og etterhåndstilskudd), (<i>i 1 000 kr</i>)	82 700	131 000	116 014
Tilskudd til filmsentre og filmfond, (<i>i 1 000 kr</i>)	76 551	80 356	108 569
Samlet besøkstall for cinematekene i Norge	129 174	127 316	74 260
Besøk på filmfestivaler med tilskudd fra NFI	286 000	337 000	172 000

Et bredt og variert tilbud av høy kvalitet

I 2020 var filmfondet viktigere enn noen gang som medfinansør av norsk film. Norsk filminstitutt kanaliserte over 500 mill. kroner i tilskuddsmidler til filmer, serier, dokumentarer og dataspill. Disse tilskuddsmidlene er Norsk filminstitutts viktigste virkemidler for å bidra til et bredt og variert tilbud av høy kvalitet. De offentlige tilskuddene er avgjørende for å utløse privat finansiering. Uten tilskuddsmidlene ville majoriteten av norske filmer, og en betydelig andel av norske dokumentarer og dataspill, trolig ikke blitt produsert.

Norsk filminstitutt har iverksatt de fleste tiltakene i dataspillstrategien *Spillerom*, som gjelder for perioden 2020–2022. Blant annet er det fastsatt en egen forskrift for dataspill, som åpner for tilskudd til utvikling helt fram til ferdigstilling og tilskudd til formidling, f.eks. på datatreff og andre spillarenaer.

Bredde og variasjon i tilbudet innebærer blant annet at norske filmer, serier og dataspill skal oppleves som relevante og være representative for hele befolkningen. Dette ivaretas særlig av Norsk filminstitutts arbeid for inkludering og representativitet. Norsk filminstitutts praksis med moderat kjønnskvoltering i tilskuddsordningene bidro i 2020 til at den totale kvinneandelen for alle formater var på 46 pst. For første gang har NFI definert egne nøkkelroller tilpasset dataspillbransjen og beregnet kvinneandel med utgangspunkt i disse.

Kvinneandelen blant mottakere av utviklingstilskudd til dataspill var 11 pst. i 2020. For å gi medarbeidere og bransjen økt kunnskap og kompetanse arrangerte Norsk filminstitutt blant annet kurs og seminarer om ubevisst diskriminering og andre problemstillinger knyttet til mangfold, relevans, inkludering og representativitet.

Tilskuddsordningene legger også til rette for produksjon av filmer for barn. I 2020 tildelte Norsk filminstitutt 116 mill. kroner i produksjons- og etterhåndstilskudd til filmer rettet mot barn og unge. Det tilsvarte om lag 38 pst. av midlene til produksjons- og etterhåndstilskudd. Det fremste verktøyet for å fremme produksjon av barnefilm er tilskudd etter markedsvurdering og automatisk etterhåndstilskudd. Sju av totalt 25 planlagte kinopremierer i 2020 var rettet mot barn og unge.

Det finnes flere sterke produksjonsmiljøer rundt i landet. Sammenlagt ble det tildelt om lag 258 mill. kroner i produksjonstilskudd til formaterne spillefilm, dramaserier, dokumentar og kortfilm. Produksjon av spillefilm er fortsatt særlig sentrert rundt Oslo. Det ble tildelt over 36 mill. kroner til dataspill i 2020, hvorav om lag 35 mill. kroner i utviklingstilskudd. Også når det gjelder dataspill, er det selskaper i Oslo som dominerer, og disse ble tildelt 46 pst. av utviklingsmidlene til dataspill i 2020. Det er likevel en større andel av midlene som tildeles selskaper utenfor Oslo enn tidligere år, for alle formater.

Tilskudd til regionale filmsentre og filmfond bidrar til å styrke produksjonsmiljøene i ulike deler av landet. I 2020 tildelte Norsk filminstitutt om lag 174 mill. kroner til regional filmutvikling gjennom ordinære produksjonstilskudd og tilskudd til de regionale filmvirksomhetene. Midlene bidrar til vekst ved at regionale produksjonsselskaper viser stadig større profesjonalitet både kvalitativt og kommersielt. Produksjonsselskaperes økning i budsjetter og tilsvarende økt finansiering fra andre kilder, og økt antall filmer som når et nasjonalt og internasjonalt publikum, fører til helhetlig vekst i den regionale og nasjonale bransjen. De regionale filmsentrene bidrar bredt fra talentutvikling til finansiering av profesjonelt innhold. De regionale filmfondene øker sin investering i regionalt forankrede produksjoner, som bidrar til ytterligere aktivitet og mer finansiering til filmbransjen. De regionale filmforvalterne, NFI og regjeringens regionale filmsatsing har hatt stor betydning for den positive utviklingen.

Norske dramaserier har vist en positiv utvikling de siste årene. Samlet tildeling i 2020 var 60,2 mill. kroner.

Norsk filminstitutts tilskudd etter kunstnerisk vurdering, den såkalte konsulentordningen, er et viktig virkemiddel for å stimulere til filmer og serier av høy kunstnerisk kvalitet og kulturell verdi. I 2020 ga Norsk filminstitutt utviklings- og/eller produksjonstilskudd til 303 ulike prosjekter gjennom konsulentordningene.

God formidling og tilgjengeliggjøring for publikum
Norsk filminstitutt har det nasjonale ansvaret for filmformidling.

Norsk filminstitutt arbeider med å opprette en tilskuddordning som skal styrke formidling av film og dataspill i skolen.

Formidling av film og filmkultur handler om å tilrettelegge for økt tilgang til norske og utenlandske filmer utover det som er lønnsomt i markedet samt sette filmene inn i et større kulturelt og samfunnsmessig perspektiv. Filmformidlingsarbeid kan også være av mer pedagogisk art og bidra til at barn og unge blir reflekterte og kritiske brukere av levende bilder.

Norsk filminstitutt bidro i 2020 til at alle disse aspektene ivaretas gjennom tilskudd til festivaler, cinematek- og klubbvirksomhet og tilskudd til distribusjon og filmkulturelle tiltak over hele landet. Filminstituttet tildelte om lag 23 mill. kroner til 20 norske filmfestivaler i 2020. Totalbesøket på filmfestivaler i 2020 var på 172 000 publikummere hvorav 108 000 på festivaler som fant sted før

covid-19 førte til restriksjoner. Samtidig var det anslagsvis 100 000 publikummere som opplevde filmfestival digitalt i fjor. Til lokale kinotiltak ble det tildelt om lag 1,9 mill. kroner, og til distribusjon om lag 1,6 mill. kroner fordelt på totalt 18 tilskudd. Av dette ble 305 000 kroner gitt som tilskudd til videodistribusjon av sju filmer. Cinemateket i Oslo var godt besøkt i perioden det var åpent, fra mai til oktober, og en høy andel av visningene var utsolgte.

Norsk filminstitutt arbeider for å gjøre norsk film synlig og tilgjengelig, uavhengig av visningsplattform. Norsk film er i stor grad tilgjengelig på digitale plattformer. Kinofilmer med og uten forhåndstilskudd er også godt representert på filmleietjenester i det norske markedet, mens tilgjengeligheten synker betraktelig på strømmetjenestene sammenlignet med filmleietjenestene. I 2020 ble 88 filmer (dokumentarer og kortfilmer) og ni dataspill tilgjengelig i norske bibliotek gjennom innkjøpsordningene.

Innkjøpsordningen for dataspill ble evaluert i 2020. Med bakgrunn i evalueringen har NFI kommet med flere forslag til endringer, både når det gjelder kommunikasjonen med bibliotekene, nye tilskuddsordninger og utvikling av en spillportal.

En framtidsstudie utarbeidet av InFuture på oppdrag fra Norsk filminstitutt i 2020 identifiserte flere utfordringer film- og spillfeltet står overfor, blant annet et særlig behov knyttet til publikumsinnsikt.

Publikumsoppslutning

Publikumsoppslutning vurderes på bakgrunn av norske filmer og seriers markedsandel på kino, tv og strømmetjenester. Oppslutningen om norske filmer på kino i 2020 ble preget av pandemisituasjonen. I et historisk svakt år for kinobransjen endte den norske markedsandelen på kino på 36,6 pst. Nedgangen i kinobesøk var på 57,1 prosent sammenlignet med 2019. Selv om det ikke var anledning til å gå like mye på kino i 2020, har publikum sett filmer og serier på andre plattformer, både på strømmetjenester og lineær tv. Fler-tallet av befolkningen ser også norsk innhold. 67 pst. av befolkningen sier de har sett norsk spillefilm, 72 pst. har sett norsk drama og 72 pst. har sett norsk dokumentar i løpet av «det siste året».

I 2020 var det stor interesse for bruk av bibliotekenes strømmetjeneste Filmbib, med en tredobling i antall påsyn fra 2019. Det ble lagt til 81 ny filmer, og ved årets utgang var 421 titler tilgjengelige.

Norsk filminstitutt har tilskuddsordninger som stimulerer til å lage filmer med stort publikumspotensial, slik som tilskudd etter markeds-vurdering og etterhåndstilskudd. Filminstituttet tildelte 102 mill. kroner etter markeds-vurdering i 2020. Filmer som produseres med tilskudd fra markedsordningen, oppnår under normale forhold betydelig høyere besøkstall. Dette tyder på at ordningen fungerer i tråd med formålet. Etterhåndstilskudd stimulerer til oppnåelse av blant annet målet om solid publikumsoppslutning. Norsk filminstitutt tildelte totalt 142 mill. kroner i etterhåndstilskudd i 2020. Etterhåndstilskudd har sunket i 2020 sammenlignet med tidligere år. Det har sammenheng med koronasituasjonen som gjorde at det ble tilført ekstra produksjonsmidler i fjor. Samtidig ble utbetalingene av etterhåndstilskudd noe redusert som følge av flere utsatte premier og delvis stengte kinoer i 2020. Tilskudd til lansering bidrar til at filmene når ut til publikum og realiserer sitt publikumspotensial i Norge og i utlandet. I 2020 ble 37 mill. kroner tildelt i lanseringstilskudd til spillefilm, dokumentar og data-spill i Norge, hvorav 30 mill. kroner til spillefilm. 3 mill. kroner ble tildelt i internasjonalt lanseringstilskudd til spillefilm, kortfilm, dokumentar, dramaserier og dataspill.

En profesjonell bransje med sunn økonomi

Norsk filminstitutt skal legge til rette for at den audiovisuelle bransjen har økonomi til å drive på en god måte. Filmfondet er det viktigste virkemiddelet Norsk filminstitutt har for å påvirke økonomien i den audiovisuelle bransjen. Gjennom tilskudd fra fondet bidrar Filminstituttet til kontinuitet i fagmiljøene og risikoreduksjon i de mest øko-

nomisk kritiske fasene av audiovisuelle produksjoner. Særlig rammetilskuddene til produksjonsforetak og etterhåndstilskudd bidrar til profesjonalitet i bransjen.

Covid-19 rammet filmbransjen i stor grad. 2020 var et år preget av ekstraordinære tiltak, og det var høy risiko, og inntekter uteble. Likevel ble ingen produksjoner lagt ned, ingen selskaper meldte om konkurs og aktiviteten i produksjon er tilnærmet som før pandemien.

De fleste norske filmene som ble rammet av nedstengning av kinoer, ble lansert digitalt kort tid etterpå. Det var gode salgstall på strømmetjenester, men de erstatter ikke inntektene som kino-salget ville gitt.

Norsk filminstitutt skal bidra slik at den audiovisuelle bransjen har kompetanse til å drive på en profesjonell måte. Norsk filminstitutts internasjonale arbeid og samproduksjonstilskudd bidrar også til kompetanseheving, og insentivordningen for film- og serieproduksjon styrker kompetanse og erfaring hos norske filmarbeidere gjennom samarbeid med utenlandske aktører.

Norsk filminstitutt bidrar også til kompetanse i og om bransjene gjennom kunnskap og statistikk om utviklingen innen økonomi, marked og publikum.

Den nasjonale filmkommisjonen, som har hovedsete i Bergen, ble stiftet i september 2020. Kommisjonen skal fungere som bindeledd mellom norsk og internasjonal filmbransje gjennom å promotere Norge som innspillingsland og bidra til å realisere målet om en profesjonell bransje med sunn økonomi.

Med bakgrunn i resultatene som er omtalt ovenfor, mener departementet at målene i 2020 i all hovedsak ble ivaretatt.

Kap. 3334 Film- og dataspillformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Ymse inntekter	5 308	6 124	6 251
02	Inntekter ved oppdrag	4 394	7 049	7 196
	Sum kap. 3334	9 702	13 173	13 447

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra Cinemateket i Oslo, samt inntekter knyttet til mediedesken i EUs pro-

gram for kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa. I tillegg omfatter posten inntekter fra egenandeler for kurs og diverse andre inntekter ved Norsk filminstitutt.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt, jf. kap. 334, post 21.

Kap. 335 Medieformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	54 934	55 650	58 392
21	Spesielle driftsutgifter	1 968	2 103	2 146
70	Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	135 000	135 000	135 000
71	Mediestøtte	512 620	428 517	443 075
73	Medietiltak	22 683	24 110	24 600
74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, <i>kan overføres</i>	19 382	21 053	21 600
79	Norsk rikskringkasting AS – NRK	6 212 925	6 351 186	6 721 680
Sum kap. 335		6 959 512	7 017 619	7 406 493

Innledning

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under de nasjonale målene for kulturpolitikken om et demokratisk samfunn med en åpen og opplyst offentlig samtale der alle er frie til å ytre seg.

Kapitlet omfatter driftstilskudd til den statlige virksomheten Medietilsynet. Kapitlet omfatter også tilskudd til NRK, kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting, produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, tilskudd til innovasjon og utvikling, tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, tilskudd til medieforskning, tilskudd til samiske aviser og distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark.

Gjennom å legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet, tilgjengelighet, nyhetsproduksjon over hele landet og en bredt anlagt offentlig samtale i det digitale mediasamfunnet, skal bevilgningene understøtte mediens demokratiske funksjon. Videre skal bevilgningene bidra til dannelse og kritisk refleksjon gjennom å vekke engasjement og ved å legge til rette for meningsbryting, et mangfold av ytringer og reell ytrings- og informasjonsfrihet.

Bevilgningene skal stimulere til innovasjon og nyskaping, samt opprettholde den frie pressens tradisjoner og grunnverdier over tid.

Bevilgningene skal bidra til å styrke norsk språk, de samiske språkene og norsk tegnspråk som grunnleggende kulturbærere.

Mål og strategier for 2022

I Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid*, jf. Innst. 365 S (2018–2019), oppdaterte regjeringen målene for mediestøtten. Regjeringen vil ha en mediestøtte som er forutsigbar og ubyråkratisk, og som har størst mulig avstand til politiske myndigheter. Det er videre viktig at mediestøtteordningene i minst mulig grad gir insentiv til uheldige tilpasninger. Bevilgningene til medieformål skal legge til rette for:

- ytringsfrihet, pressefrihet og informasjonsfrihet
- et mangfold av redaktørstyrte medier, som bidrar til god nyhetsproduksjon og meningsutveksling over hele landet
- lokale medier i hele landet og å unngå geografiske blindsoner
- innovasjon, utvikling og nyskaping i mediebransjen, og samtidig opprettholde den frie pressens tradisjoner og grunnverdier i en ny tid
- samfunns viktig og undersøkende journalistikk og å unngå tematiske blindsoner

- å styrke den kritiske medieforståelsen i befolkningen, særlig blant sårbare grupper

Gjennomføring av endringsdirektivet til direktivet om audiovisuelle medietjenester (Direktiv (EU) 2018/1808)

Endringsdirektivet til direktivet om audiovisuelle medietjenester (Direktiv (EU) 2018/1808) ble vedtatt i november 2018. Direktivet endrer direktivet om audiovisuelle medietjenester (2010/13/EU) (AMT-direktivet) som ble innlemmet i EØS-avtalen i 2012. AMT-direktivet er gjennomført i norsk rett, i hovedsak i kringkastingsloven. AMT-direktivet inneholder en rekke minimumsregler for fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester bl.a. når det gjelder innhold og omfang av reklame, produktplassing og sponing, samt bestemmelser om beskyttelse av mindreårige mot programmer som inneholder skadelig innhold.

Endringsdirektivet til AMT-direktivet er EØS-relevant. Det er ventet at endringsdirektivet trolig kan behandles i EØS-komiteen i løpet av høsten 2021. Endringsdirektivet inneholder en rekke materielle endringer av AMT-direktivet som må gjennomføres i norsk rett. De viktigste endringene i endringsdirektivet er bl.a. som følger:

- Utvidelse av virkeområdet til å omfatte videodelingsplattformer. Med videodelingsplattformer menes tjenester som bl.a. har til hovedformål (eller som essensiell funksjonalitet) å tilby programmer og brukergenererte videoer. Dette vil typisk omfatte YouTube og audiovisuelt innhold som deles i sosiale medier. Medlemsstatene må pålegge tilbydere av videodelingsplattformer å gjennomføre tiltak for å i) beskytte mindreårige mot skadelig innhold og ii) beskytte alle borgere mot innhold med oppfordring til vold, hat eller innhold som innebærer oppfordring til terrorisme og barnepornografi og iii) oppfylle visse grunnkrav til audiovisuell kommersiell kommunikasjon.
- To tiltak for å fremme europeisk audiovisuelt innhold. A) Medlemsstatene skal sørge for at tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester har minst 30 pst. europeisk innhold i sine kataloger, og at dette innholdet gis en framtrædende plassering. B) Medlemsstatene kan pålegge tilbydere av audiovisuelle medietjenester å bidra økonomisk til produksjon av europeisk innhold, herunder direkte investeringer i innhold og bidrag til nasjonale fond.

- Økt fleksibilitet for reklame i fjernsyn, der kringkasterne kan gis større frihet til å styre når reklame skal vises.
- Styrking av uavhengigheten og rollen til tilsynsorgan som fører tilsyn med direktivets bestemmelser.

Departementet tar sikte på å sende på høring et forslag til gjennomføring av endringsdirektivet til AMT-direktivet i løpet av høsten 2021.

FM etter 2021 og lokalradio

FM-sendingene fra de riksdekkende radioaktørene Radio Norge, P4 og NRK ble avvirket etter en regionvis plan i 2017. Lokalradioer utenfor de store byene har anledning til å fortsette å sende på FM ut 2021. Tilsvarende gjelder for ikke-kommersielle lokalradioer i storbyene. I Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid* varslet regjeringen at den ville komme tilbake til Stortinget i løpet av 2019 om vilkårene for en eventuell ytterligere forlengelse av FM-konsesjoner for lokalradio etter 2021. På oppdrag fra Kulturdepartementet har Medietilsynet utredet saken. Medietilsynet oversendte i mai 2019 en rapport til departementet om lokalradio på FM. I rapporten anbefalte tilsynet at eksisterende FM-konsesjoner for lokalradio forlenges med fem år, til 31. desember 2026. Tilsynet begrunnet dette med hensynet til blant annet lokalradioenes viktige betydning for det norske mediemangfoldet, og det faktum at mesteparten av inntektene til lokalradioene kommer fra FM-virksomheten. Departementet legger til grunn at lokalradioene trenger mer tid til å gjennomføre den digitale overgangen. På bakgrunn av dette ba departementet Medietilsynet om å sette i gang et arbeid for at eksisterende FM-konsesjoner for lokalradio forlenges både i og utenfor slukkeområdene i fem år, fra 1. januar 2022 til 31. desember 2026. I mai 2021 sendte departementet på høring forslag til endringer i kringkastingsforskriften, samt forslag om endrede konsesjonsvilkår som skal gjelde ved en midlertidig forlengelse av eksisterende konsesjoner for lokalradio på FM i fem år fra 2022 til og med 2026. Høringen ble avsluttet 17. juni 2021. Departementet tar sikte på å fastsette nye rammevilkår for forlengelsesperioden i løpet av høsten 2021.

Tilskuddsordningen for lokale lyd- og bilde-medier ble i 2020 endret slik at den åpner for driftstilskudd til digitalisering av lokalradio og at det generelle tilskuddstaket heves til 1,5 mill. kroner per foretak per år. Endringene ble notifisert til

ESA og godkjent høsten 2020. Ny forskrift trådte i kraft med virkning fra november 2020.

Endringer i produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier

I Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid* (mediestøttemeldingen), varslet regjeringen at det skal foretas en gjennomgang av produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier. Målet er å modernisere og forenkle tilskuddsordningen for å møte medieutviklingen, samt å sikre at beregningsmodellen for tilskudd i minst mulig grad gir insentiv til uheldige tilpasninger. Forskriftsrevisjonen skal samsvare med formålet slik det er fastslått i mediestøtteloven § 5 og med mål for den direkte mediestøtten slik det er beskrevet i mediestøttemeldingen. Departementet tar sikte på å sende forslag til ny forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier på høring våren 2022, slik at den nye forskriften får virkning for tildeling av produksjonstilskuddet i 2023.

Nye fireårige styringssignaler i Prop. 1 S (2022–2023)

I mediestøtteloven er det lovfestet at regjeringen skal foreslå faste, langsiktige økonomiske rammer for NRK og den direkte mediestøtten gjennom fireårige styringssignaler. Forslag til styringssignal skal legges fram for Stortinget i en budsjettproposisjon året etter stortingsvalg. Kulturdepartementet, med bistand fra Medietilsynet, har startet arbeidet med å utforme grunnlag for et forslag til nye fireårige styringssignaler som vil gjelde for perioden 2023–2026. Videre vil departementet vurdere hvorvidt staten bør videreføre en avtale om kommersiell allmennkringkasting når avtalen med TV 2 utløper 31. desember 2023. I Prop. 1 S (2022–2023) vil regjeringen legge fram en samlet gjennomgang av de mediepolitiske målene og virkemidlene, sett i lys av utviklingen i mediesektoren. Denne vil bl.a. omfatte:

- En vurdering av NRKs bidrag til mediemangfoldet og virkning på konkurransen i mediemarkedet, samt hvordan NRK påvirkes av teknologiske endringer, mediebruksvaner og den globale konkurransesituasjonen
- En gjennomgang av de direkte mediestøtteordningene, samt en vurdering av om midlene bør fordeles annerledes og behovet for nye ordninger

- En gjennomgang av medieøkonomien og anslag for den kommende økonomiske utviklingen

Undersøkelse av mediebruk blant innvandrere

Kulturdepartementet har, i samarbeid med Kunnskapsdepartementet, igangsatt et prosjekt som skal kartlegge mediebruk blant ulike innvandrergupper i Norge. Bakgrunnen for prosjektet er blant annet Medietilsynets bruksmangfoldrapport som ble publisert i januar 2021. Bruksmangfoldrapporten kartlegger befolkningens mediebruk og er en del av Medietilsynets mediemangfoldregnskap. Rapporten avdekket manglende kunnskap om mediebruken blant ulike grupper av innvandrere. I tillegg ble behovet for økt kunnskap om ulike innvandrergruppers mediekonsum tydeliggjort i forbindelse med myndighetenes behov for å nå ut med informasjon om covid-19 til alle deler av befolkningen. Medietilsynet har fått i oppdrag å kartlegge mediebruk blant innvandrere. Kartleggingen omfatter en undersøkelse om mediebruk blant ulike innvandrergupper som gjennomføres av Statistisk Sentralbyrå. Resultatene fra undersøkelsen vil rapporteres i Medietilsynets mediemangfoldregnskap i 2023 og inngå i et faktabasert grunnlag for utformingen av en treffsikker mediepolitikk som er relevant hele befolkningen.

Avvikling av gebyr for videogram

Regjeringen foreslår å oppheve bestemmelsene i film- og videogramloven og tilhørende forskrifter, som pålegger aktører som omsetter videogram, å registrere og merke videogram og betale gebyr for dette med virkning fra 1. januar 2022. Registreringsplikten var opprinnelig en del av systemet med innholdskontroll av videogram med sikte på å beskytte barn og unge mot skadelig innhold. Etter at lov om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv. (bildeprogramloven) trådte i kraft har film- og videogramlovens bestemmelser om beskyttelse av mindreårige mot skadelig innhold i praksis falt bort. Registeret inneholder i dag ikke opplysninger av betydning for beskyttelsesformål og plikten til å tydelig informere og merke videogrammet med dets aldersgrense følger av bildeprogramloven. Som følge av en forskyvning av omsetning fra fysiske formater til fordel for digitale, ikke-fysiske formater er statens utgifter til innkreving dessuten i ferd med å overstige inntektene fra gebyret.

Budsjettforslag 2022**Post 01 Driftsutgifter**

Medietilsynet forvalter de statlige virkemidlene på Kulturdepartementets ansvarsområder og er departementets rådgivende organ på disse områdene. Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Medietilsynet samt mindre utredningsoppgaver på medieområdet.

Behovet for å styrke den kritiske medieforståelsen i befolkningen er økende. For at Medietilsynet skal kunne styrke innsatsen på dette feltet, foreslås bevilgningen på posten økt med 2,5 mill. kroner.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 501 000 kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved oppdrag som Medietilsynet utfører på vegne av andre.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Medietilsynet får i merinntekter på kap. 3335, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting

Bevilgningen på posten skal dekke kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting i henhold til kunngjøring av avtale om allmennkringkasting 23. juni 2017. Departementet inngikk avtale om kommersiell allmennkringkasting med TV 2 26. september 2018. Avtalen trådte i kraft 1. januar 2019 og varer til 31. desember 2023. Kompensasjonen skal bidra til å opprettholde mediemangfoldet, sikre en reell konkurrent til NRK og sikre produk-

sjon av riksdekkende nyhetssendinger utenfor Oslo, jf. Innst. 235 S (2016–2017) og Meld. St. 14 (2016–2017) *Kommersiell allmennkringkasting*.

Budsjettforslaget på posten er basert på at statens økonomiske forpliktelser kan beløpe seg på inntil 135 mill. kroner i 2022, i henhold til avtalen.

Post 71 Mediestøtte

Bevilgningen på posten omfatter produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, tilskudd til samiske aviser og distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark. Forslag til fordeling av bevilgningen framkommer av tabell 4.24.

For å sikre forutsigbarhet i mediepolitikken foreslo regjeringen i Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid*, å innføre en modell der den økonomiske rammen for mediestøtten fastsettes for fire år av gangen. Stortingets flertall sluttet seg til etableringen av fireårige rammer for mediestøtten ved behandlingen av Innst. 365 S (2018–2019). Rammen blir fastsatt av Stortinget i romertallsvedtak, på grunnlag av en budsjettproposisjon hvor Kulturdepartementet hvert år etter stortingsvalg vil foreslå størrelsen på de langsiktige økonomiske rammene. Ordningen med fireårige styringssignaler for mediestøtten er lovfestet i mediestøtteloven, som trådte i kraft 1. januar 2021. I praksis betyr dette at de økonomiske rammene for den direkte mediestøtten behandles av Stortinget hvert fjerde år. Kulturdepartementet foreslår at den direkte mediestøtten i perioden 2020 til 2022 årlig justeres for pris- og lønnsvekst, jf. vedtak VIII i Prop. 1 S (2019–2020).

Bevilgningen til tilskudd til samiske aviser ble i 2020 økt med 1,9 mill. kroner ettersom en ny aktør kvalifiserte for tilskudd fra ordningen i 2020, jf. Prop. 51 S (2020–2021). Tilskudd til samiske aviser foreslås av samme årsak økt med 2,7 mill. kroner fra 2021 til 2022.

Tabell 4.24 Fordeling av bevilgningen på kap. 335, post 71

Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
Produksjonstilskudd	358 100	369 559	380 700
Innovasjon og utvikling	20 025	20 898	20 900
Tilskudd til samiske aviser	45 730	35 738	39 155
Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	2 250	2 322	2 320
Sum	426 105	428 517	443 075

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene som er finansiert av bevilgningene på posten.

Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier

Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier skal bidra til et mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier over hele landet og kan gis til nyhets- og aktualitetsmedier på alle publiseringsplattformer, med unntak av kringkasting og lokal-kringkasting. Produksjonstilskuddet forvaltes av Medietilsynet og fordeles i henhold til gjeldende forskrift.

Mål for ordningen

Produksjonstilskuddet skal stimulere til et mangfold av nyhets- og aktualitetsmedium karakterisert av høy kvalitet og uavhengig journalistikk, inkludert medier i markeder som er for små til å være bærekraftige og alternativer til de ledende mediene i større markeder.

Kriterier for tildeling

Produksjonstilskuddet forvaltes av Medietilsynet og fordeles i henhold til gjeldende forskrift. Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedium stiller nærmere krav til medier som kan gis tilskudd. Generelle vilkår omfatter bl.a. at tilskudd etter denne forskriften bare kan gis til nyhets- og aktualitetsmedium som har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten.

Videre er det en rekke vilkår knyttet til bl.a. opplag, organisering, bruk av tilskuddsmidler, overskudd, utbytte og transaksjoner som må oppfylles.

Oppfølging og kontroll

Medieselskap som søker tilskudd, plikter å gi innsyn i alle opplysninger som finnes nødvendig til gjennomføring av og kontroll med tilskuddsordningen, og til utarbeidelse av statistikk over den økonomiske utviklingen i dagspressen.

Innovasjon og utvikling

I tråd med Stortingets behandling av Innst. S 400 (2017–2018), jf. Prop. 85 S (2017–2018), ble det i statsbudsjettet for 2018 vedtatt å opprette en tilskuddsordning for innovasjon og utvikling. Ordningen forvaltes av Medietilsynet etter forskrift som trådte i kraft 1. juli 2018.

Mål for ordningen

Tilskuddsordningen skal fremme mediemangfold og en opplyst offentlig samtale gjennom å stimulere til redaksjonell, innholdsrettet innovasjon og utvikling hos nyhets- og aktualitetsmedier.

Kriterier for tildeling

Tilskuddet tildeles nyhets- og aktualitetsmedier etter nærmere bestemmelser i forskrift om innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier. Det stilles krav til selve mediet, i tillegg til at visse vilkår knyttet til prosjektet må være oppfylt. Medier som får tilskudd må bl.a. ha som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Flere nyhets- og aktualitetsmedier kan søke sammen om tilskudd til fellesprosjekter, og søker kan samarbeide med aktører utenfor bransjen for å realisere prosjektet.

Tilskudd kan gis til innovasjons- og utviklingsprosjekter som utvikler redaksjonelt innhold eller utvikler eller implementerer nye løsninger for produksjon, publisering, spredning eller konsum av

redaksjonelt innhold. Det kan også gis tilskudd til forprosjekter for utvikling av slike innovasjons- og utviklingsprosjekter.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottaker skal rapportere om gjennomføringen av prosjektet til Medietilsynet. Rapporten skal redegjøre for om tiltaket er gjennomført i tråd med forutsetningene for tilskuddet. Regnskap som viser disponering av tilskuddet skal vedlegges rapporten.

Medietilsynet har ansvar for kontroll med tilskuddsmottakers rapportering.

Tilskudd til samiske aviser

Bevilgningen omfatter tilskudd til samiske aviser og er regulert i forskrift. Tilskuddsordningen forvaltes av Medietilsynet. I tråd med Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid* tar regjeringen sikte på å sende på høring et forslag om å gjøre tilskuddsordningen til samiske aviser plattformnøytral.

Mål for ordningen

Tilskuddet til samiske aviser og samiskspråklige avissider skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet. Med samisk avis menes aviser som har den samiske befolkningen som hovedmålgruppe. Midlene fordeles av Medietilsynet.

Kriterier for tildeling

Tilskudd ytes til samiske aviser som oppfyller kriteriene som framkommer av forskrift om tilskudd til samiske aviser. Vilårene som må oppfylles omfatter bl.a. ulike krav til innhold i avisen, salg og opplag. Videre stilles det krav til organisering og drift av avisene.

Oppfølging og kontroll

Aviser som søker tilskudd plikter å gi innsyn i forretningspapirer og andre opplysninger som finnes nødvendig til gjennomføring av og kontroll med tilskuddsordningen og til utarbeidelse av statistikk over den økonomiske utviklingen i samisk presse. Riksrevisjonen og Kulturdepartementet har adgang til å iverksette kontroll med at tilskuddsmidlene benyttes etter forutsetningene.

Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark

Bevilgningen omfatter det særskilte distribusjonstilskuddet til avisene i Finnmark. Tilskuddet kommer i tillegg til eventuelt produksjonstilskudd. Midlene fordeles av Medietilsynet.

Mål for ordningen

Topografi, spredt bosetning og klima kan gjøre avisdistribusjon mer utfordrende i Finnmark. For å støtte distribusjonen av aviser i fylket fordeler Medietilsynet et eget distribusjonstilskudd til aviser i Finnmark.

Kriterier for tildeling

Støtten blir fastsatt ut fra mengden av dokumenterte postdistribuerte eksemplarer av papiravisen. Antallet distribuerte eksemplarer til husholdninger med posten ligger til grunn for kompensasjonsberegningen. Det blir ikke tatt hensyn til papireksemplarer som blir distribuert med bud.

Post 73 Medietiltak

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til ulike tiltak på mediefeltet, herunder tilskudd til medieforskning og etterutdanning som skal bidra til økt kunnskap om mediernes betydning for samfunnsutviklingen m.m.

KULMEDIA (2014–2018) har vært et handlingsrettet forskningsprogram under Forskningsrådet med hovedmål om å bedre kunnskapsgrunnlaget for utforming av kultur- og mediepolitikk. Det er besluttet å videreføre tilskuddet til forskning på kultur- og mediefeltet i en ny femårsperiode fra 2019.

Midlene til anvendt medieforskning blir fordelt av Medietilsynet på grunnlag av en innstilling fra Rådet for anvendt medieforskning.

Av foreslått bevilgning går om lag

- 8,7 mill. kroner til forskningsprogrammet for kultur- og mediesektoren (KULMEDIA), jf. nærmere omtale på kap. 325, post 52
- 0,4 mill. kroner til Kristelig Pressekontor (KPK)
- 0,7 mill. kroner til Landslaget for lokalaviser
- 5,6 mill. kroner til etterutdanning i mediebransjen via Institutt for journalistikk
- 2,4 mill. kroner til medienorges statistikkdatabase
- 0,5 mill. kroner til Nordiske mediedager
- 4 mill. kroner til Rådet for anvendt medieforskning

- 2,3 mill. kroner til Statistisk Sentralbyrå – Norsk mediebarometer

For 2022 har Rådet for anvendt medieforskning (RAM) følgende mandat:

- Innstille til Medietilsynet om fordeling av midler til forskning og utviklingsarbeid på mediefeltet, særlig relatert til mediemangfold og kritisk medieforståelse, samt problemstillinger relatert til dataspill (jf. handlingsplanen mot spilleproblemer). Aktuelle prosjekter skal ha en teoretisk forankring og en klar praktisk nytteverdi.
- Være en premissleverandør for Kulturdepartementet og legge til rette for forskning og utviklingsarbeid som departementet har behov for.
- Medvirke til at resultatene blir gjort lett tilgjengelige.

Post 74 Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til lokal-kringkastingsformål og digitaliseringstiltak i lokalradiosektoren. Ordningen forvaltes av Medietilsynet i henhold til forskrift om tilskudd til lokale lyd- og bildemedier.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene som er finansiert av bevilgningene på posten.

Mål for ordningen

Tilskuddsordningen har som hovedmål å bidra til mediemangfold, ytringsfrihet og styrking av de lokale lyd- og bildemedienes demokratiske funksjon i samfunnet. Tilskuddsordningen skal bidra til digitalisering av lokalradio, produksjon av programmer med høy teknisk og innholdsmessig kvalitet, videreutvikling av det enkelte lokalmediets egenart og kompetanseutvikling og samarbeid mellom ulike lokalmedier. Tilskuddet kan gis i ulike former, herunder investeringstilskudd, driftstilskudd, prosjekttilskudd, tilskudd til kompetansehevede tiltak og tilskudd til utviklingsprosjekter.

Kriterier for tildeling

Ordningen forvaltes av Medietilsynet i henhold til forskrift om tilskudd til lokale lyd- og bildemedier. Om lag halvparten av midlene som årlig tildeles skal øremerkes digitalisering av lokalradio. Forskriften definerer nærmere hvilke kriterier som

ligger til grunn for vurdering av søknader til de ulike formålene.

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottaker skal så snart som mulig oversende Medietilsynet rapport om gjennomføringen av tiltak. Rapporten skal gjøre rede for om tiltaket er gjennomført i tråd med forutsetningen for tilskuddet. Medietilsynet har ansvar for kontroll med tilskuddsmottakers rapportering. Medietilsynet, Kulturdepartementet og Riksrevisjonen kan iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene.

Post 79 Norsk rikskringkasting AS – NRK

I Meld. St. 17 (2018–2019) *Mangfold og armlengds avstand. Mediepolitikk for ei ny tid* foreslo regjeringen å avvikle kringkastingsavgiften 1. januar 2020, og at NRK fra samme tid finansieres gjennom bevilgning over statsbudsjettet. Stortingets flertall sluttet seg til regjeringens forslag, jf. Innst. 365 S (2018–2019). Fra og med budsjettåret 2020 finansieres NRK over statsbudsjettet. NRKs økonomiske ramme for årene 2020–2022 justeres årlig i takt med pris- og lønnsvekst, minus et effektiviseringskrav på 0,5 pst., jf. forslag til vedtak VIII i Prop. 1 S (2019–2020).

Bevilgningsforslaget på posten er basert på en videreføring av bevilgningen fra 2021, justert i takt med årlig pris- og lønnsvekst, og med fratrukk for et årlig effektiviseringskrav på 0,5 pst. Samlet foreslås et tilskudd til driften av Norsk rikskringkastings AS på om lag 5 979 mill. kroner i 2022.

Som følge av at kringkastingsavgiften ble avvirket 1. januar 2020, er virksomheten ved NRKs lisensavdeling i Mo i Rana lagt ned. I bevilgningsforslaget for 2020 ble det tatt hensyn til de innsparingene NRK vil ha ved at selskapet ikke lenger skal kreve inn kringkastingsavgift. NRK vil fortsatt ha kostnader til drift og avvikling av lisensavdelingen i en treårsperiode, anslått til 66 mill. kroner. Kompensasjon for disse kostnadene ble innarbeidet i rammetilskuddet for 2020, og ble videreført i 2021. Denne kompensasjonen videreføres også i tilskuddet for 2022.

Kringkastingsavgiften var merverdiavgiftspliktig med redusert sats på 12 pst. NRK hadde følgende fradragsrett på anskaffelser til kringkastingsvirksomheten. For at selskapet ikke skal gis insentiver til økt egenproduksjon, eller lide tap som følge av overgang til ny finansieringsordning, foreslo regjeringen i Prop. 1 S (2019–2020) at det ilegges merverdiavgift med redusert sats på den

statlige bevilgningen til NRKs kringkastingsvirksomhet.

Merverdiavgift etter lav sats av det statlige driftstilskuddet til NRKs kringkastingsvirksomhet i 2022 vil utgjøre om lag 720 mill. kroner. Bevilgningen som skal dekke NRKs utgående merverdiavgift, inngår i det samlede bevilgningsforslaget på om lag 6 722 mill. kroner.

Bevilgningen forvaltes av Medietilsynet, som forestår utbetalingene av de statlige overføringene til NRK.

Mål

Allmennkringkasting er et statlig virkemiddel. Målet med bevilgningen til NRK er å sikre innholdsmangfoldet i kringkastingstilbudet. Som virkemiddel innebærer allmennkringkasting økonomiske fordeler/privilegier til kringkastingselskap, som til gjengjeld tar på seg visse plikter med hensyn til innholdet.

Kriterier for måloppnåelse

NRKs kringkastingsvirksomhet og andre aktiviteter reguleres i flere lover, forskrifter og retningslinjer. Kringkastingsloven definerer NRKs formål – å drive allmennkringkasting og virksomhet som har sammenheng med dette. NRKs vedtekter setter rammene for NRKs oppdrag og hvordan det skal forstås og utføres, og definerer at selskapets formål er å tilby allmennkringkasting for hele Norges befolkning i radio og fjernsyn samt på øvrige medieplattformer. NRK-plakaten er en del av selskapets vedtekter. Den er et måldokument som definerer Stortingets krav og forventninger til NRK.

Oppfølging og kontroll

Eierstyringen av NRK skjer på generalforsamlingen, i samsvar med reglene i aksjeloven. Det er Kulturdepartementet ved kultur- og likestillingsministeren som utgjør generalforsamlingen i NRK AS. NRKs vedtekter definerer at styret hvert år skal legge fram for generalforsamlingen en plan for virksomheten i selskapet med datterselskaper, som bl.a. omfatter: selskapets og datterselskapes hovedvirksomhet i de kommende år, selskapets økonomiske utvikling, vesentlige investeringer og analyse av NRKs drift de foregående år. For at departementet skal kunne utøve eierrollen på en forsvarlig måte, er det likevel nødvendig å ha jevnlig kontakt med selskapet gjennom året. Dette utøves blant annet gjennom fastlagte, halvå-

rige kontaktmøter mellom Kulturdepartementet og NRK.

NRK sender hvert år en rapport til Kulturdepartementet om kostnadseffektiviteten i selskapet. Formålet med denne rapporten er å gi myndigheter og publikum innsyn i ressursbruken i selskapet og ivareta både demokrati og kontrollhensyn.

Medietilsynet fører tilsyn med om allmennkringkasterne oppfyller sine allmennkringkastingsforpliktelser, og utarbeider en årlig rapport hvor tilsynsresultatet presenteres. NRK utarbeider hvert år et allmennkringkasterregnskap som oversendes til Medietilsynet og som ligger til grunn for tilsynets vurdering av om NRK innfrir sine forpliktelser. Medietilsynets rapport blir behandlet på den ordinære generalforsamlingen i NRK. Generalforsamlingens behandling av rapporten omtales i Kulturdepartementets budsjettproposisjon.

Rapport 2020

Samtidig som forretningsmodellene til avisene, radio- og tv-virksomhetene er satt under press, er det norske medielandskapet fortsatt preget av stort mangfold og stabilitet. Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til mediesektoren i hovedsak er innfridd, jf. rapport nedenfor.

Mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier

Ett av målene for bevilgningene under kapitlet i 2020 var å legge til rette for god nyhetsproduksjon over hele landet og en bredt anlagt offentlig samtale i det digitale mediesamfunnet. I internasjonal sammenheng ligger antall aviser og utgiversteder i Norge stabilt på et svært høyt nivå. Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier har særlig bidratt til et stabilt høyt antall små lokalaviser. Ved utgangen av 2020 ble det gitt ut 230 aviser på 172 ulike steder i Norge, hvorav 152 aviser mottok produksjonstilskudd. Totalopplaget for aviser tilsluttet Mediebedriftenes Landsforening og Landslaget for lokalaviser økte med 3,4 pst. fra første halvår 2020 til andre halvår 2020.

Medietilsynet gjennomfører årlige undersøkelser av den økonomiske situasjonen i norsk presse og kringkasting. Som i 2019 hadde norsk avisbransje god lønnsomhet i 2020. Det samlede driftsresultatet var på 724 mill. kroner i fjor, en økning fra 638 mill. kroner i 2019. I 2020 var avisenes driftsinntekter på 11,3 mrd. kroner, mot 11,6 mrd. i 2019. Avisene mistet 434 mill. kroner,

eller vel 10 pst., av annonseinntektene i 2020, blant annet som en konsekvens av covid-19-pandemien. Samtidig økte brukerinntektene med 185 mill. kroner. Inntektsfallet avisene har opplevd de seneste årene har bremset kraftig opp. De fleste avishusene har endret sin digitale strategi fra i hovedsak å hente inntekter fra salg av annonseplass på nett, til også å ta betalt for digitalt redaksjonelt innhold. De totale brukerinntektene til avisene økte med 3 pst. i 2020, og utgjorde nesten 63 pst. av de totale driftsinntektene.

Ett av målene for bevilgningene på medieområdet i 2020 var å legge til rette for lokale medier i hele landet og å unngå geografiske hvite flekker, ved å sørge for omfordeling av produksjonstilskuddet til små, lokale aviser. Medietilsynet opplyser at 152 aviser fikk produksjonstilskudd på nær 358 mill. kroner i 2020, mens 318 mill. kroner ble fordelt på vel 155 aviser i 2019. Av økningen på 40 mill. kroner gikk 30 mill. kroner til lokalavisene. Av de 152 avisene som mottok produksjonstilskudd i 2020 sendte 147 inn opplysninger til Medietilsynet om driftsøkonomien i 2020. Disse avisene hadde et samlet driftsunderskudd før produksjonstilskudd på 153 mill. kroner i 2020, mot et driftsunderskudd på 201 mill. kroner i 2019. Etter støtte hadde avisene samlet et overskudd før skatt på 226 mill. kroner i 2020, mot et overskudd på 137 mill. kroner i 2019.

I 2020 mottok Medietilsynet 455 søknader på til sammen 60 mill. kroner til tilskuddsordningen for lokale lyd- og bildemedier. Medietilsynet fordelte 20,4 mill. kroner på 89 tilskuddsmottakere. Om lag halvparten av midlene gikk til å digitalisere lokalradio. I 2020 tildelte tilsynet nærmere 7,5 mill. kroner til 20 prosjekter for å bygge ut lokale digitale nett. Regelverket for tilskudd til lokale lyd- og bildemedier ble endret og notifisert til ESA høsten 2020. Den øvre grensen for hvor mye en tilskuddsmottaker kan få per år ble økt fra til sammen 2 mill. kroner over en tre-årsperiode til 1,5 mill. kroner årlig. Det ble videre gitt mulighet til å gi driftstilskudd til digitalisering av lokalradio.

Som følge av covid-19 framskyndet Medietilsynet tilskuddsutbetalingene i 2020 for å hjelpe tilskuddsmottakerne i en krevende tid. Medier som får produksjonstilskudd og tilskudd til samiske aviser får vanligvis utbetalt tilskudd fire ganger i året. Første utbetaling skjedde som normalt i januar, mens andre og tredje utbetaling, som vanligvis kommer i april og juni, ble betalt ut i mars.

Videre ble det etablert en midlertidig kompensasjonsordning for redaktørstyrte medier med omsetningsfall som følge av covid-19, for å bidra til at disse i størst mulig grad kunne opprettholde sin

redaksjonelle virksomhet. Ordningen kunne kompensere mediene for inntil 60 pst. av inntektsbortfallet i perioden 15. mars til og med 30. juni 2020. Mediene måtte oppfylle visse kriterier for å kvalifisere til tilskudd. 132 medier fikk utbetalt til sammen om lag 92 mill. kroner i kompensasjon: 59 papiraviser, ti nettaviser, 47 tidsskrift og 16 radiovirksomheter. Tre medier har senere valgt å betale tilbake kompensasjonen. Kulturdepartementet vurderer at kompensasjonsordningen traff målgruppen og at støtten fra kompensasjonsordningen var til hjelp for aktørene i sektoren, til tross for at omsetningstapet i bransjen ikke ble like stort som man fryktet da krisen inntraff.

Medietilsynet har tidligere eid Norsk Opplagskontroll AS sammen med Mediebedriftenes Landsforening (MBL) og Landslaget for Lokalaviser (LLA). Norsk Opplagskontroll ble avviklet ved utgangen av 2020.

Innovasjon, utvikling og nyskaping

I 2020 var ett av målene for bevilgningene på medieområdet at det skal legges til rette for innovasjon, utvikling og nyskaping i mediebransjen. I statsbudsjettet for 2018 ble det vedtatt å opprette en tilskuddsordning for innovasjon og utvikling. Målet med innovasjonstilskuddet er å fremme mediemangfold og en opplyst offentlig samtale gjennom å stimulere til redaksjonell, innholdsrettet innovasjon og utvikling i nyhets- og aktualitetsmedier. I 2020 fordelte Medietilsynet om lag 20 mill. kroner på 40 prosjekter innenfor denne tilskuddsordningen. Tilsynet mottok 53 søknader på til sammen 28 mill. kroner.

Kommersiell allmennkringkasting

Høsten 2018 inngikk Kulturdepartementet en femårig avtale med TV 2 om å levere kommersielle allmennkringkastingstjenester på tv fra 1. januar 2019 til 31. desember 2023. 2020 var andre år med denne avtalen. Medietilsynet vurderer hvert år om TV 2 overholder sine forpliktelser i avtalen. Medietilsynets tilsyn med TV 2 i 2020 viser at TV 2 oppfylte de aller fleste kravene innenfor selve allmennkringkastingsoppdraget. Dette oppdraget omfatter kravene om egenproduserte daglige riksdekkende nyhetsprogrammer med base i den sentrale nyhetsredaksjonen, norsk-språklige programmer for barn og unge, og førstepangsvisninger av norsk film og tv-drama. Det omfatter også krav til distribusjon og tilgjengeliggjøring lineært via TV 2 Sumo og over internett, krav til lokalisering av hovedredaksjon og sentral

nyhetsredaksjon og til hvor de redaksjonelle avgjørelsene skal tas. Tilsynets gjennomgang viser imidlertid at TV 2s nyhetsredaktør i 2020 var mindre til stede i Bergen enn det avtalen forutsetter, og følgelig representerer brudd på deler av kravene til lokaliseringen i Bergen. Ved brudd på krav i avtalen skal Medietilsynet redusere kompensasjonen TV 2 mottar, men det følger av avtalen at en part ikke kan holdes ansvarlig for unnlattelse av å oppfylle sine forpliktelser dersom dette skyldes forhold utenfor partens kontroll. Medietilsynet vurderer at covid-19, med bl.a. pålegg om hjemmekontor og smitteverntiltak, har gjort det umulig å reise for å oppfylle dette kravet. Tilsynet besluttet derfor å ikke følge opp dette bruddet på avtalen videre.

I allmennkringkastingsrapporten for 2020 skriver Medietilsynet videre at 2020 var et spesielt og utfordrende år hvor covid-19 synliggjorde viktigheten av informasjonsformidling og kritisk journalistikk. Redaktørstyrte medier var viktige informasjonskilder for alle aldersgrupper og segmenter av befolkningen under pandemien.

Forskning på medieområdet

Tilgangen til informasjon har aldri vært større. Dette stiller økte krav til befolkningens mediekompetanse. Kritisk medieforståelse er et av de viktigste arbeidsområdene for Medietilsynet. Kritisk medieforståelse handler om den kompetansen mediebrukerne må ha for å kunne orientere seg i medielandskapet på en aktiv og trygg måte, og ta informerte valg knyttet til medieinnholdet de bruker eller produserer. Medietilsynet arbeider med å hente inn og systematisere fakta og innsikt på feltet, og utvikler råd og verktøy rettet mot ulike grupper i befolkningen.

For å sikre et faktabasert grunnlag for utformingen av mediepolitikken og de regulatoriske virkemidlene på mediefeltet er det nødvendig å følge utviklingen i det norske mediemangfoldet jevnlig og systematisk over tid. Ikke minst er dette vesentlig etter at Stortinget har lovfestet en ordning med fireårige styringssignaler for NRK og den direkte mediestøtten. Medietilsynet er derfor i gang med å utvikle et mediemangfoldsregnskap som gjennom fastsatte indikatorer hvert år skal gi informasjon om tilstanden og utviklingen i mediemangfoldet i Norge i et avsender-, innholds- og brukersperspektiv. I 2020 ble den første rapporten om avsendermangfold publisert. En rapport om bruksmangfold ble publisert i januar 2021.

Gjennom bevilgninger til Norges forskningsråd bidrar Kulturdepartementet til finansiering av langsiktig forskning av høy kvalitet og styrking av relevante forskningsmiljøer.

Rådet for anvendt medieforskning (RAM) fordelte 3,89 mill. kroner til 12 forskningsprosjekter og 7 mastergradstipender i 2020. I tillegg ble det i 2020 øremerket 250.000 kroner til forskning på dataspill gjennom regjeringens handlingsplan mot spilleproblemer. Norsk mediebarometer, SSBs årlige undersøkelse om massemediebruk, ble tildelt 2,3 mill. kroner. Institutt for Journalistikk (IJ) mottok 5,5 mill. kroner til etterutdanning i mediebransjen. Landslaget for lokalaviser fikk 0,7 mill. kroner i kurstilskudd-

Norsk rikskringkasting

Norsk rikskringkasting (NRK) var finansiert ved en apparatbasert kringkastingsavgift fra etableringen i 1933 og fram til 1. januar 2020. Fra og med budsjettåret 2020 finansieres NRK over statsbudsjettet.

Rapport for tilskudd til NRK i 2020

Tabell 4.25 Tall for NRK AS 2016–2021

År	(i mill. kroner)					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ²
Brutto kostnader allmennkringkasting	5 658	5 874	5 930	6 197	5 889	5 972
Andre inntekter fra allmennkringkastingsoppdrag	-53	-214	-163	-112	-77	-41
Kommersielle inntekter	-85	-86	-98	-96	-71	-52
Utbytte fra datterselskaper	0	0	0	0	0	0
Netto kostnader ved allmennkringkasting	5 515	5 570	5 668	5 988	5 742	5 878
Kringkastingsavgift/tilskudd ¹	5 518	5 575	5 684	5 781	5 727	5 879
Overskudd/underskudd	3	5	16	-206	-13	0,1
Resultat i pst. av brutto kostnader	0,1	0,1	0,3	-3,3	-0,2	0

¹ Inntekter fra kringkastingsavgiften og tilleggsavgifter, inkasso mv. for årene 2015–2019. Kringkastingsavgiften ble avvirket 1. januar 2020 og erstattet med tilskudd over statsbudsjettet.

² Tallene for 2021 er budsjettall utarbeidet av NRK.

Det er samlet sett departementets vurdering at målet med tilskuddet til NRK ble innfridd i 2020, jf. rapportering nedenfor.

I 2020 mottok NRK AS 5,73 mrd. kroner i stats-tilskudd. Nøkkeltall for NRKs inntekter de seneste årene framgår av tabell 4.25. Ettersom kringkastingsavgiften ble avvirket 1. januar 2020, var 2020 det første året NRK mottok tilskudd over statsbudsjettet istedenfor å finansieres via kringkastingsavgiften.

Samlede driftsinntekter i NRK AS var 5,88 mrd. kroner i 2020 mot 5,99 mrd. kroner i 2019, en reduksjon på 114 mill. kroner. Statstilskuddet i 2020 utgjorde 5 727 mill. kroner, mens samlede inntekter fra kringkastingsavgiften utgjorde 5 781 mill. kroner i 2019. Dette tilsvarer en nedgang på 54 mill. kroner.

Regnskapet for NRK AS viser et underskudd på 13 mill. kroner i 2020, mot et underskudd på 206 mill. kroner i 2019. For konsernet som helhet ble underskuddet 24 mill. kroner i 2020, mot et underskudd på 199 mill. kroner i 2019. Underskuddet i 2019 var knyttet til avviklingen av kringkastingsavgiften. I 2020 utgjør ekstraordinære kostnader knyttet til salg av hovedkontoret på Marienlyst mer enn underskuddet.

NRK rapporterer hvert år om selskapets driftsøkonomi sett i et femårsperspektiv, med hovedvekt på de to seneste årene i rapport om effektiv drift. I tillegg utarbeider NRK allmennkringkasterregnskap og årsregnskap.

Medietilsynet utarbeider hvert år en rapport om hvordan NRK oppfyller allmennkringkastingsforpliktelsene. Tilsynsresultatet for programåret 2020 viser at NRK i det store og det hele oppfylte samfunnsoppdraget i samsvar med kravene. NRK har et særskilt beredskapsansvar, og er definert av myndighetene som en kritisk samfunnsfunksjon. Under covid-19 omstilte NRK seg raskt for å dekke befolkningens økte informasjonsbehov, og utvidet bl.a. nyhetssendingene og dekket pandemien gjennom debatt og undersøkende journalistikk. Medietilsynet trekker fram at NRK også tok et særlig ansvar for barns rett til å ytre seg og få informasjon under covid-19. NRK initierte bl.a. egne pressekonferanser for barn. I allmennkringkastingsrapporten for 2020 vurderer Medietilsynet at NRK styrket det norske mediemangfoldet ved å oppfylle allmennkringkastingsoppdraget i 2020. Medietilsynet viser til at NRK bidrar til det norske mediemangfoldet både regionalt og nasjonalt, bl.a. gjennom en rekke ulike tiltak og samarbeid med andre medieaktører. NRK har i 2020 lagt til rette for å ivareta det nye kravet i NRK-plakaten om å dekke tematiske og geografiske blindsoner. Tilsynet mener at NRKs samlede tilbud hadde høy kvalitet og en stor bredde i tematikk og sjangere i 2020. NRK hadde et solid innholdstilbud som kilde til innsikt, refleksjon, opplevelse og kunnskap. NRK oppfylte også kravet om å ha et tilbud til både brede og smale grupper i befolkningen, samt at NRK viser og formidler kunnskap om

mangfoldet i det norske samfunnet både gjennom flerkulturell kompetanse og program.

Av rundt 50 krav i NRKs allmennkringkastingsoppdrag var det bare ett som ikke ble oppfylt: NRK leverte ikke 25 pst. nynorsk på alle plattformene. NRK hadde 27,3 pst. nynorsk på tv i 2020, en økning fra 25,6 pst. i 2019. Andelen (25 pst.) nynorsk ble verken nådd på radio (22,4 pst.) eller nett (17 pst.) i 2020. Generalforsamlingen i NRK forutsetter at NRK følger opp Medietilsynets anmerkninger om nynorskandelen på en tilfredsstillende måte.

Det framgår av NRKs årsrapport for 2020 at 89 pst. av befolkningen bruker et tilbud fra NRK daglig, tilsvarende andel som i 2019. NRK påpeker videre at konkurransen fra internasjonale og nasjonale aktører er intensivert i 2020. I takt med medieendringene har internett blitt en stadig mer dominerende plattform. NRK.no fortsetter veksten fra 2019. Veksten drives av økt bruk på mobil, mens pc-nettbrettbruken er stabil.

Tilliten til redaksjonelle medier er langt større enn til bloggere, sosiale medier, strømmetjenester og andre internasjonale aktører. Den norske befolkningen har høy tillit til norske, redaktørstyrte medier – og høyest tillit av alle norske medier har NRK. NRKs profilundersøkelse viser

at hele 90 pst. mener at NRK oppfyller målene om å sende troverdige nyhets-, informasjons- og dokumentarprogrammer «ganske» eller «meget godt». Videre mener 86 pst. at NRK oppfyller allmennkringkastingsmandatet «ganske» eller «meget godt». I tillegg mener 82 pst. av befolkningen at NRK er «ganske» eller «meget viktig» for samfunnet, en økning fra 78 pst. i 2019.

På et overordnet nivå var konsumet av lineært tv stabilt i 2020. Dette skyldes først og fremst et økt konsum i gruppen over 50 år, spesielt når det gjelder nyheter i et år preget av pandemi. NRK har 43 pst. av det lineære tv-konsumet i befolkningen, en økning fra 40 pst. i 2019. Det er nå flere som strømmer enn som ser kringkastet tv i alle aldersgruppene under 50 år. Netflix var også i 2020 den største strømmetjenesten i Norge, men NRKTV hadde sterk vekst, med 52 pst. økning i snitt for året målt i unike brukere.

Radiolyttingen var mer eller mindre stabil i 2020. NRK har 64 pst. andel av radiolyttingen i Norge. Podkastlyttingen i Norge fortsetter også å vokse. 16 pst. av befolkningen oppgir å daglig lytte til podkast. NRKs podkaster har tredoblet seg i ukentlig dekning siden 2017. I samme periode er daglig dekning doblet.

Kap. 3335 Medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
02	Inntekter ved oppdrag	2 148	2 250	2 297
70	Gebyr	333	1 200	
	Sum kap. 3335	2 481	3 450	2 297

Kap. 3335, post 70 foreslås avvirket, jf. omtale i innledningen i kap. 335.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomheten ved Medietilsynet, jf. kap. 335, post 21.

Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
70	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	50 500	51 660	53 000
71	Vederlagsordninger, <i>kan overføres</i>		228 490	237 905
	Sum kap. 337	50 500	280 150	290 905

Innledning

Det er etter åndsverkloven tillatt å kopiere åndsverk til privat bruk. Rettighetshaverne skal etter åndsverkloven § 26 gis en årlig kompensasjon over statsbudsjettet. Kapitlet inneholder kompensasjon for kopiering til privat bruk, som sikrer dette. Ordningen bidrar dermed til å oppnå det kulturpolitiske målet om tilgjengelighet. Ordningen må ses i sammenheng med kompensasjonsordningen til kollektive formål gjennom Fond for lyd og bilde, kap. 320, post 51.

Kapitlet inneholder også vederlagsordninger til rettighetshavere, som tidligere ble bevilget på kap. 321, post 75. Vederlagsordningene skal sikre vederlag til opphavere for offentlig bruk av deres åndsverk. Forvaltningen ivaretas av organisasjoner for opphavere innen de aktuelle områdene. Bevilgningene bygger opp under de nasjonale målene for kulturpolitikken om at alle skal få tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv av ypperste kvalitet, som fremmer mangfold, inkludering, dans og demokratisk deltakelse.

Mål og strategier for 2022

Målet med bevilgningene er å sikre opphavere vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av sine åndsverk, og at rettighetshavere kompenseres for lovlig kopiering til privat bruk gjennom kompensasjonsordningen.

I tråd med det som ble uttalt i budsjettproposisjonen for 2020, er departementet i gang med å se nærmere på kompensasjonsordningen. Det er utført en ekstern juridisk utredning av forskjellige sider av ordningen, og departementet vurderer nå videre oppfølging blant annet i lys av denne utredningen.

Budsjettforslag 2022**Post 70 Kompensasjon for kopiering til privat bruk**

Posten gjelder en kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk. Ordningen må ses i sammenheng med kompensasjonsordningen til kollektive formål gjennom Fond for lyd og bilde, kap. 320, post 51. Bevilgningen videreføres på samme nivå som for 2021.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen som er finansiert av bevilgningene på posten.

Mål

Ordningen skal gi individuell kompensasjon til rettighetshaverne for lovlig kopiering til privat bruk.

Kriterium for tildeling

Tildeling baseres på kopieringen som finner sted, og i hvilken grad kopieringen påfører rettighetshaverne skade. Kopiering som ikke medfører skade, eller som går utover det som etter åndsverkloven er å anse som «privat bruk», skal ikke kompenseres under denne ordningen.

Oppfølging og kontroll

Kopieringsadgangen er videreført uendret i den nye åndsverkloven som trådte i kraft 1. juli 2018. Etter den nye loven omfatter ordningen også rettighetshavere til litterære og visuelle verk. Departementet er i gang med å se nærmere på ordningen, se omtale under mål og strategier for 2022.

Post 71 Vederlagsordninger, kan overføres

Bevilgningene på posten skal dekke utgifter ved statens inngåtte avtaler om bibliotekvederlag og visningsvederlag, samt ved kompensasjon for

musikk brukt i seremonier m.m. Bevilgningen skal også dekke utgifter til prosjekt for utstillingshonorar.

Patentstyret er fra 1. juli 2021 etablert som tilsynsorgan etter lov 28. mai 2021 nr. 49 om kollektiv forvaltning av opphavsrett. I tilknytning til dette har Patentstyret også fått ansvar for godkjenning av organisasjoner som etter åndsverkloven kan inngå avtaler med avtalelisensvirkning.

Posten foreslås med bakgrunn i dette redusert med 1,1 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 935 Patentstyret, post 01 Driftsutgifter på Nærings- og fiskeridepartementets budsjett.

Videre foreslås bevilgningen på posten økt med 4,6 mill. kroner i henhold til avtale om visningsvederlag, jf. omtale nedenfor.

Utstillingshonorar

Bevilgningen på 6 mill. kroner og innretningen for prosjektet med utstillingshonorar til statlig finansierte visningssteder videreføres. Formålet er å sikre at kunstnere får inntekt fra arbeidet med utstillinger og ansvarliggjøre statlig finansierte visningssteder. Ordningen treffer kunstnere i det visuelle kunstfeltet over hele landet gjennom de 24 museene og kunsthallene som deltar i prosjektet. I 2021 fikk tolv av visningsstedene ekstraordinære stimuleringsmidler. Stimuleringsmidlene er ikke videreført i bevilgningsforslaget for 2022.

Utstillingshonoraret kan ses i sammenheng med utstillingsvederlaget. Utstillingsvederlaget er en ordning basert på avtale mellom staten og kunstnerorganisasjoner der det fastsettes at statlig støttede kunstutstillinger skal betale vederlag til kunstner for framvisning av billedkunst, kunsthåndverk og fotografisk kunst som er i kunstners eie, samt kompensasjon for at kunstner selv ikke kan disponere verket i utstillingsperioden. I årlige tilskuddsbrev forutsettes det at den enkelte utstilleren dekker utstillingsvederlaget innen rammen av statstilskuddet.

Bibliotekvederlag

Bibliotekvederlaget er en kulturpolitisk ordning der staten årlig bevilger et kollektivt vederlag for utnyttelse av verk som er utgitt i Norge, og som disponeres for utlån i offentlige bibliotek. Ordningen er regulert i lov 29. mai 1987 nr. 23 om bibliotekvederlag. Fra 2019 ble ordningen lagt om slik at vederlaget knyttes til bestanden av unike verk tilgjengelig for utlån, i stedet for antall fysiske eksemplarer i bibliotekenes samlinger. Ordningen er dermed tilpasset utviklingen i moderne

bibliotekdrift, bl.a. ved å være uavhengig av om verkene er tilgjengelige som fysiske eller digitale eksemplarer. Bibliotekvederlagets størrelse fastsettes som tidligere etter avtale med forhandlingsberettigede organisasjoner.

For 2021 utgjør bibliotekvederlaget 133,3 mill. kroner. Det er nylig inngått ny avtale om bibliotekvederlaget for årene 2022–2024. Avtalen er en videreføring av gjeldende avtale og innebærer at vederlaget justeres årlig i avtaleperioden i samsvar med prisvekst og økning i verkbestand. Ordningen skal evalueres før forhandlinger for en ny periode starter opp.

Visningsvederlag

Vederlaget gjelder visning av norsk og samisk visuell kunst i offentlige eller offentlig støttede institusjoners eie. Vederlaget fordeles til godkjente fond og forvaltes av organisasjoner for opphavere innen områder loven gjelder. Ordningen er regulert i lov 28. mai 1993 nr. 52 om vederlag for visning av billedkunst og kunsthåndverk mv. Avtalen om vederlagets størrelse ble inngått for perioden 2008–2010 og fornyes deretter automatisk for ett år av gangen, inntil den sies opp skriftlig. Vederlaget reguleres årlig ved at det først gis et tillegg på 4,25 pst. og deretter et tillegg lik rammen for lønnsoppjøret i staten (samlet begrenset oppad til 8,25 pst.).

Kompensasjon for musikk brukt i seremonier m.m.

Kompensasjonen omfatter nærmere angitt bruk av musikk i religiøse seremonier og seremonier basert på ikke-religiøse livssyn. Kompensasjonen utbetales gjennom TONO. Kompensasjonen fastsettes i løpet av høsten og tar hensyn til pris- og lønnsvekst samme år.

Rapport 2020

Norwaco utbetalte ca. 46 mill. kroner i vederlag fra privatkopieringsområdet til Norwacos medlemmer, utenlandske og individuelle rettighetshavere og kringkastingsselskap i 2020.

I forbindelse med pandemien ble det for 2020 tildelt 70 mill. kroner til Norsk kulturråd (SKS) til midlertidige kunstnerstipender for å opprettholde aktivitet og motvirke langtidsledighet blant kunstnere, jf. omtale under kap. 320, og 30 mill. kroner ble tildelt Fond for utøvende kunstnere til et krisefond for utøvende kunstnere for avlyste oppdrag, jf. omtale under kap. 325, post 77.

Vederlagsordninger

For 2020 ble det tildelt 6 mill. kroner til pilotprosjektet utstillingshonorar, fordelt på 24 statlig støt-

tede visningssteder. Ordningen, i sin nåværende form, ble evaluert og anbefalt videreført.

For å sikre opphavere vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av åndsverk ble det i 2020 fordelt midler under følgende ordninger:

Tabell 4.26 Utbetalt vederlag for offentlig bruk av åndsverk

Vederlag	(i mill. kroner)	
	2019	2020
Bibliotekvederlag, 17 fond i 28 organisasjoner	126,0	129,5
Visningsvederlag, 4 fond	74,0	78,4
Kompensasjon til TONO for musikk brukt i gudstjenester mv.	2,2	2,3

Kap. 339 Pengespill, lotterier og stiftelser

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	92 527	88 842	92 369
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 471	5 965	6 120
	Sum kap. 339	100 998	94 807	98 489

Innledning

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under regjeringens overordnede mål om en ansvarlig pengespillpolitikk. Dette målet er nærmere omtalt i Del III, pkt. 6. En ansvarlig og aktiv pengespillpolitikk. Kapitlet gjelder i sin helhet finansieringen av Lotteri- og stiftelsestilsynets arbeid. Lotteri- og stiftelsestilsynet er statens forvaltningsorgan på pengespill-, lotteri- og stiftelsesområdet.

Mål for 2022

Målene for bevilgningene til Lotteri- og stiftelsestilsynet er å

- sikre ansvarlige pengespill, forebygge spilleavhengighet og negative sosiale konsekvenser av pengespill- og lotteritilbudet
- legge til rette for at overskudd fra pengespill og lotterier tilfaller helse- og rehabiliteringsformål, samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur
- legge til rette for en effektiv og trygg forvaltning av pengestøtte til frivilligheten

- sikre en forsvarlig forvaltning av stiftelser og øke kunnskapen om deres samfunnsmessige betydning
- bidra til at tilsynet er ledende i å bygge og formidle kunnskap og troverdig informasjon om pengespill, stiftelser og støtteordninger for frivilligheten

Budsjettforslag 2022**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Lotteri- og stiftelsestilsynet. Utgiftene finansieres av avgifter og gebyrer fra lotterier og stiftelser samt overføringer fra Norsk Tipping og Norsk Rikstoto.

I bevilgningsforslaget på posten er det innarbeidet en økning på 1,5 mill. kroner til dekning av utgifter som Lotteri- og stiftelsestilsynet har ved forvaltning av tilskuddsordningen til merverdiavgifts-kompensasjon for frivillige organisasjoner, jf. tilsvarende reduksjon på kap. 320, post 70. Utover dette forslås bevilgningen på posten økt med 1,5 mill. kroner for å finansiere tilsynets arbeid med deknings- og arveloven.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 1,4 mill. kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter på kap. 3339, post 02 og 04 og kap. 5568, post 71, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter på kap. 3339, post 07, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2020

Målene for bevilgningene til Lotteri- og stiftelsestilsynet er å sikre at pengespill skjer i trygge former under offentlig kontroll og å forebygge negative konsekvenser av pengespill. Videre skal bevilgningene legge til rette for at overskudd fra pengespill går til gode formål, sikre en forsvarlig forvaltning av stiftelser og en forsvarlig forvaltning av ordningene for merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner og bygging av idrettsanlegg. Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til Lotteri- og stiftelsestilsynet er innfridd, jf. rapport nedenfor.

Pengespill og lotterier

I 2020 gjennomførte Lotteritilsynet en rekke tiltak for å sikre at pengespill skjer i trygge former, både gjennom å føre tilsyn med de lovlige aktørene i det norske markedet og ved å reagere mot pengespill som ikke har tillatelse i Norge og markedsføringen av slike spill.

Norske banker og andre som tilbyr betalings tjenester i Norge, har ikke lov til å formidle innsats og utbetaling fra pengespill som ikke har tillatelse i Norge. Lotteritilsynet fortsatte i 2020 arbeidet med å håndheve betalingsformidlingsforbudet. I løpet av 2020 har flere utenlandske pengespillselskap og betalingsformidlere trukket seg ut av Norge. Betalingsformidlingsforbudet har vært gjeldende siden 2010, men viktige endringer trådte i kraft fra 1. januar 2020. Å hindre utenlandske pengespillselskap i å ta imot innskudd fra spillere og i å foreta utbetalinger, er et effektivt tiltak. Lotteritilsynet har i 2020 brukt alle de nye hjemlene i betalingsformidlingsforbudet, ved å blant annet kreve opplysninger fra finansforetak og til å

stans transaksjoner som er knyttet direkte til selskaper, og ikke bare til selskapenes kontonummer. I 2020 fikk staten medhold i en sak om betalingsformidlingsforbudet i en dom fra Borgarting lagmannsrett. Dette er den første rettskraftige dommen om vedtak som Lotteritilsynet har gjort overfor norske banker, og som omfatter utenlandske betalingsleverandører og forbudet mot å formidle pengespill som ikke har tillatelse i Norge.

Stortinget vedtok 7. mai 2020 en ny regel i kringkastingsloven § 4-7. Etter den nye regelen kan Medietilsynet pålegge norske distributører å gripe inn og stoppe ulovlig pengespillreklame på tv og i bestillingstjenester som blir sendt fra utlandet. Den nye regelen trådte i kraft 1. januar 2021 og skal bidra til å forebygge spilleproblemer og skadevirkninger for spillere og deres pårørende. Sammen med Medietilsynet har Lotteritilsynet planlagt hvordan det nye regelverket best mulig kan håndheves. Tilsynet med regelverket har høy prioritet hos begge tilsynene.

Lotteritilsynet har videre fortsatt å jobbe med Facebook og Apple for å redusere tilgangen til pengespill uten tillatelse. I 2020 rapporterte tilsynet 40 sider og flere annonser som var i strid med markedsføringsforbudet og Facebooks egne retningslinjer. Facebook fjernet sidene.

I 2020 rapporterte Lotteritilsynet også 15 pengespill-apper som bryter med det norske regelverket og Apples retningslinjer, og Apple fjernet disse.

Lotteritilsynet har også ført tilsyn med aktørene som har tillatelse til å tilby pengespill i Norge. Covid-19 førte til at tilsynet måtte endre årsplaner for tilsyn og erstatte revisjoner med tettere rapportering fra Norsk Tipping og Norsk Rikstoto. Gjennom pandemien har tilsynet fulgt opp utviklingen i pengespillmarkedet tettere enn til vanlig, ved å blant annet følge utviklingen i omsetning og reklame. I 2020 gjennomførte Lotteritilsynet revisjoner for å undersøke om Norsk Tipping og Norsk Rikstoto har innført kravene som følger av hvitvaskingsloven. Norsk Tipping fikk to avvik og én merknad, og Norsk Rikstoto fikk to avvik og to merknader.

Ett av målene til Lotteritilsynet er å hindre manipulering av idrettskonkurranser i Norge. Idrettsåret 2020 var sterkt preget av covid-19, men tilsynet fikk tips om kampfiksing som førte til sanksjoner. Tilsynet fikk 47 tips, og av disse krevde 11 nærmere vurderinger.

Lotteritilsynet gjennomførte i 2020 færre kontroller i bingohaller enn tidligere år. Hovedårsaken var stengte bingohaller som følge av covid-19. Antallet organisasjoner som får tillatelse av Lotte-

ritilsynet til å avholde tradisjonelle lotterier og bingo, har vært relativt stabilt de seneste årene, men i 2020 falt antallet noe – spesielt var det en stor reduksjon i aktive smålotteri.

Forsvarlig forvaltning av stiftelser

Stiftelsestilsynet skal sikre at norske stiftelser driver lovlig og i tråd med formålet, samt bidra til at stiftelser er en attraktiv måte å utvikle samfunnet på. Stiftelsestilsynet har i 2020 fortsatt å jobbe mer med forebyggende tilsyn enn tidligere. Dette skal gjøre brukerne i stand til å finne relevant og viktig kunnskap selv. I 2020 løste Stiftelsestilsynet flere tilsynssaker ved hjelp av forebyggende virkemidler, som veiledning og dialog, enn i 2019. Utover

tilsynssakene benytter tilsynet kunnskapsformidling i det forebyggende arbeidet.

Stiftelsestilsynet opprettet 227 nye tilsynssaker i 2020, mot 251 i 2019. Tilsynet har i 2020 jobbet med 15 større tilsynssaker, mot 18 i 2019.

I 2020 la Stiftelsestilsynet fram undersøkelsen «Norske stiftelsars samfunnsbidrag». Undersøkelsen viser at norske stiftelser har en viktig funksjon, og at stiftelsene bidrar stadig mer til samfunnet.

Forvaltning av ordningene for merverdiavgiftskompensasjon

Det vises til rapport under kap. 315 Frivillighetsformål.

Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
02	Gebyr – lotterier	7 458	8 692	8 695
04	Gebyr – stiftelser	178	170	180
07	Inntekter ved oppdrag	9 230	7 170	7 319
	Sum kap. 3339	16 866	16 032	16 194

Post 02 Gebyr – lotterier

Bevilgningen på posten gjelder inntekter fra gebyrer for bl.a. behandling av søknader om godkjenning og autorisasjon av aktører i lotterimarkedet, jf. kap. 339, post 01.

Årsavgiften for stiftelser blir inntektsført på kap. 5568, post 71. Gebyrinntektene skal, sammen med årsavgiften for stiftelser, dekke kostnader ved drift av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet etter stiftelsesloven, herunder driften av stiftelsesregisteret.

Post 04 Gebyr – stiftelser

Bevilgningen på posten gjelder registreringsgebyret som stiftelser må innbetale ved første gangs registrering i stiftelsesregisteret, jf. § 3 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 til stiftelsesloven.

Post 07 Inntekter ved oppdrag

Bevilgningen gjelder inntekter knyttet til oppdragsvirksomheten til Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. kap. 339, post 21.

Kap. 5568 Sektoravgifter under Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
71	Årsavgift – stiftelser	24 594	23 950	24 175
73	Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	44 366	46 600	46 635
74	Avgift – forhåndskontroll av kinofilm	3 803	4 700	4 700
75	Kino- og videogramavgift	17 045	32 000	32 000
	Sum kap. 5568	89 808	107 250	107 510

Innledning

Kapitlet omfatter årsavgift fra stiftelser, refusjoner etter kontroll av pengespill, avgift fra forhåndskontroll av film og kino- og videogramavgift.

Budsjettforslag 2022**Post 71 Årsavgift – stiftelser**

Posten gjelder den årlige avgiften som alle stiftelser registrert i stiftelsesregisteret må betale i henhold til § 4 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 til stiftelsesloven mv. Avgiften bidrar til å finansiere Lotteri- og stiftelsestilsynets arbeid på stiftelsesområdet, som blant annet innebærer å føre tilsyn og kontroll med at forvaltningen av stiftelsene skjer i samsvar med stiftelsens vedtekter, at stiftelsene har tilstrekkelig grunnkapital, og at kapitalen forvaltes på en forsvarlig måte. Tilsynet driver også Stiftelsesregisteret, som gir en oversikt over alle stiftelser, og driver informasjonsarbeid for å øke kunnskapen om regelverket og om stiftelser som organisasjonsform.

Post 73 Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS

Posten gjelder refusjoner for utgiftene ved Lotteri- og stiftelsestilsynets kontroll av Norsk Rikstoto og

Norsk Tipping AS. Kontrollen innebærer å føre tilsyn med at Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS overholder regelverket for pengespill. Dette innebærer blant annet regler om utforming og omfang av reklame, hvilke spill som kan tilbys og hvordan spillene tilbys.

Post 74 Avgift – forhåndskontroll av kinofilm

Kinofilm som vises i Norge skal være gitt aldersgrense jf. §§ 3 og 4 i Lov om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv. Medietilsynet har ansvaret for å aldersklassifisere kinofilmer som skal vises i Norge jf. § 5 i lov om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv.

Post 75 Kino- og videogramavgift

Inntektene omfatter avgift på visning av film og videogram i næring, jf. § 3 i lov om film og videogram. Avgiften utgjør 2,5 pst. av bruttoomsetning.

Inntektene omfatter også avgift per videogram for registrering av videogram for omsetning i næring. Avgiften for registrering av videogram foreslås videreført på samme nivå som i 2020, med kr 3,50 per videogram, jf. forslag til vedtak VI.

Programkategori 08.45 Likestilling og ikke-diskriminering (kap. 350–353)

Utgifter under programkategori 08.45 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	22 579	22 283	25 095	12,6
351	Likestilling og ikke-diskriminering	62 400	78 331	96 409	23,1
352	Nedsatt funksjonsevne	296 876	316 744	322 912	1,9
353	Likestillings- og diskrimineringsombudet	47 859	49 042	49 080	0,1
Sum kategori 08.45		429 714	466 400	493 496	5,8

Utgifter under programkategori 08.45 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	49 806	58 773	60 346	2,7
50–89	Overføringer til andre	379 908	407 627	433 150	6,3
Sum kategori 08.45		429 714	466 400	493 496	5,8

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til likestilling og ikke-diskrimineringsformål. Bevilgningene skal bl.a. gå til drift av underliggende virksomheter, tilskuddsordninger og navngitte mottagere som skal bidra til at frivillige organisasjoner og andre aktører kan arbeide for et mer likestilt samfunn. Kulturdepartementets hovedoppgaver på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet er å:

- koordinere og samordne regjeringens politikk på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet
- koordinere oppfølging og rapportering på FN-konvensjonene på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet

- forvalte og implementere likestillings- og diskrimineringsloven og lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven)
- forvalte tilskudd til frivillige organisasjoner og andre aktører på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet
- utarbeide og følge opp strategier og handlingsplaner på området

Mål

Regjeringens overordnede mål for likestillingspolitikken er at alle skal ha like muligheter og frihet til å ta egne valg. Kulturdepartementet har ansvaret for koordinering av politikken på området likestilling og ikke-diskriminering. Sektordeparte-

mentene har ansvaret for likestillingspolitikken på egne sektorområder. Kulturdepartementet samordner innsatsen til regjeringen og følger utviklingen over tid.

FNs kvinnekonvensjon (CEDAW), FNs rasediskrimineringskonvensjon (CERD) og FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) legger føringer for lovgivningen og politikken på likestillingsområdet. De viktigste lovene er likestillings- og diskrimineringsloven og lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven).

Regjeringen etablerte et nytt håndhevingsapparat på likestillings- og diskrimineringsområdet i 2018. Likestillings- og diskrimineringsombudet gir veiledning om lovgivningen og fungerer som pådriverorgan. Diskrimineringsnemnda er et lavterskeltilbud for behandling av klager i diskrimineringsaker. Målet er mer effektiv saksbehandling av klagesaker, tydelige roller i forvaltningen, og innføring av sanksjoner ved brudd på diskrimineringsregelverket.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er fagdirektorat for likestilling og ikke-diskriminering. Direktoratet skal utvikle kunnskap, ha oversikt over status, gjennomføre tiltak og forvalte tilskuddsordninger på vegne av Kulturdepartementet. Direktoratet gir veiledning om regjeringens politikk for likestilling og regelverk.

I tråd med regjeringens Langtidsplan for forskning og høyere utdanning og sektoransvaret for forskning, arbeider Kulturdepartementet sammen med Norges forskningsråd og berørte sektorer, med å styrke det forskningsbaserte kunnskapsgrunnlaget på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet.

En stor del av bevilgningene på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet går til tilskuddsordninger og navngitte mottagere. Dette kan være organisasjoner som jobber for å sette dagsorden på likestillingsområdet, driver med aktivt likestillingsarbeid og bidrar til at personer med nedsatt funksjonsevne blir inkludert på ulike arenaer. På den måten bidrar likestillingspolitikken til en mer likestilt hverdag for alle i hele landet.

Videre gis det tilskudd til viktige aktører som er med å fremskaffe mer kunnskap om utfordringene på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet, som CORE – Senter for likestillingsforskning og likestillingssentrene.

Departementet har følgende mål for arbeidet med likestilling og ikke-diskriminering i 2022:

- Et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked
- Færre barrierer mot deltagelse i utdanning og arbeidsliv

- Ivareta rettighetene til lhbtqi-personer, bidra til åpenhet og aktivt motvirke diskriminering
- Fremme universell utforming på de områdene utfordringene er størst
- Effektivt håndhevingsapparat på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet
- Bekjempe rasisme, hat og diskriminering på grunn av etnisitet og religion
- Styrke kunnskapsgrunnlaget for likestillings- og ikke-diskrimineringsinnsatsen
- Fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, Nordisk ministerråd)

Aktuelle saker

Likestillingskonsekvenser av koronapandemien

Covid-19 og tiltakene som er iverksatt for å begrense smitte og å opprettholde aktivitet i næringslivet og samfunnet, kan få ulike konsekvenser for ulike personer avhengig av deres kjønn, alder, etnisitet, religion og livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuelle orientering, kjønnsidentitet osv. Likestillingskonsekvenser av covid-19 er omtalt i proposisjonens del III, pkt. 10.

Krafttak for mangfold

Arbeidet med økt mangfold er en hovedprioritering på tvers av Kulturdepartementets politikkområder. Det overordnede målet er at kunst- og kulturlivet, idretten og frivilligheten skal inkludere alle, uavhengig av for eksempel kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og/eller sosial- og økonomisk bakgrunn og bosted. Kulturdepartementets mål er et krafttak for mangfold, jf. også omtale i Del I.

Tverrsektoriell FoU-strategi og -satsing

Likestillings- og diskrimineringsloven av 2018 pålegger departementer, offentlige tjenestetilbydere og arbeidsgivere å arbeide aktivt for likestilling og mot diskriminering. Norges forskningsråd og Kunnskapsdepartementet har samtidig pekt på likestillingsområdet som forskningssvakt. I Langtidsprogrammet for forskning slås det fast at feltet er av strategisk betydning og at politikk- og tjenesteutvikling krever et bedre kunnskapsgrunnlag.

Kulturdepartementet har i 2021 finansiert en kartlegging av kunnskapsstatus på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet. Kartleggingen

gjennomføres av NIFU etter oppdrag fra Norges forskningsråd/KUD.

I 2022 vil Kulturdepartementet utvikle en ny tverrsektoriell forsknings- og utviklingsstrategi, som grunnlag for likestillings- og ikke-diskrimineringsinnsats fra sektorene i årene framover. Formålet med strategien er mer likestilling og mindre diskriminering av utsatte grupper gjennom mer treffsikker og effektiv innsats, basert på et oppdatert og forskningsbasert kunnskapsgrunnlag. Strategien skal bidra til at sektorene imøtekommer nødvendige kunnskapsbehov, og oppfyller sektoransvaret for forskning. Departementet vil ha overordnet ansvar for å utarbeide og gjennomføre strategien. Norges forskningsråd og Bufdir deltar i strategiarbeidet sammen med øvrige departementer, forskningsmiljøer og sivilsamfunnsaktører. Strategien forankres politisk i regjeringen.

Regjeringen foreslår å omprioritere 20 mill. kroner fra avsetningene i Forskningsrådet til en tverrsektoriell satsing på FoU om likestilling, ikke-diskriminering og mangfold. Omprioriteringene under NFR omtales nærmere i Kunnskapsdepartements Prop. 1 S (2021–2022), kap. 285.

Satsingen skal i 2022 dekke strategiarbeidet omtalt over og ev. supplerende kunnskapsinnhenting. I tillegg gjennomføres en involveringsprosess slik at berørte aktører kan spille inn prosjekter som kan gjennomføres i 2022–2023. Prosjekter om følgende tema prioriteres i denne første perioden:

- Større tverrsektorielle forsknings- eller utviklingstiltak
- Temaer og områder med lite foreliggende forskning og et betydelig kunnskapsbehov
- Internasjonalt engasjement/samarbeid om FoU om likestilling og ikke-diskriminering
- Likestilling, ikke-diskriminering og mangfold på nett

Porteføljen etter 2022 utformes etter at kunnskapskartlegging og ny tverrsektoriell strategi foreligger.

Føringer og retningslinjer for bruk av midlene fastlegges av departementet etter drøfting med Norges forskningsråd og Bufdir.

Handlingsplan universell utforming

Universell utforming er en samfunnskvalitet med betydning for hele befolkningen og et viktig virkemiddel for å oppnå likestilling for personer med

funksjonsnedsettelse. Universell utforming er innarbeidet som en nødvendig samfunnskvalitet innen blant annet transport, bygg og IKT. Lover, forskrifter og økt kunnskap om universell utforming i offentlig og privat virksomhet gir et godt grunnlag for videre utvikling.

Regjeringen har lagt fram en ny handlingsplan for universell utforming med virkning fra 2021. Tiltak for å imøtekomme utfordringer med manglende universell utforming innen utdanning, bolig og friluftsliv er prioritert.

Handlingsplan mot diskriminering på grunnlag av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika 2021–2024

Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunnlag av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika for perioden 2021–2024, rammer inn regjeringens nye innsats og prioriteringer for de kommende årene. Økt åpenhet om kjønns- og seksualitetsmangfold, bedre levekår og livskvalitet for skeive og styrket samarbeid med og støtte til sivilsamfunn er overordnede målsettinger for regjeringens innsats. Planen inneholder fem innsatsområder: 1) Økt kunnskap og forskning, 2) Likestilt arbeidsliv, trygge nærmiljø og offentlige rom, 3) Åpenhet om kjønns- og seksualitetsmangfold og likeverdige offentlige tjenester, 4) Konverteringsterapi og 5) Videreføre internasjonalt lederskap.

Strategi for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked 2021–2024

Regjeringens strategi har to hovedmål, det ene er å få flere menn inn i kvinnedominerte næringer og det andre er å få flere kvinner inn i mannsdominerte næringer. Strategien fremhever overordnede grep for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked, samt seks innsatsområder; flere menn i barnehage, grunnskole og helse- og omsorg og flere kvinner i teknologi, flere kvinnelige gründere og flere kvinnelige ledere. Innsatsområdene er valgt fordi de er noen av de mest kjønnsdelte i arbeidslivet. I tillegg er behovet for økt arbeidskraft stort framover i enkelte av disse områdene. Økt likestilling og jevnere kjønnsbalanse vil være viktig for et mer fleksibelt arbeidsmarked, der både kvinner og menn søker seg til områdene.

Kap. 350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
01	Driftsutgifter	22 579	22 283	25 095
	Sum kap. 350	22 579	22 283	25 095

Innledning

Diskrimineringsnemnda er et uavhengig forvaltningsorgan, administrativt underlagt Kulturdepartementet. Nemnda er et kostnadsfritt lavterskeltilbud for behandling av saker etter diskrimineringslovgivningen, og således et reelt alternativ til domstolsbehandling.

Diskrimineringsnemnda består i dag av fire avdelinger som hver består av en leder og to medlemmer. Det er i tillegg oppnevnt seks varamedlemmer. Nemnda har et faglig sekretariat som forbereder møtene i nemnda.

Mål og strategier for 2022

Departementets mål er å styrke og effektivisere håndhevingsapparatet på likestilling- og ikke-diskrimineringsområdet. Håndhevingsapparatet på diskrimineringsområdet består av Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) som er et rent veilednings- og pådriverorgan og Diskrimineringsnemnda som er et lavterskeltilbud for behandling av diskriminerings saker. Det er foreslått at Diskrimineringsnemnda skal få myndighet til å behandle saker om gjengjeldelse etter varsling etter arbeidsmiljøloven, det vises i den forbindelse til nærmere omtale i Arbeids- og sosialdepartementet sin Prop. 1 S (2021–2022).

Budsjettforslag 2022**Post 01 Driftsutgifter**

Posten dekker utgifter til lønn for ansatte og andre driftsutgifter ved Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda. I tillegg dekker posten godtgjørelse til medlemmene av Diskrimineringsnemnda og eventuelle vitner og sakkyndige som blir kalt inn.

Etter endringer i arbeidsmiljøloven og diskrimineringsombudsloven, er det foreslått å etablere en nemndsløsning for saker om gjengjeldelse etter varsling, og at avgjørelsesmyndigheten i slike saker legges til Diskrimineringsnemnda.

Bevilgningen på posten foreslås som følge av dette økt med 3 mill. kroner.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 662 000 kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Rapport 2020

Rapporten omfatter Diskrimineringsnemndas resultater som et effektivt håndhevingsapparat på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet. Diskrimineringsnemnda har i 2020 behandlet 313 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var på 215 dager. Til sammenligning behandlet Diskrimineringsnemnda 290 saker i 2019. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var på 261 dager.

Lavterskeltilbud om seksuell trakassering

Den 1. januar 2020 ble det etablert et lavterskeltilbud for behandling av saker om seksuell trakassering. Dette innebærer at Diskrimineringsnemnda har myndighet til å håndheve forbudet mot seksuell trakassering i likestillings- og diskrimineringsloven.

I 2020 har Diskrimineringsnemnda i samarbeid med LDO og Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) samarbeidet om en ny kampanje om seksuell trakassering. Formålet med kampanjen var å informere om forbudet, opplyse om hvor en kan få råd og veiledning, og opplyse om Diskrimineringsnemnda sin rolle som et lavterskeltilbud for saker om seksuell trakassering. I 2020 fikk Diskrimineringsnemnda inn totalt 23 klager som gjaldt seksuell trakassering, og tendensen tyder på at dette antallet vil øke.

Aktivitets- og redegjøringsplikten

Den 1. januar 2020 trådte endringer i likestillings- og diskrimineringslovens regler om aktivitets- og redegjøringsplikten i kraft. Endringene inne-

bærer en styrking av forpliktelsene for arbeidsgivere og offentlige myndigheter for å jobbe aktivt på likestillingsområdet. Diskrimineringsnemnda håndhever arbeidsgivernes redegjørelsesplikt. I

2019 og 2020 har Diskrimineringsnemnda arbeidet med å videreutvikle et system for å behandle disse sakene.

Kap. 351 Likestilling og ikke-diskriminering

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	13 445	14 551	14 354
70	Likestilling mellom kjønn	20 425	31 890	45 530
72	Lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønn	12 785	15 780	20 095
73	Likestillingssentre	15 745	16 110	16 430
Sum kap. 351		62 400	78 331	96 409

Innledning

Kapitlet omfatter forsknings- og utviklingsmidler som skal finansiere prosjekter av særlig relevans på området likestilling og ikke-diskriminering, tilskuddsordninger og tilskudd til navngitte mottagere

Mål og strategier for 2022

Bevilgingen under dette kapitlet skal bygge opp under følgende mål fastsatt av departementet:

- Et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked
- Ivareta rettighetene til lhbtq-personer, bidra til åpenhet og aktivt motarbeide diskriminering
- Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv
- Bekjempe rasisme, hat og diskriminering på grunn av etnisitet og religion
- Fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, Nordisk samarbeid)

Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv

Diskriminering i arbeidslivet er et omfattende og vedvarende problem. Forskning viser at gravide, søkere med utenlandskklingende navn og personer med funksjonsnedsettelse velges bort i rekrutteringsprosesser, at kvinner tjener mindre

enn menn og at mange arbeidstakere blir møtt med diskriminerende holdninger.

Stortinget vedtok nye plikter om aktivt likestillingsarbeid (aktivitets- og redegjørelsespliktene) i 2019. Pliktene trådte i kraft januar 2020. Bufdir skal drifte statistikk og tekniske løsninger som er utarbeidet for å lette det aktive arbeidet for likestilling i offentlige myndigheters virksomhet og for arbeidsgivere.

Et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked

Likestilling er en viktig verdi i Norge og har hatt mye å si for den økonomiske veksten. Det kjønnsdelte arbeidslivet er en av våre viktigste likestillingsutfordringer. Det har konsekvenser for kjønnsforskjeller i lønn, arbeidsforhold, arbeidstid, karriereutvikling og ulikhet. På samfunnsnivå har det blant annet konsekvenser for tilgang til arbeidskraft og påvirker rekrutteringen til yrker, næringer og sektorer. Departementet har derfor satt målet om et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked.

Regjeringen vil følge opp strategi for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked 2021–2024, som ble lagt fram høsten 2021. Strategien beskriver regjeringens politikk for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked for perioden 2021–2024, og viser hvilken retning regjeringen har for dette arbeidet framover. Strategien har to hovedmål, det ene er å få flere menn inn i kvinnedominerte næringer og det andre er å få flere kvinner inn i mannsdominerte næringer. Strategien fremhever overordnede grep for et mer likestilt utdannings-

og arbeidsmarked, samt seks innsatsområder; flere menn i barnehage, grunnskole og helse- og omsorg og flere kvinner i teknologi, flere kvinnelige gründere og flere kvinnelige ledere.

Arbeidet med å motvirke et kjønnsdelt utdannings- og arbeidsliv er også sentralt under Norges ordførerskap på likestillingsfeltet i Nordisk ministerråd i 2022.

Stortingsmelding om seksuell trakassering

Regjeringen vil igangsette arbeid med stortingsmelding om seksuell trakassering. Stortingsmeldingen vil kartlegge omfanget av seksuell trakassering, samt foreslå forebyggende tiltak når det gjelder seksuell trakassering i arbeidsliv, opplæringssektoren og på kultur- og fritidsarenaer. Stortingsmeldingen vil også omfatte seksuell trakassering blant barn og unge. Regjeringen tar sikte på å legge fram stortingsmeldingen i 2023.

CORE – Senter for likestillingsforskning

CORE skal fortsatt være et sentralt miljø for likestillingsforskning, med vekt på samspillet mellom familie og arbeidsliv. Senteret skal bidra med samfunnsvitenskapelig forskning av høy kvalitet og relevans, kunnskaps- og nettverksbygging og forskningsformidling, med ambisjon om å fremme forskningen om kjønnslikestilling i hele Norge. CORE Topplederbarometer gjennomføres annethvert år, det neste publiseres i 2022. CORE Topplederbarometer er utvidet til å omfatte toppledere med innvandrerbakgrunn. CORE utvikler en pilotversjon begrenset til de 50 største virksomhetene i norsk næringsliv.

Trepartssamarbeid for likestilling i arbeidslivet

Hovedorganisasjonene i arbeidslivet og regjeringen ved Arbeids- og sosialdepartementet og Kulturdepartementet vil fortsette samarbeidet om å fremme likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet. Dette trepartssamarbeidet er forankret i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd.

Likestillingssentrene

Likestillingssentrene, KUN i Steigen og Steinkjer, Likestillingssenteret på Hamar, Senter for likestilling i Agder, samt Reform – Ressurscenter for menn, skal fortsatt ha en viktig rolle i arbeidet med å fremme kunnskap og kompetanse om likestilling. Sentrene jobber bredt med likestilling. Reform har i tillegg et særskilt mannsperspektiv.

Jenter og teknologi

Målet med prosjektet Jenter og teknologi er å få flere jenter til å velge teknologifag, og med dette bidra til et mindre kjønnsdelt arbeidsliv. Prosjektet videreføres i 2022. I den videre oppfølgingen vil departementet vektlegge den nylig lanserte evalueringsrapporten.

Ivareta rettighetene til lhbtqi-personer, bidra til åpenhet og aktivt motarbeide diskriminering

Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunnlag av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika for perioden 2021–2024, rammer inn regjeringens nye innsats og prioriteringer for de kommende årene. Økt åpenhet om kjønns- og seksualitetsmangfold, bedre levekår og livskvalitet for skeive og styrket samarbeid med og støtte til sivilsamfunn, er overordnede målsettinger for regjeringens innsats. Planen inneholder fem innsatsområder: 1) Økt kunnskap og forskning, 2) Likestilt arbeidsliv, trygge nærmiljø og offentlige rom, 3) Åpenhet om kjønns- og seksualitetsmangfold og likeverdige offentlige tjenester, 4) Konverteringsterapi og 5) Videreføre internasjonalt lederskap.

Regjeringen har sendt forslag til regulering av konverteringsterapi på høring med høringsfrist 15. oktober 2021. Det ble gjennomført et høringsmøte i september 2021.

Bekjempe rasisme, hat og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Regjeringen vil bekjempe rasisme og diskriminering. Rasisme og diskriminering er demokratiske utfordringer som hindrer mange fra å delta, bli hørt og bruke sine ressurser i samfunnet på lik linje med andre. Det er ødeleggende for samfunnet og individet. Derfor bør vi ha nulltoleranse for rasisme og en ambisjon om at Norge skal bli et rasismefritt land. Nå styrker regjeringen innsatsen på dette området ytterligere og øker bevilgningen til tilskuddsordningen mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer betydelig.

Regjeringens handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion følges opp. Det vil bli gjennomført dialogmøter om rasisme og diskriminering med regionale og lokale aktører. Videre vil regjeringen prioritere kunnskapsutvikling på feltet for å få mer kunnskap om rasisme som fenomen, samt rasisme og diskriminering overfor ulike grupper.

Regjeringen vil følge opp Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer (2020–2023). Målet med planen er å forebygge og hindre rasisme og diskriminering av og hat mot muslimer og personer som antas å være muslimer. Dialogarbeid, møteplasser, ny kunnskap og økt kompetanse blant sentrale aktører er relevante tiltak.

Bekjempe vold, trakassering og hatefulle ytringer

Regjeringen vil fortsatt prioritere kunnskapsutvikling, møteplasser og informasjonstiltak i arbeidet mot hatefulle ytringer. Den lokale og nasjonale innsatsen i arbeidet mot hatefulle ytringer videreføres i 2022, blant annet gjennom tilskuddsordningen for tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer. Bufdir er i gang med å utarbeide en revidert situasjonsbeskrivelse av feltet. De ser også på utviklingstrekk siden regjeringens strategi mot hatefulle ytringer ble lansert i 2016 samt nye behov i arbeidet mot hatefulle ytringer.

Fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, Nordisk ministerråd).

Det gjenstår store utfordringer internasjonalt når det gjelder likestilling og diskriminering. Hardt tilkjempede rettigheter er under press i det internasjonale samfunnet. Nasjonalisme og antiliberalisme er på fremmarsj i flere land, også i Europa. Dette går ut over rettighetene til etniske minoriteter, kvinner og lhbtq-personer.

Norge har en rekke internasjonale forpliktelser overfor FN, OECD, EU/EØS, Europarådet og nordisk samarbeid på likestillings- og diskrimineringsfeltet. Kulturdepartementet planlegger en rekke prosjekter og initiativ på likestillingsfeltet når Norge overtar ordførerskapet i Nordisk ministerråd. Satsingene retter seg inn på kjønnslikestillings- og lhbtq-feltet. Kulturdepartementet har ansvar for å koordinere myndighetenes oppfølging av Norges forpliktelser etter FNs kvinnekonvensjon (CEDAW), FNs rasediskrimineringskonvensjon (CERD) og FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Konvensjonene legger føringer for lovgivningen og politikken på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet. Kulturdepartementet deltar, i tett samarbeid med Utenriksdepartementet, på en rekke internasjonale arenaer hvor likestilling og ikke-diskriminering diskuteres på tvers av landegrensene, og hvor normer for ny politikk utvikles.

Som et grunnlag for den nasjonale politikktutviklingen er vi avhengige av informasjon fra inter-

nasjonale organer i form av sammenlignbare data, politiske analyser og anbefalinger.

Et sentralt mål for norsk utenrikspolitikk de neste årene er å støtte opp om forpliktende internasjonalt samarbeid og det multilaterale systemet, slik at vi kan styrke evnen vår til å håndtere felles utfordringer og ivareta norske og globale interesser, jf. Innst. 145 S (2019–2020) og Meld. St. 27 (2018–2019) *Norges rolle og interesser i multilateralt samarbeid*.

Ministerrådet for likestilling og LGBTI (MR-JÄM)

I regi av Nordisk ministerråd overtar Norge ordførerskapet i 2022 på kjønnslikestillings- og lhbtifeltet. Det betyr at Norge vil lede arbeidet i regi av Nordisk ministerråd. De nordiske likestillingsministrene har vedtatt et samarbeidsprogram som går fram til 2024 og som bygger på ministerrådet sin visjon om 1) et grønt Norden 2) et konkurransekyktig Norden og 3) et sosialt bærekraftig Norden. Det er viktig at prosjekter på likestillingsfeltet også følger opp FNs bærekraftsmål. På kjønnslikestillingsfeltet arbeider de nordiske landene mot fire strategiske innsatsområder, mer bestemt 1) framtidens arbeidsliv, 2) velferd, helse og livskvalitet, 3) makt og innflytelse og 4) maskulinitets- og mannsperspektivet i likestillingspolitikken. På lhbtifeltet vil likestillingsministrene rette innsatsen mot 1) økt åpenhet, 2) bedre livskvalitet og levekår og 3) å styrke sivilsamfunnet på feltet.

Ministerrådet for likestilling har også vedtatt å arbeide aktivt internasjonalt for kjønnslikestilling og lhbtq-personers rettigheter. Norge vil i kraft av rollen som ordfører, lede nordiske satsinger og aktiviteter under FNs 66. kvinnekommisjon i 2022 (CSW66). Her vil klima og miljø i et likestillingsperspektiv være hovedtema.

Det er et mål at den strategiske innsatsen skal være mer langsiktig og målrettet. I tillegg arbeider Norge for at strategiske satsinger skal foregå i samarbeid med andre sentrale sektorer, som Ministerrådet for arbeid og Ministerrådet for helse- og sosiale saker.

For Norge er det viktig at innsatser, prosjekter og tiltak på nordisk nivå i 2022 skal samsvare med prioriteringer nasjonalt, som for eksempel strategi for økt likestilling på utdannings- og arbeidsmarkedet og ny lhbtq-handlingsplan (2021–2024). Det er også et mål at innsatser nasjonalt og nordisk speiler fokusområder i internasjonale sammenhenger, som i FN.

De nordiske likestillingsministrene har over flere år arbeidet for økt likestilling på utdannings- og arbeidsmarkedet. Norge planlegger derfor en

større konferanse om framtidens arbeidsmarked i 2022. En langsiktig strategisk satsing er forskningsprosjektet for å motvirke seksuell trakassering på arbeidsmarkedet. Denne satsingen er et samarbeid over tre år mellom flere sektorer ledet av likestillingsministrene, og det skal være ferdig i 2023. Norge er også i gang med å planlegge flere andre prosjekter på kjønnslikestillingsfeltet i 2022. På lhbt-området satsset likestillingsministerne i 2020–2021 på et prosjekt om livsvilkårene for unge lhbt-personer i Norden. I 2022–2023 følger ministerne opp livsløpsperspektivet og setter i gang en undersøkelse om hvordan eldre lhbt-personer blir møtt av det offentlige helse- og omsorgsapparatet.

Likestilling for utvikling

Norge prioriterer kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken. Kulturdepartementet bidrar til likestilling for utvikling som er et av programmene for institusjonssamarbeid i Kunnskapsbanken i Norad.

Målet for programmet er å redusere fattigdom og kjønnsdiskriminering gjennom å styrke samarbeidslandenes kapasitet til å utvikle og gjennomføre lovgivning og politikk som i neste omgang bedrer kvinners rettigheter og likestilling.

Målet for kunnskapsbanken er å styrke kompetanse og kapasitet i offentlige institusjoner i samarbeidsland, jf kunnskapsbankens strategi for perioden 2020–2025.

Budsjettforslag 2022

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70

Midlene på posten skal finansiere forsknings- og utviklingsprosjekter med særlig relevans for prosjekter på likestilling og ikke-diskrimineringsfeltet.

Regjeringen tar sikte på å etablere en veilederordning for innsikt i muslimsk identitet basert på metodikken til veiviserordningene for samer og jøder. Målgruppen vil være ungdom. Målet med en slik ordning vil være å bryte ned fordommer og bidra til å forhindre diskriminering av og hat mot muslimer gjennom dialogbasert kunnskapsformidling.

Post 70 Likestilling mellom kjønn

Bevilgningen på posten omfatter tilskuddsordningene til familie- og likestillingspolitiske organisasjoner og til tiltak mot rasisme, diskriminering og

hatefulle ytringer. Bevilgningen omfatter også midler til særskilte tilskuddsmottakere som informerer om rettigheter til personer som har blitt utsatt for diskriminering på grunn av etnisitet, religion eller livssyn.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 6 mill. kroner for å styrke arbeidet mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer. Den samlede avsetningen til dette arbeidet vil med det være på vel 14 mill. kroner i 2022. Regjeringen foreslår videre å øke bevilgningene til TryggEst med 3 mill. kroner, og med denne økningen vil den samlede avsetningen til formålet være på 10,2 mill. kroner. TryggEst er en modell for hvordan kommuner kan arbeide målrettet og systematisk for å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot risikoutsatte voksne. Bufdir koordinerer arbeidet med TryggEst. I 2022 vil Bufdir legge særlig vekt på å rekruttere nye kommuner og å utvikle modell og verktøy videre. For å stimulere kommunene til å delta, opprettes det en tilskuddsordning hvor kommunene kan søke om midler til gjennomføring av tiltak for å heve kompetansen. Nye kommuner vil bli prioritert. Bevilgningen på posten er utover dette økt med 4 mill. kroner til oppfølging av nye tiltak som er varslet i regjeringens strategi for mer likestilt utdannings- og arbeidsliv.

Nedenfor følger presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene på posten.

Familie- og likestillingspolitiske tiltak

I tråd med forvaltningsloven ønsker Kulturdepartementet å forskriftsfeste regelverket for tilskuddsordningen «Familie- og likestillingspolitiske tiltak». Tilskuddsordningen forvaltes av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og Bufdir vil ha ansvar for brukermedvirkning ved å gjennomføre en høring blant organisasjoner som får tilskudd og andre relevante aktører før en eventuell forskrift trer i kraft. Det er et mål at forskriften skal gjelde fra og med tilskuddsåret 2022. Det skal vurderes om det er behov for overgangsbestemmelser i forskriften.

Mål

Målet med tilskuddsordningen er å sikre drift, bidra til mangfold og skape høyere aktivitet blant frivillige organisasjoner som arbeider med familie- og likestillingspolitikk i Norge. Med likestilling menes i denne tilskuddsordningen likestilling mellom kjønnene.

Kriterier for tildeling

Frivillige organisasjoner og andre aktører som er registrert i Enhetsregisteret på søknadstidspunktet, kan søke om tilskudd. Som frivillige organisasjoner regnes foreninger, stiftelser eller andre organisasjoner som ikke er organisert av offentlige myndigheter eller har økonomisk formål, og som baserer en vesentlig del av arbeidet sitt på frivillig innsats. Driftstilskudd kan gis til frivillige organisasjoner som har utadrettet familie- og likestillingspolitisk arbeid som sin kjernevirksomhet, og som kan dokumentere dette med vedtekter, mål og planer. For å kunne få driftstilskudd må organisasjonene ha minst 50 tellende medlemmer pr. 31. desember i grunnlagsåret. Det kan gis prosjekttilskudd til tidsavgrensede satsinger.

Prioriteringer:

- Tiltak som bidrar til å bedre likestilling for kvinner og menn.
- Tiltak som bidrar til å engasjere gutter og menn i likestillingsarbeid.
- Tiltak rettet mot likestillingsutfordringer som barn og unge møter på ulike arenaer, som barnehage, skole, skolefritidsordning og fritid.

Tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer

Mål

Målet med tilskuddsordningen er å legge til rette for lokalt, regionalt og nasjonalt engasjement og støtte initiativer og aktiviteter som har til hensikt å motvirke rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer. Tilskuddsordningen skal bidra til å fremme mangfold og dialog.

Kriterier for tildeling

Frivillige organisasjoner, tros- og livssynssamfunn samt kommuner kan søke om tilskudd. Det gis ikke tilskudd til privatpersoner, enkeltpersonforetak og andre virksomheter som er drevet på forretningsmessig basis.

Oppfølging og kontroll

Mottakere av tilskudd må sende inn regnskap og rapport som viser at midlene er brukt i samsvar med vilkårene for tildeling. Fristen for innsendelse av regnskap og rapport med beskrivelse av gjennomførte tiltak fastsettes av direktoratet, og opplyses om i tilskuddsbrevet.

Særskilte tilskuddsmottakere

Posten finansierer også tilskudd til følgende særskilte tilskuddsmottagere:

- CORE – Senter for likestillingsforskning
- NHO for prosjektet Jenter og teknologi
- FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål
- Kilden informasjonssenter for kjønnsforskning
- Norske Kvinners Sanitetsforening
- Stopp Hatprat-kampanjen i regi av Norges Handikapforbund
- TryggEst
- Agder fylkeskommune for prosjektet Likestilt arbeidsliv

Alle tilskudd vil bli vurdert på bakgrunn av søknad.

Post 72 Lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønn

Bevilgningen på posten finansierer i hovedsak tilskuddsordningen for å styrke kjønns- og seksualitetsmangfold. Formålet med tilskuddsordningen er å styrke kjønns- og seksualitetsmangfoldet blant befolkningen i Norge og bidra til bedre levekår og livskvalitet for personer som bryter med normer for seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika. I tillegg skal ordningen skape økt aktivitet blant organisasjoner som arbeider overfor denne målgruppen. Bevilgningen på posten foreslås økt med 3 mill. kroner. Av økningen foreslås 2 mill. kroner nyttet til å utvikle kunnskap om skeives levekår og livssituasjon, som ledd i oppfølgingen av *Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika 2021–2024*. Utover dette foreslås det å øke tilskudd til å styrke kjønns- og seksualitetsmangfold med 1 mill. kroner.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 3 mill. kroner.

Oslo Pride organiserer årlig Norges største markering av skeiv kultur og lhbtqi-personers rettigheter. For å sikre tryggere økonomiske rammer rundt arbeidet, foreslås det at Oslo Pride fra 2022 tildeles årlig driftstøtte. I bevilgningsforslaget på posten er det innarbeidet 1 mill. kroner til dette formålet.

Salam Norge er en organisasjon som arbeider for at lhbtqi-personer med muslimsk bakgrunn. For å sikre trygge økonomiske rammer ble det avsatt 1,0 mill kroner til organisasjonens arbeid i 2021. Dette videreføres i 2022.

Nedenfor følger presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene på posten.

Mål

Formålet med tilskuddsordningene er å styrke kjønns- og seksualitetsmangfoldet blant befolkningen i Norge og bidra til bedre levekår og livskvalitet for personer som bryter med normer for seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika. I tillegg skal ordningen skape økt aktivitet blant organisasjoner som arbeider overfor denne målgruppen.

Kriterier for tildeling

Tiltak og prosjekter som er egnet til å skape oppmerksomhet, informasjon, kunnskap, debatt og holdningsendringer når det gjelder spørsmål knyttet til personer som bryter med normer for seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika. Tiltaket må skille seg klart ut som en egen satsing.

Driftstilskudd gis primært til landsdekkende organisasjoner. Driftstilskudd skal gå til oppgaver som normalt inngår i organisasjonenes interne og eksterne kjernevirksomhet i henhold til vedtekter, formål og aktivitetsplaner.

Oppfølging og kontroll

Mottakere av tilskudd må sende inn regnskap og rapport som viser at midlene er brukt i samsvar med vilkårene for tildeling. Fristen for innsendelse av regnskap og rapport med beskrivelse av gjennomførte tiltak fastsettes av direktoratet, og opplyses om i tilskuddsbrevet.

Post 73 Likestillingscentre

Bevilgningen delfinansierer Likestillingscenteret, KUN – senter for kunnskap og likestilling, Reform – ressurscenter for menn og Senter for likestilling ved Universitetet i Agder.

Rapport 2020

Rapporten omhandler regjeringens arbeid for likestilling og mot diskriminering i flere sektorer, med særlig vekt på deltakelse i utdanning og arbeidsliv. Rapporten omfatter også tilskuddsordninger og øremerkede mottakere. Departementets samlede vurdering er at det er god framdrift

på feltet, men at koronapandemien har hatt negative konsekvenser både på den generelle likestillingen og spesifikke aktiviteter.

CORE – Senter for likestillingsforskning

CORE Topplederbarometer er et viktig verktøy for å kartlegge status for likestillingen på toppen av norske selskaper. Tall for 2020 viser at hvert fjerde medlem av topplergruppene er en kvinne, mens kun 14 prosent av øverste leder, administrerende direktør, er en kvinne. I 2020 fikk CORE i oppdrag å utvide CORE Topplederbarometer til å omfatte toppledere med innvandrerbakgrunn. CORE utvikler en pilotversjon begrenset til de 50 største virksomhetene i norsk næringsliv.

COREs forskning i 2020 gir et godt grunnlag for politikkutforming og har gitt et viktig kunnskapsgrunnlag i utarbeidelsen av Strategi for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked. COREs forskning har blant annet handlet om likestilling og teknologisk endring, om arbeidslivets organisering, politiske motsetninger omkring foreldrepermisjonen, likelønn og pensjon, samt om sysselsetting og utdanning blant etterkommere av innvandrere.

Kjønnsdelte utdanningsvalg

I 2020 gjennomførte Bufdir en utredning av tiltak for å rekruttere gutter til utdannelse innenfor helsesektoren. Denne har bidratt til godt kunnskapsgrunnlag for feltet. Bufdir har også startet arbeidet med å spre informasjon, blant annet ved å utvikle en nettressurs med gode eksempler på tiltak rettet mot ungdomsskoler.

Jenter og teknologi

Prosjektet mottok i 2020 3,5 mill. kroner i støtte. I 2020 har Jenter og teknologi blant annet arrangert en landsdekkende turné hvor nasjonale og lokale rollemodeller informerte og inspirerte jenter på 9. og 10. trinn til å velge teknologiutdanning på videregående nivå.

I 2020/2021 har tiltaket blitt evaluert: Prosjektet er med på å synliggjøre og forsterke jentenes forståelse av at også jenter kan velge teknologi i utdanningen. Rapporten konkluderer med at tiltaket bør fortsette, og at det er behov for slike «veivisere» for å gjøre veien til teknologi synlig og relevant for jentene.

Trepartssamarbeid for likestilling i arbeidslivet

Arbeidsgruppe for likestilling i arbeidslivet er et organisert samarbeid mellom hovedorganisasjonene i arbeidslivet og regjeringen, og har i 2020 diskutert sentrale utfordringer knyttet til likestilling i arbeidslivet. Likestillingsministeren deltok i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd i februar 2020, der han tok opp styrking og konkretisering av aktivitets- og redegjørelsesplikten, samt lavterskeltilbud for behandling av saker som seksuell trakassering.

Tilskuddsordningen Familie- og likestillingspolitiske organisasjoner

I 2020 var det avsatt 6,3 mill. kroner til ordningen. Det ble søkt om driftsstøtte og midler til prosjekter for om lag 16 mill. kroner. Aktiviteter som har blitt prioritert gjennom ordningen er tiltak som bidrar til å bedre likestilling for kvinner og menn, tiltak som bidrar til å engasjere gutter og menn i likestillingsarbeid og tiltak rettet mot likestillingsutfordringer som barn og unge møter på ulike arenaer, som barnehage, skole, skolefritidsordning og fritid.

Ivareta rettighetene til lhbtqi-personer, bidra til åpenhet og aktivt motarbeide diskriminering.

I november 2020 ble kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk inkludert som grunnlag i straffelovens bestemmelser om hatkriminalitet. Med denne endringen har transpersoner og ikke-binære (personer som ikke identifiserer seg som mann eller kvinne) fått et bedre rettslig vern.

På oppdrag fra Bufdir har NTNU og SINTEF utarbeidet en forskningsrapport om barnevernet i et skeivt perspektiv. Rapporten anbefaler blant annet at barnevernsansatte bør ha mer kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold.

I 2020 publiserte SSB for første gang tall som sammenligner den skeive befolkningen med den øvrige befolkningen, gjennom Livskvalitetsundersøkelsen. Dette er et viktig fremskritt for å dokumentere lhbt-personers levekår. Rapporteringen fra bruken av crisesentrene og støttesentrene mot incest og seksuelle overgrep har siden 2019 inkludert 'annet' som et svaralternativ under kjønn.

I 2020 ble det bevilget 12,8 mill. kroner i tilskudd til aktiviteter og drift av frivillige organisasjoner og andre som bidrar til bedre levekår og livskvalitet blant lesbiske, homofile, bifile, transe- og queerpersoner og personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling, til 21 søkere. Fire av

søknadene gjaldt driftstilskudd, 16 var aktivitetstilskudd, og en gjaldt regelmessige aktiviteter.

For 2020 var de prioriterte satsningsområdene aktiviteter og tiltak som kan bedre forholdene for lhbtqi-personer med innvandrerbakgrunn, og/eller er relatert til arbeidsliv, kultur og idrett, samt aktiviteter til støtte for personer med ulike typer kjønnsidentitetstematikk.

Prosjektene som har fått støtte i 2020 dekker alle de prioriterte satsningsområdene og sørger for et landsdekkende nedslagsfelt. Tilskuddene som er gitt, sørger også for at det er flere aktører som jobber innenfor feltet, noe som vil sørge for raskere og bedre måloppnåelse.

På oppdraget fra Bufdir utarbeidet Proba samfunnsanalyse delrapport (2020-2) evaluering av handlingsplan, Trygghet, mangfold og åpenhet (2017–2020).

Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv.

Aktivitets- og redegjørelsespliktene (ARP)

Stortinget vedtok styrkede plikter om aktivt likestillingsarbeid i 2019. Pliktene trådte i kraft januar 2020. Bufdir har på oppdrag fra Kulturdepartementet utarbeidet veiledning og maler til offentlige myndigheters og arbeidsgiveres plikt til å jobbe aktivt for likestilling og mot diskriminering.

Veiledningen tar både sikte på å gi offentlige myndigheter støtte i hvordan de kan jobbe aktivt for likestilling i forvaltning og myndighetsutøvelse og veilede arbeidsgivere i hvordan de kan jobbe aktivt for likestilling i rekruttering, forfremmelse, tilrettelegging, lønn etc.

Veiledningsmaterieell og maler er utarbeidet i samarbeid med arbeidslivets parter, Likestillings- og diskrimineringsombudet og likestillingssentrene.

Likestilt arbeidsliv

Pilotprosjektet *Likestilt arbeidsliv* sertifiserer virksomheter som skal bidra til større grad av likestilling og mangfold i arbeidslivet.

I 2020 har prosjektet jobbet for å sikre at håndbok og veiledning er i tråd med aktivitets- og redegjørelsespliktene og jobber for mer digitale løsninger for håndboken.

Likestillingssentrene

Grunntilskuddet fra Kulturdepartementet har i 2020 bidratt til at likestillingssentrene og Reform har videreutviklet og opprettholdt drift som kunn-

skaps- og kompetansesentre. I 2020 har en ny hovedaktivitet vært knyttet til aktivitets- og redegjørelsespliktene (ARP). Sentrene har blant annet deltatt i Bufdirs arbeid med videreutvikling av veiledningsmateriell om ARP, utviklet nettkurs og gitt veiledning til blant annet kommuner og statsforvalter. Grunntilskuddet finansierer også pådriver- og utviklingsarbeid for likestilling, gjennom aktivitet som kurs og seminarer, deltakelse i ulike nettverk og fora, medieoppslag, og bruk av sosiale medier.

Bekjempe rasisme, hat og diskriminering på grunn av etnisitet og religion.

I forbindelse med oppfølgingen av Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020–2023) ble det gjennomført tre dialogmøter i 2020. Videre har Bufdir startet arbeid med å utvikle kunnskap om rasisme som fenomen, samt om forekomsten av rasisme og diskriminering overfor ulike grupper.

Våren 2020 lanserte Bufdir en ny kunnskapsportal om likestilling og levekår blant samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn på bufdir.no. På portalen formidler Bufdir statistikk og forskningsbasert kunnskap om hvordan disse gruppene opplever det å bo og leve i Norge og hvilke barrierer de møter, som kan hindre likeverdig deltakelse i samfunnet. Kunnskapsportalen vil oppdateres jevnlig med ny statistikk og forskning og dekker områder som utdanning, arbeidsliv, helse, diskriminering og holdninger i befolkningen.

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter gjennomførte i 2012 og 2017 undersøkelser om befolkningens holdninger til religiøse og etniske minoriteter. Regjeringen ønsker å følge utviklingen over tid og bestilte derfor i 2020 en ny undersøkelse. Resultatene fra undersøkelsen skal være klare i 2022.

Våren 2020 lanserte Institutt for samfunnsforskning rapporten *Etnisk og religiøs mangfold i arbeidslivet – Holdninger, erfaringer, diskriminering og praksis* (Brekke m.fl.). I rapporten beskrives og analyseres holdninger, erfaringer og praksis når det gjelder etniske og religiøse minoriteter i fem deler av det norske arbeidslivet: ledere i offentlig og privat sektor og ledere og ansatte på skoler, i barnehager og i barnevernet.

Regjeringen har lagt fram en egen handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer

(2020–2023). Målet med handlingsplanen er å forebygge og hindre diskriminering og bidra til trygghet, dialog og kunnskap.

Departementet økte støtten til Stopp hatprat i 2020.

Fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, Nordisk samarbeid).

Det internasjonale arbeidet for å fremme likestilling og ikke-diskriminering har, i likhet med alt annet internasjonalt arbeid, vært sterkt preget av Covid-19-situasjonen i 2020. Internasjonale møter har blitt utsatt, gjennomført i mindre skala eller vært avholdt digitalt.

FNs kvinnekommisjon (CSW)

FNs kvinnekommisjon (CSW) er en sentral møteplass for å diskutere situasjonen for kvinner globalt. Møtene i kvinnekommisjonen finner sted i mars hvert år. I 2020 var tema for kvinnekommisjonen markering av 25-årsjubileet for kvinnekonferansen i Beijing og vedtaket av Beijing-plattformen. På grunn av covid-19 ble møtet i 2020 avlyst i sin planlagte form. CSW ble gjennomført i en nedskalert versjon i mars 2020, hvor en politisk erklæring ble vedtatt. I erklæringen forpliktet statene seg til en styrket gjennomføring av Beijing-plattformen for å sikre menneskerettighetene til kvinner og jenter.

Ministerrådet for likestilling og LGBTI (MR-JÄM)

Norge deltar aktivt i det nordiske likestillingssamarbeidet innenfor rammen av Nordisk ministerråd. Fra 1. januar 2020 har likestillingsministrene også hatt ansvar for å fremme lhbt-personers rettigheter i tillegg til å arbeide for kjønnslikestilling.

De nordiske likestillingsministrene har over flere år arbeidet for økt likestilling på utdannings- og arbeidsmarkedet. I 2020 vedtok også likestillingsministrene et langsiktig forskningsprosjekt for å motvirke seksuell trakassering på arbeidsmarkedet. I Prosjektet skal ferdigstilles i 2023 og er et samarbeid mellom arbeidsmarkedssektoren (MR-A), kultursektoren (MR-K) og barn- og ungefeltet (NORDBUK). På lhbt-feltet har satsingen vært rettet mot å innhente mer kunnskap om skeive barn og unge i Norden.

Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	13 782	21 939	20 897
70	Funksjonshemmedes organisasjoner	232 990	239 350	245 550
71	Universell utforming og økt tilgjengelighet, <i>kan nyttes under post 21</i>	31 044	30 560	31 175
72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet	19 060	24 895	25 290
	Sum kap. 352	296 876	316 744	322 912

Innledning

Kapitlet omfatter forsknings- og utviklingsmidler som skal finansiere prosjekter av særlig relevans på området funksjonsnedsettelse, tilskuddsordninger og tilskudd til navngitte mottagere.

Mål og strategier for 2022

Bevilgningen under dette kapitlet skal bygge opp under følgende mål fastsatt av departementet:

- Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv,
- Fremme universell utforming på de områdene hvor utfordringene er størst,
- Fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, Nordisk ministerråd)

Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidslivet

Regjeringens visjon er et likestilt samfunn der alle mennesker kan delta og har muligheten til å bidra i samfunnet. Regjeringens politikk for mennesker med funksjonsnedsettelse skal bygge på likestilling og demokrati, likeverd, selvbestemmelse, medvirkning og inkludering.

Regjeringen har fremmet en strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, og har utarbeidet en handlingsplan som følger opp strategien. I 2021 la regjeringen fram en ny handlingsplan for universell utforming.

Kulturdepartementet vil fortsette arbeidet med å veilede om offentlige myndigheters og arbeidsgiveres plikter til å jobbe aktivt for likestil-

ling og mot diskriminering innenfor sin virksomhet, jf. også omtale under kap. 351. Arbeidet med aktivitets- og redegjørelsespliktene omfatter blant annet tiltak for å bygge ned barrierer mot deltakelse i arbeidslivet for personer med funksjonsnedsettelse.

Som en del av regjeringens likeverdsreform har Kulturdepartementet satt ned et offentlig utvalg som skal utrede hvordan vi kan sikre et samfunn som gir rom for mangfold og annerledeshet. Utvalget skal levere sin utredning i løpet av 2022.

Likestilling av personer med funksjonsnedsettelse i tråd med CRPD

I 2013 ratifiserte Norge FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Den forplikter Norge til å arbeide for at mennesker med funksjonsnedsettelse får ivarett sine grunnleggende menneskerettigheter på lik linje med andre. Regjeringen legger CRPD til grunn for arbeidet for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse.

I 2022 vil Bufdir fortsette arbeidet med å bygge opp kunnskap om FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne hos statsforvaltere og i kommunene. Direktoratet har utarbeidet veiledning om artikkel 24, lik rett til utdanning, og vil gi kommunen opplæring i hvordan de kan jobbe for å oppfylle plikten til å sikre lik rett til utdanning i sin virksomhet. Direktoratet vil utarbeide veiledning til ytterligere to bestemmelser i konvensjonen, og har igangsatt et forskningsprosjekt som skal kartlegge effektene av veiledningen som gis fra statsforvalterne og direktoratet.

Fremme universell utforming på de områdene hvor utfordringene er størst

Universell utforming er en samfunnskvalitet med betydning for hele befolkningen og et viktig virkemiddel for å oppnå likestilling for personer med funksjonsnedsettelse.

Kulturdepartementet har ansvaret for å samordne politikken på området universell utforming. Sektordepartementene har ansvaret for politikk og tiltak for universell utforming på eget sektorområde. Et bredt og systematisk arbeid i en rekke sektorer og på alle forvaltningsnivåer har gitt positive resultat. Universell utforming er innarbeidet som en nødvendig samfunnskvalitet innen blant annet transport, bygg og IKT. Lover, forskrifter og økt kunnskap om universell utforming i offentlig og privat virksomhet gir et godt grunnlag for videre utvikling.

Det er fortsatt behov for mer forskning og kunnskap om temaet innenfor flere sektorer. Det er for eksempel stor usikkerhet knyttet til grad av universell utforming innen kultursektoren og sektor for bygg og anlegg. Regjeringen vil bidra til økt grad av kunnskap om universell utforming, og rette søkelys mot sektorer med store utfordringer.

Regjeringen har lagt fram en ny handlingsplan for universell utforming med virkning fra 2021. Tiltak for å imøtekomme utfordringer med manglende universell utforming innen utdanning, bolig og friluftsliv, er prioritert.

Fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, Nordisk ministerråd)

Internasjonale rettslige rammer har betydning for utvikling av norsk politikk for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse. Kulturdepartementet har ansvar for å koordinere det internasjonale arbeidet om menneskerettighetene for personer med funksjonsnedsettelse. Deltakelse i internasjonale fora er viktig for å utveksle erfaringer om nasjonal politikktutvikling på området.

Budsjettforslag 2022

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 71

Bevilgningen på posten skal finansiere forsknings- og utviklingstiltak som er av særlig relevans på området nedsatt funksjonsevne. Enkelte av tiltakene har varighet over flere år. Det kan være knyttet usikkerhet til fremdrift og utbetalingstakt i

slike prosjekter. Stikkordet «kan overføres» foreslås derfor tilføyd posten.

Post 70 Funksjonshemmedes organisasjoner

Bevilgningen på posten skal finansiere tilskuddsordningene til Funksjonshemmedes organisasjoner og Fritidstiltak for personer med nedsatt funksjonsevne.

I bevilgningsforslaget på posten er det innarbeidet et tilskudd på 2,6 mill. kroner til Stiftelsen TV BRA, som er en TV-kanal av, for og med utviklingshemmede.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene på posten.

Tilskudd til fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse

Mål

Målet med tilskuddsordningen er å gi det sivile samfunnet ved frivillige organisasjoner og stiftelser mulighet til å arrangere gode ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse.

Kriterier for tildeling

Frivillige organisasjoner og stiftelser med eget organisasjonsnummer kan søke om tilskudd fra denne ordningen.

Søkerne kan søke om tilskudd til å arrangere ferie- og/eller fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse. Tilskudd kan dekke for eksempel oppholdskostnader, aktivitetskostnader eller reisekostnader for deltakere med funksjonsnedsettelse og et begrunnet antall ledsagere.

Tilskudd prioriteres til selve aktivitetene for målgruppen, og det gis ikke tilskudd til for eksempel lønnskostnader i forkant av tiltaket eller oppholdskostnader for andre enn deltakere med funksjonsnedsettelse og deres ledsagere. Tilskuddet må benyttes i løpet av tilskuddsåret, som er 1. januar – 31. desember.

Oppfølging og kontroll

Bufdir avgjør om organisasjonene har rett til tilskudd og gjør vedtak om tilskudd. Tilskuddsmottakere skal sende inn regnskap og rapport som viser at midlene er brukt i samsvar med tildelingsvilkårene.

Tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner

Mål

Formålet med ordningen er å legge til rette for deltakelse i organisasjonen, og for at organisasjonene kan drive interessepolitisk arbeid, likepersonsarbeid og gi et tilbud til egne medlemmer.

Kriterier for tildeling

Frivillige og demokratiske organisasjoner for personer med funksjonsnedsettelse som baserer seg på individuelt medlemskap og jobber mot diskriminering og for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, kan søke.

Tilskudd beregnes etter følgende kriterier:

- Antall medlemmer
- Antall lokallag
- Antall aktivitetsdager og likepersonsaktiviteter
- Antall likepersoner
- Andre former for erfaringsutveksling

Tilskuddene regnes ut etter en modell der søkerne blir tildelt poeng basert på disse kriteriene.

Covid-19 har hatt konsekvenser for frivillige organisasjoner i 2020, og deres muligheter til å gjennomføre planlagte aktiviteter. For tilskuddsåret 2022 vil derfor grunnlagstall fra 2019 bli benyttet. Bufdir kan benytte grunnlagstall basert på et gjennomsnitt av årene 2017-2019 dersom bruken av tall fra 2019 gir enkelte organisasjoner urimelig lavt tilskudd. Organisasjoner som ikke har mottatt tilskudd i tilskuddsårene 2017-2021, kan enten benytte grunnlagstallene i 2019 eller 2021.

Oppfølging og kontroll

Organisasjonene plikter jf. tilskuddsforskriftens §2 uoppfordret og løpende å gi tilskuddsforvalter alle opplysninger som har betydning for vedkommende organisasjons søknad og tilskudd, enten dette er utbetalt eller ikke.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) oppnevner hvert tredje år et ekspertutvalg for tilskuddsordningen for funksjonshemmedes organisasjoner. Utvalget skal bistå med råd i saksbehandlingen av tilskuddsberettigelse og gruppeplassering i tilskuddsordningen for driftstilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner.

Post 71 Universell utforming og økt tilgjengelighet, kan nyttes under post 21

Bevilgningen på posten skal finansiere tilskuddsordningen til Universell utforming – kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon.

Departementet vil gi tilskudd til Standard Norge til utvikling av standarder for universell utforming, Norsk design- og arkitektursenter til innovasjonstiltak og kompetanseheving av formgivere og KS til nettverksprosjekt for universell utforming i kommunesektoren.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene på posten.

Tilskudd til universell utforming – kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon.

Mål

Formålet med tilskuddsordningen er å utvikle og styrke gjennomføringen av universell utforming som samfunns kvalitet og bedre livskvalitet og likestilling for personer med nedsatt funksjonsevne.

Kriterier for tildeling

Det kan gis støtte til tiltak som bidrar til:

- Forskning og kunnskapsutvikling på området universell utforming
- Nyskaping i form av produkt-, plan- eller systemutvikling innen universell utforming
- Kompetanseheving og effektiv spredning av informasjon om universell utforming

Søker må gjøre rede for hvem som vil ha nytte av tiltaket og formulere hvilke mål som ønskes nådd. Tiltaket må kunne bidra til f.eks. kompetanseheving, nyutvikling/innovasjon, økt kunnskap på feltet eller bedre oversikt over status. Målene må være så konkrete at det kan vurderes i ettertid i hvilken grad de er nådd.

Oppfølging og kontroll

Mottakere av tilskudd må sende inn regnskap og rapport som viser at midlene er brukt i samsvar med vilkårene for tildeling. Fristen for innsendelse av regnskap og rapport med beskrivelse av gjennomførte tiltak fastsettes av direktoratet, og opplyses om i tilskuddsbrevet.

Post 72 Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet

Bevilgningen på posten skal finansiere tilskuddsordningen til Tiltak for å bedre levekårene og livskvaliteten til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Tiltak som er direkte rettet mot å bedre levekårene og livskvaliteten for personer med nedsatt funksjonsevne kan få støtte gjennom ordningen.

I bevilgningsforslaget er det innarbeidet et tilskudd på 11,1 mill. kroner til stiftelsen HELT MED. Stiftelsen HELT MED bidrar med mangfold og inkludering ved at ved at personer med utviklingshemming blir inkludert i det ordinære arbeidslivet.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen.

Tilskudd til tiltak for å bedre levekårene og livskvaliteten til mennesker med nedsatt funksjonsevne

Mål

Formålet med tilskuddsordningen er å bedre levekårene og livskvaliteten til personer med funksjonsnedsettelse.

Kriterier for tildeling

Det kan gis støtte til aktiviteter som er rettet inn mot å medvirke til debatt og holdningsendringer, skape deltakelse og generere og spre kunnskap. Tiltak som er direkte rettet inn mot å bedre levekårene og livskvaliteten til personer med funksjonsnedsettelse kan også få støtte. Det er mulig å søke om flerårig tilskudd for inntil 3 år.

I 2021 ble søknader som falt innenfor følgende kriterier prioritert:

- Tiltak som bidrar til inkludering av personer med funksjonsnedsettelse i utdanning
- Tiltak som bidrar til inkludering av personer med funksjonsnedsettelse i arbeid
- Tiltak som bidrar til kunnskap om og bevisstgjøring rundt CRPD

Oppfølging og kontroll

Tilskuddsmottaker skal sende inn regnskap og rapport som viser at midlene er brukt i samsvar med vilkår for tildelingen.

Rapport 2020

Rapporten omfatter arbeid for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, med særlig vekt

på kompetanseheving og kunnskapsutvikling. Rapporten omfatter også universell utforming, med vekt på et samfunn der alle kan delta. Internasjonalt arbeid er også inkludert. Departementets samlede vurdering er at det er god fremdrift på feltet, men at koronapandemien har hatt negative konsekvenser både på den generelle likestillingen, og spesifikke aktiviteter.

Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv

Et samfunn for alle

Regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020–2030 «Et samfunn for alle» ble lagt fram i 2018. Strategien hviler på fire pilarer:

- Utvikle både universelle løsninger og spesielle tiltak
- Jobbe for selvbestemmelse, medvirkning, deltakelse og inkludering
- Bedre samordning på alle nivåer
- Fire innsatsområder: utdanning, arbeid, helse og omsorg og kultur og fritid

Strategien følges opp av regjeringens handlingsplan for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse: *Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter* som ble lansert i 2019. Planen gjelder for perioden 2020–2025 og er dynamisk.

Et viktig tiltak i handlingsplanen er å øke kunnskapen om CRPD i norske kommuner. Bufdir koordinerer prosjektet. Statsforvalterne i Troms og Finnmark, Trøndelag, Rogaland, og Oslo og Viken fikk i 2020 i oppdrag å samarbeide med Bufdir om å utvikle og spre opplærings- og informasjonsmaterieell om CRPD. I 2020–2021 ble det arbeidet med artikkel 24 om utdanning, og artikkel 19 om retten til et selvstendig liv og til å være en del av samfunnet. Det er per nå rekruttert 18 pilotkommuner til prosjektet.

Statistikk

I 2020 har Statistisk Sentralbyrå, på oppdrag fra Bufdir for første gang produsert og publisert offisiell levekårsstatistikk om situasjonen for personer med funksjonsnedsettelse.¹ Statistikken som ble publisert i 2020 omhandler personer med funksjonsnedsettelse som bruker tekniske hjelpemidler på varig basis, eller som har fått tildelt uføretrygd, grunnstønad eller hjelpestønad. I årene

¹ Levekår hos personer med funksjonsnedsettelse – SSB

som kommer vil både levekårsområder og utvalget utvides i statistikken.

Veiledning om ARP

Buudir har utarbeidet veiledning til offentlige myndigheter og offentlige og private arbeidsgivere om hvordan de kan arbeide aktivt for likestilling, blant annet av personer med funksjonsnedsettelse i tråd med likestillings- og diskrimineringsloven §§ 24 og 26. Direktoratet har også utarbeidet veiledning og maler for offentlige myndigheters og arbeidsgiveres redegjørelse for arbeidet etter likestillings- og diskrimineringsloven §§ 24 og 26a. Veiledningen gir konkrete råd om hvordan arbeidsgivere kan kartlegge risikoer for diskriminering av personer med funksjonsnedsettelse innenfor sin virksomhet, og ideer om tiltak som kan iverksettes for å sikre likestilling. Se mer under kap. 351.

TryggEst

Voksne med funksjonsnedsettelse og utviklingshemming er mer utsatt for vold og overgrep enn andre grupper. TryggEst er en modell for hvordan kommuner kan arbeide målrettet og systematisk for å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot risikoutsatte voksne. I 2020 deltok ti kommuner i prosjektet. Fra 2021 er tiltaket avsluttet som prosjekt, og arbeidet innlemmet som en del av det ordinære arbeidet i Buudir.

Følgforskning viser at omfanget av saker som meldes inn, har økt kraftig i pilotkommunene som har implementert TryggEst-modellen i sitt arbeid. Pilotkommunene har i gjennomsnitt en seks til åttedobling av voldssaker mot sårbare voksne, som er avdekket og håndtert, sett i forhold til hva kommunene avdekket og håndterte de to årene før TryggEst ble innført.

Tilskudd for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse

Interessepolitisk arbeid

Målet med tilskuddsordningen Tilskudd til funksjonshemmede organisasjoner er å styrke muligheten for frivillige og landsomfattende organisasjoner for personer med nedsatt funksjonsevne til å jobbe mot diskriminering og for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse i samfunnet. Det ble utbetalt 208,3 mill. kroner i 2020. Største delen av midlene gikk til driftstilskudd til organisasjoner (175 mill. kroner).

Buudir mottok 134 søknader om ordinært tilskudd, og 131 organisasjoner med til sammen 400 000 medlemmer fikk tildelt ordinært tilskudd. 6 organisasjoner mottok særskilt tilskudd etter øremerking. I tillegg mottok Stiftelsen TV-Bra for første gang øremerket tilskudd fra denne ordningen.

På grunn av koronapandemien ble det i 2020 besluttet at 2020 ikke skal brukes som grunnlagsår i tilskuddsordningen.

Bedre levekårene og livskvaliteten for personer med funksjonsnedsettelse

I 2020 ble tiltak som bidrar til inkludering av personer med funksjonsnedsettelse i utdanning eller arbeid og tiltak som bidrar til kunnskap om og bevisstgjøring rundt CRPD prioritert i tilskuddsordningen for å bedre levekårene og livskvaliteten for personer med funksjonsnedsettelse. Buudir mottok 57 søknader i 2020, hvorav 32 ble innvilget. Det ble bevilget til sammen 19,1 mill. kroner.

På grunn av koronapandemien ble det i 2020 besluttet at tilskuddsmottakerne fikk mulighet til å gjennomføre alternative typer tiltak så lenge dette var i tråd med målet for tilskuddsordningen, og at tiltaket ble gjennomført i tråd med anbefalinger og råd fra helsemyndighetene. 12 av prosjektene som fikk innvilget støtte i 2020, har søkt om utsettelse på grunn av vanskeligheter med å fullføre prosjektet under koronapandemien.

Fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse

Målet er å gi det sivile samfunnet ved frivillige organisasjoner og stiftelser mulighet til å arrangere gode ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse. Buudir mottok 155 søknader i 2020, og innvilget 117. Det ble bevilget til sammen 24,6 mill. kroner.

På grunn av koronapandemien ble det i 2020 besluttet at tilskuddsmottakerne fikk mulighet til å gjennomføre andre typer tiltak, så lenge dette var i tråd med målet for tilskuddsordningen, og at tiltaket ble gjennomført i tråd med anbefalinger og råd fra helsemyndighetene. Mottakerne hadde også mulighet til å søke om å overføre midlene til 2021.

Fremme universell utforming på de områdene utfordringene er størst

EUs direktiv om tilgjengelighet

Kulturdepartementet arbeidet sammen med Kommunal- og moderniseringsdepartementet om den

nasjonale gjennomføringen av EUs direktiv om tilgjengelighet av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner (EU 2016/2102). Departementene fulgte opp innspillene fra høringsinstansene om lovforslaget om gjennomføring av direktivets krav i 2020, og utarbeidet Prop LS om gjennomføring av direktivets krav i norsk rett.

Handlingsplan for universell utforming

Våren 2020 ble evaluering av Regjeringens tre tidligere handlingsplaner for universell utforming lansert, og Bufdir har utarbeidet en tilstandsanalyse på feltet. Evalueringen, som er gjennomført av Proba samfunnsanalyse, viser at de aller fleste tiltakene er gjennomført i samsvar med planer og budsjetter.

Tilstandsanalysen viser at det på flere samfunnsområder, for eksempel innen eksisterende bygg og transport, gjenstår mye arbeid for å lykkes med universell utforming. Likevel går det fremover på flere områder, som for eksempel innenfor IKT- og transportsektoren.

Bufdir har ansvar for ulike nettverk for universell utforming. Nettverkene bidrar til kunnskapsformidling og erfaringsutveksling. I tillegg har Bufdir, Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet etablert en koordineringsgruppe for å samarbeide om å løfte temaet universell utforming i barnehage- og skolebygg.

Tilskudd til Kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon innen universell utforming

Formålet med tilskuddsordningen er å utvikle og styrke gjennomføringen av universell utforming som samfunnskvalitet, og bedre livskvalitet og likestilling for personer med nedsatt funksjonsevne. Bufdir mottok 82 søknader i hovedutlysningen, og innvilget 44. Det ble bevilget til sammen 12,4 mill. kroner.

I tilleggsutlysningen rettet mot kommuner i KS-nettverket for universell utforming mottok Bufdir 19 søknader og innvilget 18. Det ble bevilget til sammen 3 mill. kroner.

Fremme likestilling og ikke-diskriminering internasjonalt gjennom multilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, Nordisk ministerråd)

FN konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Norge hadde i oktober 2019 besøk av FNs spesialrapportør for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne. I januar 2020 mottok regjeringen rapport med anbefalinger fra spesialrapportøren. Departementene skal vurdere hvordan spesialrapportørens anbefalinger skal følges opp. Kulturdepartementet skal koordinere oppfølgingen.

Det 13. statspartsmøtet i forbindelse med FN konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne ble gjennomført i New York i perioden 30. november til 3. desember 2020. Møtet var i hovedsak digitalt. På møtet ble det blant annet avholdt valg til komiteen som overvåker konvensjonen.

Kap. 353 Likestillings- og diskrimineringsombudet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022
50	Basisbevilgning	47 859	49 042	49 080
	Sum kap. 353	47 859	49 042	49 080

Innledning

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. LDO er administrativt underlagt Kulturdepartementet. Formål og oppgaver fremgår av diskrimineringsombudsloven. Ombudet skal arbeide for å fremme reell likestilling og hindre diskriminering

på alle samfunnsområder på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel og adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og alder. Ombudet skal også arbeide for å fremme likebehandling i arbeidslivet, uavhengig av politisk syn og medlemskap i arbeidstakerorganisasjon, og alder. Ombu-

det skal være en aktiv pådriver for mer likestilling i samfunnet. Ombudet skal gi informasjon, støtte og veiledning om likestillingsregelverket, og følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Ombudet skal videre føre tilsyn med at norsk rett og forvaltningspraksis samsvarer med forpliktelsene Norge har etter: FNs kvinnediskrimineringskonvensjon (CEDAW), rasediskrimineringskonvensjonen (CERD) og konvensjonen for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Mål og strategier for 2022

Departementets mål er å styrke og effektivisere håndhevingsapparatet på likestilling- og ikke-diskrimineringsområdet. Håndhevingsapparatet på diskrimineringsområdet består av Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) som er et rent veilednings- og pådriverorgan, og som skal følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten etter de nye reglene, og Diskrimineringsnemnda som er et lavterskeltilbud for behandling av diskrimineringsaker.

Budsjettforslag 2022

Post 50 Basisbevilgning

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene i Likestillings- og diskrimineringsombudet.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 908 000 kroner, som er tilsvarende den forventede innsparingen ved innføring av ny premiemodell i Statens pensjonskasse, jf. omtale under Del I, pkt. 1.5 Andre saker.

Rapport 2020

Rapporten omfatter Likestillings- og diskrimineringsombudets aktivitet som et veilednings- og pådriverorgan på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet.

Seksuell trakassering

Den 1. januar 2020 ble det etablert et lavterskeltilbud for behandling av saker om seksuell trakassering. Dette innebærer at Diskrimineringsnemnda har blitt gitt myndighet til å håndheve forbudet mot seksuell trakassering i likestillings- og diskrimineringsloven. Likestillings- og diskrimineringsombudets veiledningstilbud til personer som utsettes for seksuell trakassering ble samtidig styrket.

I 2020 har arbeidet med seksuell trakassering vært høyt prioritert i ombudet, og ombudet har samarbeidsavtale om å gi opplæring med flere aktører, herunder Forsvaret og Politihøgskolen. Likestillings- og diskrimineringsombudet har holdt kurs om temaet i samarbeid med Arbeidstilsynet, og har i tillegg hatt et samarbeid med rusen om forebygging av trakassering og overgrep i russetida.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten

Den 1. januar 2020 trådte det i kraft endringer i likestillings- og diskrimineringsloven som styrker og tydeliggjør arbeidsgivernes aktivitets- og redegjørelsesplikt. Det er også gjort endringer i likestillings- og diskrimineringslovens regler om offentlige myndigheters aktivitetsplikt, og offentlige myndigheter har, i kraft av å være myndighetsutøver og tjenesteyter, fått en redegjørelsesplikt. Videre er det tydeliggjort i regnskapslovens regler om rapportering om samfunnsansvar at denne rapporteringen skal omfatte likestilling og ikke-diskriminering. Likestillings- og diskrimineringsombudet har fått ansvar for å gi veiledning om og følge opp disse pliktene.

I løpet av 2020 har ombudet arbeidet med å videreutvikle veiledningsinformasjon om pliktene på sine hjemmesider. Likestillings- og diskrimineringsombudet har også gjennomført flere digitale kurs og foredrag om aktivitets- og redegjørelsesplikten til aktører på kommunalt- og departementalt nivå.

Del III
Andre saker

5 Fordeling av spilleoverskuddet

5.1 Fordeling av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS

Fordelingen av overskuddet fra spillevirksomheten i Norsk Tipping AS er regulert i lov om pengepill mv. (pengespilloven) § 10. Det fordeles midler til helse- og rehabiliteringsformål, idrettsformål, kulturformål, samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner, bingoformål og tiltak mot spilleavhengighet. I tillegg fordeles midler gjennom Grasrotandelen.

Overskuddet fra Norsk Tippings spillevirksomhet til fire av formålene blir først fordelt med 6,4 pst. til helse- og rehabiliteringsformål. Deretter blir resten av overskuddet fordelt med 64 pst. til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, jf. pengespilloven § 10 andre ledd. Midlene fordeles nærmere av Kongen.

Overskuddet fra spillevirksomheten i Norsk Tipping AS i 2020 til fordeling på ovennevnte formål i 2021 var 6 166,5 mill. kroner. Det er 623 mill. kroner mer enn hva som ble fordelt til formålene i 2020, jf. Prop. 1 S (2020–2021) Kulturdepartementet.

Fordelingen av spilleoverskuddet i 2021 er nærmere omtalt under pkt. 5.2.

5.2 Fordelingen av spilleoverskuddet til kulturformål

5.2.1 Tildeling av spillemidler til kulturformål i 2021

Hovedfordelingen av spillemidler til kulturformål fastsettes av Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping AS er avholdt. Det samlede overskuddet til fordeling på kulturformål i 2021 var på 908,6 mill. kroner. Fordelingen for 2021 er fastsatt ved kongelige resolusjoner av 7. mai 2021 og 3. september 2021.

Tabell 5.1 Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål 2021

Tiltak	Tildeling 2021 (i 1 000 kr)
Den kulturelle skolesekken	306 500
Frifond	201 500
Gaveforsterkningsordningen	70 000
Regionale kulturbygg	56 250
Prosjekt- og utviklingsmidler på bibliotekfeltet	49 700
Prosjekt- og utviklingsmidler på museumsfeltet	25 750
Prosjekt- og utviklingsmidler på arkivfeltet	12 300
Prosjekt- og utviklingsmidler på scenekunstheltet	10 000
Kulturrrom	46 050
Instrumentfondet	30 000
Nasjonale musikkorganisasjoner	21 500
Aktivitetmidler for kor	12 100

Tabell 5.1 Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål 2021

Tiltak	(i 1 000 kr)
Tiltak	Tildeling 2021
Ordninger for kordirigenter	3 250
Krafttak for sang	5 500
Folkeakademiens Landsforbund	8 750
Norske kirkeakademier	2 150
Historiske spel	4 100
Studieforbund	9 200
Mangfoldstiltak i kulturinstitusjoner – engangstilskudd	12 500
Mangfoldstiltak på filmfeltet – engangstilskudd	4 500
Museer – engangstilskudd	12 000
Skeivt kulturår 2022 – engangstilskudd	5 000
Sum	908 600

Nedenfor følger omtale av tiltakene det er tildelt midler til i 2021.

Den kulturelle skolesekken

Tilskuddet til Den kulturelle skolesekken (DKS) forvaltes av den statlige virksomheten Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge. Tilskuddet fordeles videre til fylkeskommuner og kommuner i DKS-ordningen etter en fordelingsnøkkel som tar hensyn til elevtall i grunnskole og videregående skole, geografiske avstander og infrastruktur.

Frifond

Formålet med Frifond er å stimulere barn og unges lokale aktivitet og deltakelse, og å bedre rammebetingelsene for frivillige organisasjoner og gruppers medlemsbaserte virke på lokalt nivå. Frifondmidlene skal nå ut til et bredt spekter av organisasjoner, frittstående grupper og foreninger med ulike formål og aktivitetsgrunnlag.

Departementet gir tilskudd til paraplyorganisasjonene Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) og Norsk musikkråd, som fordeles videre til lokal aktivitet gjennom Frifond. Den største andelen av midlene fordeles gjennom ordningen Frifond organisasjon til lokale lag gjennom sentralledet til landsdekkende, frivillige og demokratiske organisasjoner

med barne- og ungdomsaktivitet. I tillegg fordeler paraplyorganisasjonene midler direkte til frittstående grupper i ordningene Frifond barn og unge, Frifond musikk og Frifond teater.

Gaveforsterkningsordningen

Formålet med gaveforsterkningsordningen er å stimulere til økt privat finansiering av kunst og kultur gjennom pengegaver. Ordningen ble gjort rammestyrte fra 1. januar 2021. Dette innebærer at pengegaver utløser en gaveforsterkning til mottakeren på normalt 25 pst. av gavebeløp inntil 1 mill. kroner, og en avkorting i tilskuddet for beløp over 1 mill. kroner. Forsterkningsprosenten kan reduseres hvis samlet gaveforsterkning av gaver inntil 1 mill. kroner overstiger tilgjengelig ramme for ordningen.

Regionale kulturbygg

Desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg gir tilskudd til kulturhus, flerbrukslokaler eller spesiallokaler for kunst og kultur. Midlene kan benyttes til nybygg, ombygging og modernisering av kulturbyggene, men ikke til vedlikehold eller drift. Midlene fordeles til fylkeskommunene etter en nærmere fastsatt fordelingsnøkkel. Søknader fremmes gjennom kommunen der bygget skal ligge. Tilskudd kan utgjøre inntil 1/3 av godkjente prosjektkostnader for kulturbygget.

Prosjektmidler på bibliotek-, museums- og arkivfeltet

Nasjonalbiblioteket forvalter prosjekt- og utviklingsmidler som skal stimulere til utvikling av norske folke- og fagbibliotek. Tiltakene skal ha verdi utover det enkelte bibliotek, og de skal fremme nye tilbud. Utviklingsmidlene finansierer også felles infrastrukturtiltak i regi av Nasjonalbiblioteket, til disposisjon for alle bibliotek, jf. omtale under Del II, kap 326.

Norsk kulturråd forvalter midlene som er avsatt til museumsfeltet. Midlene fordeles til sikringstiltak samt treårige utviklingsprogrammer for museumssektoren. Titlene på programmene for perioden 2021–2023 er:

- Digitalisering – mangfold, dialog og samarbeid
- Forskning – forskningskompetanse, samarbeid og infrastruktur
- Museene som samfunnsaktører – mangfold, relevans og bærekraft

Programmene skal stimulere til kompetanseheving, samordning og metodeutvikling i museene.

Arkiverket forvalter tilskudd til prosjekter og utviklingstiltak på arkivfeltet. Tilskuddene skal gå til enkeltprosjekter, til landsomfattende eller regionale samarbeidstiltak og til utvikling av fellesløsninger.

Prosjektmidler på scenekunstheltet

I 2021 er 10 mill. kroner av spilleoverskuddet til kulturformål fordelt til etablering av nye prosjekt- og utviklingstiltak på scenekunstheltet. Satsingen er en del av oppfølgingen av regjeringens scenekunststrategi som ble lagt fram i september 2021, jf. omtale under Del II, kap. 323 Musikk og scenekunst. Midlene utbetales til Norsk kulturråd, som får ansvar for å forvalte midler til:

- ordning for nye formidlings- og visningsarenaer for scenekunst for å stimulere til økt publikumsmangfold
- ordning som skal stimulere til økt samarbeid mellom institusjoner, visningssteder og scenekunstnere om utvikling, produksjon og formidling av profesjonell scenekunst
- ordning for tidsskrifter og kritikk for å sikre bedre ytringsklima om scenekunst

Det er også satt av midler til et eget talentsatsingsprogram for scenekunst i regi av Talent Norge.

Frivillig kulturliv

Som del av regjeringens kulturpolitikk er tilskudd til det frivillige kulturlivet et viktig bidrag. Det gis spillemidler til nasjonale musikkorganisasjoner, til innkjøp av musikkinstrumenter, til teknisk musikkutstyr og øvingslokaler, til sang og kor, til spel og til folke- og kirkeakademier.

Studieforbund

Kulturdepartementet overtok fra 2021 finansieringsansvaret for 10 av 14 studieforbund og Voksenopplæringsforbundet fra Kunnskapsdepartementet, jf. omtale under kap. 315, post 73. Ved overføringen var det lagt til grunn at tilskuddene til disse formålene skulle videreføres på samme nivå som i 2020. For å ivareta dette er studieforbundene tildelt et tilskudd på 9,2 mill. kroner fra spilleoverskuddet til fordeling til kulturformål i 2021.

Særskilte tildelinger i 2021

Av spilleoverskuddet til fordeling til kulturformål i 2021 er 34 mill. kroner fordelt på ulike prosjekter og tiltak som ikke er forutsatt videreført i tildelinger fra spilleoverskuddet i kommende år. Disse engangstilskuddene er fordelt på følgende formål:

- 12,5 mill. kroner er utbetalt til ulike kulturinstitusjoner som har søkt Kulturdepartementet om støtte til prosjekter og tiltak som skal stimulere til mangfold, likestilling og integrering mv.
- 4,5 mill. kroner er utbetalt til Norsk filminstitutt til fordeling på ulike mangfoldstiltak på filmfeltet.
- 12 mill. kroner er utbetalt til ulike museer som har søkt Kulturdepartementet om midler til prosjekter og tiltak for å ivareta kulturhistoriske bygninger, samiske samlinger og digitalisering av kulturarven mv.
- 5 mill. kroner er utbetalt til Norsk kulturråd til tilskuddsordning for tiltak og arrangementer i forbindelse med Skeivt Kulturår 2022.

5.2.2 Spilleoverskudd til kulturformål i 2022

Den seneste prognosen fra Norsk Tipping AS tilsier at årsresultatet i inneværende år vil være på om lag 6 357 mill. kroner, dvs. en forbedring av resultatet med 190 mill. kroner sammenlignet med årsresultatet i 2020. Dersom denne prognosen slår til vil spilleoverskuddet til fordeling på kulturformål i 2022 utgjøre om lag 936,9 mill. kroner, dvs. en økning på om lag 28,3 mill. kroner.

Kulturdepartementet legger med dette til grunn at tildelingen til formålene som er omtalt ovenfor, med unntak av de særskilte tildelingene i 2021, skal kunne videreføres i hovedfordelingen av spillemidler til kulturformål i 2022. Utover dette har departementet lagt til grunn at prognosen gir rom for at følgende formål kan finansieres av spilleoverskuddet til kulturformål i 2022:

- videreføring av tilskudd til amatørteaterformål, jf. omtale under kap. 320 Norsk kulturråd
- tilskudd til 1000-årsjubileet Moster 2024, jf. omtale under kap. 300, post 79
- tilskudd til Frivillighet Norge til planlegging og gjennomføring av Frivillighetens år 2022, jf. omtale under kap. 315, post 78 og Del III, kap. 7 Frivillighetspolitikken

Endelig fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål i 2022 vil bli fastsatt av Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping AS er avholdt og regnskapet for 2021 er godkjent.

5.3 Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål

Hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål fastsettes av Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping AS er avholdt. Fordelingen for 2021 ble fastsatt ved kongelige resolusjoner 7. mai 2021 og 3. september 2021.

Tabell 5.2 Fordeling av spilleoverskuddet til idrettsformål 2021

Tiltak	(i 1000 kr)
Tiltak	Tildeling 2021
Idrettsanlegg i kommunene	1 568 521
Løypetiltak i fjellet og overnattingshytter	32 000
Utstyr	32 500
Nyskapende aktivitetsarenaer	30 000
Nasjonalanlegg	23 230
Spesielle anlegg	67 225
Forsknings- og utviklingsarbeid	34 212
Antidoping mv.	53 900
Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag ¹	35 000
Friluftstiltak for barn og ungdom	40 000
Egenorganisert fysisk aktivitet ¹	7 000
Arrangementstilskudd	15 000
Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	750 000
Tilskudd til lokale lag og foreninger ¹	470 000
Ekstra midler til særforbund og kretser i NIF ²	35 000
Digital utvikling i NIF ²	7 000
Krafttak for mangfold og inkludering ^{2,3}	30 000
Andre prosjekter mangfold og inkludering ²	24 000
Tilbake til idretten ²	5 000
Sum	3 259 558

¹ Hvorav fordeling ifb. idrettsstrategi: 25 mill. kroner til inkludering i idrettslag, 3 mill. kroner til Tverga – ressursenter for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet og 50 mill. kroner til lokale lag og foreninger.

² Andre tiltak ifb. idrettsstrategi.

³ Treårig prosjekt, 30 mill. kroner totalt.

Overskuddet i Norsk Tipping 2020 til fordeling i 2021 var 3 230,6 mill. kroner. Departementet er gitt fullmakt til å disponere ufordelte midler, ikke utbetalte midler og opptjente renter av innstående spillemidler til idrettsformål til idrettsanlegg og tilskudd til allmenne idrettsformål. Det er benyttet 29 mill. kroner av slike midler til ulike tiltak i 2021.

Departementet har utbetalt tilskudd for 2021 som vanlig. Tilskuddsmottakere er oppfordret til eventuell viderefordeling av tilskudd så snart som mulig, for å bidra til bedre likviditet i pandemiperioden. Tilskuddsmottakere er også gitt mulighet til alternativ bruk av midlene med bakgrunn i restriksjoner i forbindelse med covid-19, eventuelt også overføring av spillemidler til bruk neste år.

Nedenfor følger omtale av tiltakene det er tildelt midler til i 2021.

Idrettsanlegg – tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Idrettsanlegg i kommunene

Statens viktigste virkemiddel for å bidra til idrett og fysisk aktivitet for alle er tilskudd til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg. Tilskuddene delfinansierer bygging av anlegg for organisert idrett, friluftsliv og annen egenorganisert aktivitet, fra større konkurranseanlegg til mindre anlegg i barn og unges nærmiljø. Barn og unge (6–19 år) er hovedmålgruppen. Tilskuddene skal også legge til rette for at personer med funksjonsnedsettelse kan delta på lik linje med andre, og at inaktive kan komme i gang med aktivitet.

Det er fylkeskommunene som foretar detaljfordelingen av tilskudd til idrettsanleggene i kommunene. Etter departementets gjennomgang av tilskuddsordningen i 2019 har fylkeskommunene fått en tydeligere rolle og større rom til å fatte beslutninger i søknadsbehandlingen. Som hovedregel kan det søkes om tilskudd på inntil 1/3 av godkjent kostnad til bygging og rehabilitering av ordinære anlegg.

Løypetiltak i fjellet og overnattingshytter

Det gis tilskudd til bygging og rehabilitering av overnattingshytter i fjellet, i lavlandet og ved sjøen. I tillegg gis det tilskudd til løypetiltak i fjellet, herunder til opparbeiding og merking av løyper og tilskudd til broer mv. Fra 2020 har Den Norske Turistforening (DNT), Friluftsrådene Landsforbund og Norsk Friluftsliv fått ansvar for fordelingen av tilskuddene.

Utstyr

Det gis tilskudd til utstyr via Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF), både til den ordinære utstyrsordningen, hvor særforbundene kan søke om tilskudd til godkjent utstyr, og til en egen ordning for rekrutteringsutstyr for personer med funksjonsnedsettelse.

I tillegg er det gitt tilskudd til utstyr via Norges Bilsportforbund.

Nyskapende aktivitetsarenaer

Tilskuddsordningen Nyskapende aktivitetsarenaer skal bidra til bygging av nye anleggstyper for egenorganisert fysisk aktivitet. Kommunene kan søke om midler. Hensikten med ordningen er å stimulere kommuner til å tenke nytt når det gjelder bygging av anlegg for egenorganisert aktivitet og dermed skape nye og bedre muligheter for fysisk aktivitet for større deler av befolkningen.

Nasjonalanlegg/spesielle anlegg

Nasjonalanlegg skal brukes til presentasjon av internasjonal eliteidrett og kunne være arenaer for internasjonale mesterskap og konkurranser i Norge. Det er videre et mål at nasjonalanleggene skal fungere som sentre for de respektive sær-idrettene. Tilskudd gis til investeringer i form av utbygging, ombygging eller rehabilitering. I 2021 gis det tilskudd til Holmenkollen, Hafjell, Kvitfjell, Vikingskipet, Vikersund Hoppcenter og Ullevaal Stadion.

Tilskudd til spesielle anlegg gis etter særskilt vurdering fra departementet.

Forsknings- og utviklingsarbeid

Idrettsforskning er en forutsetning for en kunnskapsbasert utvikling på idrettsområdet og for den statlige idrettspolitikken. Avsetningen skal bl.a. dekke tilskudd til fire forskningssentre: Senter for idrettsskedeforskning og Forskningssenter for barne- og ungdomsidrett ved Norges idrettshøgskole og Senter for idrettsanlegg og teknologi og Senter for toppidrettsforskning ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Tilskudd til drift og utvikling av Anleggsregisteret, som forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet, og Gode idrettsanlegg, som forvaltes av NTNU, dekkes også av avsetningen til forsknings- og utviklingsarbeid.

Spesielle aktiviteter

Antidopingarbeid mv.

Det avsettes bl.a. midler til nasjonalt og internasjonalt antidopingarbeid, som tilskudd til Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO), til Norges laboratorium for dopinganalyse og Norges bidrag til World Anti-Doping Agency (WADA).

Gjennom UNESCOs antidopingkonvensjon (International Convention against Doping in Sport) og Europarådets antidopingkonvensjon (The Anti-Doping Convention) har Norge internasjonale forpliktelser på antidopingområdet.

Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag

Det fordeles midler til tilskuddsordningen Inkludering i idrettslag. Ordningen skal bidra til å inkludere nye grupper i idrettslagenes aktivitets-tilbud ved å motvirke økonomiske og kulturelle barrierer som hindrer deltakelse. Midlene skal gå til tiltak for barn og ungdom med innvandrerbakgrunn, særlig jenter, og barn og ungdom fra familier med lav betalingssevne.

I tillegg fordeles midler til tiltak innenfor paraidrett (idrett for personer med funksjonsnedsettelse). Det gis også tilskudd til opprettholdelse og videreføring av tradisjonelle samiske idrettsaktiviteter.

Friluftstiltak for barn og ungdom

Friluftsliv, særlig i form av lavterskeltilbud i nær-områdene, er viktig for å nå mål om redusert inaktivitet. Tilskuddet skal primært stimulere barn og ungdom mellom 6 og 19 år til å drive friluftsliv.

Midlene til friluftstiltak for barn og ungdom fordeles til Norsk Friluftsliv og Friluftsrådernes Landsforbund og går bl.a. til nærmiljøanlegg, friluftsskoler, friluftsdager, Barnas turlag og bynært friluftsliv.

Egenorganisert fysisk aktivitet

Det er et mål at flest mulig skal få muligheten til å delta i idrettsaktivitet, men vi vet at ikke alle ønsker å drive med organisert idrett. Det er viktig å legge til rette for aktivitet også for denne gruppen. Det fordeles midler gjennom tilskuddsordningen Frifond barn og unge til slik aktivitet. Barn og ungdom som driver egenorganisert fysisk aktivitet utenfor rammene av den organiserte idretten kan søke om tilskudd til aktiviteten sin fra denne ordningen.

Det gis også tilskudd til Tverga, ressursentret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge. Senteret skal legge til rette for aktivitet i hele landet og ivareta interessene for barn og unge som står utenfor den organiserte idretten. Tverga skal også gi bistand og fremme kunnskap og kompetanse om egenorganisertes erfaringer og behov.

Arrangementstilskudd

Det er innført en prøveordning der aktører med begrensede kommersielle inntektsmuligheter kan søke om tilskudd til å arrangere europa- eller verdensmesterskap på seniornivå innenfor idrett eller fysisk aktivitet. Ordningen er forbeholdt frivillige, medlemsbaserte organisasjoner, eller arrangementsselskap som er majoritetseid av slike organisasjoner, og som kan dokumentere at de oppfyller nærmere oppsatte kriterier.

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)

Statens overordnede mål for tilskuddet til NIF er å

- bidra til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig, medlemsbasert organisasjon
- bidra til å opprettholde og utvikle et godt aktivitetstilbud i den organiserte idretten
- bidra til å bevare og sikre NIF som en åpen og inkluderende organisasjon og til at idrettslagene er arenaer for meningsdannelse og verdifulle rammer for sosialt fellesskap

For staten er det et mål å styrke de frivillige organisasjonene på deres egne premisser. Målene for tilskuddet er formulert på et overordnet nivå. Det er NIF som formulerer konkrete mål og prioriteringer for bruken av spillemidler innenfor de fire tilskuddspostene: Grunnstøtte NIF sentralt og regionalt (135 mill. kroner), Grunnstøtte særforbund (276 mill. kroner), Barn, ungdom og bredde (174 mill. kroner) og Toppidrett (165 mill. kroner). Målene og prioriteringene skal reflektere behovene blant medlemmer og medlemsorganisasjoner.

Idretten har et mangfold av aktiviteter og tilbud der den enkelte kan få brukt ressursene sine i fellesskap med andre. Ved å legge til rette for bred deltakelse bidrar idretten til at flest mulig kan drive idrett og være fysisk aktive, og til å skape møteplasser og fellesskap av stor samfunnsmessig betydning. Frivillige er av avgjørende betydning for å få gjennomført større arrangement, og er med på å gi både deltakere og publikum unike

opplevelser av idrettsglede, samhold og tilhørighet.

Toppidrettsutøvere inspirerer og er viktige forbilder for barn og ungdom. Toppidrett er også uttrykk for en positiv prestasjonskultur som har overføringsverdi til andre samfunnsområder. Tilskuddet til toppidrett skal gå til basisfinansiering av toppidrettsatsingen, til stipender og til deltakelse i olympiske leker og Paralympics. Tilskuddet er først og fremst begrunnet med toppidrettens rolle som kulturell identitetsskaper, og den store interessen toppidrett har i befolkningen.

Tilskudd til lokale lag og foreninger

Tilskudd til lokale lag og foreninger, også kalt lokale aktivitetsmidler (LAM), er midler til lokalidretten i Norge. Midlene går i sin helhet ut til idrettslag og foreninger og skal bidra til økt aktivitetstilbud og til å holde kostnadene i lagene nede. LAM-ordningen er en grunnstøtteordning som gir store rom for lokale tilpasninger og prioriteringer.

Prioriteringer i idrettsstrategi

Regjeringen la 3. september 2021 fram sin idrettsstrategi *Sterkere tilbake – en mer inkluderende idrett*. Strategien inneholder både tiltak for å gjenoppta idrettsaktiviteten etter pandemien og tiltak som skal bidra til mangfoldig og inkluderende deltakelse i idrett. I 2021 er det fordelt midler til ulike tiltak ifb. idrettsstrategien. Tiltakene framkommer av tabellen over.

5.3.1 Spilleoverskudd til idrettsformål i 2022

Den seneste prognosen tilsier at spilleoverskuddet til fordeling til idrettsformål i 2022 utgjør om lag 3 331,3 mill. kroner, dvs. en økning på om lag 100,7 mill. kroner.

Det er lagt opp til å benytte spillemidler til idrettsformål i 2022 til Frivillighetens år 2022. Midlene vil bli fordelt til Frivillighet Norge og skal benyttes både til planlegging og gjennomføring av

året samt til ulike tiltak ifb. frivillighetsåret. Se mer om Frivillighetens år under kap. 315, post 78 og Del III, kap. 7 Frivillighetspolitikken.

Det er videre lagt opp til å bruke spillemidler til idrettsformål i 2022 til mangfolds- og inkluderingsprosjekter – idrett og fysisk aktivitet, jf. omtale under kap. 315, post 86.

Endelig fordeling av spilleoverskuddet til idrettsformål i 2022 vil bli fastsatt av Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping AS er avholdt og regnskapet for 2021 er godkjent.

5.4 Fordeling av spilleoverskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner

Midlene til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fordeles av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Fordelingen til organisasjonene følger av forskrift 4. mai 2018 nr. 678 om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. Beredskapsorganisasjonene Røde Kors, Redningsselskapet og Norsk Folkehjelp mottar følgende prosentandel av samlet tilskudd, uten søknad: Røde Kors 31,6 pst., Redningsselskapet 19,5 pst., Norsk Folkehjelp 2,4 pst. Øvrige landsdekkende organisasjoner som fyller kriterier i henhold til forskriften kan søke om tilskudd fra resten av beløpet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner. Det er innført en minstegrense for å kunne delta i ordningen på 10 mill. kroner i søknadsgrunnlag.

Ordningen skal bidra til å trygge viktige samfunnsoppgaver på områdene helse, sosiale tjenester, krisehjelp, støttarbeid, natur- og miljøvern og dyrevern, i tillegg til å sikre at sentrale rednings- og beredskapsoppgaver videreføres.

Overskuddet i Norsk Tipping i 2020 til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2021 var 908,6 mill. kroner. I tillegg er det benyttet 5,6 mill. kroner av opptjente renter fra tidligere år, slik at det totale beløpet til fordeling i 2021 er 914,2 mill. kroner.

Tabell 5.3 Fordeling av spilleoverskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2021

Tiltak	(i 1 000 kr) Tildeling 2021
Norges Røde Kors	288 888
Redningsselskapet	178 270
Norsk Folkehjelp	21 941
Andre organisasjoner som kan søke midler i ordningen	425 105
Sum	914 204

5.5 Fordeling av spilleoverskudd til helse- og rehabiliteringsformål

Midlene til helse- og rehabiliteringsformål fordeles av Stiftelsen Dam. Stiftelsen mottar 4/12 av forventet overskudd fra Norsk Tipping til helse- og rehabiliteringsformål som forskudd i januar. Resten av beløpet overføres i mai, når kongelig resolusjon om fordelingen er vedtatt.

Spillemidlene til helse- og rehabiliteringsformål går til forskning og helseprosjekter, drevet fram av frivillige helseorganisasjoner, som skal gi bedre helse gjennom deltakelse, aktivitet og mestring for den norske befolkningen.

I 2021 er det fordelt 345,1 mill. kroner til helse- og rehabiliteringsformål av Norsk Tippings overskudd i 2020. I tillegg er det fordelt 0,2 mill. kroner til Stiftelsen Dam av tidligere opptjente renter.

I 2020 fordelte Stiftelsen Dam 292 mill. kroner på 643 prosjekter til organisasjoner over hele landet.

5.6 Grasrotandelen

Grasrotandelen gjør det mulig for den enkelte spiller hos Norsk Tipping å gi 7 pst. av spillinnsatsen til et selvvalgt lag eller en selvvalgt forening. Ved spill på Multix, Instaspill og Oddsen er Grasrotandelen 14 pst. av spillinnsatsen etter fratrukk for gevinster. For å kunne motta midler gjennom Grasrotandelen må enheten være registrert i Frivillighetsregisteret og være registrert med deltakelse i Grasrotandelen.

I 2020 ble det generert 716,8 mill. kroner til norske lag, foreninger og organisasjoner tilknyttet Grasrotandelen. Grasrotmidlene går i hovedsak til små organisasjoner og er en viktig inntektskilde

for lag og foreninger i hele Norge. At midlene er frie bidrar til å fremme lokal frivillighet. Om lag 1,3 mill. grasrotgivere sørget for at over 31 000 organisasjoner mottok midler fra Grasrotandelen i 2020.

Grasrotmidlene utbetales direkte fra Norsk Tipping. Disse midlene regnes ikke som inntekt fra selskapets spill og inngår derfor ikke i selskapets overskudd. Lotteri- og stiftelsestilsynet fører tilsyn med ordningen. De nærmere rammene for Grasrotandelen følger av forskrift 15. desember 2017 nr. 2136 om grasrotandel.

5.7 Overskudd fra bingo

I 2021 er det fordelt 40,1 mill. kroner til bingo-entreprenørenes overskuddsformål. I 2020 ble det fordelt 55,1 mill. kroner.

Overskuddet fra de utbetalingsautomater som kun er tillatt oppstilt i bingo-haller (bingo-terminaler), kan fordeles direkte til lag og organisasjoner som mottar overskuddet fra de øvrige bingospill i bingo-hallen. Forskrift for fordelingen er fastsatt av departementet. Dette overskuddet utbetales direkte fra Norsk Tipping.

5.8 Tiltak mot spilleavhengighet

I 2021 er det avsatt 17 mill. kroner til tiltak mot spilleavhengighet, 2 mill. kroner mer enn i 2020.

Avsetningen går til forskning, informasjon, forebygging og behandling i tilknytning til spilleavhengighet. Midlene går til tiltak i regi av bl.a. Medietilsynet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Helse- og sosialdepartementet og Norges forskningsråd.

6 En ansvarlig og aktiv pengespillpolitikk

De overordnede målene for pengespillpolitikken er å forebygge spilleproblemer og andre konsekvenser av pengespill og å sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte. Det regulerte markedet for pengespill består av de statlig kontrollerte aktørene Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS, den private spillsektoren med bingo- og lotterivirksomhet samt spill på skip. I tillegg finnes det et uregulert marked som i all hovedsak består av private aktører på internett, som tilbyr spilltjenester fra utlandet rettet mot det norske markedet uten å ha tillatelse til dette.

En befolkningsundersøkelse fra 2019 viser at andelen av befolkningen som er moderate risikospillere eller problemspillere har økt noe siden 2015. Årsaken antas blant annet å være økt bruk av mobil til pengespill og økt tilgjengelighet av pengespill med høyere risiko for spilleproblemer. Undersøkelsen viser også at det er en større andel problemspillere knyttet til pengespill hos utenlandske spillselskap enn sammenlignbare spill hos Norsk Tipping.

Antallet henvendelser til den nasjonale hjelpelinjen for spilleavhengige økte gradvis i perioden 2014 til 2017. De siste årene har antallet gått noe ned igjen, og det har vært en merkbar nedgang etter covid-19, med generelt færre samtaler i 2020 enn i 2019. Samtidig har det vært en sterk økning i bruk av nettsiden www.hjelpelinjen.no, noe som trolig er en effekt av at det er vanskeligere for folk å kontakte Hjelpelinjen i perioder der man er tettere på familie. Samtaler om kasinospill, og særlig fra utenlandske tilbydere, fortsetter å dominere samtalen ved Hjelpelinjen.

Befolkningsundersøkelsen og resultater fra Hjelpelinjen viser at det er viktig å fortsatt ha en pengespillpolitikk som har ansvarlighet som hovedmål. Departementet har foreslått flere regelverksendringer som skal ivareta og styrke dette.

Etter føringer i regjeringens handlingsplan mot spilleproblemer har det i de senere årene blitt fordelt 15 mill. kroner årlig til ulike tiltak mot spil-

leproblemer. Dette beløpet er nå økt til 17 mill. kroner fra og med 2021 og fram til ny pengespillov vedtas og trer i kraft. I Prop. 220 L (2020–2021) om ny lov om pengespill har regjeringen foreslått å lovfeste at midlene som settes av til tiltak mot spilleproblemer skal utgjøre minimum 0,5 pst. av overskuddet til Norsk Tipping. Dersom Stortinget vedtar dette, vil den økonomiske rammen for handlingsplanen øke til omtrent 30 mill. kroner, basert på Norsk Tippings regnskap for 2020.

1. januar 2021 trådte det i kraft en ny bestemmelse i kringkastingsloven. Bestemmelsen gir Medietilsynet hjemmel til å pålegge den som eier eller disponerer nett som formidler fjernsyn eller audiovisuelle bestillingstjenester å hindre eller vanskeliggjøre tilgangen til markedsføring for pengespill i strid med norsk rett. Formålet er å begrense ulovlig markedsføring av pengespill i audiovisuelle medietjenester som sendes eller gjøres tilgjengelig fra utlandet, av hensyn til sårbare spillere og et ønske om å styrke enerettsmodellen.

Regjeringen fremmet i juni 2021 forslag til ny lov om pengespill, jf. Prop. 220 L (2020–2021) *Lov om pengespill (pengespilloven)*. Loven skal erstatte dagens tre lover på feltet (pengespilloven, lotteriloven og totalisatorloven). Ny pengespillov vil sikre en helhetlig og konsekvent regulering, og vil samle forvaltningsansvaret for all pengespillpolitikk i Kulturdepartementet. Lovens hovedformål er å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill, og å sikre at slike pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte. Lovforslaget viderefører enerettsmodellen.

Det er også et hensyn i pengespillpolitikken å legge til rette for at inntekter fra pengespill kommer gode formål til gode. Norsk Tipping AS legger vekt på å drive effektivt for at mest mulig av selskapets inntekter skal komme samfunnet til gode. Dette vektlegger også departementet i eierstyringen av Norsk Tipping AS.

7 Frivillighetspolitikken

Frivillighetspolitikken er forankret i Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken* og tilhørende Innst. 254 S (2018–2019), samt Granavolden-plattformen. Regjeringen har fastsatt fire hovedmål for frivillighetspolitikken:

- bred deltakelse
- en sterk og uavhengig sektor
- forenklingsreform
- en samordnet frivillighetspolitikk

Disse målene ligger til grunn for bevilgningene til frivillig sektor og for regjeringens prioriteringer. Dette er utdypet videre i beskrivelsen av de ulike målene under. Målene ligger også til grunn for regjeringens håndtering av utfordringene sektoren står overfor som følge av covid-19.

Kulturdepartementet samordner den statlige frivillighetspolitikken, mens det enkelte departement har ansvar for virkemidler og tiltak som berører frivillige organisasjoner i sin sektor. Virkemidler og tiltak på ulike samfunnsområder er omtalt i de enkelte departementers budsjettproposisjoner. På Kulturdepartementets område omtales virkemidler og tiltak for 2022 i kat. 08.15, kap. 315 og kap. 325. Det største tilskuddet til frivillig sektor fra Kulturdepartementet er i form av spillemidler. Dette er nærmere omtalt i kap. 5 Fordeling av spilleoverskuddet.

Bred deltakelse

Frivilligheten er en viktig del av det norske samfunnet. Frivillige organisasjoner er sentrale aktører og møtesteder for interessefellesskap, samfunnsdeltakelse, mestring og inkludering. Regjeringen har et overordnet mål om å øke deltakelsen i frivillige organisasjoner og i frivillig arbeid.

Frivilligheten skal oppleves som inkluderende, mangfoldig, representativ og med like muligheter for deltakelse for alle i befolkningen, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og sosio-økonomisk bakgrunn. Å ta et krafttak for mangfold er derfor en viktig prioritering for regjeringen, også i frivillighetspolitikken. Kulturdepartementet gir gjennom brede til-

skuddsordninger frivillige organisasjoner økonomiske rammevilkår som skal bidra til at de kan rekruttere og ha et mangfold av medlemmer, deltakere og frivillige. Merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner er den største av slike ordninger. Det gis samtidig støtte til målrettede tiltak i organisasjonene for å senke terskler for deltakelse og for å rekruttere flere inn i organiserte aktiviteter og fellesskap. Inkludering i idrettslag og Inkludering i kulturliv er eksempler på slike ordninger.

Deltakelse i fritidsaktiviteter gir store gevinster, både for den enkelte og for det norske samfunnet. Frivillige organisasjoner gir både barn og voksne mulighet til å utvikle sosiale ferdigheter, vennskap og nettverk og oppleve mestring og tilhørighet. Videre kan deltakelse i fritidsaktiviteter bidra til sosial inkludering og god fysisk og mental helse. Frivilligheten er derfor en viktig bestanddel i et demokratisk samfunn. Høy grad av deltakelse i frivillige organisasjoner er avgjørende for det norske velferdssamfunnet og den norske beredskapsmodellen, noe som har kommet tydelig til uttrykk under pandemien. En sterk og mangfoldig frivillig sektor er i tillegg med på å skape robuste lokalsamfunn.

I Norge var det i 2019 nesten 100 000 frivillige organisasjoner, hvorav 3 875 hadde nasjonal utbredelse.¹ Satellittregnskapet for ideelle og frivillige organisasjoner systematiserer grunnleggende statistikk om ideell og frivillig sektor og viser frivillighetens bidrag til brutto nasjonalprodukt. Siste satellittregnskap er fra november 2020 og viser at verdiskapningen i sektoren var 139 mrd. kroner i 2018, inkludert ulønnet arbeid. Ulønnet innsats sto for om lag 78 mrd. kroner av dette.²

Deltakelse i frivillige organisasjoner har ligget på et stabilt, høyt nivå de siste årene selv om det forventes en nedgang som følge av covid-19. SSBs

¹ Arnesen og Sivesind 2020 (Organisasjonslandskap i endring 2009–2019: fra ideologisk samfunnsendring til individuell utfoldelse, Bergen/Oslo, Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

² Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner – SSB

Levekårsundersøkelse for 2020 viser at 78 pst. av befolkningen er medlem i minst en frivillig organisasjon. Det er imidlertid viktige forskjeller blant ulike grupper når det gjelder deltakelse og innflytelse i frivillige organisasjoner.

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor publiserte i 2020 en rapport som viser at like mange kvinner som menn deltar i frivillig arbeid. Kvinners representasjon i styrer og ledelse, både i lokale og nasjonale organisasjoner, har imidlertid gått noe tilbake de siste årene.³ Minoritetsbefolkningen har hatt en jevn økning når det gjelder deltakelse i frivillig aktivitet, men også denne gruppen er underrepresentert i styreverv i organisasjonene.⁴

Deltakelse er grunnleggende for en god oppvekst i Norge. Barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter og organisasjoner er i stor grad påvirket av foreldrenes nettverk, utdanning, inntekt og yrkesdeltakelse. Samtidig er det store forventninger til foreldreinnsats i norsk frivillighet, og foreldres innsats sees i sammenheng med barn og unges deltakelse. I tillegg synes gode norskkunnskaper å være en nøkkelfaktor for å kunne delta i samfunnsliv og frivillige organisasjoner.

Flere aktører i frivillig sektor har tatt grep i arbeidet med ulikhet i deltakelse. Årsmøtet til Frivillighet Norge vedtok i mai 2020 Mangfoldsplakaten, et verktøy for å skape større etnisk og kulturelt mangfold i frivillige organisasjoner. Bakgrunnen for vedtaket er at frivillig sektor ikke speiler befolkningen. Økonomi, funksjonsnedsettelse, kjønn, seksualitet og utdanning trekkes fram som barrierer for deltakelse.

Ett av tiltakene regjeringen har satt i gang for å utjevne sosial ulikhet i deltakelse er pilotprosjektet med fritidskort for barn fra 6 til fylte 18 år. Fritidskort har vært prøvd ut i 24 kommuner, og prosjektet skal nå gradvis rulles ut nasjonalt. Kortet kan benyttes til å dekke deltakeravgift til faste, organiserte fritidsaktiviteter. Målet er at flere barn og unge får mulighet til å delta i fritidsaktiviteter sammen med jevnaldrende. Fritidskortet er en oppfølging av Fritidserklæringen fra 2016 der regjeringen, KS og en rekke frivillige organisasjoner slo fast at alle barn skal ha mulighet til å delta jevnlig i en fritidsaktivitet sammen med andre. Målsettingen om å senke terskler for deltakelse i frivillig aktivitet er også viktig i regjeringens samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntektsfamilier, som ble lansert høsten 2020.

³ Arnesen og Sivesind 2020.

⁴ Arnesen og Sivesind 2020.

Framleggelse av en idrettsstrategi

Regjeringen la i september 2021 fram en idrettsstrategi, *Sterkere tilbake – en mer inkluderende idrett*. Med denne strategien vil regjeringen fremme mangfold og inkludering i idrett. Strategien inneholder kortsiktige tiltak som skal bidra til arbeidet med å gjenoppta idrettsaktivitet etter pandemien. Det er særlig viktig å sikre at pandemien ikke bidrar til økte sosiale forskjeller i deltakelse. Strategien vektlegger videre behovet for gode rammevilkår for mangfoldig og inkluderende deltakelse både i organisert idrett og i egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Strategien lanserer også et treårig krafttak for mangfold og inkludering i NIF og deres medlemsorganisasjoner.

En sterk og uavhengig sektor

Statlige tilskudd

Regjeringen fikk raskt på plass tiltak for frivilligheten i forbindelse med koronautbruddet. For alle typer frivillige organisasjoner og ordninger under alle departement ble det enighet om en praksis der organisasjonene fikk beholde statlige tilskudd de allerede hadde mottatt eller det var vedtatt at de skulle motta. Departementene og andre tilskuddsforvaltere ble samtidig bedt om å vise fleksibilitet rundt spørsmål om alternativ bruk av midlene eller omdisponering av midler.

Støtten til frivillige organisasjoner fra ordninger under ulike departement bidrar til å gi forutsigbarhet og fleksibilitet for planlegging og gjennomføring av aktiviteter. Denne praksisen har vært videreført i 2021. I ordninger der medlemstall utgjør grunnlaget for tilskudd har medlemstall fra 2019 blitt lagt til grunn der det er relevant. På denne måten unngår organisasjonene som mottar tilskudd fra slike ordninger uheldige utslag og svingninger som følge av koronasituasjonen. Særskilte tiltak for frivilligheten og idretten knyttet til koronapandemien er for øvrig omtalt i Del I og under kap. 325 post 77. Flere departement har også gitt ekstra tilskudd til frivillige organisasjoner under koronapandemien.

Regjeringen anerkjenner frivillige organisasjoners samfunnsrolle og at deres bidrag er med på å løse viktige samfunnsoppgaver i de fleste samfunnssektorer. Dette gjenspeiles i at 13 av 15 departement gir tilskudd til frivillige organisasjoner. I 2019 utgjorde offentlig støtte totalt 26 pst. av inntektene til frivillige organisasjoner. Egengenererte inntekter utgjorde 65 pst. og private bidrag 9 pst.⁵

Kulturdepartementet kartlegger statlige tilskudd til frivillige organisasjoner. Oversikten omfatter ordninger og tilskudd som er rapportert av departementene – enkelttilskudd og tilskuddsordninger forbeholdt frivillige organisasjoner, samt tilskuddsordninger hvor frivillige organisasjoner kan søke. I kartleggingen inngår Utenriksdepartementets tilskudd til norske frivillige organisasjoner for å styrke sivilsamfunn i utviklingsland, men ikke midler til bistands- og nødhjelpsarbeid i utlandet som kanaliseres gjennom norske frivillige organisasjoner.

Siste rapportering viser at det i 2020 ble utbetalt minst 11,3 mrd. kroner til frivillige organisasjoner som enkelttilskudd eller ordninger forbeholdt frivillige organisasjoner.⁶ Av dette var 2,6 mrd. kroner tilskudd av spillemidler fra overskuddet i Norsk Tipping AS på Kulturdepartementets område – idrettsformål (1,3 mrd. kroner), kulturformål (260 mill. kroner), tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner (805 mill. kroner) og tilskudd til helse- og rehabiliteringsformål (306 mill. kroner).

Tilsvarende rapportering viste at det i 2019 ble utbetalt 10,1 mrd. kroner i enkelttilskudd til frivillige organisasjoner eller ordninger forbeholdt frivillige organisasjoner, hvorav 2,6 mrd. kroner var spillemidler. Økninger fra ett år til et annet kan skyldes økte bevilgninger, men også at departementene har identifisert og tatt med flere tilskudd og tilskuddsordninger i rapporteringen.

Kulturdepartementet tildelte mest tilskudd til frivillige organisasjoner i 2020, totalt 4,9 mrd. kroner utenom kompensasjonsordningene. Den største tilskuddsordningen er Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner med 1,7 mrd. kroner i 2020. Kompensasjonen går til frivillige organisasjoner i alle sektorer.

Utenriksdepartementet tildelte nest mest tilskudd til frivillige organisasjoner i 2020, totalt 2,6 mrd. kroner. Den største tilskuddsordningen er felles tilskuddsordning for sivilt samfunn med 2 mrd. kroner i 2020. Midlene går til frivillige organisasjoner for å styrke sivilsamfunn i utviklingsland.

Utenom ovennevnte enkelttilskudd og tilskuddsordninger forbeholdt frivillige organisasjoner kan frivillige organisasjoner motta midler fra tilskuddsordninger som også er åpne for andre

søkere. Departementene har innrapportert om lag 3,5 mrd. kroner i åpne ordninger for 2020. Kulturdepartementet har ikke oversikt over hvor mye frivillige organisasjoner mottar fra slike ordninger. Prosjektet Digitilskudd vil fra 2022 gi bedre oversikt over tilskudd til frivillig sektor. Dette prosjektet er beskrevet under delen om forenklingsreform nedenfor.

Frivillige organisasjoner mottar også midler via Grasrotandelen, en ordning der spillere hos Norsk Tipping kan gi en andel av spilleinnsatsen til en frivillig organisasjon. Rundt 1,3 mill. givere sørget for at over 31 000 norske lag, foreninger og organisasjoner mottok 716,8 mill. kroner i 2020, en økning på 18,5 mill. kroner fra 2019. Mer informasjon om Grasrotandelen og annen fordeling av spillemidler finnes i kap. 5. For mer informasjon om tilskudd til frivillige organisasjoner vises det til de enkelte departementenes budsjettproposisjoner.

Frivilligsentraler

I perioden 2017 til 2020 ble tilskuddet til frivilligsentraler i en overgangsordning fordelt med særskilt fordeling på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett på kap. 571, post 60. Tilskuddet ble overført til kommunene med en øremerking til frivilligsentraler. I 2021 ble tilskuddet ført tilbake til Kulturdepartementets budsjett kap. 315, post 60. Kulturdepartementet lager en ny tilskuddsordning for frivilligsentralene som har som formål å støtte opp om en aktiv og lokalt forankret frivillighetspolitikk. Forskrift for tilskudd til frivilligsentraler ble sendt ut på høring i august 2021 og har høringsfrist 12. november. Det vil være Lotteri- og stiftelsestilsynet som forvalter den nye ordningen.

Forenklingsreform

I Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig* ble det varslet en forenklingsreform for frivillig sektor. Regjeringen har igangsatt reformen. Forenklingsreformen er forankret i målet om at det skal være enkelt å engasjere seg som frivillig, det skal være enkelt å drive frivillig organisasjon og det skal være enkelt for frivilligheten å søke og rapportere på statlige tilskudd.

Forutsigbarhet

Langsiktighet og forutsigbarhet i rammevilkår og økonomi framheves som en viktig forutsetning for

⁵ Arnesen og Sivesind 2020.

⁶ Beløpet inkluderer ikke kompensasjonsordningen for idrett og frivillighet som følge av covid-19. Gjennom denne ordningen ble det utbetalt 2,2 mrd. kroner i kompensasjon til frivillige organisasjoner for 2020.

uavhengighet, aktivitet og engasjement fra sektoren selv. Gjennom flerårige avtaler om støtte vil organisasjonene få økt forutsigbarhet i planlegging og gjennomføring av sine aktiviteter og innsatser. Det vil også være tidsbesparende og forenkling for både mottaker og forvalter om tilskuddgis for flere år. Med bakgrunn i erfaringene fra ordninger med flerårige tilskudd vil det vurderes utvidet bruk der det er hensiktsmessig. Flerårige avtaler vil være avhengig av Stortingets årlige budsjettbehandling.

Digitalisering

I juni 2019 presenterte regjeringen, i samarbeid med KS, Digitaliseringsstrategien (2020–2025) som oppfølging av Stortingsmeldingen Digital agenda (2015–2016). Strategien peker på at digitalisering av offentlig sektor skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor, og ett av målene fram mot 2025 er at flere oppgaver løses digitalt og som sammenhengende tjenester. Strategien peker ut syv prioriterte livshendelser. Starte og drive en frivillig organisasjon er én av de prioriterte livshendelsene.

Kulturdepartementet har overordnet ansvar for oppfølging av livshendelsen. Brønnøysundregistrene, i samarbeid med Kulturdepartementet, Frivillighet Norge og Innsamlingsrådet, mottok i 2020 tilsagn fra StimuLab-ordningen, som drives av Digitaliseringsdirektoratet og DogA. Prosjektet hadde oppstart i januar 2021 og forventes ferdigstilt i desember samme år. Prosjektet har livshendelsen Starte og drive en frivillig organisasjon som overgripende ramme og skal utforske og teste innovative, digitale løsninger og etablere et veikart for framtidige forenklinger.

Kulturdepartementet og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) samarbeider om å lage en digital oversikt over statlige tilskuddsordninger til frivillig sektor. Prosjektet Digitilskudd består av en registreringsløsning for innhenting av data og en nettside med oversikt over statlige tilskuddsordninger og enkelttilskudd til frivillige organisasjoner. Prosjektet har mottatt 15 mill. kroner fra medfinansieringsordningen for digitaliseringsprosjekter fra Digitaliseringsdirektoratet. Målet er at det skal være enkelt å finne informasjon om relevante tilskuddordninger, mottakere og tilskuddsbeløp. Det er også et mål at løsningen skal videreutvikles og utvides til å inkludere alle statlige tilskudd, også utover tilskudd til frivillig sektor, etter prosjektperiodens slutt i 2022.

Frivillighetsregisteret

I Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig* slås det fast at Frivillighetsregisteret i større grad skal brukes som inngangskriterium i ordninger forbeholdt frivillig sektor. Frivillighetsregisteret skal videreutvikles i tråd med at tilskuddsforvaltningen digitaliseres. Det ble høsten 2019 nedsatt en arbeidsgruppe, ledet av Kulturdepartementet, som særlig fokuserer på registreringsrett i Frivillighetsregisteret og hvordan registeret kan bidra til forenkling i forvaltningen overfor frivillig sektor. Arbeidet er forsinket på grunn av covid-19. Det forventes at arbeidsgruppen leverer sin rapport innen utgangen av 2021, og at rapporten følges opp videre i 2022. Registrering i Frivillighetsregisteret har vært et krav for søkere til kompensasjons- og stimuleringsordningene for idrett og frivillighet. Dette har gitt verdifull kunnskap om bruken av Frivillighetsregisteret, som er nyttig for videreutviklingsarbeidet.

En samordnet frivillighetspolitikk

Kulturdepartementet har et koordinerings- og samordningsansvar for regjeringens frivillighetspolitiske mål. Utover dette er frivillighetspolitikken et ansvar på tvers av departementer. Dialog og samspill med frivillig sektor vektlegges for å skape et godt beslutningsgrunnlag i saker av betydning for sektoren. Årlig tilskudd til frivillige organisasjoners interesse- og samarbeidsorgan, Frivillighet Norge, må også sees i sammenheng med dette.

I Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig* går det fram at 2022 skal være frivillighetens år. Frivillighetens år 2022 skal vise frem hele bredden av frivilligheten – tradisjonshåndverk, nærmiljø, redningstjeneste, idrett, korps, fartøyvern og alt imellom. Frivillighetens år har tre mål: 1) Økt deltakelse i frivillig sektor, 2) Økt tilgjengelighet og mangfold i frivillig sektor og 3) Økt synlighet og kunnskap om verdien av frivillig sektor i samfunnet. Frivillighet Norge har fått i oppdrag å koordinere innsatsen rundt dette året i samarbeid med bredden av frivilligheten.

Som oppfølging av frivillighetsmeldingen skal frivillighetserklæringen revideres. Frivillighetserklæringen ble vedtatt i 2015 og gir konkrete og praktiske føringer for samspillet mellom det offentlige og frivillig organisasjoner, samtidig som den anerkjenner verdien og selvstendigheten til frivillig sektor. Departementet vil benytte Frivillig-

hetens år 2022 til å utarbeide en ny frivillighetserklæring i dialog med frivillig sektor.

En samordnet frivillighetspolitikk fordrer oppdatert kunnskap om frivillighetssektoren. Kulturdepartementet har ansvar for og samordner forskningspolitikken på feltet sivilsamfunn og frivillig sektor gjennom forskningsprogrammer ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Formålet med forskningen er:

- å øke og utvikle kunnskapen om frivillig sektors betydning og rolle i samfunnet
- å utvikle frivillighetspolitikken
- å styrke frivillig sektor gjennom forskningsbasert kunnskap

Forskningen ved senteret er basert på et samarbeid med flere departement og i dialog med frivillig sektor. En ny femårig forskningsperiode startet i 2020.

Senteret publiserer forskningsrapporter, tidsskriftsartikler og bøker. I en undersøkelse om frivillig innsats under koronakrisen (rapport 2021:2) anslår senteret at 280 000 personer har gjort frivil-

lig arbeid for organisasjoner, 160 000 har hjulpet andre personer direkte og flere har gitt penger til frivillige organisasjoner. På oppdrag fra Kulturdepartementet har senteret også analysert fordelingen av støtte fra kompensasjonsordningen for idrett og frivillighet i 2020 (notat 2020:1).

I rapporten *Finansiering av frivillighet: Frivillig sektors økonomi og lokallagenes rammevilkår* (rapport 2020:6) undersøkes hvilke endringer som har skjedd i frivillig sektors økonomi og hvordan kommunal frivillighetspolitikk, i samspill med den statlige politikken på feltet, påvirker rammevilkårene til lokale frivillige organisasjoner.

I rapporten *Sivilsamfunn og integrering: en kunnskapsoppsummering* (rapport 2021:3) oppsummeres forskningen på sivilsamfunn og integrering i Norge. Rapporten peker blant annet på økonomi, norskkunnskaper, uklare forventninger og lite kunnskap om dugnadskultur som viktige faktorer som påvirker graden av deltakelse.

Senterets rapporter er tilgjengelige på nettstedet sivilsamfunn.no.

8 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kulturdepartementets hovedmål i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i kultursektoren er å forebygge uønskede hendelser og redusere konsekvensene dersom slike hendelser skulle oppstå. Departementet har stor oppmerksomhet på å utvikle en bevisst sikkerhets- og beredskapsforståelse internt i departementet og i sektoren.

Kulturdepartementets planverk for samfunnssikkerhet og beredskap sikrer kontinuitet i driften av departementet ved en eventuell krise. Medarbeiderne i Kulturdepartementet skal være godt kjent med evakueringsplaner, varslingsprosedyrer og hvor de finner relevant informasjon og planverk hvis det oppstår en krise. Virksomhetene i kultursektoren er svært forskjellige mht. omfang, ansvarsområder og tilknytning/eierskap, og vil ha ulike roller og ansvar i en større krise. Hver enkelt virksomhet må i sitt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, dimensjonere sine planer, øvelser, kapasiteter og kompetanse, opp mot det samfunnsoppdrag og ansvaret den har og den rollen den kan få i en eventuell krisesituasjon.

Kulturdepartementet følger opp de underliggende virksomhetene gjennom styringsdialogen. Departementet stiller krav om at virksomhetene utarbeider risiko- og sårbarhetsanalyser og krise- og beredskapsplaner og at de gjennomfører øvelser for å teste sin egen beredskap. Departementet stiller også krav om at virksomhetene har internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet. Kulturdepartementet har utarbeidet en risiko- og sårbarhetsanalyse for hele sektoren som oppdateres minst en gang i året.

Norsk rikskringkasting AS (NRK) er i en særstilling innenfor kultursektoren i kraft av sine nasjonale beredskapsforpliktelser. NRK er pålagt beredskap for å sikre at informasjon fra regjeringen når befolkningen over kringkastingsnettene under beredskap og i krig. Departementet er i nær dialog med NRK for å sikre at de oppfyller denne forpliktelsen. Det er inngått en egen avtale mellom Kulturdepartementet og NRK som beskriver NRKs plikt til å stille mobil teknisk kapasitet til rådighet for regjeringen. NRKs beredskapsforpliktelser inngår i den kritiske samfunnsfunksjonen «Styring og kriseledelse», jf. Meld. St. 10

(2016–2017) *Risiko i et trygt samfunn – Samfunnssikkerhet*. I tillegg har NRK inngått en avtale med Norsk Lokalradioforbund om å benytte lokalradioene for å komme ut med krisekommunikasjon. Avtalen regulerer forholdet mellom NRK og lokale radiostasjoner til oppfyllelse av forpliktelser etter gjeldende lover og forskrifter.

Lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) trådte i kraft 1. januar 2019, og alle sektorer arbeider med å implementere loven. Formålet med loven er å trygge de nasjonale sikkerhetsinteressene våre og å forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet. De nasjonale sikkerhetsinteressene blir beskyttet ved at departementene identifiserer grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF) innenfor sine ansvarsområder, virksomheter av avgjørende betydning for GNF underlegges sikkerhetsloven og nødvendige sikringstiltak for skjermingsverdige verdier gjennomføres. For å ivareta lovens formål, vil GNF-prosessen være en kontinuerlig prosess. Denne prosessen kan føre til endringer når det gjelder identifiserte funksjoner og skjermingsverdige verdier, hvilke virksomheter som er av vesentlig og avgjørende betydning og i hvilken grad en virksomhet er avhengig av eksterne ressurser (andre virksomheter). Hva som kreves for å oppnå et forsvarlig sikkerhetsnivå, kan også bli endret.

Kulturdepartementet har fastsatt følgende grunnleggende nasjonale funksjoner i egen sektor:

«KUD GNF 1: Kulturdepartementets virksomhet, handlefrihet og beslutningsdyktighet» omfatter departementets rolle som faglig sekretariat for politisk ledelse, utøvelse av myndighet, og styring og oppfølging av underliggende virksomheter.

«KUD GNF 2 Krisekommunikasjon til befolkningen» er knyttet til NRKs pålagte beredskap for å sikre at informasjon fra regjeringen når befolkningen over kringkastingsnettene under beredskap og i krig.

Kulturdepartementet har identifisert virksomheter som er av vesentlig eller avgjørende betydning for GNF. Identifiserte GNF er meldt inn til sikkerhetsmyndigheten.

Særskilt om departementets håndtering av covid-19-situasjonen.

Kulturdepartementets håndtering av covid-19 har vært basert på nasjonale planer og regelverk innen beredskap og smittevern og departementets eget beredskaps- og kontinuitetsplanverk, herunder departementets pandemiplan.

Departementet har i planverket beskrevet hvordan departementet kan opprettholde sine kritiske funksjoner og leveranser ved bortfall av arbeidskraft og andre innsatsfaktorer.

Arbeidet internt i departementet har vært organisert i tråd med Kulturdepartementets planverk.

Når det gjelder departementets oppfølgings- og styringsansvar overfor sektoren, har det vært løpende dialog med virksomhetene, både statlige etater, større statlige aksjeselskap og øvrige, større tilskuddsmottakere. Departementet har hatt en særskilt oppfølging knyttet til NRKs nasjonale beredskapsforpliktelser. Departementet har i hele perioden opprettholdt alle sine kritiske funksjoner og øvrige forpliktelser og leveranser.

9 Fornye, forenkle, forbedre

Digitalisering

Hovedmålsettingen i regjeringens digitaliseringsstrategi, som gjelder for perioden 2020 til 2025, er at digitalisering av offentlig sektor skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor. Ett av målene fram mot 2025 er at flere oppgaver løses digitalt, som sammenhengende tjenester. Digitaliseringsstrategien identifiserer sju hendelser i livet – livshendelser – med særskilt behov for sammenhengende tjenester. *Starte og drive en frivillig organisasjon* er én av de prioriterte livshendelsene i strategien, og Kulturdepartementet har overordnet ansvar for oppfølging av denne livshendelsen. I dette arbeidet inngår to underprosjekter. Det ene, Digitilskudd, er et samarbeidsprosjekt mellom Kulturdepartementet og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) om å utarbeide en digital oversikt over statlige tilskuddsordninger til frivillig sektor. Det andre er å videreutvikle Frivillighetsregisteret, i tråd med målsettingen om digitalisering og forenkling av forvaltningen av tilskudd til frivillig sektor. I tillegg har Brønnøysundregistrene, i samarbeid med Kulturdepartementet, Frivillighet Norge og Innsamlingsrådet, mottatt støtte fra StimuLab-ordningen til Digitaliseringsdirektoratet og DogA. Dette prosjektet har livshendelsen *Starte og drive en frivillig organisasjon* som overgripende ramme, og utforsker innovative digitale løsninger i forvaltningen overfor frivillig sektor. Gjennom prosjektet skal det også etableres et veikart for framtidige forenklinger. StimuLab-prosjektet hadde oppstart i januar 2021 og ferdigstilles i desember samme år. Se Del III, kap. 7 Frivillighetspolitikken, for ytterligere omtale av prosjektene og arbeidet med forenkling for frivillig sektor.

Kulturdepartementet har også iverksatt en strategi for å gjøre kultursektorens data mer tilgjengelig for bruk. Strategien fastslår at kultursektoren skal ha en kultur for åpenhet og transparens der data som hovedregel gjøres åpent tilgjengelige.

For å sikre at det offentlige kan digitaliseres på en slik måte at innbyggerne får helhetlige og sømløse digitale tjenester på norsk, er det en for-

utsetning at ulike datasystemer i ulike deler av det offentlige kan «snakke sammen». Språkrådet deltar i tverrsektorielt arbeid med systematisk harmonisering og definering av begreper slik at dette blir mulig.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) arbeider kontinuerlig med utviklingsprosjekter for å bedre tilbudet til lånerne og effektivisere prosesser internt, jf. også rapport under kap. 326. I 2020 har NLB innført en automatisert låneordning for å effektivisere bokvalget til lånere som ønsker at NLB skal velge ut bøker for dem. Dette frigjør mye tid i utlånsavdelingen. NLB har lansert nye talesyntesestemmer for bokmål og nynorsk. De nye stemmene gir bedre kvalitet bl.a. på studielitteratur, hvor 98 pst. er produsert med talesyntese.

Nasjonalbiblioteket har i samarbeid med Språkrådet utviklet en automatisk løsning for innhøsting av bruk av bokmål og nynorsk på statlige virksomheters nettsider. Løsningen ble klar til bruk for målbruksrapporteringen for 2020. Den foreløpige vurderingen er at tallgrunnlaget er pålitelig. Virksomhetene må fremdeles sende inn enkelte opplysninger manuelt.

Vedlikehold av digitalt skapt arkivmateriale og overføring av dette til langtidsbevaring var tidligere ressurskrevende. Arkivverket har forbedret den tekniske infrastrukturen slik at overføring av arkiver nå er enklere og mer automatisert enn tidligere. Arkivverket har bistått statlige arkivskapere ved å veilede, motta og bearbeide digitale arkiver. Terskelen for å ta uttrekk har blitt betydelig lavere for arkivskaperne, og det blir dermed mye enklere å sikre digitalt skapte arkiver for framtiden. Arkivverket utarbeidet i 2020 sju nye veiledere for offentlige organer. Veilederne har forenklet hverdagen for Arkivverkets brukere og bedret oppfølgingen etter tilsyn.

Arkivverkets satsing på maskinlæring og kunstig intelligens ble styrket i 2020. Eksisterende programvare for kunstig intelligens ble kartlagt og evaluert for bruk i arkivsammenheng. Arkivverket gjorde lokale tilpasninger og etablerte egne «treningssett» og modeller som gir et godt grunnlag for å tolke både gamle og nye doku-

menter. Etter hvert som kunstig intelligens blir bedre og når et høyere presisjonsnivå i gjenkjenning og tolkning av tegn, ord og begreper, vil det bli lettere for brukerne å finne fram i Digitalarki-

vet. I 2020 ble det lagt ut en pilot i Digitalarkivet for søk i et dokumentsett ved bruk av kunstig intelligens.

10 Likestilling i budsjettet og oppfølging av aktivitets- og redegjøringspliktene

10.1 Overordnet om departementets arbeid med likestilling og ikke-diskriminering

Kulturdepartementet har koordinerende ansvar for den statlige politikken for likestilling og mot diskriminering og for å koordinere oppfølgingen av tre av FN's ikke-diskrimineringskonvensjoner. Departementet har også forvaltningsansvaret for likestillings- og diskrimineringsloven og administrativt ansvar for Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda. En vesentlig del av departementets arbeid er gjennom dette direkte forankret i likestillings- og ikke-diskrimineringshensyn. Departementet bidrar aktivt inn i andre departementers arbeid med å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Departementets strategier, handlingsplaner og regelverk på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet utgjør fundamentet også for departementets likestillingsarbeid innenfor sektorene kultur, media, idrett og frivillighet.

Aktivitets- og redegjøringsplikten er en viktig del av rammeverket for departementets likestillingsarbeid. Aktivitets- og redegjøringsplikten i likestillings- og diskrimineringsloven ble styrket med virkning fra 1. januar 2020. De nye reglene viderefører aktivitetsplikten for offentlige myndigheter og fastsetter også en redegjøringsplikt for de offentlige myndighetsorganene.

I 2020 har Bufdir, på oppdrag fra departementet, ferdigstilt veiledningsmaterieell knyttet til aktivitets- og redegjøringspliktene. Kulturdepartementet har i 2020 arbeidet aktivt for å bidra til at både departementet selv, øvrige departementer og underliggende virksomheter har kompetanse om disse pliktene. Aktivitets- og redegjøringsplikten til offentlige myndigheter har også vært grunnlaget for departementenes kartlegging av likestillingskonsekvenser av covid-19, noe Kulturdepartementet har hatt et overordnet ansvar for.

10.2 Likestillingskonsekvenser av covid-19

I forbindelse med behandlingen av likestillingspolitisk redegjørelse i 2020 fattet Stortinget følgende vedtak: «Stortinget ber regjeringen kartlegge effekten av koronakrisen på likestillingsfeltet, og komme tilbake til Stortinget med resultater og funn på egnet måte.» (Vedtak nr. 537 (2019–2020)). Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har på oppdrag fra Kulturdepartementet fulgt med på og rapportert om likestillingskonsekvenser av covid-19 for kjønn og andre diskrimineringsgrunnlag. Nedenfor følger en oppsummering av funnene. De ulike fagdepartementene redegjør i sine egne budsjettproposisjoner for likestillingskonsekvenser av covid-19 innenfor egen sektor. Kulturdepartementet anser med dette anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Likestillingsperspektivet og sårbarhetsfaktorer som eksisterte i forkant av covid-19 er relevant for å forstå de fulle konsekvensene av covid-19 og smitteverntiltakene. Selv om vi ikke med sikkerhet kan slå fast de fulle og langsiktige konsekvensene covid-19 har fått for likestillingen, tyder tilgjengelig kunnskap på at covid-19 har rammet bredt, men skjevt. Tilgjengelig kunnskap om pandemien og tiltakene tyder på at pandemien har rammet ulike grupper på ulike måter. Forhold som sosiale og økonomiske ressurser, tilknytning til arbeidslivet, yrke, bosituasjon og geografi, eller kombinasjoner av dette, har også betydning. Kunnskap om slike forskjeller er viktig, og offentlige myndigheter bør fortsette å følge med på hvordan covid-19 og tiltakene påvirker ulike grupper i samfunnet. Lærdom fra covid-19 bør brukes for å tilpasse og eventuelt målrette ulike tjenester og tiltak. Dette er viktig for å beskytte og hindre negative konsekvenser av covid-19 for enkeltgrupper på kort og lengre sikt, og for å fremme likestilling, likeverdige tjenester og tilgjengelig informasjon – i og utenom krisesituasjoner.

Arbeid og økonomi

Covid-19 har fått konsekvenser for likestilling i arbeidsliv og økonomi på flere måter. Kvinner og personer med innvandrerbakgrunn har vært overrepresentert i frontlinjeyrkene under covid-19. Tall fra arbeidskraftsundersøkelsen til SSB viser at andelen arbeidsledige menn økte med 0,8 prosentpoeng mellom 2019 og 2020, og andelen arbeidsledige kvinner økte med 0,9 prosentpoeng. Det er en høyere andel menn enn kvinner som er arbeidsledige både før og etter at smitteverntiltakene ble innført i mars 2020. Personer med funksjonsnedsettelse ser ut til å være rammet av en større nedgang i sysselsetting enn i befolkningen som helhet. Innvandrere ser ut til å skille seg ut fra andre som ble arbeidsledige under covid-19 ved at flere blir værende arbeidsledige lenger. Personer med funksjonsnedsettelse og enkelte innvandrergrupper var allerede før covid-19 overrepresentert blant de som sto utenfor eller hadde en løsere tilknytning til arbeidslivet. For å unngå varige økonomiske og sosiale likestillingskonsekvenser av covid-19, er det viktig å ha innsats som motvirker varig utenforskap for ulike grupper i arbeidsmarkedet.

Økt bruk av digitale løsninger og hjemmekontor er andre ringvirkninger av covid-19 som synes å ha fått konsekvenser for likestillingen på kort sikt – i positiv og negativ forstand. Når flere arbeidsgivere og arbeidstakere i perioden som kommer, ønsker mer utstrakt bruk av arbeid fra hjemmet, blir det viktig å følge med på hvilken betydning dette vil få for tilrettelegging, mulighet for å kombinere arbeid og familieliv, lønns- og karriereutvikling, og risiko for trakassering og seksuell trakassering.

Omsorgsoppgaver og kombinasjon av arbeid og familieliv

Reduserte skole- og omsorgstilbud og strengere krav til barnas helsetilstand på skoler og i barnehager, har for mange bidratt til økt omsorgsbelastning under covid-19. Dette synes å ha vært særlige utfordrende for de med mindre fleksible arbeidshverdager, familier i trangbodde husholdninger, aleneforsørgere, for foreldre til barn med funksjonsnedsettelse, foreldre med lave norsk-kunnskaper og lite kjennskap til etablerte velferdstilbud og kombinasjoner av disse forholdene. Når det gjelder konsekvenser for likestilling mellom kvinner og menn på hjemmebane, tyder undersøkelser gjort under pandemien på at alle har fått mer å gjøre, men at kvinner i større grad

har båret denne ekstra omsorgsbelastningen. Dette gjelder særlig oppgaver kvinner også før pandemien oftere hadde hovedansvar for, som lek/aktivisering og stell/pass av barn, og hjelp til skolearbeid. Det ser imidlertid ut til at menn med hjemmekontor har tatt mer ansvar for syke barn enn menn uten hjemmekontor.

Likeverdige tjenester, isolasjon og livskvalitet

Stengte, reduserte og endrede helse-, omsorgs- og velferdstjenestetilbud har fått negative konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse, eldre med hjelpebehov, pårørende, og personer med begrensede norskkunnskaper eller kjennskap til det norske velferdssystemet. Gravide og deres partnere, og personer som gjennomgår eller ønsker å gjennomgå kjønnsbekreftende behandling peker seg også ut blant grupper som har fått utfordringer når tilbud og tjenester endres eller reduseres.

Når en rekke tjenestetilbud stenges, reduseres eller flyttes til digitale flater på samme tid, kan mange havne i en ekstra sårbar situasjon. For personer med funksjonsnedsettelse og deres familier som har behov for flere og koordinerte tjenester, synes dette å ha vært særlig utfordrende. Det kan se ut som at covid-19 har rammet personer med funksjonsnedsettelse og deres familier ulikt etter bl.a. kjønn, innvandrerbakgrunn, sosioøkonomisk bakgrunn og bostedsregion. Tilgjengelig kunnskap tyder også på at fravær av tjenester har bidratt til store belastninger for personer som har behov for et sammensatt tjenestetilbud, og deres familier.

For grupper i utsatte situasjoner, blir konsekvensene av covid-19 spesielt merkbare når tjenestetilbud og arenaer for sosial kontakt og felleskap stenger ned på samme tid. Mangel på trygge møteplasser og arenaer er særlig utfordrende for lhbtq-personer og personer med funksjonsnedsettelse som mangler trygge arenaer og nettverk av likepersoner i nærheten av der de bor.

Vold

Tilgjengelig kunnskap om barn og unges utsattethet for vold og overgrep under første nedstengning tyder på at jenter, ungdom med funksjonsnedsettelse, ungdom i lavinntektsfamilier og unge i familier der foreldrene hadde psykososiale vansker, har vært ekstra utsatt under covid-19. Mange opplevde også nettovergrep for første gang. Under nedstengningene har det vært et fall i antall opphold og beboere på krisesentrene, i henvendelser om vold mot barn og unge og en liten nedgang i saker om vold og overgrep meldt

til politi. Statistikk fra krisesentertilbudene viser også at flere voldutsatte har vendt tilbake til voldsutøver under covid-19. Tjenester og arenaer som i normaltid fanger opp, eller yter bistand til volds- og overgrepsutsatte, har i perioder hatt redusert kapasitet eller lagt om deler av aktiviteten sin. Fokus på smitte og redusert fysisk kontakt kan også ha bidratt til at utsatte har vegret seg for å oppsøke ulike hjelpetilbud og tjenester. Likevel melder både krisesentrene, sentrene mot seksuelle overgrep og flere av hjelpelinjene for utsatte for vold om flere henvendelser på telefon i 2020 enn noen gang. Dette viser viktigheten av tilgjengelige tjenester og hjelpetiltak for personer utsatt for vold i nære relasjoner i en krisesituasjon.

Hatefulle ytringer, trakassering og rasisme

Tilgjengelig kunnskap og innspill fra sivil samfunn tyder på at covid-19, smittevernbegrensningene, mer tid tilbrakt på digitale flater og tap av trygge møteplasser, har ført til en større belastning knyttet til hatefulle ytringer, rasisme og trakassering. Pandemirelatert rasisme og trakassering ser ut til å ha vært særlig belastende for mange med etnisk minoritetsbakgrunn.

Ringvirkninger og likestillingskonsekvenser på ulike områder

Det er viktig å ta i betraktning at enkeltpersoner kan ha blitt rammet av covid-19 på flere områder, for eksempel i form av tapt arbeid, lite tilgang på informasjon og reduserte tjenestetilbud. Konsekvensene av covid-19 for likestilling på ett område kan også være relatert til, og få konsekvenser, på andre områder. For eksempel kan et redusert helse- og omsorgstjenestetilbud bidra til svekket helse, noe som igjen kan redusere muligheter for å delta i utdanning og arbeid. Dette kan også få konsekvenser for pårørende i form av økte omsorgsbelastninger, slitasje og/eller redusert tid til for eksempel lønnet arbeid. Økonomiske konsekvenser av covid-19, i form av tapt inntekt og et usikkert arbeidsmarked, kan på sin side få konsekvenser for muligheter til å bryte ut av et voldelig forhold.

10.3 Kulturdepartementets og underliggende virksomheters likestillingsarbeid som offentlig myndighet

Likestillings- og diskrimineringsloven § 24 første ledd pålegger *offentlige myndigheter* en plikt til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av de diskrimineringsgrunnlagene som har et diskrimineringsvern etter likestillings- og diskrimineringsloven § 6. Plikten omfatter all virksomhet og innebærer at likestillings- og ikke-diskrimineringsperspektivet skal innlemmes i myndighetsorganets virksomhet. Plikten innebærer blant annet at offentlige myndigheter skal forebygge trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold og motarbeide stereotypisering.

Det følger av likestillings- og diskrimineringsloven § 24 andre ledd at offentlige myndigheter skal redegjøre for hva de gjør for å integrere hensynet til likestilling og ikke-diskriminering i sitt arbeid. De skal også redegjøre for hvordan de arbeider med å omsette prinsipper, prosedyrer og standarder for likestilling og ikke-diskriminering til handling, vurdere resultatene som er oppnådd og opplyse hvilke forventninger de har til dette arbeidet fremover. Redegjøringsplikten trådte i kraft 1. januar 2020.

10.3.1 Kulturdepartementets likestillingsarbeid som offentlig myndighet

Kulturdepartementet arbeider aktivt for likestilling. Gjennom vår innsats ønsker vi å ta tak i systematiske skjevheter og forhindre diskriminering. Pliktene som følger av likestillings- og diskrimineringsloven tar utgangspunkt i at det ikke er rimelig å overlate til enkeltpersoner som diskrimineres, å ta tak i forskjellsbehandling. Derfor må beslutningstakere jobbe med dette på eget initiativ.

I vårt arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering arbeider vi bredt og målrettet.

Styrking av aktivitets- og redegjøringsplikten

Aktivitets- og redegjøringspliktene er et viktig verktøy i arbeidet for et mer likestilt samfunn. Fra 1. januar 2020 ble pliktene styrket. I tillegg til å skjerpe offentlige myndigheters aktivitetsplikt og innføre en redegjøringsplikt for offentlige myndigheter, er også arbeidsgivernes aktivitets-

og redegjørelsesplikt skjerpet. Endringene betyr blant annet at også arbeidsgivere som jevnlig sysseletter minst 20 ansatte kan bli pålagt en mer omfattende aktivitetsplikt enn tidligere, og en redegjørelsesplikt. Endringene innebærer også at arbeidsgivere i alle offentlige virksomheter og private virksomheter over en viss størrelse nå er forpliktet å kartlegge og redegjøre for lønnsforskjeller og ufrivillig deltidsarbeid i virksomheten annethvert år. I 2020 har Bufdir utviklet maler og kartleggingsverktøy på oppdrag fra Kulturdepartementet.

Krafttak for mangfold

Et særlig prioritert område i Kulturdepartementet har vært arbeidet med et krafttak for mangfold. Målet er at kunst- og kulturlivet, frivilligheten og idretten skal oppleves som inkluderende, mangfoldig, representativ og med like muligheter for deltakelse for alle i befolkningen, uavhengig av for eksempel diskrimineringsgrunnlagene kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og/eller sosial og økonomisk bakgrunn og bosted m.m. Det er et bredt mangfoldsbegrep som ligger til grunn for krafttaket.

I 2020 fikk relevante underliggende virksomheter et særskilt oppdrag om kulturelt mangfold. Målet med oppdraget var å tydeliggjøre at kunst- og kulturinstitusjoner selv har ansvar for å skape et representativt og tilgjengelig kulturliv. Institusjonene skal utvikle egne strategier for å medvirke til økt relevans og representativitet i kulturlivet.

I 2020 fikk Norsk kulturråd rollen som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren. Rollen er videreført i 2022 og er en viktig del av departementets krafttak for mangfold.

Arbeid mot hatefulle ytringer

I 2016 lanserte regjeringen en strategi mot hatefulle ytringer som varte ut 2020. Målet med strategien var å bidra til en god, offentlig meningsutveksling, forebygge og motvirke hatefulle ytringer, skape bevissthet om hatefulle ytringer og synliggjøre konsekvensene av denne formen for ytringer. Strategien var et ledd i regjeringens arbeid mot hatefulle ytringer på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion eller livssyn, nedsatt funksjonsevne eller seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, og ble koordinert av Kulturdepartementet.

By- og regionforskningsinstituttet NIBR har evaluert *Regjeringens strategi mot hatefulle ytringer (2016–2020)*. Evalueringen¹ trekker blant annet frem at strategien har bidratt til viktig kunnskapsutvikling, som igjen har bidratt til å øke bevisstheten om hatefulle ytringer.

Arbeid mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Norge er et samfunn med små forskjeller, høy tillit mellom folk og stor grad av trygghet. Dette er det viktig å ta vare på. Regjeringens innsats mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer har økt betydelig de siste årene. I desember 2019 la regjeringen fram *Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020–2023)*. Handlingsplanen inneholder 50 tiltak innenfor ni ulike områder. Handlingsplanen koordineres av Kulturdepartementet og tar utgangspunkt i at rasisme og diskriminering rammer ulike grupper i det norske samfunnet.

Samfunnsutviklingen – med økende fordommer, diskriminering og hets mot muslimer – har gjort det nødvendig med en egen handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer. Høsten 2020 la regjeringen fram *Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer (2020–2023)*. Planen ble godt mottatt av sivilsamfunnet og blir møtt med internasjonale interesse.

Et mer likestilt utdannings- og arbeidsliv

Regjeringen la i september 2021 fram *Strategi for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked 2021–2024*. Strategien har to hovedmål; å få flere menn inn i kvinnedominerte næringer og flere kvinner inn i mannsdominerte næringer. Strategien fremhever overordnede grep for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked, samt seks innsatsområder; flere menn i barnehage, grunnskole, og helse- og omsorg og flere kvinner i teknologi, flere kvinnelige gründere og flere kvinnelige ledere. Behovet for arbeidskraft er stort framover i enkelte av disse områdene. Økt likestilling og jevnere kjønnsbalanse på disse områdene vil være viktig for et mer fleksibelt arbeidsmarked, der både kvinner og menn søker til områdene.

I 2018 etablerte regjeringen et offentlig utvalg, #UngIDag-utvalget. Utvalgets mandat var å se på likestillingsutfordringer barn og unge møter gjennom deltakelse på viktige arenaer. I november

¹ NIBRs evaluering: <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/6513?locale-attribute=en>

2019 mottok regjeringen NOU 2019: 19 *Jenterom, gutterom og mulighetsrom*. Utredningen er et viktig kunnskapsgrunnlag i strategi for et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked 2021–2024.

Handlingsplan og strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse

Kulturdepartementets politikk for personer med funksjonsnedsettelse er forankret i menneskerettslige prinsipper om likeverd, likestilling, selvbestemmelse, deltakelse og inkludering. FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) ligger til grunn for regjeringens politikk.

Kulturdepartementets arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering er også styrt av handlingsplaner og strategier på områdene vi arbeider. Når det gjelder likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, er strategien *Et samfunn for alle*, som gjelder for perioden 2020–2030 og handlingsplanen *Et samfunn for alle (2020–2025)* styrende for politikken. Handlingsplanen er sektorovergripende og fremmer likestilling og like muligheter knyttet til utdanning, arbeid, helse- og omsorgstjenester og kultur- og fritidsaktiviteter. Den legger til rette for selvbestemmelse og demokratisk deltakelse og bidrar til å bryte barrierer og fjerne fordommer.

Handlingsplan for universell utforming

Regjeringens visjon er et samfunn der alle kan delta. Regjeringen viderefører høye krav til universell utforming ved utbygging av boliger, infrastruktur og næringsområder og sørger for bedre etterlevelse av regelverk om universell utforming av IKT-løsninger i offentlig sektor. Det arbeides systematisk for universell utforming innen alle sentrale samfunnsområder. Den største utfordringen er oppgradering av eksisterende bygninger, uteområder og infrastruktur med universell utforming. Regjeringens handlingsplan for universell utforming 2021–2025 *Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge* ble lagt fram i august 2021. Kulturdepartementet koordinerer handlingsplanen som er utarbeidet i samarbeid mellom åtte departementer, og inneholder rundt 70 tiltak på sentrale samfunnsområder.

Nasjonal gjennomføring av EU-direktiver om tilgjengelighet

EUs tilgjengelighetsdirektiv (EAA) har som mål å gi mennesker med funksjonsnedsettelser lik til-

gang til produkter og tjenester i EU. Kulturdepartementet har hovedansvar for å koordinere arbeidet med den nasjonale gjennomføringen av direktivet. Direktivet stiller krav om tilgjengelighet til en rekke forskjellige typer varer og tjenester, herunder E-handel, finansielle tjenester og audiovisuelle medietjenester. Kulturdepartementet utredet, i samarbeid med flere andre departementer, hvilke konsekvenser direktivet vil få for norsk lovgivning. Utredningen konkluderer med at endring i nasjonal lovgivning er nødvendig for å gjennomføre direktivets krav.

EUs *Web Accessibility Directive* (EU 2016/2102) stiller krav om tilgjengeligheten av offentlige organers nettsteder og mobilapplikasjoner. Kulturdepartementet arbeidet, sammen med Kommunal- og moderniseringsdepartementet, med gjennomføringen av direktivet. Departementene fulgte opp høringen av forslaget til den nasjonale gjennomføringen og utarbeidet forslag om lovendring som skal gjennomføre direktivets krav i norsk rett. Regjeringen fremmet et forslag til lovendring til Stortinget i våren 2021 og Stortinget vedtok i mai 2021 endringer i likestillings- og diskrimineringsloven, som gjennomfører direktivets krav. Lovendringene trer i kraft 1. januar 2022.

Handlingsplanen Trygghet, mangfold og åpenhet

Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunnlag av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika for perioden 2021–2024, rammer inn regjeringens nye innsats og prioriteringer for de kommende årene. Økt åpenhet om kjønns- og seksualitetsmangfold, bedre levekår og livskvalitet for skeive og styrket samarbeid med og støtte til sivilsamfunn er overordnede målsetninger for regjeringens innsats. Planen inneholder fem innsatsområder: 1) Økt kunnskap og forskning, 2) Likestilt arbeidsliv, trygge nærmiljø og offentlige rom, 3) Åpenhet om kjønnsmangfold og likeverdige offentlige tjenester, 4) Konverteringsterapi og 5) Videreføre internasjonalt lederskap.

Høringsnotat om regulering av konverteringsterapi

Høsten 2019 ble konverteringsterapi satt på agendaen i den offentlige debatten. Vi vet lite om omfanget av slike praksiser i Norge. Fra utenlandsk forskning vet vi at konverteringsterapi kan være svært skadelig. Kulturdepartementet sendte i juli 2021 på høring et lovforslag om regulering av konverteringsterapi. Høringsfristen er 15. oktober

2021. Det ble gjennomført et høringsmøte høsten 2021.

Lavterskeltilbud for saker om seksuell trakassering

Seksuell trakassering er fortsatt et omfattende problem i arbeidslivet. Regjeringen etablerte derfor Diskrimineringsnemnda som et lavterskeltilbud for behandling av saker om seksuell trakassering i 2020. Dette tilbudet gir personer som utsettes for seksuell trakassering et raskt og kostnadsfritt alternativ til domstolsbehandling. Diskrimineringsnemnda behandlet i alt ti saker om seksuell trakassering i 2020.

Internasjonal innsats

Kulturdepartementet har ansvar for tre FN-konvensjoner: FNs kvinnekonvensjon, FNs konvensjon mot rasediskriminering og FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Kulturdepartementet samarbeider tett med Utenriksdepartementet om Norges internasjonale innsats for likestilling og kvinners rettigheter. I 2020 var det internasjonale arbeidet sterkt preget av covid-19. FNs kvinnekommisjon, som arrangeres i mars hvert år i New York, ble i hovedsak gjennomført som et digitalt arrangement. Markeringsen av 25-årsjubileet for Beijing-plattformen, Generation Equality Forum, ble på grunn av covid-19 utsatt til 2021 og ble gjennomført som primært digitale arrangementer i 2021. Covid-19 har konsekvenser for kvinners rettigheter og det internasjonale likestillingsarbeidet. Norge jobber aktivt for at hensyn til likestilling skal ivaretas i internasjonalt samarbeid knyttet til covid-19.

Den europeiske kommisjon mot rasisme og intoleranse (ECRI) besøkte Norge i 2020. Her hadde de møter med blant annet myndigheter og sivilt samfunn. Den 23. februar 2021 publiserte ECRI den 6. landrapport om Norge. Innspillene i rapporten følges nå opp.

10.3.2 Underliggende virksomheters likestillingsarbeid som offentlig myndighet

Buudir

Blant Buudir og Bufetats innsatsområder er prinsippet at brukernes behov skal settes først. Det gjøres blant annet ved å sikre at likestilling og ikke-diskriminering ivaretas i alle deler av tjenesteapparatet gjennom likeverdige tjenester. Hensyn

net til likestilling er stadfestet i Buudir og Bufetats overordnede strategier og på de enkelte fagområdene i virksomheten. Buudir vedtok i 2019 også en egen strategi for sitt arbeid som fagdirektorat på likestillingsfeltet.

Et særlig prioritert område for Buudir og Bufetat de senere årene har vært å fremme likestilling og hindre diskriminering knyttet til etnisitet og religion i barnevernet. I 2016 utarbeidet Buudir strategien *Barnevernet i et mangfoldig Norge – strategi for å øke tilliten mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevernet*. Det ble også vedtatt en egen handlingsplan for å bedre tilliten mellom barnevern og etniske minoritetsmiljøer. Bakgrunnen for arbeidet er at en del minoritetsforeldre har lav tillit til barnevernet, samtidig som en fjerdedel av barna med barnevernstiltak er enten innvandrere eller barn av innvandrere.

Buudir jobber med å framskaffe kunnskap om likestilling og ikke-diskriminering på sine fagområder gjennom FoU-oppgaver, undersøkelser blant organisasjoner, kommuner og brukere av våre tjenester, samt brukermedvirkning. Buudir har også en avtale med SSB om koordinering av likestillingsstatistikk. Analyseavdelingen jobber med å framskaffe og systematisere kunnskap om likestillingsutfordringer på Buudirs ansvarsområder.

Buudir har også utviklet verktøy og veiledning for arbeidsgiveres rapporter om likestilling mellom kvinner og menn i virksomhetene. Videre er det utviklet verktøy og veiledning til arbeidsgivere og lønssystemer som de kan bruke for å utarbeide rapporter om likestilling mellom kvinner og menn i virksomhetene. Veiledningsmateriellet skal hjelpe arbeidsgivere og offentlige myndigheter til å oppfylle de lovbestemte pliktene, samtidig som det aktive, målrettede og planmessige likestillingsarbeidet skaper reelle resultater. Buudir vil publisere og jobbe videre med veiledningen i 2021 og legge til rette for at de nye pliktene blir tatt i bruk

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Samfunnsoppdraget til Likestillings- og diskrimineringsombudet er å arbeide for å fremme likestilling og hindre diskriminering på alle diskrimineringsgrunnlag og alle samfunnsområder. Ombudet har en ambisjon om å være synlige og nyttige for folk.

Hvert år mottar ombudet 2000 veiledningssaker der folk tar kontakt for å få svar på spørsmål om diskriminering. Det er mulig å kontakte ombudet både muntlig og skriftlig, og man kan også avtale møter. Ombudet tilbyr tolk og skjermtolk

der det er behov for det. Målet er at de som tar kontakt skal få rask veiledning som er tilpasset dem og det de lurer på.

Ombudet holder kurs og foredrag for ulike målgrupper. De har som mål å treffe dem som selv opplever diskriminering, og andre instanser som hjelper dem som opplever diskriminering og kan stå i fare for å diskriminere.

Språkrådet

Som del av arbeidet med å fremme norsk språks status og bruk på alle samfunnsområder, og å verne og fremme norsk tegnspråk og nasjonale minoritetsspråk, arbeider Språkrådet for å fremme mangfold og likestilling og hindre diskriminering på språklig grunnlag. Arbeidet omfatter blant annet rådgiving om språk og språkbruk og tiltak for å sikre at innbyggerne, inkludert brukere av ulike mindretallsspråk, får mulighet til å møte og bruke språket sitt. Språkrådet bidrar også til å sikre at mangfold og likestilling gjenspeiles i *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) produserer og låner ut litteratur i tilrettelagte formater til personer med funksjonsnedsettelse som medfører lesevansker, og arbeider for å fremme universell utforming av utgivelser. Slik bidrar NLB til økt tilgang til litteratur og informasjon, og dermed økt samfunnsmessig likestilling for målgruppen. NLB er bevisst på å ivareta et mangfolds- og likestillingsperspektiv både i samlingsutvikling og formidlingsvirksomhet.

Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken (DKS) tilbyr et mangfold av kunst- og kulturopplevelser til alle barn og unge i skolen. Utøvere, produksjoner og apparatet som elevene møter gjennom DKS bidrar til å speile samfunnet og synliggjøre forbilder og rollemodeller som fremmer mangfoldige og inkluderende fellesskap. Fylkeskommunene og kommunene ivaretar en viktig oppgave for å tilrettelegge for et mangfold av brukergrupper i DKS, blant annet gjennom produksjoner spesielt rettet mot

elever med funksjonsnedsettelse og psykisk utviklingshemmede. Over tid har det også vært en målrettet satsing for å øke andelen produksjoner med samisk innhold og andelen nynorske produksjoner.

10.4 Kulturdepartementets og underliggende virksomheters likestillingsarbeid som arbeidsgiver

Det følger av likestillings- og diskrimineringsloven § 26 at alle *arbeidsgivere* har en plikt til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Inkluderingsdugnaden

I arbeidet mot å nå målsettingen i inkluderingsdugnaden om at minimum 5 pst. av de nyansatte i staten skal ha nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en, har Kulturdepartementet i samarbeid med underliggende virksomheter utarbeidet *Handlingsplan for inkludering og mangfold i Kulturdepartementets sektor*. Denne er forankret i departementets ledelse, og ble vedtatt vinteren 2020. Planen vil bli fulgt opp over en flerårig periode. Av tiltak i handlingsplanen er det blant annet planlagt opplæring av ledere og rekrutteringspersonell i mangfoldsrekruttering og mangfoldsledelse. Målet er økt kompetanse om hvordan man kan ivareta hensynet til inkludering og mangfold gjennom hele rekrutteringsprosessen, og styrke kunnskapen om mangfoldsledelse.

Temaene har også inngått som del av den ordinære styringsdialogen med underliggende virksomheter. Departementet har oppfordret til deltakelse i traineeprogrammet i staten, og til samarbeid med NAV for å kunne få tilgang til prioriterte grupper. Gjennom årsrapportering fra virksomhetene gjenspeiles det at disse initiativene er iverksatt av flere av virksomhetene.

Andelen nyansatte i målgruppen i 2020 var 3,8 pst. i kultursektoren. I Kulturdepartementet var andelen 13 pst. Departementet deltok i traineeprogrammet i staten, og har besluttet å videreføre deltakelsen fremover.

Tabell 10.1 Kjønnsfordeling i Kulturdepartementet og underliggende virksomheter på kulturområdet

Virksomhet		Alle stillinger ¹			Lederstillinger ¹			Lønn ²
		Antall (N)	M	K	Antall (N)	M	K	Kvinner/ Menn
Kulturdepartementet	2020	145	37	63	21	48	52	91
	2019	145	37	63	21	48	52	92
Norsk kulturråd	2020	143	36	64	17	36	64	98
	2019	131	35	65	17	35	65	99
Kunst i offentlige rom (KORO)	2020	23	22	78	5	40	60	84
	2019	20	20	80	4	25	75	85
Riksteatret	2020	72	49	51	6	50	50	99
	2019	76	47	53	6	50	50	92
Kulturtanken	2020	48	50	50	6	50	50	92
	2019	44	55	45	5	20	80	118
Nasjonalbiblioteket	2020	477	49,5	50,5	36	50	50	97
	2019	435	48	52	32	50	50	95
Norsk lyd- og blinde- skriftbibliotek	2020	39	36	64	5	60	40	89
	2019	41	29	71	5	60	40	88
Språkrådet	2020	39	44	56	5	40	60	99,7
	2019	35	39	61	6	33	67	96,5
Nidaros domkirkes restaureringsarbeider	2020	58	54	46	5	60	40	97
	2019	58	57	43	5	60	40	100
Arkivverket	2020	320	47	53				95
	2019	310	47	53	27	52	48	92
Norsk filminstitutt	2020	99	49	50	13	6	7	109
	2019	109	52	57	16	6	10	109
Medietilsynet	2020	37	11	26	4	1	3	99
	2019	35	12	23	4	1	3	102
Lotteri- og stiftelses- tilsynet	2020	77	38	39	6	3	3	89,1
	2019	75	37	38	5	2	3	92,8
Likestillings- og diskri- mineringsombudet	2020	43	23,3	76,7	4	0	4	98,5
	2019	39	26	74	4	100	0	101,1

¹ Kolonnene viser andelen menn (M) og kvinner (K) og antall stillinger totalt for henholdsvis alle stillinger og lederstillinger i de ulike virksomhetene under Kulturdepartementet i 2020 og 2019.

² Kolonnen viser andelen av kvinners gjennomsnittlige årslønn i pst. av gjennomsnittlig årslønn for menn i virksomhetene under Kulturdepartementet i 2020 og 2019.

Tabell 10.2 Kulturdepartementet (kjønn, lønn, stilling) per 1. oktober 2020. Prosent og tall (N).

	Antall (N)	Menn	Kvinner	Lønn ¹
Totalt i departementet	145	37	63	91
Toppledere	7	57	43	109
Avdelingsdirektører	17	47	53	101
Fagdirektører	12	42	58	102
Underdirektører, kontorsjef og arkivsjef	5	20	80	79
Seniorrådgivere	83	40	60	98
Rådgivere	14	14	86	93
Senior- og førstekonsulenter	7	0	100	100

¹ Tallene i kolonnen viser kvinners gjennomsnittslønn i pst. av mennenes gjennomsnittslønn.

Tabell 10.3 Kulturdepartementet (kjønn, stilling) per 31. desember 2020. Prosent.

	Deltid ¹	Midlertidig ansatte ²	Foreldrepermisjon ³	Legemeldt sykefravær
	M	K	M	K
Totalt i departementet	1,9	5,4	4,9	5,6

¹ Andel av hvert kjønn som var tilsatt i deltid

² Andel av hvert kjønn som var midlertidig tilsatt

³ Andel hvert kjønn som har hatt uttak av foreldrepermisjon

Likestilling og mangfold i Kulturdepartementet

Det er et mål for departementet å ha et mangfoldig arbeidsmiljø, og vi arbeider aktivt for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Vi ønsker at alle skal føle seg inkludert og likestilt, uavhengig av kjønn, graviditet, permisjon, ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kombinasjoner av disse grunnlagene.

Kulturdepartementet etterstreber en organisasjonskultur som gir rom for ansatte med ulik bakgrunn, og at kulturen kjennetegnes av toleranse og respekt. Det legges også til rette for like muligheter for forfremmelse og utviklingsmuligheter for alle ansatte.

Alle ansatte har rett til å gi uttrykk for sin overbevisning om religion og livssyn på arbeidsplassen, og departementet har egne retningslinjer for utøvelse av religion og livssyn. Kulturdepartementet har også egne retningslinjer for å hindre mobbing og trakassering på arbeidsplassen, og oppdaterte varslingsrutiner.

I 2019 etablerte Kulturdepartementet en partsammensatt arbeidsgruppe som undersøkte og

analyserte risiko for diskriminering i organisasjonen, og kom med forslag til mål og forebyggende tiltak. Arbeidet i gruppen ble videreført i 2020. For å sikre at hensynet til likestilling og ikke-diskriminering ivaretas i departementet, følges de identifiserte områdene og tiltakene opp. Det kommer fremover til å være fokus på dette området internt i departementet. Det skal årlig være en gjennomgang av iverksatte tiltak i arbeidsmiljøutvalget, og temaet skal jevnlig tas opp i aktuelle fora.

I Kulturdepartementet var kjønnsfordelingen 63 pst. kvinner og 37 pst. menn i 2020, slik det fremgår av tabell 10.2. I toppledergruppen, som består av stillingskategoriene departementsråd, assisterende departementsråd, ekspedisjonssjef og kommunikasjonssjef, er kjønnsfordeling 43 pst. kvinner og 57 pst. menn.

Departementets personal- og lønnspolitikk skal bidra til likelønn. For å redusere risikoen for diskriminering knyttet til alle grunnlag, er det utarbeidet retningslinjer for lønnsfastsettelse i lønnspolitikken. Kulturdepartementet arbeider aktivt med å oppnå bedre kjønnsbalanse i ulike stillingskategorier og utjevne lønnsforskjeller mellom kjønnene. Statistikken for 2020 viser at menn og kvinner i departementet har tilnærmet lik lønn

i de fleste stillingskategorier. Noen stillingskategorier skiller seg ut. I stillingsgruppene ekspedisjonssjef, avdelingsdirektør og fagdirektør har kvinnene høyere lønn enn menn.

Kulturdepartementet følger den generelle målsettingen om å begrense bruken av både deltidsstillinger og midlertidige stillinger, og hvert år evalueres bruken av midlertidige stillinger med de ansattes representanter. I tabell 10.3 fremkommer status for deltidsarbeid, midlertidig ansatte, foreldrepermisjon og legemeldt sykefravær for kvinner og menn i Kulturdepartementet. Departementet har ikke identifisert at det er ansatte som arbeidet ufrivillig deltid i 2020. Kulturdepartementet legger til rette for fleksibilitet i ulike livsfaser for ansatte av begge kjønn ved behov. Bruken av deltidsstillinger er i all hovedsak begrunnet i nevnte livsfasebehov.

Kulturdepartementet har fleksible arbeidstidsordninger, og samarbeider tett med NAV og bedriftshelsetjenesten for å tilpasse tilrettelegging etter den ansattes behov. Det legges vekt på å tilrettelegge for at personer som har eller har fått nedsatt funksjonsevne, skal kunne fortsette fullt eller delvis i arbeid.

I løpet av 2020 hadde fem ansatte uttak av foreldrepermisjon i Kulturdepartementet, hvorav fire kvinner og en mann. Per 31. desember 2020 var 3,3 pst. kvinner i foreldrepermisjon og ingen menn, slik det fremkommer av tabell 10.3.

Per 31. desember 2020 hadde 7,6 pst. av kvinnene og ingen av mennene ansatt i Kulturdepartementet legemeldt sykefravær.

Virksomhetene under Kulturdepartementet

Norsk kulturråd har en større andel kvinner enn menn. Kulturrådet har også en høyere andel kvinner i ledergruppen. Gjennomsnittslønnen for kvinner i stillinger utenom ledergruppen er 98 pst. av gjennomsnittslønnen for menn i samme gruppe. I tråd med utvidet aktivitets- og redegjørelsesplikten har Kulturrådet intensivert arbeid for å unngå diskriminering og å jobbe aktivt for likestilling. Det er i 2020 satt i gang et omfattende arbeid med mangfold som også omfatter HR og en systematisk likestillings- og mangfoldsplan internt. Dette omfatter også forebyggende arbeid mot diskriminering i arbeidslivet og hvordan jobbe aktivt med mangfold og ledelse for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Riksteatret har en god kjønnsmessig balanse på alle nivåer i organisasjonen samlet sett. Det er skjjevheter i kjønnsfordelingen i enkelte fagavdelinger, som teatret bevisst forsøker å rette opp

gjennom ansettelsesprosesser. I sammensetning av produksjonslag har Riksteatret et nøytralt forhold til kjønn, etnisitet og andre likestillingsparametere. Den lønsmessige forskjellen mellom kvinner og menn har jevnet seg ut sammenlignet med 2019. Riksteatret arbeider bevisst med mangfold i mange deler av sin virksomhet, både rettet mot publikum og kunstnerisk program, og i rekruttering av kunstnere og andre ansatte. En ny strategi er under arbeid som skal tydeliggjøre dette.

Kjønnsbalansen i Nasjonalbiblioteket har jevnet seg ut de siste årene. I 2020 er lederstillingene likt fordelt mellom kvinner og menn. Den lønsmessige forskjellen mellom kvinner og menn har blitt noe mindre sammenlignet med 2019. Kvinnelige ansatte tjener 97 pst. av sine mannlige kollegaer i 2020.

Nasjonalbibliotekets medarbeiderundersøkelse er et viktig verktøy for å fange opp områder innenfor likestilling og mangfold som ikke lar seg måle direkte. Oppfølging av de områdene i undersøkelsen som omhandler spørsmål som kan avdekke mulige skjjevheter, overvåkes særlig nøye. Videre vil Nasjonalbiblioteket fortsatt ha et særlig fokus på likestilling og ikke-diskriminering ved alle ansettelser. Som tiltak innenfor aktivitetsplikten arbeider Nasjonalbiblioteket målrettet med analyser basert på nøkkeltall av ansattmassen for å minimere eventuelle diskrimineringsgrunnlag. Dette gjøres blant annet gjennom kartlegginger, prosedyrer for tilsetninger, revisjoner av virksomhetens prosedyrer, bl.a. med henblikk på om de fungerer for ulike grupper ansatte og arbeidssøkere.

Arkivverkets prinsipper for likestilling er nedfelt i sentrale personalpolitiske dokumenter som virksomhetens lønnspolitikk, livsfasepolitikk og i tilpasningsavtalen om medbestemmelse. Arkivverket har gjennom året vært bevisst på bruk av bilder og tekst i stillingsannonser. Virksomheten vurderer tekstens betydning for kjønn, minoriteter og funksjonsevne, og inviterer til dialog om tilrettelegging. Arkivverket ansatte 34 personer, inkludert ferievikarer, i 2020. I rekrutteringsprosessene sikres likebehandling og at kvalifiserte søkere med hull i CV-en eller redusert funksjonsevne blir invitert til intervju. Med utgangspunkt i erfaringer i 2020 med digital samhandling, vil Arkivverket vurdere økt mulighet for hjemmekontor for bedre integrering av ansatte med redusert funksjonsevne. For å forhindre kjønnsbaserte lønnsforskjeller, utarbeider Arkivverket oversikter over gjennomsnittslønn i ulike stillingsgrupper. Individuell lønsplassering for nye medarbeidere

skjer med utgangspunkt i gjennomsnittslønn for stillingsgruppen.

Språkrådets likestillingsarbeid som arbeidsgiver er forankret i virksomhetens personalpolitikk og styringsdokumenter. Språkrådets ledelse arbeider sammen med de tillitsvalgte og verneombudet målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Målet for lønnspolitikken er å jevne ut lønnsforskjeller som ikke kan grunngis. Om lag 60 pst. av de ansatte i Språkrådet er kvinner. Den gjennomsnittlige årslønna for kvinnene er omtrent like høy som mennenes gjennomsnittslønn. 5,1 pst. av de tilsatte var i midlertidig stilling, samtlige var menn. 5,1 pst. av kvinnelig tilsatte og 7,7 pst. av mannlig tilsatte hadde deltidsstillinger. Ufrivillig deltid kartlegges i medarbeidersamtaler gjennom året. Gjennom covid-19 har Språkrådet lagt arbeidssituasjonen til rette slik at ansatte kan kombinere arbeid og omsorgsoppgaver i hjemmet.

I alle tilsettingsprosesser vurderer Språkrådet systematisk hvordan de kan bidra til regjeringens mål om at 5 pst. av statens nytilsetninger er medarbeidere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en.

Av de 39 ansatte i NLB er det 25 kvinner og 14 menn. Ledergruppen består av 60 pst. menn. Til nå er det ikke funnet noe som tyder på at menn og kvinner systematisk behandles ulikt i spørsmål om lønnsfastsettelse og lønnsutvikling. Det skal gjennomføres lønnskartlegging i 2021. Det er regelen mer enn unntaket at menn tar ut foreldrepermisjon. Sju kvinner er tilsatt i deltidsstillinger, men det er ikke registret ufrivillig deltidsarbeid. Tre kvinner er midlertidig ansatte.

For NLB er det naturlig å legge til rette for medarbeidere som har behov for det, enten det er knyttet til funksjonsnedsettelse eller andre helsemessige utfordringer. NLB samarbeider med bedriftshelsetjenesten og relevante fagmiljøer om dette. Det er ikke tilsatt personer med funksjonsnedsettelse eller hull i CV-en i 2020.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider legger vekt på å ha en balansert kjønns- og aldersfordeling. Kjønnbalansen er god for virksomheten samlet sett, men skjev når det gjelder ulike funksjoner, for eksempel i publikumsrettet virksomhet og restaureringsarbeidet/verkstedet. Det er et mål for virksomheten å utjevne disse forskjellene. Ledergruppen består av fem personer, hvorav tre menn og to kvinner. Samlet gjennomsnittslønn for kvinner har med små variasjoner vært lik mennenes gjennomsnittslønn de siste årene. I 2020 utgjorde den 97 pst. av gjennomsnittslønnen til menn.

Kulturtanken har en jevn kjønnsfordeling totalt sett. I 2020 hadde de 14 nyansettelser, hvorav 1 var med nedsatt funksjonsevne. Virksomheten har god erfaring med personer som får arbeidstrening via NAV-tiltak og ønsker økt samarbeid for å få prøvd ut ulike former for tilrettelegging og testet egen kapasitet ved rekruttering av målgruppene. Opplæring i relevant lovverk og retningslinjer er en obligatorisk del av Kulturtankens kompetanseplan for 2021–2023 og alle ledere skal gjennomgå kurset mangfoldsrekruttering fra DFØ og bruke refleksjonskortene aktivt til diskusjon og kartlegging opp mot aktivitetsplikten.

Kunst i offentlige rom (KORO) er en relativt liten organisasjon med 23 ansatte. Samlet gjennomsnittslønn for kvinner er 84 pst. av gjennomsnittslønnen for menn. Dette skyldes i hovedsak sammensetningen av KORO's ledelse med en mannlig direktør. Gjennomsnittslønnen for kvinner i stillinger utenom ledergruppen er 96 pst. av gjennomsnittslønnen for menn i samme gruppe. Samtlige av KORO's ansatte i rådgiverkategorien er kvinner.

Medietilsynet hadde i 2020 totalt 37 ansatte i gjennomsnitt, 26 kvinner og 11 menn. Ledergruppen består av tre kvinner og én mann. Det er liten lønnsforskjell mellom kvinner og menn på samme stillingsnivå i virksomheten. Gjennomsnittslønnen i 2020 for kvinner var 667 000 kroner og for menn 671 000 kroner.

Lotteri- og stiftelsestilsynet hadde i 2020 totalt 77 ansatte i gjennomsnitt, 39 kvinner og 38 menn. Ledergruppen består av tre kvinner og tre menn. For virksomheten som helhet tjener kvinnelige ansatte 89,1 pst. av det mannlige kolleger tjener.

Norsk filminstitutt (NFI) hadde i 2020 totalt 99 ansatte, hvorav 50 kvinner og 49 menn. Blant lederstillingene var sju kvinner og seks menn. Kjønnfordelingen blant alle ansatte og lederstillingene er med dette god. Gjennomsnittlig lønn per årsverk for alle stillinger er 9 pst. høyere for kvinner enn for menn, og gjennomsnittlig lønn per årsverk for lederstillingene er 17 pst. høyere for kvinner enn for menn.

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) hadde i 2020 42 ansatte. Av de ansatte var 23,3 pst. menn og 76,7 pst. kvinner. LDO har som mål å rekruttere kvalifiserte medarbeidere som i størst mulig grad speiler befolkningen. Det er et stort fokus på likestilt rekruttering.

Diskrimineringsnemnda er oppdelt i en nemnd og et sekretariat. Nemndsmedlemmene er utpekt i statsråd og er ikke ansatt i Diskrimineringsnemnda. Det var i 2020 totalt 18 nemndsmedlemmer, 12 faste og 6 varamedlemmer, herunder 4

ledere. Blant disse var åtte menn og 10 kvinner. Det var totalt 21 personer som var ansatt i sekretariatet per 31.12.2020. Av de juridiske saksbehandlerne og administrasjonsmedarbeiderne var 14 kvinner og fire menn. Direktøren er mann og de to øvrige lederne er kvinner. Totalt arbeidet det altså fem menn og 16 kvinner i sekretariatet, fordelt på 17,69 årsverk. I tillegg har Sekretariatet deler av året hatt to innleide arkivassistenter, én mann og én kvinne.

Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda har hatt fire stillingsutlysninger i 2020, og ansatte totalt åtte personer, fire kvinner og fire menn. Ved ansettelser gjelder kvalifikasjonsprinsippet, samt regjeringens inkluderingsdugnad. Sekretariatet ønsker en jevnere kjønnsfordeling og at arbeidsstyrken i størst mulig grad skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen.

Institusjoner som mottar tilskudd fra Kulturdepartementet

Kunstinstitusjonene

I musikk- og scenekunstinstitusjonene som fikk tilskudd på kap. 323, post 70 og 71 i 2020, var fordelingen av årsverk på kvinner og menn henholdsvis 49 pst. og 51 pst. Institusjonenes styre, inkludert varamedlemmer, hadde 53 pst. kvinner og 47 pst. menn. Andelen kvinnelige styreledere var 58 pst.

Museene

I museene som fikk tilskudd over kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket, var andelen kvinner og menn i faste stillinger i 2020 henholdsvis 57 pst. og 43 pst. Museenes styre, inkludert varamedlemmer, hadde følgende kjønns sammensetning: 49 pst. kvinner og 51 pst. menn. På styreledernivå var 31 pst. kvinner.

Idrettsområdet

Departementet støtter opp om likestillingsarbeidet i idretten. Sentrale verdier for norsk idrett er frivillighet, demokrati og likeverd. Likestilling mellom kjønnene er spesielt ivaretatt i lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). I § 2-4 Kjønnssfordeling heter det bl.a.:

Ved valg/oppnevning av styre, råd, utvalg/komité mv. og ved representasjon til årsmøte/ting, skal begge kjønn være representert.

Undersøkelser viser at barn og ungdom med minoritetsbakgrunn, spesielt jenter, i mindre grad er medlemmer av idrettslag enn gjennomsnittet i befolkningen. Det er et mål at flere jenter med minoritetsbakgrunn skal delta i idrett. Inkludering av jenter med minoritetsbakgrunn i idretten prioriteres gjennom tilskuddsordningen Inkludering i idrettslag.

Norsk idrett står sammen og sier #STOPP til rasisme, kjønnshets, homohets og alle andre former for diskriminering. For å tydeliggjøre idrettens klare standpunkt har NIF laget en samleside hvor alle organisasjonsledd i norsk idrett kan laste ned #STOPP-materiell til sine digitale flater.

Frivillighetsområdet

Undersøkelser i perioden 1998–2014 viste at det er flere menn enn kvinner i frivillig arbeid i organisasjonene. I 2017 var det imidlertid ingen forskjeller mellom kvinner og menn når det ses på frivillig arbeid samlet. Kjønnssfordelingen varierer innenfor de ulike delene av frivillig sektor.²

Både i lokalforeningene og nasjonale organisasjoner er det en endring fra en relativt lik kjønnsfordeling i styrene til at kvinner er noe underrepresentert, jf. Organisasjonslandskap i endring 2009–2019.³ I nasjonale organisasjoner var det i gjennomsnitt 47 pst. kvinner i styrene i 2013, i 2019 var det 44 pst. I lokallagene var det i gjennomsnitt 50 pst. kvinner i styrene i 2009, i 2019 var det 43 pst.

Frivillig sektor er opptatt av likestilling. I Frivillighetspolitisk plattform 2019–2023⁴ står det blant annet at frivillige organisasjoner skal

- drive inkluderende rekruttering og arbeide for at medlemmer, frivillige, tillitsvalgte og ansatte skal reflektere mangfoldet i befolkningen i alle nivå av organisasjonen
- være trygge arenaer for å møte andre på tvers av bakgrunn, kultur og alder, blant annet ved å tilby rusfrie arenaer
- ha retningslinjer som sikrer at personer ikke utsettes for trakassering av noe slag, og retningslinjer for å følge opp varslingsaker som ivaretar alle parter rettssikkerhet

² Fladmoe, Audun; Sivesind, Karl Henrik & Arnesen, Daniel (2018). Oppdaterte tall om frivillig innsats i Norge, 1998–2017.

³ Daniel Arnesen og Karl Henrik Sivesind. (2020:5) Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

⁴ Plattformen ble vedtatt av Frivillighet Norges medlemsorganisasjoner etter en bred og inkluderende prosess i 2019.

11 Omtale av klima- og miljøraker

Regjeringens klima- og miljøpolitikk bygger på at alle samfunnssektorer har et selvstendig ansvar for å legge miljøhensyn til grunn for aktivitetene sine og for å medvirke til at de nasjonale klima- og miljømålene kan nås. For en omtale av regjeringens samlede klima- og miljørelevante saker, se Klima- og miljødepartementets fagproposisjon.

Museumssektoren

Museenes bevarings- og formidlingsarbeid bidrar til å spre kunnskap om og opplevelse av sammenhenger og endringer i de natur- og kulturbaserte miljøer som omgir oss. Museumssektoren forvalter kulturminner i form av bygninger og anlegg. Museene rapporterer om ca. 5 000 kulturhistoriske bygninger i 2020. Det er et stort etterslep på istandsetting og restaurering av disse, ikke minst i lys av de globale klimaendringene.

I forbindelse med museumsmeldingen Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid* gjennomførte museene i Det nasjonale museumsnettverket i 2019 en kartlegging og tilstandsvurdering av sine kulturhistoriske bygninger. Kartleggingen tok utgangspunkt i *Norsk Standard NS-EN 16096:2012 Bevaring av kulturminner – Tilstandsanalyse av fredete og verneverdige byggverk*. Norsk kulturråd bistod museene i arbeidet og utarbeidet i 2020 en rapport basert på innrapporterte data fra museene. Videre utarbeidet HR Prosjekt høsten 2020 en oppfølgingsrapport med modell for beregning av restaurerings- og vedlikeholdsutgifter. Bygningsvernundersøkelsen viser at vedlikeholdet av mange av de 4 400 kulturhistoriske bygningene som inngikk i kartleggingen er mangelfullt. Tallene viser at 55 pst. av bygningene (2 400 bygninger) er i en tilstand som krever restaurering.

Mange museer forvalter også handlingsbåren kunnskap og immateriell kulturarv. Interessen for slik kunnskap er økende i vår tid, når bærekraft og samspill mellom natur og kultur for alvor er satt på dagsorden. Museene har en viktig rolle i dette arbeidet framover, ikke minst sett i lys av bærekraftsmålene. Bærekraftsmålene krever fel-

les innsats fra styresmakter, sivilsamfunn, privat sektor og akademia i alle land.

I Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid* beskrives regjeringens museumspolitikk i et generasjonsperspektiv fram mot 2050. I meldingen inngår oppfølgingspunkt 5.6.4: Styrke museets arbeid med handlingsbåren kunnskap og annen immateriell kulturarv og 8.7.4: Innretta ei særleg satsing for heilskapleg ivaretaking av bygningsarven.

Regjeringen mener at museenes kunnskap om materialbruk, tradisjonshåndverk og tradisjonelle former for samspill mellom kultur og natur, bør videreutvikles for å komme storsamfunnet til gode på flere måter. Museene har et viktig samfunnsansvar i dette arbeidet. Tradisjonskunnskap knyttet både til kultur- og naturarv kommer etter regjeringens mening ikke minst til nytte i samtiden – i utviklingen mot en mer bærekraftig framtid. Kunnskapen om museenes arbeid med den immaterielle kulturarven er fragmentert og lite systematisk, og Kulturdepartementet ønsker at det framover blir lagt til rette for økt kunnskapsutvikling på dette området.

Med henvisning til Meld. St. 16 (2019–2020) *Nye mål i kulturmiljøpolitikken – Engasjement, bærekraft og mangfold*, sier museumsmeldingen at museene kan spille en viktig rolle i arbeidet med å nå målet om å ta vare på et mangfold av kulturmiljø som grunnlag for kunnskap, opplevelser og bruk. Bygningsvernundersøkelsen som i 2019 ble gjennomført i forbindelse med museumsmeldingen vil være del av kunnskapsgrunnlaget for å sikre et godt samarbeid i forvaltningen av bygningsarven som museene forvalter. Regjeringen vil videre innrette en særlig satsing for ivaretagelse av bygningsarven. Som en del av dette arbeidet må det gjøres grundige prioriteringer på tvers av museene og gjennom regional og nasjonal samordning. Dette må også ses i sammenheng med klimaendringer og konsekvensene som disse har på bygningsmassene.

Norsk kulturråd forvalter tilskuddsordningen for sikringstiltak ved museene. Over denne ordningen, som finansieres over spillemidlene, ble det for 2020 gitt tilskudd for 9 mill. kroner til 20

sikringstiltak ved i alt 17 museer. Det gis tilskudd til å forebygge ødeleggelser ved blant annet brann, tyveri, hærverk og naturskade. Store kostnadskrevenne tiltak for brannsikring ble i stor grad prioritert for tildeling i 2020.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene

Klima og bærekraft står høyt på agendaen i sektoren. Norsk teater- og orkesterforening har sammen med Virke, Norske Konsertarrangører og Norske kulturhus utarbeidet et Grønt veikart for kunst- og kultursektoren. Veikartet skal gi overordnet status, sette konkrete mål og foreslå tiltak for å redusere klimaavtrykket i kunst- og kultursektoren.

Gjennom tiltaket Grønt veikart stimuleres og veiledes den enkelte institusjon til å utforme miljøstrategier som forplikter institusjonen til å gjennomføre konkrete mål for å redusere institusjonens klimaavtrykk.

Kravet om redusert klimaavtrykk står i en motsetning til målet om at scenekunstproduksjoner av høy kunstnerisk kvalitet bør vises flere ganger og nå et større publikum over hele landet, når det er mulig. Det skaper et dilemma og reiser ulike interessekonflikter som aktørene selv må avveie og ta stilling til i hvert enkelt tilfelle.

Departementet vil sørge for at det utvikles et godt kunnskapsgrunnlag for politiske prioriteringer i arbeidet med å nå FNs klimamål på scenekunstområdet. I det arbeidet vil det være nødvendig med en god dialog med institusjonene.

Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Departementet forutsetter at mottakere av spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet følger bestemmelsene i plan- og bygningsloven og aktuelle forskrifter, også når det gjelder klima- og miljørelaterte saker.

Norsk kulturråd

I 2020 har Kulturrådet arbeidet med å fastsette langsiktig miljøambisjon for egen virksomhet, et arbeid som baserer seg på utarbeidet klimaregnskap for Kulturrådet. En overveiende andel av Kulturrådets direkte klimaavtrykk skyldes reiseaktivitet og innsatsen for å redusere klimaavtrykket vil derfor i stor grad omfatte tiltak som reduserer reiseaktiviteten i årene framover.

Kulturrådet har satt i gang forsøksordningen prosjektstøtte til Miljø- og klimakrise – kunst og kultur. Målgruppen er primært produserende

aktører innenfor kunst og kultur. Men også offentlige institusjoner og andre virksomheter kan søke. Forsøksprosjektet er i særlig grad egnet for nye allianser, partnerskap og samarbeidsformer.

Kunst i offentlige rom (KORO)

KORO har rutiner som ivaretar kravet om grønne og sosiale anskaffelser i forbindelse med produksjon av kunst og flere av KOROs innkjøpsavtaler. Når det gjelder produksjon av kunst, inngår miljøkrav og totale livssyklus-kostnader i malen for konkurransegrunnlag til leverandør og tildelingskriterier. Miljømessige hensyn blir vurdert og ivare tatt i forbindelse med kunstproduksjoner.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider

Staten har hatt bygningsansvaret for Nidarosdomen siden gjenreisningen av domkirken ble påbegynt i 1869. Nidarosdomen og Erkebisppegården har en enestående verneverdi og er blant landets viktigste kirke- og kulturhistoriske bygningsverk. Kontinuerlig sikring og vedlikehold av bygningene er nødvendig for en forsvarlig forvaltning av den kulturarven disse bygningene representerer.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, som har forvaltningsansvaret for byggene, har også en overordnet oppgave i å holde ved like og føre videre unike håndverkstradisjoner, og å utvikle disse. I 2020 ble Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, sammen med bygghytter i Frankrike, Tyskland, Sveits og Østerrike, innskrevet på UNESCOs fortegnelse over gode vernepraksiser for den immaterielle kulturarv. Dette er en viktig anerkjennelse for arbeidet med utvikling av gamle og verneverdige håndverksfag og med organiseringen av arbeidsprosessene rundt restaurering av kirkebygg.

Nasjonalt pilegrimssenter er en del av virksomheten ved Nidaros domkirkes restaureringsarbeider og fungerer som pådriver og koordinator for den nasjonale pilegrimssatsingen. Satsingen skal oppfylle målsettinger innenfor både kirke, kultur, næring og miljø. Pilegrimsferdsel er «grønn» turisme, og sammen med andre initiativer utgjør miljøaspektet en viktig del av pilegrimssatsingen, både for miljøet, de ulike aktører og for pilegrimene selv. Pilegrimssatsingen skal legge FNs ti bærekraftsprinsipper for reiseliv til grunn for arbeidet, med blant annet spesiell vekt på å respektere, videreutvikle og framheve lokalsamfunnets historiske kulturarv, autentiske kultur, tradisjoner og særpreg og å minimere reiselivsbedrifters og

turisters forurensing av luft, vann og land (inkludert støy), samt å minimere genereringen av avfall og forbruk av knappe og ikke-fornybare ressurser.

Riksteatret

Riksteatret har identifisert de vesentligste klima- og miljøutfordringene ved egen virksomhet knyt-

et til transport, scenografi og eiendomsdrift. Gjennom rutiner for anskaffelser og andre interne rutiner har teatret fokus på miljøkrav. Teatret venter større effekt av gjenbruk når et bransjesamarbeid i teatersektoren kommer på plass.

12 Oppfølging av FNs bærekraftsmål

Agenda 2030 med FNs bærekraftsmål ble vedtatt av FN i 2015. Bærekraftsmålene består av 17 hovedmål og 169 delmål og utgjør FNs arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Målene er universelle, det vil si at alle land har ansvar for å følge opp målene nasjonalt. Målene skal fungere som en felles global retning for stater, næringsliv og sivilsamfunn.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet koordinerer arbeidet med nasjonal oppfølging av bærekraftsmålene. I juni 2021 la regjeringen fram Meld. St. 40 (2020–2021) *Mål med mening. Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*. Kulturdepartementet har ansvar for oppfølging av tiltak innenfor delmål under flere av hovedmålene og har det nasjonale koordineringsansvaret for hovedmål 5 Oppnå likestilling og styrke jenter og kvinners stilling.

1. Utrydde alle former for fattigdom i hele verden

1.4) Innen 2030 sikre at alle kvinner og menn, særlig fattige og sårbare, har lik rett til økonomiske ressurser og tilgang til grunnleggende tjenester, til å eie og kontrollere jord og andre former for eiendom, og til arv, naturressurser, ny teknologi og finansielle tjenester, inkludert mikrofinansiering.

1.b) Opprette gode politiske rammeverk på nasjonalt, regionalt og internasjonalt nivå basert på utviklingsstrategier som gagnar de fattige og ivaretar kjønnsperspektivet, med sikte på å øke investeringer i tiltak som bekjemper fattigdom.

Det vises til omtale av programmet likestilling for utvikling (LIKE) under delmål 16.b.

4. Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

4.5) Innen 2030 avskaffe kjønnsforskjeller i utdanning og opplæring og sikre lik tilgang til alle nivåer innenfor utdanning og yrkesfaglig opplæring for sårbare grupper, inkludert personer med nedsatt funksjonsevne, urfolk og barn i utsatte situasjoner.

Kjønnsstradisjonelle utdanningsvalg bidrar til å opprettholde et kjønnsdelt arbeidsmarked. To tredjedeler av det kjønnsdelte arbeidsmarkedet kan forklares med unges kjønnsdelte utdanningsvalg. Et kjønnsdelt arbeidsmarked bidrar til forskjeller i lønn, og er også tett knyttet til arbeidstid, arbeidsbetingelser og karriereutvikling og er med på å begrense både den enkeltes valgmuligheter og arbeidsmarkedets fleksibilitet. Regjeringen la derfor i september 2021 fram en strategi for å bidra til et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked. Strategien skal ha en varighet på fire år, 2021–2024. Et viktig dokument i arbeidet har vært NOU 2019: 19 *Jenterom, gutterom og mulighetsrom – Likestillingsutfordringer blant barn og unge* som inneholder flere forslag til tiltak for å få unge til å bryte med kjønnsstradisjonelle valg av utdanning og yrke. Regjeringen stimulerer flere til å velge utradisjonelt gjennom satsingene Jenter og teknologi og Menn i helse.

4.a) Etablere og oppgradere utdanningstilbud som er barnevennlige, og som ivaretar hensynet til kjønnsforskjeller og til personer med nedsatt funksjonsevne og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsmiljø for alle.

Bygningsmassen for opplæring og utdanning har mangler med hensyn til universell utforming. Dette påvirker læringsmiljøet for barn og unge med funksjonsnedsettelse negativt. Det medfører i noen tilfeller at barn ikke kan gå på sin nærskole. Kartlegginger viser at 1/3 av undervisningsbygningene i grunnskolesektoren har mangler. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har en tilskuddsordning som gir kommuner og fylkeskommuner mulighet for støtte til kartleg-

ging av manglende universell utforming av skolebygninger og tidlig prosjektering av oppgradering. Utdanningsdirektoratet (Udir) skal, i samarbeid med Bufdir, Helsedirektoratet (Hdir) og KS, veilede barnehage- og skoleeiere om universell utforming av barnehage- og skolebygg.

Enheten Universell ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet gir veiledning innen universitets- og høyskolesektoren om universelt utformet læringsmiljø. Enheten Universell inngår nå i Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (Diku).

5. Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet

Kulturdepartementet har ansvaret for koordinering av regjeringens likestillingspolitikk, herunder koordineringsansvaret for oppfølgingen av FNs bærekraftsmål nr. 5. Hvert departement har ansvar for likestilling innenfor egne sektorer. Alle offentlige myndigheter har et lovpålagt ansvar for å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling. Næringslivet og sivilt samfunn har også et viktig ansvar for å fremme likestilling. Regjeringen arbeider sammen med sivilsamfunnet, næringslivet, partene i arbeidslivet og andre aktører for å styrke likestillingen.

I World Economic Forums *Gender Gap Report 2021* er Norge rangert på tredje plass i likestilling av 156 land, etter Island og Finland. Rangeringen er basert på de fire hovedområdene yrkesdeltakelse, utdanning, helse og politisk gjennomslag. Norge har falt en plass sammenlignet med 2020, men har likevel ytterligere lukket forskjellene mellom kvinner og menn (kjønnsgapet). Forskjellen er nå 84,9 pst. mot 84,2 pst. i 2020 der 100 pst. angir lik fordeling mellom kvinner og menn. Flere universelle velferdsordninger bidrar til å gjøre det lettere for mødre og fedre å kombinere familieliv og arbeid i Norge. Vi har en god foreldrepermisjonsordning og lovfestet rett til barnehageplass med maksimalpris. Vi har også et godt rettslig diskrimineringsvern. Økningen av kvinners deltakelse i arbeidslivet har vært viktig for den økonomiske veksten i Norge de siste tiårene og vi har kommet langt når det gjelder likestilling mellom kvinner og menn.

Likevel har Norge fortsatt likestillingsutfordringer, for eksempel vold mot kvinner, et kjønnsdelt utdannings- og arbeidsmarked, få kvinner i ledelsen i næringslivet og lav yrkesdeltakelse blant en del grupper kvinner med innvandrerbakgrunn.

5.1) Få slutt på alle former for diskriminering av jenter og kvinner i hele verden.

Regjeringen vil jobbe for likeverd og like muligheter for alle, uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering eller kjønnsidentitet. Videre vil regjeringen styrke likestillingen i samfunnet og legge til rette for at alle skal ha mulighet til å kombinere familie- og arbeidsliv.

1. januar 2018 trådte likestillings- og diskrimineringsloven i kraft. Loven håndheves av Diskrimineringsnemnda. Sammen med Likestillings- og diskrimineringsombudet utgjør nemnda et lavterskeltilbud for personer som er utsatt for diskriminering. 1. januar 2020 trådte endringer i loven i kraft. Aktivitets- og redegjørelsesplikten for arbeidsgivere og offentlige myndigheter har blitt styrket. Store private arbeidsgivere og alle offentlige arbeidsgivere har nå plikt til å gjennomføre en lønnskartlegging fordelt etter kjønn. De skal også kartlegge ufrivillig deltidsarbeid. Offentlige myndigheter har fått en mer konkret aktivitetsplikt, samt plikt til å redegjøre for hvordan de jobber med likestilling i sin myndighetsutøvelse.

Fra 1. januar 2020 er det også etablert et lavterskeltilbud for behandling av saker om seksuell trakassering for å gjøre rettsvernet mot seksuell trakassering mer effektivt. Lavterskeltilbudet består i at Diskrimineringsnemnda er gitt myndighet til å håndheve forbudet mot seksuell trakassering i likestillings- og diskrimineringsloven og til å ilegge oppreisning i saker om seksuell trakassering innenfor arbeidslivet. I tillegg er Likestillings- og diskrimineringsombudets veilednings- og hjelpe-tilbud til personer som utsettes for seksuell trakassering styrket.

Internasjonalt har Norge en tydelig stemme for styrking av jenters og kvinners stilling og rettigheter. Kvinner, fred og sikkerhet er en av Norges fire hovedprioriteringer i FNs sikkerhetsråd. Det vises til Utenriksdepartementets budsjettproposisjon for nærmere omtale av likestillingssatsingen i Norges internasjonale arbeid.

5.2) Avskaffe alle former for vold mot alle jenter og kvinner både i offentlig og privat sfære, inkludert menneskehandel, seksuell utnyttning og andre former for utnyttning.

Kvinner utsettes i større grad enn menn for vold i nære relasjoner, seksuell trakassering, voldtekt, sterk sosial kontroll, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap. I 2016 la regjeringen frem en opptrappingsplan for å redusere vold i nære relasjo-

ner og ivareta barn utsatt for overgrep. Våren 2019 la regjeringen fram en handlingsplan mot voldtekt. En handlingsplan mot vold i nære relasjoner, med en egen samisk del, ble lansert i august 2021.

Justis- og beredskapsdepartementet iverksatte en rekke tiltak mot vold i nære relasjoner i forbindelse med nedstengningen av samfunnet som følge av covid-19.

Regjeringen har nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe som arbeider med hvilke regelendringer som må gjøres før Norge kan ratifisere ILO-konvensjon nr. 190 om vold og trakassering i arbeidslivet. Konvensjonen ble vedtatt på ILOs arbeidskonferanse i 2019 og trådte i kraft i juni 2021.

Voksne med funksjonsnedsettelse og utviklingshemming er mer utsatt for vold og overgrep enn andre grupper. Dette gjelder særlig kvinner. Mange er mer utsatt for vold i nære relasjoner, og det er en overhyppighet når det gjelder utsatthet for fysiske og seksuelle overgrep.

På vegne av Kulturdepartementet driver Bufdir prosjektet TryggEst, en ny og helhetlig modell for håndtering av mistanke om vold og overgrep mot risikoutsatte voksne, som for eksempel utviklingshemmede og mennesker med funksjonsnedsettelse. Piloten TryggEst ble prøvd ut i 12 kommuner (2018–2020). Følgeforskning har kartlagt hvordan kommunene har arbeidet mot vold mot målgruppene de to årene før piloteringen startet. Forskningen viser at kommunene har hatt en seksdobling av antall saker etter innføringen av TryggEst. Erfaringene fra prosjektet viser at de som har blitt utsatt for overgrep nå blir ivare tatt, og at langt flere saker avdekkes. Fra 2021 har TryggEst blitt styrket, blant annet gjennom utvikling av digitale læringsverktøy. TryggEst styrkes ytterligere i 2022 med et mål om å stimulere flere kommuner til å ta i bruk programmet.

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets og Barne- og familiedepartementets budsjettproposisjoner for nærmere omtale av regjeringens oppfølging av delmål 5.2.

5.3) Avskaffe all skadelig praksis, som barneekteskap, tidlige ekteskap og tvangsekteskap, og kjønnslemlestelse.

Det er en absolutt 18-årsgrense for å inngå ekteskap i Norge. Etter en lovendring våren 2021 er det vedtatt at ekteskap inngått før 18 år etter uten-

landsk rett, som en klar hovedregel heller ikke vil bli anerkjent i Norge.

Regjeringen har styrket satsingen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, blant annet ved å øke antallet minoritetsrådgivere på ungdoms- og videregående skoler. Nå er det minoritetsrådgivere i alle fylker. Det er også opprettet et fagteam som skal hjelpe skoler som ikke har minoritetsrådgivere. Minoritetsrådgiverne og fagteamet skal i tillegg til å følge opp elevene styrke kompetansen til skoleansatte og det offentlige tjenesteapparatet. Våren 2021 la regjeringen fram en ny handlingsplan på området, *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2121–2024)*.

Det vises til Kunnskapsdepartementets og Barne- og familiedepartementets budsjettproposisjoner for nærmere omtale av oppfølgingen av delmål 5.3.

5.4) Anerkjennelse og verdsette ubetalt omsorgs- og husholdsarbeid gjennom offentlige tjenester, infrastruktur og sosialpolitikk, og fremme delt ansvar i husholdet og familien, alt etter hva som passer i det enkelte land.

Norge har en god og fleksibel foreldrepengeordning som er med på å fremme delt ansvar i husholdet og familien. Det er innført tredeling av foreldrepermisjonen som gir begge foreldre verdifull tid med barnet det første leveåret og stiller kvinner og menn likere på arbeidsmarkedet. Det vises til Barne- og familiedepartementets budsjettproposisjon for mer detaljert omtale av foreldrepengeordningen.

Foreldre til barn med alvorlig funksjonsnedsettelse og sykdom er pårørende med store omsorgsoppgaver. De må ofte forholde seg til flere deler av det offentlige tjenesteapparatet, og dette beskrives som arbeidskrevende. Mange opplever at det er utfordrende å forholde seg til hjelpesystemet som helhet, og å få hjelp fra riktig instans. De bruker ofte mye ressurser på å koordinere og administrere tjenester framfor det å være foreldre, og dette er ansvarsoppgaver som ofte faller på kvinner. Forskning viser samtidig at det er en systematisk skjevhet i hvem som har hovedansvaret for pårørendearbeid i familien, og at kvinner oftere har hovedansvaret. Regjeringen har lansert en pårørendestrategi og handlingsplan, der et viktig mål er at pårørende blir anerkjent som en ressurs og til at de kan leve gode liv.

5.5) Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivåer der beslutninger tas, i det politiske, det økonomiske og det offentlige liv.

På politisk nivå er kvinner godt representert. På Stortinget var det 41 pst. kvinner i perioden 2017–2021, og i kommunestyrene er 40,5 pst. kvinner. 35 pst. av ordførerne er kvinner.

Selv om Norge er et av verdens mest likestilte land er det fortsatt langt færre kvinner enn menn i toppen av norsk næringsliv. I de 200 største norske selskapene er hvert fjerde medlem av toppledergruppene en kvinne, mens kun 14 prosent av øverste leder, administrerende direktør, er en kvinne. CORE – Senter for likestillingsforskning utfører et forskningsprosjekt for å samle kunnskap og skaffe til veie ny empiri om hva som skal til for å bedre kjønnsbalansen på toppen av næringslivet og hva som eventuelt motvirker en slik utvikling.

Bare en av tre gründere er kvinner. Regjeringen har lagt fram en handlingsplan for kvinnelige gründere for å få flere kvinner til å starte egen bedrift.

I statlig sektor har det vært en jevn økning i andelen kvinnelige ledere de senere år, fra 46 pst. i 2015 til 51 pst. i 2020.

Lønnsforskjellen mellom kvinner og menn har økt svak fra 2019 til 2020. I 2020 tjente kvinner i gjennomsnitt 87,5 pst. av menns lønn, når vi inkluderer både heltids- og deltidsansatte. Tallene viser imidlertid at forskjellene avtok i samtlige sektorer. Dette tilsynelatende paradokset har sammenheng med hvordan koronapandemien har rammet sysselsetting og permitteringer ulikt på tvers av næringer og ansatte med forskjellig lønnsnivåer. Det har gitt store sammensetningseffekter som har betydning for tolkingen av lønnsutviklingen.

5.6) Sikre tilgang til god seksuell og reproduktiv helse og reproduktive rettigheter for alle, i samsvar med handlingsprogrammet fra den internasjonale konferansen om befolkning og utvikling, handlingsplanen fra Beijing og beslutningsdokumentene fra deres respektive tilsynskonferanser.

Regjeringens strategi for seksuell helse *Snakk om det! Strategi for seksuell helse (2017–2022)* samlet for første gang arbeidet for seksuell helse i en felles strategi.

Det vises for øvrig til Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon for omtale av regjeringens oppfølging av dette delmålet.

5.a) Iverksette reformer for å gi kvinner lik rett til økonomiske ressurser, mulighet til å eie og kontrollere jord og andre former for eiendom samt tilgang til finansielle tjenester, arv og naturressurser, i samsvar med nasjonal lovgivning.

Det er et uttrykt mål i landbrukspolitikken at kvinner og menn skal ha de samme mulighetene til å drive næringsvirksomhet i landbruket. For nærmere omtale og statistikk vises det til Landbruks- og matdepartementets budsjettproposisjon.

5.b) Styrke bruken av muliggjørende teknologi, særlig informasjons- og kommunikasjonsteknologi, for å styrke kvinners stilling i samfunnet.

Norge er et landene i verden med den høyeste andelen av innbyggere som har tilgang til og bruker digital teknologi. SSBs mediebarometer for 2020 viser at 93 pst. av menn og 91 pst. av kvinner i alderen 9 til 79 år har benyttet internett på en gjennomsnittsdag.

Det vises til Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjettproposisjon for nærmere omtale.

5.c) Vedta og styrke god politikk og vedta gjennomførbar lovgivning for å fremme likestilling og styrke jenters og kvinners stilling på alle nivåer i samfunnet.

Norge har kommet langt når det gjelder likestilling. Kvinner og menn har de samme formelle rettighetene og pliktene. Gode velferdsordninger støtter opp under de formelle rettighetene. Norske kvinner er i dag i flertall i høyere utdanning og kvinner har lønnet arbeid i nesten samme grad som menn. Dette har i løpet av de siste tiårene bidratt til økonomisk utvikling og store samfunnsendringer. Aktivitets- og redegjøringsplikten i likestillings- og diskrimineringsloven ble styrket i 2020, se omtale under delmål 5.1.

8. Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

8.5) Innen 2030 oppnå full og produktiv sysselsetting og anstendig arbeid for alle kvinner og menn, innkludert ungdom og personer med nedsatt funksjonsevne, og oppnå lik lønn for likt arbeid.

Norske kvinner er i verdenstoppen når det gjelder arbeidsdeltakelse. Stadig flere kvinner jobber heltid. Ungdommers utdanningsvalg er fortsatt kjønnsstradisjonelle, noe som fører til et kjønnsdelt

arbeidsmarked. Regjeringen har derfor fremmet en strategi for å bidra til et mer likestilt utdannings- og arbeidsmarked. Et viktig grunnlagsdokument i arbeidet er NOU 2019: 19, som har flere forslag til tiltak for å få unge til å bryte med kjønnsstradisjonelle utdanningsvalg.

Lønnsforskjellen mellom kvinner og menn har økt svak fra 2019 til 2020. I 2020 tjente kvinner i gjennomsnitt 87,5 pst. av menns lønn, når vi inkluderer både heltids- og deltidsansatte.

Den viktigste forklaringen på forskjellen er det kjønnsdelte arbeidsmarkedet, dvs. at kvinner jobber i yrker og bransjer med lavere gjennomsnittslønn.

Mange personer med funksjonsnedsettelse er utenfor arbeidslivet. I 2. kvartal 2020 var 41 pst. av personer med funksjonsnedsettelse mellom 15 og 66 år sysselsatt. Blant befolkningen for øvrig var andelen 73 pst. Nærmere 30 pst. av personer med funksjonsnedsettelse som står utenfor arbeidslivet ønsker seg inn.

Regjeringen vil inkludere flere personer med funksjonsnedsettelse i arbeidslivet, blant annet gjennom inkluderingsdugnaden. Regjeringen har satt mål om at minst fem pst. av nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en.

Arbeid er et av innsatsområdene i *Et samfunn for alle. Regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020–2030* og den tilhørende handlingsplanen *Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter – Regjeringens handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse 2020–2025*.

Diskriminering på arbeidsmarkedet er en barriere for deltagelse i arbeidslivet for etniske minoriteter. Regjeringen har lagt fram *Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion* som gjelder for perioden 2020–2023. Planen er bred og inneholder innsatser innenfor flere ulike samfunnsområder, deriblant arbeidsliv. Regjeringen har også lagt fram *Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer 2020–2023*.

10. Redusere ulikhet i og mellom land

10.2) Innen 2030 sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status.

Organisasjonene som fremmer likestilling, organisasjonene for funksjonshemmede, lhbtqi-organisasjoner, innvandrersorganisasjoner, religiøse

organisasjoner og barne- og ungdomsorganisasjonene er viktige arenaer for utvikling og demokratiopplæring. Organisasjonene fremmer synspunktene til medlemmene overfor lokale og nasjonale myndigheter. Departementene har kontakt med organisasjonene i utforming og gjennomføring av politikken og gir støtte til en rekke sivilsamfunnsorganisasjoner. For mer informasjon se budsjettproposisjonen programkategori 08.45.

Personer med funksjonsnedsettelse skal på lik linje med alle andre ha mulighet til deltakelse i utdanning, arbeids- og samfunnsliv. Norsk politikk følger prinsippene i FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. I 2018 la Regjeringen fram *Et samfunn for alle – Regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020 – 2030*. Strategien ble fulgt opp av en handlingsplan med konkrete tiltak i 2019. En ny handlingsplan om universell utforming ble lagt fram i august 2021.

For å kunne måle utviklingen for personer med funksjonsnedsettelse er det nødvendig å ha gode data og statistikk også for denne gruppen. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har samlet statistikk og analyser som belyser levekårssituasjonen til personer med nedsatt funksjonsevne og gjør det mulig å følge utviklingen over tid. Fra 2020 har Bufdir i samarbeid med SSB publisert årlig statistikk om levekårssituasjonen til personer med funksjonsnedsettelse basert på ulike registerdata.

Regjeringen har lagt fram *Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020–2023)*. Dette er en bred og overordnet plan som tar utgangspunkt i at rasisme og diskriminering rammer mange ulike grupper i det norske samfunnet. Handlingsplanen omfatter 50 tiltak fordelt på ti innsatsområder, i tillegg til at to tiltak har kommet til etter at planen ble lagt frem. Dette bidrar til forsterket innsats mot rasisme og diskriminering. Bufdir har lansert en kunnskapsportal om likestilling og levekår blant samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn. Kunnskapsportalen viser blant annet at samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn har erfaringer med etnisk diskriminering på ulike arenaer, særlig innen utdanning og arbeidsliv. Regjeringen har lagt fram en egen handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer og mot personer som antas å være muslimer. Målet med den nye handlingsplanen er å forebygge og hindre rasisme og diskriminering av muslimer og bidra til mer trygghet, dialog og kunnskap. Planen inneholder 18 tiltak, deriblant en ny tilskuddsordning mot

rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer, som er den første av sitt slag i Norge.

I juni 2021 la regjeringen fram *Trygghet, mangfold, åpenhet. Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika 2021-2024*. Planen er et samarbeid mellom 13 departementer.

10.3) Sikre like muligheter og redusere forskjeller i levekår, blant annet ved å avskaffe diskriminerende lover, politikk og praksis og ved å fremme lovgivning, politikk og tiltak som er egnet til å nå dette målet.

Det vises til omtale av endringer i likestillings- og diskrimineringsloven under delmål 5.1.

11. Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige

Tilgang for alle til boliger, tjenester, transport-systemer, grøntområder og offentlige rom er grunnleggende for å gjøre byer og tettsteder inkluderende og bærekraftige. Kulturdepartementet koordinerer regjeringens handlingsplan for universell utforming 2021-2025 som omfatter tiltak for å sikre allmenn tilgang til samfunnet. Planen har blant annet tiltak innen transport, samfunns- og arealplanlegging og bygninger, boliger og anlegg. Dette er av særlig betydning for personer med funksjonsnedsettelse, som framheves i bærekraftsmål 11, men også for eldre, barn og befolkningen generelt. Planen bidrar spesielt til delmålene 11.1, 11.2, 11.3, 11.7, 16.7 og 16.b.

De ulike sektordepartementene er ansvarlige for tiltak for universell utforming på de ulike sektorene. Kulturdepartementet forvalter stimuleringsmidler til gjennomføring av handlingsplanen og støtte til tiltak på flere av sektorene. En betydelig del av stimuleringsmidlene fordeles av Bufdir til kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon i offentlig og privat sektor.

Bufdir samordner og analyserer status for utvikling av universell utforming på de ulike sektorene. I en rapport med tilstandsanalyse og kunnskapsstatus for universell utforming våren 2020 vurderer Bufdir at det er positiv utvikling på flere

områder, men at det fortsatt er behov for betydelig innsats. Dette gjelder spesielt oppgradering av eksisterende bygg, uteområder, infrastruktur og transportmidler. Det er usikkert om målet om allmenn tilgang til de deler av samfunnet som er eksplisitt nevnt under bærekraftsmål 11 kan nås innen 2030.

16. Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer

16.10) Sikre allmenn tilgang til informasjon og beskytte grunnleggende friheter, i samsvar med nasjonal lovgivning og internasjonale avtaler.

Bibliotekenes arbeid er synlig i alle FNs bærekraftsmål, særlig når det gjelder offentlig tilgang til informasjon, tilgang til teknologi og livslang læring. Bibliotekene er viktige bidragsytere til mange av målene i Agenda 2030. Bibliotekene befinner seg i skjæringspunktet mellom kultur, utdanning og livslang læring, folkehelse og sosialt arbeid. Dette gir et godt utgangspunkt for å jobbe aktivt med bærekraftsmålene. Med nær 16 mill. besøk bare i folkebibliotekene, har bibliotekene en unik mulighet til å nå befolkningen med kunnskap om 2030-agendaen.

16.b) Fremme og håndheve ikke-diskriminerende lover og politikk for bærekraftig utvikling.

Norge prioriterer kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken. Kulturdepartementet bidrar til Likestilling for utvikling (LIKE), som er et av programmene for institusjonssamarbeid i Kunnskapsbanken i Norad. Målet for programmet er å redusere fattigdom og kjønnsdiskriminering, gjennom å styrke samarbeidslands kapasitet til å utvikle og gjennomføre lovgivning og politikk som i neste omgang bedrer kvinners rettigheter og likestilling. Målet for Kunnskapsbanken er å styrke kompetanse og kapasitet i offentlige institusjoner i samarbeidsland, jf. Kunnskapsbankens strategi for perioden 2020–2025.

Kulturdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2021–2022) om statsbudsjettet for år 2022 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et framlagt forslag.

Forslag

Under Kulturdepartementet føres det i Prop. 1 S (2021–2022) statsbudsjettet for budsjettåret 2022 opp følgende forslag til vedtak:

Kapitlene 300–353, 3300–3339 og 5568

I Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
300	Kulturdepartementet		
	01 Driftsutgifter	181 051 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	1 150 000	
	78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.	10 355 000	
	79 Til disposisjon	11 930 000	204 486 000
	Sum Administrasjon		204 486 000
Frivillighetsformål			
315	Frivillighetsformål		
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 555 000	
	60 Tilskudd til frivilligsentraler	214 940 000	
	70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	1 750 000 000	
	72 Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge	4 080 000	
	73 Tilskudd til studieforbund m.m.	166 260 000	
	75 Herreløs arv til frivillige organisasjoner	16 809 000	
	78 Frivillighetstiltak	29 920 000	
	82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	298 970 000	
	86 Idrettstiltak	64 675 000	2 552 209 000
	Sum Frivillighetsformål		2 552 209 000
Kulturformål			
320	Norsk kulturråd		
	01 Driftsutgifter	195 716 000	
	51 Fond for lyd og bilde	45 870 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	55	Norsk kulturfond	885 771 000	
	71	Statsstipend	7 350 000	
	72	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	225 650 000	
	73	Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	162 457 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.	329 150 000	
	75	Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.	269 760 000	2 121 724 000
322		Bygg og offentlige rom		
	01	Driftsutgifter	24 116 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	40 082 000	
	50	Kunst i offentlige rom	11 750 000	
	70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	543 600 000	619 548 000
323		Musikk og scenekunst		
	01	Driftsutgifter	98 914 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	64 458 000	
	22	Forsvarets musikk	51 215 000	
	60	Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	23 145 000	
	70	Musikk- og scenekunstinstitusjoner	2 594 370 000	2 832 102 000
325		Allmenne kulturformål		
	01	Driftsutgifter	74 998 000	
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	23 762 000	
	52	Norges forskningsråd	14 770 000	
	71	Kultur som næring	60 938 000	
	72	Kultursamarbeid i nordområdene	12 960 000	
	73	Bodø – Europeisk kulturhovedstad 2024	34 000 000	
	75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	95 080 000	
	78	Barne- og ungdomstiltak	69 250 000	
	82	Nobels Fredssenter	34 320 000	
	86	Talentutvikling	55 235 000	475 313 000
326		Språk- og bibliotekformål		
	01	Driftsutgifter	762 171 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	16 746 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	54 827 000	
	73	Språkorganisasjoner	36 780 000	
	74	Det Norske Samlaget	21 435 000	
	75	Tilskudd til ordboksarbeid	14 370 000	
	80	Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket	90 000 000	996 329 000
327		Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.		
	01	Driftsutgifter	76 856 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	4 297 000	
	70	Utenlandske krigsgraver i Norge	3 975 000	
	71	Tilskudd til regionale pilegrimsentre	8 385 000	93 513 000
328		Museer m.m.		
	70	Det nasjonale museumsnettverket	2 266 555 000	
	78	Andre museums- og kulturverntiltak	83 380 000	2 349 935 000
329		Arkivformål		
	01	Driftsutgifter	414 221 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 843 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	62 460 000	
	78	Arkivtiltak	9 335 000	490 859 000
		Sum Kulturformål		9 979 323 000
		Medieformål m.m.		
334		Film- og dataspillformål		
	01	Driftsutgifter	124 606 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 818 000	
	50	Filmfondet	581 900 000	
	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, <i>kan overføres</i>	38 360 000	
	73	Regionale filmvirksomheter, <i>kan overføres</i>	109 640 000	
	75	Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	19 485 000	
	78	Film- og dataspilltiltak	25 860 000	906 669 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
335	Medieformål		
	01 Driftsutgifter	58 392 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	2 146 000	
	70 Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	135 000 000	
	71 Mediestøtte	443 075 000	
	73 Medietiltak	24 600 000	
	74 Tilskudd til lokale lyd- og bilde-medier, <i>kan overføres</i>	21 600 000	
	79 Norsk rikskringkasting AS – NRK	6 721 680 000	7 406 493 000
337	Kompensasjons- og vederlagsordninger		
	70 Kompensasjon for kopiering til privat bruk	53 000 000	
	71 Vederlagsordninger, <i>kan overføres</i>	237 905 000	290 905 000
339	Pengespill, lotterier og stiftelser		
	01 Driftsutgifter	92 369 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 120 000	98 489 000
	Sum Medieformål m.m.		8 702 556 000
	Likestilling og ikke-diskriminering		
350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		
	01 Driftsutgifter	25 095 000	25 095 000
351	Likestilling og ikke-diskriminering		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	14 354 000	
	70 Likestilling mellom kjønn	45 530 000	
	72 Lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønn	20 095 000	
	73 Likestillingssentre	16 430 000	96 409 000
352	Nedsatt funksjonsevne		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	20 897 000	
	70 Funksjonshemmedes organisasjoner	245 550 000	
	71 Universell utforming og økt tilgjengelighet, <i>kan nyttes under post 21</i>	31 175 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
	72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet	25 290 000	322 912 000
353		Likestillings- og diskrimineringsombudet		
	50	Basisbevilgning	49 080 000	49 080 000
		Sum Likestilling og ikke-diskriminering		493 496 000
Sum departementets utgifter				21 932 070 000

Inntekter:

Kap.	Post		Kroner	Kroner
Administrasjon				
3300		Kulturdepartementet		
	01	Ymse inntekter	93 000	93 000
		Sum Administrasjon		93 000
Kulturformål				
3320		Norsk kulturråd		
	01	Ymse inntekter	4 540 000	4 540 000
3322		Bygg og offentlige rom		
	01	Ymse inntekter	145 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	33 342 000	33 487 000
3323		Musikk og scenekunst		
	01	Ymse inntekter	361 000	
	02	Billett- og salgsinntekter m.m.	30 136 000	30 497 000
3325		Allmenne kulturformål		
	01	Ymse inntekter	2 273 000	2 273 000
3326		Språk- og bibliotekformål		
	01	Ymse inntekter	22 015 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	17 052 000	39 067 000
3327		Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.		
	01	Ymse inntekter	32 165 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	4 297 000	36 462 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
3329	Arkivformål		
	01 Ymse inntekter	7 127 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	5 345 000	12 472 000
	Sum Kulturformål		158 798 000
	Medieformål m.m.		
3334	Film- og dataspillformål		
	01 Ymse inntekter	6 251 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	7 196 000	13 447 000
3335	Medieformål		
	02 Inntekter ved oppdrag	2 297 000	2 297 000
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser		
	02 Gebyr – lotterier	8 695 000	
	04 Gebyr – stiftelser	180 000	
	07 Inntekter ved oppdrag	7 319 000	16 194 000
	Sum Medieformål m.m.		31 938 000
	Skatter og avgifter		
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet		
	71 Årsavgift – stiftelser	24 175 000	
	73 Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	46 635 000	
	74 Avgift – forhåndskontroll av kinofilm	4 700 000	
	75 Kino- og videogramavgift	32 000 000	107 510 000
	Sum Skatter og avgifter		107 510 000
	Sum departementets inntekter		298 339 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2022 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 300 post 01	kap. 3300 post 01
kap. 320 post 01	kap. 3320 postene 01 og 03
kap. 322 post 01	kap. 3322 post 01
kap. 322 post 21	kap. 3322 post 02
kap. 323 post 01	kap. 3323 post 01
kap. 323 post 21	kap. 3323 post 02
kap. 325 post 01	kap. 3325 post 01
kap. 326 post 01	kap. 3326 post 01
kap. 326 post 21	kap. 3326 post 02
kap. 327 post 01	kap. 3327 post 01
kap. 327 post 21	kap. 3327 post 02
kap. 329 post 01	kap. 3329 post 01
kap. 329 post 21	kap. 3329 post 02
kap. 334 post 01	kap. 3334 post 01
kap. 334 post 21	kap. 3334 post 02
kap. 335 post 21	kap. 3335 post 02
kap. 339 post 01	kap. 3339 postene 02 og 04
kap. 339 post 01	kap. 5568 post 71
kap. 339 post 21	kap. 3339 post 07

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2022 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
322		Bygg og offentlige rom	
	50	Kunst i offentlige rom	6,3 mill. kroner
	70	Nasjonale kulturbygg	852,3 mill. kroner
334		Film- og dataspillformål	
	72	Insentivordningen for film-og serieproduksjoner	100,0 mill. kroner

Andre fullmakter

IV

Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget samtykker i at:

1. det ordinære offentlige driftstilskuddet til musikk- og scenekunstinstitusjoner på kap. 323 Musikk og scenekunst, post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner, skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen.
2. fordelingsnøkkelen ikke gjelder tilskuddet til Dansens Hus, Den Nationale Scene, Den Norske Opera & Ballett, Det Norske Teatret, Musikksekskapet Harmonien, Nationaltheatret og Oslo-Filharmonien.

V

Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2022 skal avgiften per videogram for omsetning i næring være 3,50 kroner.

VI

Fullmakt til å benytte åremål

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet gis adgang til i henhold til statsansattelovens regler å benytte åremål for filmkonsulenter og ledere som forvalter tilskudd til utvikling og filmproduksjon i Norsk filminstitutt. For disse gis det mulighet for åremål i en periode på fire år for konsulenter og inntil seks år for ledere, med mulighet til én gangs fornyelse.

Vedlegg 1**Gjeldende romertallsvedtak fra tidligere år**

Nedenfor følger en oppstilling av romertallsvedtak for Kulturdepartementet som gjelder uten tidsavgrensning eller utover ett budsjettår.

Romertallsvedtak IV i Prop. 1 S (2020–2021) for Kulturdepartementet:

«Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet kan inngå avtale om at staten over årene 2022–2024 forplikter seg til å bidra med en tredjedel av de samlede utgiftene til planlegging og gjennomføring av prosjektet Bodø – europeisk kulturhovedstad 2024, men ikke slik at det samlede statlige bidraget overstiger 100 mill. kroner (i 2020-kroner).»

Romertallsvedtak VII i Prop. 1 S (2019–2020) for Kulturdepartementet:

«Stortinget samtykker i at det gis adgang i henhold til statsansattelovens regler å benytte åre-

mål for kuratorer som forestår utvikling og gjennomføring av kunstproduksjoner i KORØ. For disse gis det mulighet for åremål i en periode på fire år for konsulentene og inntil seks år for leder, med mulighet til én gangs fornyelse.»

Romertallsvedtak VIII i Prop. 1 S (2019–2020) for Kulturdepartementet:

- «1. Den direkte mediestøtten, jf. kap. 335 Medieformål, post 71 Mediestøtte, skal for årene 2020 til 2022 justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst.
2. NRKs økonomiske ramme, jf. kap. 335 Medieformål, post 79 Norsk rikskringkasting AS – NRK, skal for årene 2020 til 2022 justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst, minus et effektiviseringskrav på 0,5 pst.»

Vedlegg 2

Oversikt over tiltak på kap. 320, post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2021	Forslag 2022
Applaus Scene	2 100	2 145
Arkivforbundet	1 075	1 095
Balansekunst	2 550	2 600
Bergen Dansesenter	765	1 480
BRAK	1 715	1 750
Bærum kulturhus – Dans Sørøst-Norge	2 340	4 385
Dans i Trøndelag	770	1 485
Danse- og teatersentrum	6 135	6 550
Dansearena nord	3 030	5 200
Danseinformasjonen	5 720	5 835
Dansekunst i Grenland	970	1 490
Dansekunst i Østfold	305	610
DansINN ¹		205
DansiT – Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge	2 075	4 115
Dissimilis kultur- og kompetansesenter	5 685	5 800
Dramatikkens hus	17 635	17 990
European Norge	900	920
Fargespill	1 055	1 075
Finsk-norsk kulturinstitutt	160	165
Fjelldansen	460	610
Folkemusikk nord	800	815
Folkorg	6 115	6 235
Foreningen Norden	6 455	6 380
Fransk-norsk kultursamarbeid	675	690
Interkultur og Aktiv fritid ¹		2 345
Kunstsentrene i Norge (KiN)	7 045	7 185
Kirkemusikksenter Nord	890	910

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2021	Forslag 2022
Klassisk	1 195	1 220
Kulturalliansen	1 550	1 580
Landslaget for lokalhistorie	920	940
Leveld Kunstnartun	440	450
Midtnorsk jazzsenter	2 200	2 250
Midtnorsk senter for folkemusikk og folkedans	545	555
Music Norway	27 460	30 325
MØST – Musikknettverk Østlandet ²	1 050	2 120
Nordisk kunstnarsenter Dale (NKD)	4 135	4 220
Noregs Husflidlag	14 715	15 010
Norges kulturvernforbund	1 890	1 930
Norges museumsforbund	2 020	2 060
NORLA – Senter for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet	21 125	23 155
Norsk arkivråd	530	540
Norsk Folkeminnelag	105	110
Norsk folkemusikklag	110	115
Norsk Forfattersentrum	16 935	17 275
Norsk ICOM	335	340
Norsk jazzforum	13 005	13 300
Norsk senter for folkemusikk og folkedans	14 560	14 850
Norsk kritikerlag ¹		410
Norsk kulturforum (NOKU)		1 000
Norsk Skuespillersenter	2 135	2 180
Norsk tidsskriftforening	795	810
Norske konsertarrangører	4 735	4 830
Norske kunstforeninger	5 105	5 205
Norske kunsthåndverkere	5 510	5 620
Norsk-finsk kulturfond	380	390
Norsk-islandsk kultursamarbeid	1 760	1 795
Norwegian Crafts	4 595	4 685
Office for Contemporary Art Norway (OCA)	20 505	20 915
Ole Bull Akademiet	6 290	6 415
Oslo Arkitekturtriennale	980	1 000
PRODA profesjonell dansetrening	2 830	2 885

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2021	Forslag 2022
R.E.D. (Resideny Eina Danz)	305	610
RAS – Regional Arena for Samtidsdans	1 830	2 565
RYK – Rytmask kompetansenettverk i Nord	1 460	1 490
Samspill International Music Network	810	825
Scenekunst Sør	615	1 175
Skuespiller- og danseralliansen	23 165	23 630
Slekt og Data	205	210
Sound Of Happiness	540	550
STAR	635	650
Sørnorsk jazzsenter	2 020	2 060
Sørf – Sørnorsk Kompetansesenter for Musikk	1 050	1 070
TEMPO	1 085	1 105
Transcultural Arts Production (TrAP) ¹		4 285
Vestnorsk jazzsenter	3 440	3 510
VISP – Produksjonsenhet for visuell kunst	815	830
Voksenåsen – kulturvirksomhet	830	845
Østafjelske Kompetansesenter for musikk – ØKS	890	910
Østnorsk jazzsenter	2 235	2 280
<i>Sum</i>	<i>299 800</i>	<i>329 150</i>

¹ Tiltakene foreslås overført fra post 55, jf. omtale under kap. 320, post 55 og 74.

Vedlegg 3

Oversikt over tiltak på kap. 320, post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2021	Forslag 2022
Bergen Kunsthall ²	10 340	10 430
BIT Teatergarasjen ²	9 875	9 980
Black Box Teater ²	7 945	7 725
Bomuldsfabriken Kunsthall	5 135	5 240
Designtreff BeyondRisør	290	295
Det Norske Kammerorkester ²	11 130	10 955
Det Norske Solistkor ²	11 580	11 515
Edvard Grieg Kor	7 825	7 980
Figurteatret i Nordland	7 315	7 460
Forbundet Frie Fotografer ^{1 2}	920	940
Fotogalleriet	2 360	2 405
Galleri Format	2 140	2 185
Grenland Friteater / Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival ²	7 090	6 855
Jo Strømgren Kompani	3 000	3 060
Kraft Bergen	1 255	1 280
Kristiansand kunsthall	2 375	2 425
Kunsthall 3,14	1 270	1 295
Kunsthall Oslo	2 485	2 535
Kunsthall Stavanger	2 505	2 555
Kunsthall Trondheim	2 485	2 535
Kunstnerforbundet	2 065	2 105
Kunstnernes Hus ²	11 450	11 485
Landsforeningen Norske Malere ¹	2 385	2 435
Litteraturhuset i Bergen	2 565	2 615
Litteraturhuset i Fredrikstad	1 430	1 460
Litteraturhuset i Oslo	5 060	5 160
Litteraturhuset i Skien ²	490	450

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2021	Forslag 2022
Litteraturhuset i Trondheim	1 835	1 870
Melarhuset, drift	10 290	10 495
Nasjonal Jazzscene	10 845	11 060
Nordic Black Theatre ²	8 560	7 995
Norsk Billedhoggerforening ¹	2 720	2 775
Norske grafikere ¹	1 815	1 850
Norske tekstilkunstnere ¹	1 965	2 005
Oslo kunstforening	1 655	1 690
Protestfestivalen, Kristiansand	325	335
Riksscenen for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans ²	21 655	21 090
ROM for kunst og arkitektur ¹	1 860	1 895
Rosendal Teater ²	11 570	11 230
Samovarteateret ²	2 515	2 400
Scene Finnmark	2 855	2 910
Statens Kunstutstilling, Norske Billedkunstnere ¹	5 615	5 390
Stella Polaris	1 105	1 125
Studium Actoris	740	755
Teater Manu – Norsk Tegnspråketeater ²	18 535	18 375
Tegnerforbundet ¹	2 630	2 685
Tromsø kunstforening	1 670	1 705
Trondheimsolistene	5 325	5 430
Unge Kunstneres Samfund ¹	4 365	4 450
Unge Viken Teater ²	8 510	7 795
Verdensteatret	3 000	3 060
Vestfossen Kunstlaboratorium ²	4 115	4 115
Østfold Internasjonale Teater ²	9 870	9 915
<i>Sum</i>	<i>270 710</i>	<i>269 760</i>

¹ Tiltakene er foreslått overført fra post 74, jf. omtale under kap. 320, post 74 og 75.

² Tilskuddene for 2021 inkluderer også ekstraordinære tilskudd ifb. covid-19.

Vedlegg 4**Oversikt over tiltak på kap. 326, post 73
Språkorganisasjoner**

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2021	Forslag 2022
Det Norske Akademi for Språk og Litteratur	130	135
Norges Døveforbund	2 650	2 705
Noregs Mållag	6 070	6 190
Riksmålsforbundet	1 690	1 725
Kainun institutti – Kvensk institutt	7 510	7 660
Landssamanslutninga av nynorskkommunar	2 850	2 910
Nynorsk avissenter	3 245	3 310
Tilskuddsordning for innsamling av stedsnavn	1 395	1 425
Ruijan Kaiku – kvensk avis	1 295	1 320
Stiftinga Nynorsk pressekontor	9 510	9 300
Årets nynorskkommune	100	100
<i>Sum</i>	<i>36 445</i>	<i>36 780</i>

Vedlegg 5

**Oversikt over tiltak som mottok midler i 2021
under kap. 326, post 80 Tilskudd til tiltak under
Nasjonalbiblioteket, og forslag til fordeling på posten i 2022**

Tiltak	(i 1000 kroner)	
	Tilskudd 2021	Forslag 2022
Bibliotek tjeneste i fengsel	28 750	29 965
Døves tidsskrift	470	480
Finsk bibliotek tjeneste	425	435
Norges blindeforbund – Punktskriftrykkeriet	5 250	5 350
Tegn.tv	1 000	1 520
Norsk Bibliotekforening	525	535
Tiltak for døvblinde	4 950	5 050
Døves media	6 750	7 385
Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde	315	320
Store norske leksikon	5 700	5 815
Norsk barnebok institutt	12 700	15 530
Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte (KABB)	3 700	3 775
Leser søker bok	7 100	7 240
Foreningen !les	4 800	4 900
Bok og bibliotek		1 700
Sum	82 435	90 000

Vedlegg 6**Omtale av ledernes ansettelsesvilkår
i heleide statlige foretak**

Den Norske Opera & Ballett AS – administrerende direktør Geir Bergkastet

Årslønn	Kr 1 657 153
Lønn i oppsigelsestiden / etterlønn	Ved oppsigelse fra arbeidsgiver gjelder seks måneders oppsigelsestid og rett til etterlønn i seks måneder etter utløpet av oppsigelsestiden. Lønn eller vederlag fra annen arbeids- eller oppdragsgiver opptjent i perioden etterlønnen utbetales, kommer til fradrag i etterlønnen krone for krone.
Pensjon	Administrerende direktør omfattes av den til enhver tid gjeldende pensjonsordning i DNO&B.

Nationaltheatret AS – teatersjef Kristian Seltun

Årslønn	Kr 1 425 301 Inkluderer arbeid som instruktør for oppsetninger ved eget teater.
Lønn i oppsigelsestiden	Daglig leder er ansatt på åremål og har en avtale om ventelønn på 3 måneder for hvert år han arbeider som teatersjef, maks 12 mnd. Ventelønnen avkortes mot annen inntekt og opphører helt dersom teatersjefen går inn i arbeidsforhold eller engasjement som enkeltvis eller samlet gir en høyere lønn enn ventelønnen.
Pensjon	Daglig leder er omfattet av Nationaltheatrets ordinære pensjonsordning.

Norsk Tipping AS – administrerende direktør Åsne Havnelid

Årslønn	Kr 2 831 300
Lønn i oppsigelsestiden	Ved ufrivillig fratreden er det avtalt etterlønn på inntil 6 månedslønner dersom annet ikke avtales særskilt. Ved frivillig avgang vil det ikke utbetales sluttvederlag eller etterlønn.
Pensjon	Det er ikke inngått særskilte avtaler om pensjon med administrerende direktør utover de generelle betingelser som gjelder for alle ansatte.

NRK AS – kringkastingssjef Thor Gjermund Eriksen

Årslønn	Kr 3 269 129
Lønn i oppsigelsestiden	Ved fratredelse ved åremålsperiodens slutt er det avtalt tre måneder med etterlønn. Ved fratredelse før åremålsperiodens slutt er det avtalt lønn i oppsigelsestiden på seks måneder, samt tre måneder etterlønn.
Pensjon	Kringkastingssjefen omfattes av NRKs kollektive pensjonsforsikringsordninger. Det er innbetalt 130 896 kroner i pensjonspremie til selskapets kollektive pensjonsordning i 2020. I tillegg har Eriksen en pensjonsavtale der det årlig avsettes et beløp som tilsvarer 25 pst. av lønn over 12G.

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

www.publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: 07 Media AS – 10/2021

